National Library
of Sweden

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1928:15
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL ÄNDRADE BESTÄMMELSER RÖRANDE

TULLRESTITUTION

AVGIVET DEN 27 JUNI 1928

AV

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

INOM KUNGL. FINANSDEPARTEMENTET

STOCKHOLM
1928

Statens offentliga utredningar 1928

Kronologisk förteckning

1. Utrikesdepartementets organisation. Norstedt. (6), 49 s. **U.**
2. Yttrande och förslag angående revision av gällande förordningar om kommunalstyrelse på landet och i stad m. m. Almqvist & Wiksell, Uppsala. 160 s. **S.**
3. 1926 års pensionsutredning. Betänkande angående familjepensionering för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. Marcus. 73 s. **Fi.**
4. Monopolkontrollutredningens betänkande angående anordnandet av den statliga kontrollen av Aktiebolaget Vin- & Spritcentralens verksamhet. Marcus. 183 sid. **Fi.**
5. Betänkande med förslag till stadsbyggnadslag och författningar som därmed hava samband. Norstedt. 504 s. **Ju.**
6. Betänkande med förslag angående åtgärder till handelsjärnhanteringens stödjande. Marcus. 139 s. **H.**
7. Ämbetsbrotten. Förberedande utkast till strafflag. Speciella delen. 7. Av J. C. W. Thyrén. Lund, Berling. vj, 238 s. **Ju.**
8. Betänkande med förslag till vissa åtgärder beträffande emigrationen. Norstedt. 75 s. **S.**
9. 1926 års arbetslöshetssakkunniga. Betänkande och förslag angående arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten. Norstedt. 618 s. **S.**
10. Betänkande angående ordnandet av viss bostadskredit. Norstedt. viij, 183 s. **S.**
11. Betänkande med förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande automobilbesiktningsväsendet m. m. Marcus. 88 s. **K.**
12. Betänkande med förslag angående omorganisation av överståthållarämbetet samt ändrad fördelning mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för dess verksamhet. Beckman. 354 s. **S.**
13. Utredning och förslag angående en utvidgad folkhögskolutbildning. Norstedt. vj, 50 s. **E.**
14. Betänkande med utredning och förslag angående statstjänstemännens bisysslor. Marcus. 192 s. **Fi.**
15. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande tullrestitution. Marcus. 149 s. **Fi.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ecklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1928:15
FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

MED

FÖRSLAG TILL ÄNDRADE BESTÄMMELSER RÖRANDE

TULLRESTITUTION

AVGIVET DEN 27 JUNI 1928

AV

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

INOM KUNGL. FINANSDEPARTEMENTET

STOCKHOLM 1928
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

Innehållsförteckning.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Genom beslut den 23 januari 1925 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga personer för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om revision av gällande tulltaxa. På grund av det sålunda erhållna bemyndigandet uppdrog departementschefen åt undertecknade Röing och Alsén att fullgöra ifrågavarande sakkunniguppdrag. Därjämte tillkallades undertecknad Sandquist att såsom sekreterare åt de sakkunniga biträda vid utredningen.

Såsom resultat av arbetet överlämnade de sakkunniga den 12 september 1927 ett betänkande med förslag till förordning med tulltaxa (statens offentliga utredningar 1927: 20).

Den 26 augusti 1927 uppdrog Kungl. Maj:t åt de sakkunniga att verkställa utredning och avgiva förslag jämväl i fråga om revision av bestämmelserna angående tullrestitution. Med stöd av förenämnda bemyndigande tillkallade herr statsrådet undertecknad Göransson att jämte förut tillkallade sakkunniga deltaga i sistberörda utredningsarbete.

I anledning av det sålunda meddelade uppdraget hava vi till en början ansett oss böra hos representanter för näringslivet inhämta upplysningar rörande av dem gjorda erfarenheter angående behovet av ändringar i nu gällande restitutionsbestämmelser. I sådant syfte hava vi i utsänd cirkulärskrivelse hemställt, att vederbörande måtte uttala sin uppfattning angående de åtgärder, som borde vidtagas till befrämjande av de syften, för vilka nämnda bestämmelser tillkommit. Ifrågavarande cirkulärskrivelse tillställdes dels rikets handelskammare och vissa andra sammanslutningar inom näringslivet, dels ock vissa enskilda näringsidkare, vilka kunde förutsättas hava intresse för de med utredningen sammanhängande frågorna. Å skrivelsen hava inkommit ett hundratal svar med mer eller mindre utförligt motiverade förslag i ämnet.

Likaledes hava vissa tullförvaltningar inkommit med förslag till ändringar i de nuvarande bestämmelserna angående tullrestitution.

I ovanberörda cirkulärskrivelse angåvos några av de frågor, som komme att ägnas särskild uppmärksamhet vid utredningen. För att få dessa frågor ytterligare belysta anordnades under december månad 1927 ett sammanträde

med representanter för Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Jernkontoret, Stockholms handelskammare, Sveriges maskinindustriförening, Sveriges elektroindustriförening och Sveriges kemiska industrikontor. Sedermera hava vi under fortgången av arbetet ofta haft anledning att särskilt i frågor beträffande sättet för restitutionsbokföringen samråda med olika representanter för näringslivet.

Genom remiss den 16 februari 1928 har Kungl. Maj:t anbefallt oss att avgiva yttrande i anledning av gjord framställning angående upptagande av vissa nya varuslag i förteckningen å varor, för vilka rätt till tullrestitution enligt förordningen den 13 december 1912 må åtnjutas. Med anledning härav hava vi den 22 februari 1928 avgivit utlåtande i nämnda ärende. Sedermera har Kungl. Maj:t genom remiss den 4 maj 1928 även anbefallt oss att avgiva och till riksdagens bevillningsutskott överlämna av utskottet begärt yttrande angående en framställning från General motors nordiska aktiebolag, att utskottet ville, med begagnande av sin motionsrätt, till årets riksdag framlägga ett förslag till författningsändring, avsett att bereda möjlighet till restitution av erlagd tull för delar och tillbehör till automobiler, ämnade att här sammansättas, men beträffande vilka hinder för sådan sammansättning uppstått. Vårt yttrande i detta ämne avgavs den 14 maj 1928.

Sedan arbetet i dess helhet numera slutförts, få vi härmed vördsamt överlämna föreliggande betänkande, innefattande förslag jämte motivering till förordning angående tullrestitution och kungörelse med närmare bestämmelser angående tillämpningen av nämnda förordning.

Stockholm den 27 juni 1928.

ERIK RÖING. TURE ALSÉN. WILH. GÖRANSSON.

EDV. SANDQUIST.

FÖRSLAG

Förslag

till

förordning angående tullrestitution.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Näringsidkare må medgivas rätt att vid utförsel av här i landet framställd, reparerad eller kompletterad vara, för vars framställning, reparation, komplettering eller emballering använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull *(allmän industrirestitution)* för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka av honom införts från utlandet och inom två år före utförseln anmälts till förtullning. Vid beräknande av allmän industrirestitution må hänsyn tagas jämväl till materialförlust, som uppkommit vid arbetets utförande.

2 §.

Idkare av varvs- eller verkstadsrörelse ävensom fartygsägare må medgivas rätt att efter verkställd byggnad, reparation, inredning eller utrustning av svenskt eller utländskt fartyg av mer än 40 tons nettodräktighet, utländskt järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons nettodräktighet eller skeppsdocka, dockport, ponton, slip eller stapelbädd, för vilkas byggnad, reparation, inredning, utrustning eller sjösättning använts av honom från utlandet införda materialier eller andra artiklar, åtnjuta restitution av tull *(varvsindustrirestitution)* för en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag, vilka av honom införts från utlandet och inom fem år före arbetets slutförande anmälts till förtullning. Vid beräknande av varvsindustrirestitution må hänsyn tagas jämväl till materialförlust, som uppkommit vid arbetets utförande.

3 §.

Idkare av kvarnrörelse må medgivas rätt att vid utförsel av vid kvarnen framställt mjöl av enbart råg eller vete samt gryn av enbart vete åtnjuta restitution av tull *(kvarnindustrirestitution)* för en motsvarande myckenhet omalen spannmål av samma slag, vilken av honom införts från utlandet och inom sex månader före utförseln anmälts till förtullning, såvida utförsel-

varan uttagits inom de procenttal, som angivas för någon av här nedan upptagna utbytesklasser av dylika förmalningsprodukter, nämligen:

rågmjöl

1:a klassen	0	till	och	med	60	procent,
2:a »	över 60	»	»	»	$66^2/_3$	»
3:e »	0	»	»	»	$66^2/_3$	»

vetemjöl och vetegryn

1:a klassen	0	till	och	med	45	procent,
2:a »	över 45	»	»	»	70	»
3:e »	» 70	»	»	»	75	»
4:e »	0	»	»	»	75	»

Vid beräknande av kvarnindustrirestitution skola 100 kilogram av utförselvaran anses motsvara:

i fråga om rågmjöl av	1:a utbytesklassen	155.55	kilogram	råg,
» » » » »	2:a »	100	»	»
» » » » »	3:e »	150	»	»
» » » vetemöl eller vetegryn »	1:a »	147.22	»	vete,
» » » » »	2:a »	115	»	»
» » » » »	3:e »	100	»	»
» » » » »	4:e »	133.33	»	»

Provtyper å ifrågavarande förmalningsprodukter skola varje års höst fastställas av en kommission, bestående av tre personer, utsedda två av Konungen och en av sammanslutning av kvarnägare. Vid provtypernas fastställande iakttages, att varje typ skall omfatta hela utbytet från och med lägsta till och med högsta utvinningsprocent. Provtyperna skola lända till efterrättelse under ett år, räknat från och med den 15 november, eller, därest icke nya provtyper inom denna tids utgång hunnit tillställas vederbörande tullanstalter, intill dess sådant skett. På prövning av Konungen ankommer, huruvida, i händelse kommissionens beslut icke varit enhälligt, de av flertalet ledamöter inom kommissionen fastställda provtyperna böra bliva gällande.

4 §.

Näringsidkare må medgivas rätt att vid återutförsel av varor, som av honom införts från utlandet, åtnjuta restitution av tull *(handelsrestitution)* för en motsvarande myckenhet varor av samma slag, vilka av honom införts från utlandet och inom två år före återutförseln anmälts till för tullning. Handelsrestitution må icke i något fall medgivas för spannmål, omalen eller malen, levande djur, brännvin och sprit, alla slag, eller vin och ej heller för varor, vilka vid återutförseln icke äro marknadsgilla eller

som äro avsedda att återsändas till produktions- eller inköpslandet eller till producentens eller den ursprunglige säljarens ombud i annat land.

5 §.

Förutom i fall, som i 1—4 §§ avses, må restitution av tull *(särskild restitution)* kunna medgivas,

a) i fråga om vara, som ännu icke från tullverket utlämnats:

då tullavgiften uppenbarligen blivit av förbiseende erlagd; eller

då eljest synnerliga skäl föreligga;

b) vid återutförsel av från tullverket utlämnad vara:

då beträffande varan förutsättningarna för temporär tullfrihet enligt tulltaxeförordningen uppenbarligen varit för handen;

då varan vid vederbörlig undersökning befunnits innehålla arsenik eller annat giftigt ämne i sådan myckenhet, att varan enligt gällande giftstadga icke må hållas till salu;

då varan befunnits icke överensstämma med ingånget köpeavtal och ej blivit här i riket nyttjad;

då tullavgiften för varan uppenbarligen blivit av förbiseende erlagd och varan ej blivit här i riket nyttjad; eller

då eljest synnerliga skäl föreligga.

Tullrestitution enligt punkt b) må åtnjutas, allenast för så vitt varan inom tre månader efter anmälningen till förtullning återutförts av den, som infört varan.

6 §.

Prövning av fråga angående rätt till tullrestitution, enligt vad i 1—4 §§ sägs *(industri- eller handelsrestitution)*, ävensom fastställandet av de närmare villkor för rättighetens åtnjutande, som i särskilda fall må finnas erforderliga, ankommer på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium. Sådan rätt må endast lämnas näringsidkare, som är känd såsom redbar och i övrigt prövas lämplig för erhållande av ifrågavarande förmån.

Rätt till industri- eller handelsrestitution kan beviljas för särskilt fall, för viss tid eller tills vidare. Därest de förutsättningar, som legat till grund för meddelandet av rätten till restitution, sedermera upphöra, skall rättigheten anses förfallen; och må vad sålunda stadgas äga tillämpning jämväl för det fall, att näringsidkare till annan överlåter sin rörelse eller varder försatt i konkurs.

7 §.

Önskar näringsidkare, vilken medgivits rätt till allmän industrirestitution eller varvsindustrirestitution, åtnjuta befrielse från erläggande av tull, till dess frågan om utbetalandet av restitution avgjorts, vare han därtill be-

rättigad, därest han till generaltullstyrelsen avlämnar säkerhet för det belopp, som sedermera kan åligga honom att inbetala.

Har rätten till tullrestitution förfallit, skall tullbeloppet inbetalas tillika med sex procents årlig ränta därå, räknad från den dag, då den införda varan anmälts till förtullning. Angående tullverkets rätt att göra sig av den ställda säkerheten betäckt för sagda belopp jämte ränta skall i tillämpliga delar gälla vad i 160 § tullstadgan är föreskrivet.

8 §.

På prövning av Konungen skall bero, huruvida i särskilda fall utsträckning av de i 1 och 2 §§ fastställda tidsrymder må medgivas. Likaledes skall på prövning av Konungen bero, huruvida tullrestitution, enligt vad i nämnda paragrafer sägs, må medgivas jämväl i det fall, att hinder uppstått för artiklarnas användning för de i sagda paragrafer omförmälda arbeten och artiklarna på grund därav återutföras, liksom ock i det fall, att kontrollen över artiklarnas utländska ursprung icke utan synnerliga kostnader och andra olägenheter kan upprätthållas.

9 §.

Tullrestitution enligt bestämmelserna i denna förordning må åtnjutas icke blott för varor, som införts direkt från utlandet, utan även för varor, som inkommit från frihamn, uttagits från frilager, tullnederlag eller transitupplag eller ankommit efter transitering.

Vad i denna förordning stadgas angående tullrestitution vid utförsel gäller även, då gods, för vilket sådan restitution ifrågasättes, utförts till frihamn eller intagits å frilager.

10 §.

Prövning av fråga angående utbetalande av tullrestitution enligt bestämmelserna i denna förordning ankommer på generaltullstyrelsen, i den mån styrelsen icke finner sådan prövning lämpligen kunna överlåtas på lokal tullmyndighet.

11 §.

Befinnes någon för erhållande av tullrestitution enligt bestämmelserna i denna förordning hava lämnat uppgift, som icke överensstämmer med verkliga förhållandet, kan rätt att vidare åtnjuta sådan restitution förvägras honom.

Angående straff för den, som vid utförsel ur riket av gods, för vilket ifrågasättes restitution av eller befrielse från avgift för statsverkets räkning till tullverket, i varuanmälan eller annan handling uppsåtligen lämnat oriktig uppgift, vilken kunnat obehörigen medföra dylik restitution eller befrielse, eller annorledes uppsåtligen sökt obehörigen tillgodogöra sig resti-

tution eller befrielse, som här avses, ävensom angående straff för den, som obehörigen tillgodogjort sig dylik restitution eller befrielse, gäller vad särskilt är stadgat.

12 §.

De närmare bestämmelser, som må finnas erforderliga för säkerställande av statsverkets rätt eller eljest för tillämpning av vad i denna förordning stadgas, meddelas av Konungen.

Förslag

till

kungörelse med närmare bestämmelser angående tillämpningen av tullrestitutionsförordningen.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Näringsidkare, som önskar erhålla rätt till industri- eller handelsrestitution, har att därom göra ansökning hos generaltullstyrelsen.

Vid prövning av ansökningen skall styrelsen i fall, då närmare upplysningar erfordras angående sökandens redbarhet och lämplighet i övrigt för erhållande av rätten till restitution, inhämta dylika upplysningar från auktoriserad handelskammare.

2 §.

För bevarande av rätt till industri- eller handelsrestitution skall näringsidkare vid varans anmälning till förtullning skriftligen meddela, att varan införes under anspråk på tullrestitution. På prövning av generaltullstyrelsen skall bero, huruvida i särskilda fall restitution må medgivas utan hinder därav, att dylikt meddelande icke lämnats.

3 §.

Vid tulltaxering av vara, som införes under anspråk på industri- eller handelsrestitution, skola i tullklareringsattesten antecknas de uppgifter rörande varan, som kunna tjäna till ledning för dess identifiering. Därvid böra särskilt angivas, där tullen skall utgå efter bruttovikten, varans nettovikt eller, där tullen skall utgå efter vikten men motsvara minst vissa procent av värdet eller beräknas uteslutande efter värdet, stycketal och vikt samt det värde, som lagts till grund för tulltaxeringen. Därest varan förtullas från tullnederlag, skall, såvida icke omförmälda uppgifter antecknats redan vid varans tulltaxering för uppläggning å tullnederlag, varan undergå förnyad tulltaxering.

4 §.

Näringsidkare, som vill komma i åtnjutande av industri- eller handelsrestitution, är skyldig ordna sin bokföring på sådant sätt, att denna möjliggör kontroll över användningen av de under restitutionsanspåk införda

varorna. Det åligger därjämte näringsidkaren att på anfordran av tullanstalt tillhandahålla prov å varorna ävensom ritningar och beskrivningar över desamma.

Tullanstalt skall äga rätt att granska bokföring, varom ovan nämnts, samt att genom tulltjänstemans besök i fabriksanläggning eller å varulager göra sig underrättad om användningen av de under restitutionsanspråk införda varorna. Kostnaden för den kontroll, som här avses, skall bestridas av näringsidkaren och beräknas enligt vad för tullklarering av gods är stadgat.

5 §.

Innan gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution, utföres från tullområdet, skall till tullanstalt avgivas varuanmälan rörande godset enligt vad för tullgods, som avsändes till ort utom tullområdet, är i tullstadgan föreskrivet.

Där restitution med stöd av bestämmelserna angående varvsindustrirestitution ifrågasättes för gods, som icke är avsett att utföras, skall, så snart det i nämnda bestämmelser omförmälda arbete slutförts, meddelande om arbetets slutförande ingivas till tullanstalt.

6 §.

Efter mottagande av varuanmälan eller meddelande, varom i 5 § sägs, skall tullanstalt underkasta restitutionsgodset undersökning till utrönande av godsets mängd och beskaffenhet. Vid undersökning av gods, för vilket ifrågasättes kvarnindustrirestitution, skall genom jämförelse med de vid utförseltillfället gällande provtyper fastställas den utbytesklass, till vilken varan är hänförlig.

Beträffande gods, för vilket ifrågasättes allmän industrirestitution eller varvsindustrirestitution, äger tullanstalt eftergiva undersökningen, för så vitt detta med den kännedom, tullanstalten äger om näringsidkarens bokföring, prövas kunna ske med bibehållande av nödig säkerhet för statsverkets rätt.

7 §.

Gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution, skall, då det utföres från tullområdet, icke vara underkastat tullkontroll i vidare mån än som i tullstadgan är föreskrivet för inrikes gods. Tullanstalt äger dock, när omständigheterna därtill föranleda, anordna den ytterligare kontroll å godset, som i särskilda fall må finnas erforderlig.

Angående tullkontroll, då gods, för vilket ifrågasättes särskild restitution, utföres från tullområdet, gäller vad därom är i tullstadgan föreskrivet.

8 §.

Utförsel av gods, för vilket ifrågasättes allmän industrirestitution, kvarnindustrirestitution eller handelsrestitution, skall, där icke på grund av sär-

skilda omständigheter ytterligare bevisning finnes erforderlig, anses behörigen styrkt, då utförseln sker:

a) med *fartyg* eller *luftfartyg:* genom kopia av konossement eller genom tulltjänstemans intyg om godsets inlastning;

b) med *bantåg* eller *post:* genom kopia av fraktsedel eller adresskort; samt

c) med *fordon:* genom bevis från tullmyndighet i lossnings- eller bestämmelseorten om godsets framkomst.

9 §.

Ansökning om utbekommande av tullrestitution skall göras hos generaltullstyrelsen, för så vitt icke prövningen av frågan om utbetalande av tullrestitution överlåtits på lokal tullmyndighet, i vilket fall ansökningen göres hos den tullanstalt, som har att utbetala restitutionsbeloppet. Ansökningen skall hava inkommit inom ett år, räknat från den dag, då utförseln ägt rum, eller, där ansökningen avser varvsindustrirestitution, från den dag, då arbetet slutförts.

10 §.

Ansökning, som i 9 § sägs, skall innehålla uppgifter om restitutionsgodsets mängd och beskaffenhet ävensom, i förekommande fall, om tidpunkten och lägenheten för godsets utförsel samt om kollis märke, nummer och slag. I ansökningen skall dessutom noggrant angivas å vilken eller vilka förtullningsposter, restitutionsbeloppet bör avskrivas.

Därest varans in- eller utförsel på uppdrag av sökanden ombesörjts av annan än denne, skall ansökningen åtföljas av en av sökanden på tro och heder avgiven försäkran, att den som erhållit uppdraget varit sökandens befullmäktigade ombud för ändamålet. Vid ansökning, som avser industri- eller handelsrestitution, skall vara fogat avräkningsdiarium enligt formulär, som av generaltullstyrelsen fastställes. Avser ansökningen allmän industrirestitution, kvarnindustrirestitution eller handelsrestitution, skall densamma även åtföljas av handling, varom i 8 § sägs.

Ansökning om utbekommande av tullrestitution skall därjämte åtföljas av:

a) då ansökningen avser *allmän industrirestitution:* en av näringsidkaren avgiven försäkran beträffande myckenheten av varje särskilt slag av de materialier eller andra artiklar, för vilka tullrestitution sökes;

b) då den avser *varvsindustrirestitution:* en av näringsidkaren avgiven försäkran beträffande dels tidpunkten, då arbetet slutförts, samt myckenheten av varje särskilt slag av de materialier eller andra artiklar, för vilka tullrestitution sökes, dels, där fråga är om järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons nettodräktighet, fartygets utländska nationalitet;

c) då den avser *kvarnindustrirestitution:* en av näringsidkaren avgiven försäkran, att utförselvaran är näringsidkarens egen förmalningsprodukt och härrör från viss angiven utbytesklass ävensom att varan är uttagen från

början av den angivna utbytesklassen eller icke är underlägsen medelproportionalen av hela utbytet inom samma klass;

d) då den avser *handelsrestitution:* en av näringsidkaren avgiven försäkran, att varan efter införseln icke undergått någon bearbetning eller förändring, att den är marknadsgill samt att den icke är avsedd att återsändas till produktions- eller inköpslandet eller till producentens eller den ursprunglige säljarens ombud i annat land; samt

e) då den avser *särskild restitution* och varan är från tullverket utlämnad: en av sökanden avgiven försäkran, att utförselvaran är identisk med införselvaran, ävensom, i den mån bestämmelserna i 5 § b) tullrestitutionsförordningen giva anledning därtill, att varan befunnits icke överensstämma med ingånget köpeavtal och ej blivit här i riket nyttjad.

Försäkran, som i punkterna a)—e) sägs, skall avgivas på tro och heder och vara till riktigheten bestyrkt av två personer, vilka äga kännedom om de förhållanden, som avses i försäkran.

11 §.

Vid prövning av ansökning om utbekommande av särskild restitution skall generaltullstyrelsen eller, där prövningen av frågan om utbetalande av tullrestitution överlåtits på lokal tullmyndighet, vederbörande tullanstalt i fall, då närmare upplysningar erfordras till fullständigande av eller kontroll å uppgifter, som till stöd för ansökningen blivit lämnade, inhämta dylika upplysningar från auktoriserad handelskammare.

12 §.

Vid beräknandet av industri- eller handelsrestitution skall iakttagas:

a) beträffande vara, för vilken tullen skall utgå efter bruttovikten, att vikten av emballage icke må, med mindre generaltullstyrelsen i särskilda fall sådant medgivit, medräknas i den myckenhet, som lägges till grund för restitutionen;

b) beträffande vara, för vilken tullen skall utgå efter vikten men motsvara minst vissa procent av värdet, att restitutionsbeloppet icke må beräknas med hänsyn till sagda värde, för så vitt icke nöjaktigt kan styrkas, att tull erlagts efter detsamma; samt

c) beträffande vara, för vilken tullen skall utgå efter värdet, att restitutionsbeloppet icke må beräknas efter högre värde än det lägsta, varefter tull erlagts för en vara av samma slag, vilken anmälts till förtullning inom de i 1—4 §§ tullrestitutionsförordningen fastställda tidsrymder, för så vitt icke nöjaktigt kan styrkas, att tull erlagts efter högre värde.

MOTIVERING

Allmän överblick.

I huvudsakligt syfte att bereda transithandeln och exportindustrien ökade möjligheter att konkurrera på världsmarknaden har i flera länder införts den anordningen, att erlagd tull under vissa villkor återbetalas för utländska varor, som i oförändrat skick eller efter undergången förädling reexporteras. Emellertid hava vid sidan av eller i stället för dylik tullrestitution ofta anlitats andra medel, genom vilka handelns och industriens intressen i berörda avseenden kunna i större eller mindre grad tillgodoses. I vissa länder medgives sålunda tullfrihet under begränsad tid för varor, som införas i avsikt att sedermera återutföras, varvid varorna även kunna hava undergått förädling. Vidare hava i flertalet länder inrättats olika former av tullager, i vilka utländska varor kunna i avvaktan på återutförsel uppläggas och i vissa fall även underkastas bearbetning.

Olika former av tullgottgörelse.

Såsom redan antytts äro nämnda anordningar ofta ägnade att komplettera eller helt ersätta restitutionsinstitutet. Under sådana förhållanden har det synts oss lämpligt att inleda betänkandet med en jämförande översikt över såväl systemet med tullrestitution som övriga ovan berörda möjligheter till tullgottgörelse. Det må framhållas, att avsikten härmed huvudsakligen varit att lämna en allmän orientering på området. För närmare detaljer särskilt vad beträffar restitutionsväsendet hänvisas till efterföljande delar av betänkandet.

I samband med denna allmänna redogörelse för de olika formerna av tullgottgörelse hava vi begagnat tillfället att närmare klargöra de olika begrepp och termer, som pläga komma till användning inom här ifrågavarande områden av den internationella tullagstiftningen.

Tullrestitution (drawback, Zollvergütung).

Såväl i Sverige som i flertalet andra länder gäller såsom en allmän regel, att rätteligen debiterad och erlagd tull icke restitueras, även om varan återutföres. Inom svensk tullagstiftning har denna regel kommit till direkt uttryck genom ett stadgande i § 11 mom. 1 tulltaxeförordningen. Utomlands saknas däremot vanligen särskild föreskrift härom, uppenbarligen beroende därpå, att principen ifråga ansetts så självklar, att något uttryckligt stadgande i ämnet icke ansetts erforderligt.

Emellertid medgives såväl här som utomlands undantag från nämnda regel i vissa viktiga hänseenden. Dessa medgivanden avse antingen att tillgodose *importhandelns* berättigade krav på tullgottgörelse för varor, som på grund av felaktig leverans eller andra särskilda skäl återutföras, eller

att i möjligaste mån befria *exportindustrien* och *transithandeln* från verkningarna av tullen å varor, som införts i direkt syfte att åter utföras.

Till den förra kategorien av restitutionsmedgivanden höra företrädesvis sådana, som avse varor, vilka visat sig icke fylla kontraherade bestämmelser, liksom även varor, för vilka tullen blivit erlagd av förbiseende. På vissa håll hava dessa medgivanden utsträckts till varor, som befunnits osäljbara eller vilkas försäljning skulle medföra förlust för importören. I allmänhet taget har man dock gått fram med stor försiktighet, då det gällt att medgiva tullrestitution på grund av sådana omständigheter, som nyss berörts, och i åtskilliga länder saknas helt och hållet möjlighet att erhålla dylik restitution.

Långt mera allmän är den form av tullrestitution, som, enligt vad ovan nämnts, har till direkt syfte att främja exportindustriens och transithandelns intressen. Särskilt för exportindustriens vidkommande har restitutionsinstitutet kommit till stor användning. För transithandeln har det icke spelat samma betydande roll, beroende på att tullagerrörelsen (frihamnar, frilager, tullnederlag o. s. v.) här ofta utgjort en lämplig ersättning.

I de länder, där restitutionsinstitutet kommit till mera allmän användning, är detsamma i regel icke inskränkt till vissa bestämda varuslag. Dock hava på vissa håll undantagits varor, som av nationalekonomiska skäl icke ansetts böra åtnjuta förmånen av tullrestitution, varjämte stundom från restitution uteslutits varor, vilkas identifiering vid utförseln erbjuder särskilda svårigheter. I anledning härav plägar man skilja mellan *ovillkorlig* och *villkorlig restitutionsrätt.* Därvid avses med ovillkorlig rätt att restitution beviljas på grund av allmänt medgivande och utan andra villkor än att vederbörliga kontrollföreskrifter iakttagas. Vid villkorlig restitutionsrätt medgives däremot restitution endast efter prövning i varje särskilt fall.

Såsom villkor för åtnjutande av tullrestitution har man i allmänhet brukat fordra, att de utförda varorna äro fullt identiska med de införda. Kravet på dylik *materiell identitet* mellan de in- och utförda varorna medför givetvis även, att de utförda varuposterna skola härröra från vissa bestämda införselpartier. Då det emellertid ofta mött svårigheter att anordna den för en dylik identitetsbevisning erforderliga kontrollen, har kravet på materiell identitet icke sällan eftergivits, och i stället har endast fordrats *ekvivalens,* innebärande att de utförda varorna skola till mängd och slag motsvara de från utlandet införda varorna. Så är fallet beträffande den här i landet tillämpade restitutionsform, som plägar benämnas handelsrestitution (förordningen den 13 december 1912). Stundom har anordningen med ekvivalens utsträckts även till sådana fall, då för exportvarans framställning använts en mot de införda varorna svarande kvantitet *inhemska* materialier av samma slag. Ett exempel på en dylik vidsträckt tillämpning av ekvivalenssystemet lämnar inom svensk tullagstiftning stadgandet

rörande tullrestitution för vissa kvarnprodukter (§ 13 mom. 3 tulltaxeförordningen).

Ett vanligt villkor för åtnjutande av tullrestitution är, att varan skall återutföras av samma person, som infört och eventuellt förädlat densamma. I några länder anses dock fordringarna på dylik *personlig identitet* uppfyllda genom bevis om att exportören varit importörens, eventuellt tillverkarens befullmäktigade ombud. På vissa håll har kravet på personlig identitet helt och hållet eftergivits, så att de införda varorna obehindrat kunna överlåtas från en till annan person och även förädlas på olika händer, innan de slutligen återutföras. Emellertid har i dylika fall i stället uppställts fordran på noggrann bevisning rörande överlåtelserna till säkerställande av att de utförda varorna äro identiska med de införda.

I syfte att för de lokala tullförvaltningarna underlätta kontrollen över restitutionsvarorna kräves ofta, att dessa utföras över den tullplats, där införseln ägt rum. Kravet på dylik *lokal identitet* har dock i flera länder ersatts med fordran på att utförseln skall försiggå vid vissa bestämda tullplatser, som kunna anses äga erforderliga resurser för verkställande av den med exportkontrollen förenade tullundersökningen av utförselvaran. I det fall att enligt gällande bestämmelser restitutionsbeloppet må utbetalas av vederbörande lokala tullförvaltningar, hava därvid företrädesvis utvalts tullplatser av sådan storleksordning, att desamma i regel även kunna förutsättas disponera över de för ändamålet erforderliga tullmedlen.

Beträffande beräkningen av *restitutionsbeloppet* tillämpas olika principer särskilt då det gäller varor, som före utförseln undergått någon form av förädling. I några länder utgår restitutionen för dylika varor alltid efter en på förhand fastställd *restitutionssats,* vilken vanligen fastställes till visst belopp per vikt, rymd eller stycke av utförselvaran. På grund av att nämnda vara inom vissa gränser kan växla till sammansättning och beskaffenhet i övrigt, föreligger dock vid en sådan anordning alltid den risken, att för hög tullrestitution kan komma att utbetalas. För att i möjligaste mån förhindra en dylik konsekvens av de fasta restitutionssatserna, beräknas dessa vanligen med en viss säkerhetsmarginal, varigenom dock tillverkaren ofta går förlustig en del av den restitution, på vilken han rätteligen kan göra anspråk. På grund härav och med hänsyn till svårigheten att särskilt för varor av mera komplicerad sammansättning på förhand fastställa dylika restitutionssatser, tillämpas i flera länder, jämsides med eller i stället för systemet med fasta restitutionssatser, en anordning, enligt vilken restitutionsbeloppet bestämmes från fall till fall med ledning av tillverkarens under edlig förpliktelse eller på tro och heder avlämnade uppgifter rörande mängden och beskaffenheten av de i exportvaran ingående utländska tullpliktiga materialierna.

Stundom utbetalas tullrestitution endast med en viss, på förhand bestämd del av den tullavgift, som belöper på de i exportvaran ingående utländska materialierna. Inom den franska tullagstiftningen har beträffande vissa

vävnader sedan länge förekommit dylik *partiell tullrestitution (remboursement à forfait).*

Särskilt i fråga om utländska materialier, som användas för byggnad av fartyg, medgives ofta tullrestitution, oaktat fartygen icke äro avsedda för utländsk räkning och sålunda ej i vanlig mening utföras ur landet. Under sådana förhållanden får dock tullrestitutionen i väsentlig mån karaktären av en byggnadspremie (»skeppsbyggnadsgottgörelse»). Ännu mera vid sidan av det egentliga restitutionsväsendet ligger den form av tullgottgörelse, enligt vilken ersättning lämnas för tullen å de i exportvaror ingående tullpliktiga materialierna, oaktat dessa materialier äro av inhemsk tillverkning och någon motsvarande kvantitet utländska materialier icke införts till landet. En dylik tullgottgörelse, vilken närmast avser att utgöra en kompensation för den prisförhöjning å materialierna, som fabrikanten kan få vidkännas på grund av importtullen, är uppenbarligen icke att anse såsom tullrestitution i egentlig mening utan bör snarare betraktas såsom ett slags exportpremie.

Temporär tullfrihet (admission temporaire).

I flertalet länder medgives tullfrihet under viss kortare tid för artiklar, som icke införas i försäljningssyfte utan endast för att förevisas såsom prov eller utställningsföremål eller för att avprovas o. dyl. och som äro avsedda att därefter återutföras i oförändrat skick. Ofta utsträckes dock medgivandet även till artiklar, som införas för att repareras, kompletteras eller bearbetas och därefter återutföras, varjämte dylik temporär tullfrihet stundom beviljas jämväl för artiklar, vilka återinföras till landet efter att utomlands hava undergått reparation, komplettering eller någon annan behandling, som icke väsentligen förändrat deras karaktär.

De olika slagen av temporär tullfrihet för varor, som underkastats någon form av bearbetning, pläga sammanfattas under beteckningen *tullfri förädlingsrörelse (trafic de perfectionnement, zollfreier Veredlungsverkehr).* Den tullfria förädlingsrörelsen kan vara dels *aktiv* dels *passiv.* Vid den aktiva förädlingsrörelsen undergår den utländska varan förädling inom landet, varefter den återutföres antingen till ursprungslandet eller till annat land. För att beteckna sistnämnda fall användes ofta benämningen *transitförädling (perfectionnement en transit).* Den passiva förädlingsrörelsen består däri, att en inhemsk vara förädlas i utlandet och därefter återinföres till hemlandet. Vid passiv förädlingsrörelse åtnjutes tullfrihet ofta endast för varan såsom sådan, under det att tull utgår för förädlingskostnaden med vissa procent å denna.

I några länder skiljes mellan *stadigvarande* och *tillfällig* förädlingsrörelse. Den förstnämnda föreligger, då tullfriheten icke avser enstaka fall utan gäller i allmänhet, d. v. s. då det rör sig om en fortlöpande förädlingsverksamhet. Motsatsen härtill är den tillfälliga förädlingsrörelsen.

Vad den aktiva förädlingsrörelsen beträffar skiljer man även mellan *äkta* och *oäkta* förädlingsrörelse. Vid den förra skola varorna efter undergången förädling återutföras. Sker icke detta, skall tull erläggas efter den mängd

och beskaffenhet, som de hade i oförädlat skick, d. v. s. vid införseltillfället. Den oäkta förädlingsrörelsen kännetecknas därav, att tullen för de varor, som stanna inom landet, i stället beräknas efter tullsatsen för den förädlade varan. Härmed åsyftas att utjämna sådana oegentligheter i tulltarifferna, som bestå däri, att från utlandet införda förädlade varor draga lägre tull än oförädlade varor av samma slag, varigenom den inhemska förädlingsindustrien kommer i sämre ställning på den *inländska* marknaden än importören av utländska varor.

Anordningen med tullfri förädlingsrörelse är ofta en följd av särskilda överenskommelser mellan vederbörande stater. Där förädlingsrörelsen blivit på dylikt sätt traktatsenligt reglerad, är den i regel inskränkt till ett jämförelsevis ringa antal varor, varjämte omfattningen av förädlingen ofta uttryckligen begränsas till sådana operationer som appretering, färgning, blekning eller tryckning av vävnader, garvning, appretering och färgning av hudar och skinn, polering, förnickling och lackering av metallvaror, rökning av fisk, oljepressning ur frö o. dyl. Även i de länder, där den temporära tullfriheten icke är beroende av särskilda traktatsbestämmelser utan grundar sig på ett allmänt medgivande, är den ofta inskränkt till vissa bestämda varuslag och arbetsprocedurer. Häri skiljer sig anordningen med temporär tullfrihet från tullrestitutionssystemet, vilket i regel erbjuder större frihet såväl med avseende på valet av varuslag som med hänsyn till formerna för varornas förädling.

Såsom villkor för tullfriheten gäller i regel att belöpande tullavgift deponeras eller att säkerhet för densamma ställes. I vissa fall är dock endast föreskrivet att deposition eller säkerhet *kan* fordras. Sedan tullfrihet medgivits, utfärdas vanligen ett särskilt bevis härom, s. k. *tillståndsbevis.* Såsom sådant tjänar ofta ett å depositionen eller säkerhetshandlingen utfärdat kvitto. Särskilt inom den franska tullagstiftningen hava dessa kvitton *(acquits-à-caution),* såsom längre fram närmare utvecklas, kommit att spela en betydande roll ur nationalekonomisk synpunkt. Såsom redan antytts brukar sådan tullfrihet, som här avses, medgivas endast för kortare tidsperioder, vanligen 3 à 6 månader. Emellertid förekommer ofta att varorna anses såsom in- eller utförda vid det tillfälle, då de uttagas från, respektive uppläggas å tullager, varigenom tidsfristerna i praktiken kunna bliva avsevärt längre.

Vad slutligen beträffar frågorna rörande materiell, personlig och lokal identitet tillämpas vid anordningen med temporär tullfrihet i stort sett samma principer som vid tullrestitution.

Tullager (entrepôts de douane, bonded warehouses, Zollager).

Under beteckningen tullager innefattas i regel alla sådana områden och upplag, där från utlandet införda varor kunna under längre eller kortare tid uppläggas utan att tull för desamma behöver erläggas. Efter mönster från tullagstiftningen i vissa främmande länder kunna tullagren uppdelas

i två huvudgrupper, nämligen *verkliga tullager (entrepôts réels)* och *fingerade tullager (entrepôts fictifs).*

Till de verkliga tullagren räknas sådana, som stå under ständig uppsikt och bevakning av tullverket. Hit höra i första rummet *frihamnar,* inom vilka dispositionsrätten över godset är nära nog fullständig, i det att frihamnarna särskilt i tullhänseende betraktas såsom utrikes ort. Mera begränsade till sitt omfång men i fråga om syfte och organisation eljest ganska närstående äro de olika slagen av *frilager,* vilka särskilt inom de angelsachsiska länderna nått en kraftig utveckling. Ett gemensamt kännemärke för ovanberörda slag av tullager är att de bereda möjlighet såväl till lagring som, inom vissa gränser, till förädling av de dit införda varorna och att de sålunda tjäna både transithandelns och förädlingsindustriens intressen.

En annan, till sitt syfte mera begränsad form av de verkliga tullagren äro de olika slagen av *tullnederlag* och *transitupplag.* I vanliga fall få de inom dessa tullager upplagda varorna icke underkastas andra manipulationer än ompackning, avtappning, rensning, sortering, blandning o. dyl., och stundom är icke ens en dylik behandling tillåten. Under sådana förhållanden äro ifrågavarande tullager av jämförelsevis ringa betydelse ur förädlingsindustriens synpunkt. I den mån möjlighet till återutförsel av de upplagda varorna lämnas öppen, hava de däremot en uppgift att fylla inom transithandeln. Ofta ligger dock deras huvudsakliga betydelse däri, att de bereda möjlighet till kredit å tullen för varor, som äro avsedda för inhemsk konsumtion.

Vad därefter beträffar de fingerade tullagren kännetecknas dessa därav, att de icke stå under kontinuerlig kontroll av tullmyndigheterna. Varorna få sålunda med eller utan föregående tulltaxering omhändertagas av köpmännen och uppläggas inom deras privata lokaler, varifrån de kunna allt efter omständigheterna anmälas till förtullning eller till återutförsel. När så anses erforderligt, anställes inventering för utrönande av att de kvarliggande varumängderna överensstämma med behållningen i den löpande räkning över uppläggningarna och uttagningarna, som föres hos vederbörande tullförvaltning eller under tullförvaltningens kontroll av näringsidkaren själv. I vanliga fall tillåtes icke någon annan behandling av varorna än delning, ompackning o. dyl. Inom vissa länder är dock dispositionsrätten betydligt vidsträcktare. Detta är särskilt fallet i Danmark, där på vissa villkor även bearbetning, reparation och komplettering av de på s. k. kreditupplag intagna varorna är medgiven. Detsamma gäller i viss mån beträffande de tyska kontolagren. I den mån anordningen med fingerade tullager praktiseras under dylika fria former, ersätter den uppenbarligen till väsentlig del systemet med temporär tullfrihet.

Såsom redan förut framhållits hava anordningarna med tullrestitution och temporär tullfrihet till egentligt syfte att befria transithandeln och exportindustrien från verkningarna av tullen å införda varor, som äro

avsedda att återutföras i oförändrat skick eller att användas till framställning av exportartiklar. Det ligger i sakens natur, att behovet av dylika anordningar blir större i samma mån som tullarna ökas i antal och storlek. Under den strängt protektionistiska riktning, som rådde flerstädes på Europas kontinent under första hälften av 1800-talet, ägnades sålunda dessa spörsmål ett påfallande intresse, och det var också under denna tid som de båda olika systemen för tullgottgörelse blevo, så att säga, utexperimenterade och även erhöllo den grundgestaltning, som de ännu alltjämt äga. I och med det att frihandelsprincipen vid 1800-talets mitt trängde genom och blev förhärskande, förlorade tullgottgörelsen i betydelse. Emellertid fick frågan härom åter aktualitet, när sedermera omkring 30 år därefter protektionismen åter vann överhand i flertalet länder. Särskilt under tiden efter världskriget, då tullarna på många håll undergått en betydande stegring och på samma gång behovet av ökade avsättningsmöjligheter på världsmarknaden gjort sig mer än någonsin gällande, hava frågorna angående tullgottgörelse inom flera länder kommit att spela en mycket framträdande roll.

Utländsk lagstiftning rörande tullrestitution och temporär tullfrihet.

Till detta förhållande hava även i viss mån bidragit de strävanden, som under de senare åren gjort sig gällande i syfte att underlätta handelsförbindelserna mellan de olika länderna, vilka strävanden tagit sig uttryck i avslutandet av mellanfolkliga konventioner eller eljest i rekommendationer och andra uttalanden vid internationella kongresser. Det må i sådant avseende hänvisas exempelvis till den år 1923 under Nationernas förbunds egid avslutade konventionen rörande förenkling av tullformaliteterna. Enligt art. 16 av nämnda konvention skola de fördragsslutande staterna, allt under det de förbehålla sig alla rättigheter med avseende på egen lagstiftning beträffande tillfällig in- och utförsel, såvitt möjligt leda sig av de i en till berörda artikel fogad bilaga angivna grundsatser rörande, bland annat, behandlingen av varor, som in- eller utföras för att undergå bearbetning. I nämnda bilaga framhålles önskvärdheten av att föreskrifterna i lagar och förordningar rörande tillfällig in- och utförsel i möjligaste mån förenklas, att de erforderliga kontrollåtgärderna göras till föremål för allmänna bestämmelser, så att vederbörande personer eller firmor beredas fördelen av att hava kännedom om desamma, att identifieringen av varorna sker på möjligast enkla sätt o. s. v.

Av ovan berörda omständigheter förklaras det förhållandet, att under de senare åren här ifrågavarande delar av tullagstiftningen inom flera länder varit föremål för ett ivrigt ändrings- och nydaningsarbete, vilket, såsom naturligt är, ofta kombinerats med en samtidigt eller förut vidtagen tulltaxerevision. Huvudsakligen har detta arbete haft såsom ändamål att till exportnäringarnas tjänst ytterligare utbygga systemet med tullgottgörelse. Samtidigt kan dock även spåras en tydlig tendens att genom förenklingar i kontrollen söka göra systemet i fråga alltmera lättillgängligt, smidigt och effektivt.

De resultat, som genom nämnda lagstiftningsarbete uppnåtts, hava först

och främst intresse ur den synpunkten, att de kunna erbjuda ett lämpligt jämförelse- och studiematerial, då det gäller att ordna de praktiska detaljerna i ett förenklat tullgottgörelsesystem. Emellertid erbjuder den utländska lagstiftningen på området ett betydande intresse även med hänsyn till de verkningar, densamma kan tänkas få för vår egen utrikeshandel. De anstalter, som andra länder vidtagit till underlättande av tullgottgörelse vid utförsel, kunna ju icke endast medföra ökad import till Sverige utan också försvåra konkurrensen för vår egen exporthandel, för så vitt vi icke söka bereda densamma motsvarande fördelar.

Ur ovan anförda synpunkter hava vi ansett det lämpligt att här meddela en någorlunda fyllig redogörelse för lagstiftningen angående tullgottgörelse i några av de främmande länder, där denna lagstiftning nått en mera betydande utveckling eller eljest erbjuder större intresse. Därvid har särskild uppmärksamhet ägnats åt lagstiftningen i Nordamerikas Förenta Stater och Frankrike, enär dessa båda länder ursprungligen infört och till sin största fullkomning utvecklat systemen med tullrestitution, respektive temporär tullfrihet.

Nordamerikas Förenta Stater.

I Nordamerikas Förenta Stater tillämpas anordningen med temporär tullfrihet endast i fråga om varor, som skola återutföras i oförändrat skick eller äro avsedda för ändring eller reparation av exportartiklar. För den egentliga förädlingsverksamheten användes antingen frilagersrörelsen (»manufacturing warehouses») eller systemet med drawback. Detta senare system infördes i Förenta Staterna redan år 1799 och har här undergått en betydande utveckling. Den amerikanska anordningen av drawbacksväsendet har också ofta framhållits såsom särdeles praktisk och bekväm, och i flera avseenden har den även fått tjäna såsom förebild för motsvarande lagstiftning inom andra länder.

De av kongressen antagna bestämmelserna rörande rätten till drawback inskränka sig till vissa allmänna stadganden rörande omfattningen av och villkoren för denna rätt. Bestämmelserna i fråga återfinnas i 1922 års tarifflag, section 313, och innehålla i huvudsak följande.

För artiklar, som använts till framställning av exportvaror, må, såvida utförseln äger rum inom tre år efter införseln, den erlagda tullen återbetalas efter avdrag av 1 procent av tullbeloppet. Dock må tull icke gottgöras vid utförsel av mjöl och andra produkter, framställda av importerat vete, såvida icke inhemskt vete till en kvantitet av minst 30 procent av det utländska vetet blivit i detta inblandat. Såsom villkor för erhållande av drawback gäller, att de utförda varorna skola vara identiska med de införda. Drawbacksbeloppet skall utbetalas till tillverkaren eller exportören, till en av dessa personers ombud eller till den person, som av exportör, tillverkare eller ombud erhållit bemyndigande att uppbära beloppet.

I anslutning till ovanberörda allmänna stadganden hava utfärdats vissa tillämpningsföreskrifter. Av desamma framgå bland annat följande.

Den person, som i konossementet står såsom avlastare, skall anses vara

exportör, och han eller hans ombud skall i första hand vara berättigad till drawback. Såvida tillverkaren själv vid försäljning eller konsignation har förbehållit sig rätten till drawback, må dock drawbacksbeloppet med exportörens medgivande utbetalas till tillverkaren eller hans ombud.

Ansökning om rätt till drawback skall ingivas till finansministern och vara upprättad å särskild blankett, som tillhandahålles hos lokaltullförvaltningarna. Sådan ansökning skall innehålla uppgift rörande tillverkarens namn, platsen för tillverkningen, de tillverkade varornas slag, beskaffenheten och mängden av de importerade materialier, som användas vid framställningen av varje särskild artikel, avfallet, om sådant förekommer, samt värdet av detta, tillverkningsproceduren, förut verkställd utförsel av de artiklar, för vilka rätt till drawback sökes, ungefärliga tidpunkten för blivande utförsel samt beräknade utförselkvantiteter. Ansökningen remitteras i och för närmare undersökning till en särskild organisation (the Special Agency Service). Denna biträder den sökande med upprättande av en under edlig förpliktelse avgiven deklaration, vilken skall ligga till grund för bestämmandet av drawbackssatsen, samt framlägger rapport över undersökningen. Därest av denna rapport framgår att identiteten kan på tillfredsställande sätt utrönas, lämnar finansdepartementet det begärda medgivandet, samtidigt som föreskrifter meddelas angående den drawbackssats, som skall tillämpas, samt beträffande den bokföring, som bör verkställas, och de förfaringssätt, som skola tillämpas i och för identifiering av de importerade materialerna och fastställandet av deras vikt. Avskrifter av den handling, genom vilken medgivandet i fråga lämnas, utsändas till tullförvaltningarna å de platser, där krav på utbetalande av drawback kunna väntas bliva framställda.

Senast 6 timmar men tidigast 90 dagar före inlastningen av exportvaran skall den, som med stöd av berörda medgivande gör anspråk på utbetalande av drawback, eller dennes befullmäktigade ombud till tullförvaltningen i utförselhamnen ingiva en anmälan om den tillämnade exporten (notice of intent) å fastställd blankett med uppgifter rörande varornas märken och nummer, förpackning samt brutto- och nettovikt eller mått. Nämnda anmälan skall avlämnas i tre exemplar. Ett av dessa tillställes den tjänsteman, som har att övervaka inlastningen av godset, under det att av de båda övriga exemplaren det ena överlämnas till tullpackhuset såsom ledning för undersökningen av godset och det andra insändes till vederbörande revisionsmyndighet (the Comptroller of Customs). Då avsändaren önskar få drawbacksbeloppet utbetalat vid någon annan tullförvaltning, skall ytterligare ett exemplar avlämnas. I sådant fall skola två exemplar av exportanmälan, försedda med anteckning om godsets undersökning och inlastning, efter fartygets utklarering översändas till denna tullförvaltning. Intet hinder möter att avlämna exportanmälan i en tidigare hamn än den slutliga exporthamnen. Transporten av godset mellan dessa båda hamnar skall dock i dylikt fall ske under tullförpassning.

Undersökningen av godset skall så vitt möjligt verkställas först sedan detsamma i och för utförseln blivit vederbörligen överlämnat i rederiets eller fartygsbefälhavarens vård. Det åligger avlastaren att på allt sätt underlätta erforderlig kontroll samt provtagning och vägning av godset. Över resultatet av undersökningen skall avlämnas attest, i vilken även lämnas uppgift om godsets inlastning. Denna attest tecknas å exportanmälan, som därefter återställes till vederbörande chefsmyndighet. Kan av någon anledning dylik attest icke avgivas, skall å anmälan anledningen härtill uppgivas. Den omständigheten, att attest saknas, utgör icke hinder för utbetalande av drawback, därest de i exportanmälan meddelade uppgifterna kunna bestyrkas på annat sätt, såsom genom företeende av frakthandlingar o. dyl. Undersökningen vid exporttillfället har endast till uppgift att konstatera, att godset med avseende på märke och nummer, brutto- och nettovikt, beskaffenhet o. dyl. överensstämmer med uppgifterna i berörda anmälan.

Inom två år efter utförseln skall å fastställd blankett avlämnas en särskild »drawbacksinlaga» (drawback entry), i vilken göres vederbörlig anhållan om utbekommande av drawbacksbeloppet. Till denna inlaga skall vara fogad en »tillverkningsattest» (certificate of manufacture), innehållande erforderliga uppgifter rörande råmaterialiernas införsel och förädling. Inlagan, som kan avse flera olika skeppningar, måste dessutom åtföljas dels av erforderliga bevis rörande exportvarans undersökning, inlastning o. dyl. dels i förekommande fall av de särskilda handlingar, som nedan beröras. Tillverkningsattester, vilka avse större kvantiteter än dem som uppgivas i inlagan, kunna avlämnas före denna. Varje tillverkningsattest kan på sådant sätt komma att motsvaras av flera drawbacksinlagor. Intet hinder möter att i dylika fall avlämna inlagan vid annan tullförvaltning än den, till vilken tillverkningsattesten ingivits. Drawbacksbeloppet kan dock endast utbekommas vid sistberörda tullförvaltning, som har att om utbetalningen underrätta den tullförvaltning, till vilken vederbörande drawbacksinlaga avlämnats. I det fall att inom landet tillverkade artiklar inköpts för export och drawback skall utbetalas till köparen, skall ovanberörda tillverkningsattest ersättas med en »tillverknings- och leveransattest» (certificate of manufacture and delivery).

Anspråk på drawback, vilka icke framförts inom två år efter utförseln, skola anses förfallna.

I sådana fall, då de för exportartiklarnas framställning använda utländska materialierna icke införts över den hamn, där drawbacksinlagan, respektive tillverkningsattesten ingivits, skall tullförvaltningen i importhamnen på begäran av varuägaren utfärda bevis om införseln (certificate of importation), vilket bevis tillställes tullförvaltningen i förstberörda hamn. Sådant bevis får icke utfärdas, förrän full likvid skett av belöpande tull för varan.

Såframt de i exportartiklarna ingående utländska materialierna icke in-

förts av tillverkaren, får drawback icke utbetalas, förrän till vederbörande tullmyndighet avlämnats en »leveransattest» (certificate of delivery), avgiven under edlig förpliktelse. Denna attest skall innehålla fullständig beskrivning av materialierna ifråga samt redogörelse för deras övergång i tillverkarens ägo med angivande av varje mellankommande ägare. Hava materialierna undergått någon bearbetning, innan de inköpts av den färdiga exportvarans tillverkare, skall jämväl avlämnas vederbörlig attest över bearbetningen ifråga.

Drawbacksinlagan skall om möjligt åtföljas av ett exemplar av det konossement, under vilket utförseln skett. Kan sådan handling icke avlämnas, skall ingivas en under edlig förpliktelse avgiven förklaring rörande orsaken härtill, vilken förklaring även skall innehålla nöjaktig bevisning om att utförseln ägt rum. Därest sådan bevisning icke kan åstadkommas, fordras företeende av intyg rörande godsets ankomst till den utländska destinationsorten (landing certificate), vilket intyg i regel skall utfärdas av tullmyndighet i det främmande landet.

Efter mottagandet av drawbacksinlaga, tillverkningsattest och övriga erforderliga handlingar skall tullförvaltningen fastställa drawbacksbeloppet. Till ledning härför skola förutom nämnda handlingar även tjäna exportanmälan samt tullklareringsattester eller införselbevis för de utländska materialierna ävensom den handling, i vilken finansministern meddelat rätten till drawback. Drawbacksbeloppet, vilket såsom förut nämnts skall motsvara den erlagda tullen minus 1 procent, utbetalas av tullförvaltningen genom check, som utställes på den person, som avlämnat drawbacksinlagan, eller på den som av nämnda person genom anteckning å inlagan förklarats behörig att utbekomma beloppet.

Vid början av varje kvartal skall tullförvaltningen till finansdepartementet insända redogörelse för under föregående kvartal utbetald drawback med specificerade uppgifter rörande tillverkares namn, exporterade artiklar o. s. v.

Såsom av ovanstående redogörelse framgår är enligt det amerikanska drawbackssystemet rätten till tullgottgörelse ovillkorlig, så snart de för denna rätt föreskrivna villkoren uppfyllas. Restitutionsbeloppet bestämmes för varje särskilt fall i förhållande till den myckenhet och det slag av utländskt material, som använts vid exportvarans framställning. I tillämpningen bygger systemet till väsentlig del på de av tillverkaren under edlig förpliktelse lämnade uppgifterna rörande den kvantitet förtullad vara, som ingår i exportartiklarna. Kravet på materiell identitet är ingalunda uppgivet, men bevisningen om identiteten grundas uteslutande på avlämnade intyg rörande de utländska materialiernas införsel och förädling. Någon annan kontroll från tullmyndigheternas sida synes icke förekomma vare sig under lagringen eller förädlingen. Enligt de allmänna, av kongressen antagna bestämmelserna skall i fråga om exportartiklar, delvis tillverkade av inhemskt material, detta material framträda i de färdiga varorna på sådant

sätt, att dess mängd eller mått kan konstateras. Av tillämpningsföreskrifterna synes emellertid framgå att även beträffande dylika varor bevisningen om identiteten grundas på de avgivna intygen.

Utmärkande för det amerikanska drawbackssystemet är slutligen att detsamma icke uppställer något krav på personlig identitet mellan importör, tillverkare och exportör. Rätten till drawback kan sålunda obehindrat överlåtas från en till annan person, och själva förädlingsproceduren kan verkställas på flera händer. De fria former, som i allmänhet taget utmärka det amerikanska systemet, ge sig även till känna därutinnan, att drawbacksbeloppen utbetalas av vederbörande tullförvaltningar, att i allmänhet en stark decentralisation är genomförd och att stor valfrihet råder i fråga om platserna för erforderliga formaliteters fullgörande och för utbetalande av drawbacksbeloppen.

Danmark. Den i Danmark under namnet kreditupplag införda formen av tullager medgiver även avskrivning av tullen för varor, som utföras efter att hava bearbetats inom landet. Dylika avskrivningar, som ligga mycket nära vanlig tullgottgörelse och vid vilka hänsyn även tages till avfall, ske under smidiga former och hava medgivits för ett stort antal varor. I detta förhållande torde ligga anledningen till att det här icke förekommer någon tullfri förädlingsrörelse i egentlig mening och att drawbacksinstitutet spelar en jämförelsevis obetydlig roll. Bestämmelserna om drawback, vilka äro ganska kortfattade, avse först och främst vissa bestämda varuslag, nämligen socker, sirap, vissa sockerhaltiga produkter, margarin och brännvin ävensom materialier till fartyg och garn till fisknät, för vilka senare artiklar tullgottgörelse äger rum även vid deras användning eller förbrukning inom landet. Dessutom äger tullstyrelsen jämlikt 37 § 1 mom. av tullagen att efter anställd undersökning i de särskilda fallen och under erforderlig kontroll medgiva gottgörelse — även under hänsynstagande till avfall — av erlagd tull för råämnen och hjälpmaterialier vid utförsel av därav förfärdigade varor. Sådan gottgörelse må åtnjutas endast efter särskilt medgivande av tulldepartementet, och ansökan härom skall enligt av departementet utfärdade bestämmelser innehålla erforderliga upplysningar om:

a. fabrikatets beskaffenhet,

b. de för detsamma använda utländska materialierna samt förhållandet mellan deras och fabrikatets vikt, samt

c. det utförselminimum, för vilket tullgottgörelse önskas.

Tulldepartementet bestämmer det förhållande, efter vilket gottgörelse av materialtullen skall beräknas, utförselminimum samt den tidrymd, som må förflyta mellan materialiernas införtullning och fabrikatets utförsel.

Angivning till utförsel skall, såvida icke annorlunda stadgas, ske vid den tullplats, där materialierna förtullats. Å denna plats utbetalas även tullgottgörelsen, vilken i regel måste utkrävas inom fyra veckor från utförseldagen räknat. Vid utförseln skall den drawbacksberättigade avlämna export-

anmälan samt skriftlig försäkran på tro och heder bl. a. om att de utförda varorna äro av honom framställda samt om mängden av däri ingående utländska materialier. Tullgottgörelse utbetalas icke med mindre belopp än 2 kronor. Vid utbetalandet skall företes kvitterad tullräkning, lydande å innehavaren av drawbacksmedgivandet, för den å materialierna belöpande tullen.

Finland.

Den finska lagstiftningen rörande tullgottgörelse är till väsentlig del grundad på drawbackssystemet. Nu gällande bestämmelser rörande tullrestitution återfinnas i 21 § av 1924 års lag om tillämpning av tulltariffen. Enligt nämnda författningsrum må vid utförseln av exportvara, vid vars framställning använts utländsk tullbelagd vara, den tull återbetalas, som vid införseln erlagts för den varukvantitet, vilken använts vid framställningen av exportvaran. Samma förmån må tillämpas beträffande materialier, som använts för exportvaras emballering eller förpackning, med iakttagande att, då berörda materialier utgöra självständiga handelsvaror, som i Finland fabriksmässigt tillverkas, statsrådet är berättigat förordna, att den för materialierna erlagda tullen icke eller endast delvis skall återbäras. Vidare må erlagd tull restitueras för sådana, vid byggnad eller reparation av fartyg använda råvaror, halvfabrikat och förnödenheter, som icke fabriksmässigt tillverkas inom landet. I likhet med vad fallet är i Danmark gäller sistnämnda bestämmelse även i fråga om fartyg, som icke utföres ur landet. Såsom ett allmänt villkor gäller, att tull icke må återbäras, då restitutionen kan föranleda osäkerhet i upprätthållandet av tullkontrollen eller medföra särskilda kostnader för statsverket.

Rörande tillämpningen av nämnda allmänna bestämmelser har finansministeriet genom beslut den 8 januari 1925 föreskrivit bland annat följande.

Ansökan om rätt till tullrestitution skall ställas till tullstyrelsen och innehålla uppgift bl. a. om huru stor åtgången av utländska materialier enligt följda tillverkningsmetoder är vid framställningen av varje särskilt slag av exportvara. Finner tullstyrelsen, att restitutionsförmånen icke är förenad med någon osäkerhet i tullkontrollen eller särskild kostnad för statsverket och föreligger tillförlitlig utredning om materialåtgången, äger tullstyrelsen bestämma grunden för beräknandet av tullrestitutionen. Anser styrelsen, att restitutionsförmånen kan medföra dylik osäkerhet eller kostnad, hänskjutes ärendet till finansministeriet, som avgör, huruvida tullförmånen kan beviljas eller icke.

Såsom allmänna villkor för tullrestitutions åtnjutande skall gälla, bland annat, att de införda materialierna skola förtullas i varutillverkarens eget namn och att tillverkaren skall föra detaljerade journaler över införseln och tillverkningen. Vid anfordran skall tillverkarens bokföring, fakturor och affärskorrespondens företes tullstyrelsen eller av denna förordnad kontrollant, som även bör beredas tillfälle att närvara vid tillverkningen och taga prov för undersökning. Vid utförseln skall av tillverkaren avlämnas

exportanmälan jämte en under edlig förpliktelse avgiven och med tvenne vittnen bestyrkt försäkran, vilken skall innehålla uppgift bl. a. om den kvantitet utländska varor, som åtgått till exportvarans framställning. Finansministeriet eller tullstyrelsen kan härutöver fastställa de särskilda villkor och kontrollföreskrifter, som för varje särskilt fall må befinnas erforderliga. Å andra sidan har i vissa fall medgivits undantag från ovanberörda allmänna villkor rörande avlämnandet vid exporttillfället av uppgift beträffande kvantiteten av de i exportvaran ingående utländska materialierna.

Då exportvaran anmäles till utförsel, skall den av vederbörande tullanstalt underkastas kontrollvägning och undersökning i nödig omfattning för fastställande av dess överensstämmelse med uppgifterna i exportanmälan och därtill fogad försäkran. Efter det undersökningen ägt rum, skall varan hållas under fortgående tullkontroll, till dess densamma lämnar landet. Partivaror behöva dock icke stå under sådan kontroll, varjämte beträffande dylika varor uppgifterna i nyssnämnda handlingar icke behöva kontrolleras på annat sätt än genom jämförelse med avlämnade konossement.

Ansökan om restitution skall ingivas inom tre månader efter utgången av det kalenderår, under vilket exporten ägt rum, samt åtföljas dels av verificerad redovisning över de mängder utländska varor, tillverkaren under exportåret infört eller inom landet inköpt, dels av på tro och heder avgiven redovisning över exporterade mängder färdiga tillverkningar och därtill använda utländska materialier, bestyrkt medelst intyg av tullstyrelsens kontrollant. I enskilda fall kan tullstyrelsen förordna, att restitution får av exporttullkammaren direkt utbetalas, så snart exporten ägt rum. Detta förfarande tillämpas, då i exportvaran ingående utländsk vara införtullats vid samma tullkammare, genom vilken exporten äger rum, och identiteten vid utförseln utan svårighet låter sig fastställa. Närmare anvisningar för detta förfarande lämnas av tullstyrelsen för varje särskilt fall.

Frankrike. I Frankrike, där drawbackssystemet under tidigare år spelat en mycket viktig roll, tillämpas numera så gott som uteslutande anordningen med temporär tullfrihet (admission temporaire). Då den franska lagstiftningen rörande temporär tullfrihet fått tjäna såsom förebild för motsvarande bestämmelser inom flera andra länder, lämnas här nedan en mera ingående redogörelse för densamma. Därvid har det synts lämpligt att något beröra även den historiska utvecklingen av lagstiftningen ifråga, enär densamma är ägnad att närmare belysa vissa med föreliggande utredning sammanhängande frågor.

Rätt till temporär tullfrihet infördes i Frankrike genom en lag av år 1836. Medgivandet av sådan tullfrihet berodde ursprungligen på prövning av regeringen. Emellertid höjdes snart röster för att rätten till beviljande av tullfriheten borde överflyttas till parlamentet, och vid olika tillfällen framlades också förslag till en ändring i sådan riktning, vilka förslag under lång tid dock icke ledde till något resultat. Ett år 1871 framlagt förslag är därvid av intresse ur den synpunkten, att i motiveringen till detsamma

upptagas till behandling vissa olika möjligheter, som stå till buds vid en uppdelning av parlamentets och regeringens befogenheter i berörda avseende.

Såsom ett första alternativ hade här ifrågasatts, att en förteckning på artiklar, berättigade till temporär tullfrihet, måtte upprättas och att för varje sådan artikel skulle föreskrivas, huruvida rätt till tullfrihet borde medgivas på administrativ eller legislativ väg. En sådan anordning ansågs emellertid mindre lämplig med hänsyn till det förhållandet, att det skulle möta stora svårigheter att åstadkomma en för alla omständigheter lämpad uppräkning av artiklarna ifråga.

I ett annat, synnerligen komplicerat förslag gjordes bestämmanderätten beroende av vissa med artiklarnas identitet och ekvivalens sammanhörande frågor. Ej heller detta förslag ansågs lämpligt, bland annat av den anledningen att den förvaltande myndigheten vid ett genomförande av detsamma skulle få i sin hand att avgöra frågor, som ur tullskyddssynpunkt vore av betydande räckvidd.

Ett tredje förslag avsåg, att regeringen skulle äga rätt att medgiva temporär tullfrihet under villkor, att avgörandena sedermera underställdes parlamentets prövning. Mot en sådan anordning invändes att en på dylikt sätt utövad kontroll från parlamentets sida skulle kunna urarta till att bliva helt enkelt en registrering av regeringens beslut.

Slutligen ifrågasattes den anordningen, att endast sådana medgivanden till temporär tullfrihet, som kunde anses vara av särskilt stor vikt, skulle förbehållas parlamentet, under det att de övriga överlämnades åt regeringens avgörande. Förslag till förteckning å artiklar, för vilka medgivandet av tullfrihet vore av sådan betydelse, att detsamma borde lämnas endast av parlamentet, skulle upprättas av regeringen. Emellertid ansågs ej heller denna anordning lämplig, enär den kunde tänkas komma att bereda regeringen alltför stort inflytande på dessa frågors behandling.

Det förslag, som slutligen framlades för parlamentet, innebar att åt regeringen skulle överlämnas rätten att medgiva temporär tullfrihet för vissa varor av sekundär betydelse, såsom säckar och annat emballage samt artiklar, avsedda för reparation av exportvaror. Emellertid blev förslaget icke antaget, och rätten att medgiva temporär tullfrihet kom därför ännu under flera år att ligga i regeringens händer. Först år 1892 antogs en lag, enligt vilken denna rätt till huvudsaklig del överflyttades till parlamentet. Detta skedde dock icke utan opposition från åtskilliga medlemmar av parlamentet, vilka önskade bibehålla den förutvarande anordningen under framhållande, att den lagstiftande maktens prerogativ vore tillräckligt skyddade genom interpellationsrätten och att dylika frågors behandling av parlamentet skulle medföra dröjsmål och andra olägenheter för handel och industri. Häremot invändes å andra sidan, bland annat, att frågorna rörande temporär tullfrihet vore alltför betydelsefulla för att göras till föremål för den ytliga behandling, som på interpellationsvägen kunde komma dem till del.

En fråga, som inom den franska lagstiftningen rörande temporär tull-

frihet av flera skäl kommit att tilldraga sig särskild uppmärksamhet, är den, som rör de in- och utförda varornas identitet. Då de här gjorda erfarenheterna på området torde äga en viss allmängiltighet för bedömandet av hithörande spörsmål, synes en kortfattad redogörelse för denna frågas utveckling vara på sin plats.

Enligt 1836 års lag krävdes fullständig identitet mellan de in- och utförda varorna. Till säkerställande av detta krav plomberades eller stämplades varorna vid införseltillfället. Då detta icke kunde ske, blev i stället tillverkningen av exportvaran underkastad tullkontroll. Kravet på identitet upprätthölls sedan strängt ända till år 1850, då det eftergavs i fråga om spannmål av vete, för vilken vara endast uppställdes fordran på ekvivalens. Sedan säkerhet nedsatts för tullbeloppet och tullanstalten utfärdat kvitto härå (acquit-à-caution), vilken handling på samma gång tjänstgjorde såsom ett slags införselbevis, ställdes spannmålen till importörens fria förfogande. Vid tillverkning av vetemjöl för export kunde sedan den införda spannmålen obehindrat ersättas med inhemsk vara. Någon kontroll från tullverkets sida ägde icke rum under tillverkningen, men vid utförseltillfället hade tullmyndigheterna att utöva uppsikt däröver, att mjölet var framställt av rent vete och tillhörde den utbytesklass, som exportören i avgiven försäkran uppgivit.

Sedan kravet på identitet sålunda eftergivits i fråga om vete, dröjde det icke länge förrän motsvarande lättnader började införas även för åtskilliga andra varuslag. Redan år 1851 uppgavs identitetskravet beträffande tackjärn, och år 1862 voro praktiskt taget alla råvaror och halvfabrikat av metaller befriade från detta krav, som i stället ersatts med fordran på ekvivalens. Emellertid visade det sig snart, att denna anordning medförde vissa olägenheter. Det förhållandet, att de införda metallvarorna kunde ersättas med varor, framställda av franskt råmaterial, föranledde en viss störning av jämvikten på den inhemska marknaden. De utländska råvarorna avlevererades inom det område, som låg närmast intill införselorten — importregionen — under det att den färdiga exportvaran, med vilken tullen å införselvarorna skulle kompenseras, merendels tillverkades i en annan del av landet utav där framställda, inhemska råmaterialier. Marknaden inom importregionen blev därigenom starkt belastad med utländska råvaror, vilket inom denna region medförde en nedpressning av priset å motsvarande inhemska råmaterialier. De senare hade, med andra ord, att utstå en svår konkurrens med de stora mängder tullfritt införda råmaterialier, som stannade inom importregionen. Detta förhållande gjorde sig så mycket starkare gällande som inom Frankrike införseln och förädlingen var för sig voro i mycket utpräglad grad koncentrerade till skilda regioner. Under åren 1864 och 1865 uppgick sålunda det järn, som på acquits-à-caution infördes till landets norra och östra delar, vilka på grund av sitt geografiska läge utgöra den egentliga importregionen, till omkring 90 procent av den totala importen. Samtidigt utgjorde exporten av färdiga artiklar från de mellersta och södra

delarna av landet ungefär 70 procent av hela utförseln. Bruksägarna i importregionerna hade därför att utstå en hård konkurrens med det utländska järn, som tullfritt infördes till importregionerna av deras kolleger i mellersta och södra Frankrike. Dessa senare, som med inhemskt järn kompenserade acquits-à-caution å det järn, som importerades till nämnda region och även stannade där utan att hava underkastats tull, erhöllo i själva verket en exportpremie, vilken var till skada såväl för industrien inom importregionen som för statsfinanserna.

Nu berörda förhållanden gåvo även anledning till att en livlig handel med acquits-à-caution snart utvecklade sig. Då ett järnverk eller en mekanisk verkstad, som arbetade för export, hade erhållit rätt till temporär tullfrihet, blev denna rätt överlåten på en importör i införselregionen mot betalning av en summa, som alltid understeg tullbeloppet men vars storlek för övrigt var beroende av läget på järnmarknaden. Den som sålunda övertagit rätten till tullfrihet införde sedan råvaror till importregionen, och tullfriheten för dessa garderades genom att den ursprungliga innehavaren av rätten exporterade erforderliga kvantiteter färdiga varor, tillverkade av inhemskt råmaterial, som framställts inom egna järnverk eller eljest inom samma exportområde.

Till nu anförda olägenheter kom även det missförhållandet, att de i exportvarorna ingående metallerna nästan alltid voro av sämre kvalitet än de införda metallerna. Sålunda brukade exempelvis svenskt järn med ett pris av 380 à 400 francs per ton vid exporten kompenseras med inhemskt järn, som i värde icke översteg 350 francs. Härigenom kom på visst sätt värdet av exporten att understiga importvärdet, ehuru systemet var uppbyggt just på förutsättningen av fullständig ekvivalens i nämnda avseende.

Den situation, som sålunda inträtt genom identitetskravets slopande, blev till slut ohållbar. Restriktiva bestämmelser blevo nödvändiga, och sådana utfärdades också åren 1870 och 1888. Enligt dessa bestämmelser skola järn och andra metaller, för vilka temporär tullfrihet medgives, under tullkontroll transporteras till de järnbruk eller verkstäder, där förädlingen skall verkställas. Vidare gäller att träkolsjärn icke kan få kompenseras med koksjärn.

Berörda föreskrift angående transporten till förädlingsplatsen innebär ingalunda, att identitetskravet skulle hava återställts. Det möter nämligen intet hinder för tillverkaren att sedermera sälja det från utlandet införda järnet och kompensera detsamma med billigare inhemskt järn. Den föreskrivna transporten har därför sin egentliga betydelse däri, att den så att säga lokaliserar ekvivalensförfarandet och härigenom förminskar möjligheterna till missbruk. Sedan nämnda bestämmelse infördes, har också handeln med acquits-à-caution praktiskt taget upphört.

Såsom förut nämnts hade även beträffande vete kravet på identitet upphävts, och i fråga om denna vara utvecklade sig också snart en liknande praxis som med metaller. Kvarnarna i norra Frankrike importerade på

acquits-à-cautions spannmål till hamnar i de södra delarna av landet, där spannmålen även såldes och undergick förmalning. Dessa acquits-à-caution kompenserades sedan genom utförsel från norra Frankrike av mjöl, framställt av där alstrat vete. Resultatet blev att i södra Frankrike priset på säd undergick en sänkning till skada för jordbruket i dessa regioner. Samtidigt berövades statskassan tullintäkterna för en del av det vete, som infördes i landet. Importörerna, vilka icke själva befattade sig med förmalning eller export, ingingo överenskommelse med exportkvarnarna, att dessa skulle utföra de kvantiteter, som erfordrades för reglering av den löpande tullskulden. För ändamålet måste dock importören foga sig i att överlämna en del av sin förtjänst till exportören. Under vanliga omständigheter ansågs halva tullbeloppet vara en lämplig ersättning, och denna del kom alltså att utgöra en direkt premie till exportören. Om emellertid ett skördeår blev dåligt och följaktligen stor import ägde rum, fick importören, som i dylika fall hade många acquits-à-caution på sin hand, nöja sig med en betydligt lägre ersättning, varför ofta nästan hela tullbeloppet såsom utförselpremie stannade hos exportörerna. En av följderna härav blev, att de franska kvarnägarna kunde underbjuda sina utländska konkurrenter på deras hemmamarknader. Betecknande är också att exporten högst väsentligt nedgick, i och med det att handeln med tullsedlar slutligen stävjades, vilket skedde genom en år 1902 utfärdad lag. I viss mån belysande härför äro följande siffror, utvisande exporten av vetemjöl från Frankrike till Sverige under åren 1900—1904:

år 1900	187 000 kg
» 1901	445 000 »
» 1902	1 086 000 »
» 1903	216 000 »
» 1904	182 000 »

Enligt bestämmelserna i nyssberörda lag skall såsom villkor för den temporära tullfriheten gälla, att tullbeloppet i avvaktan på utförseln deponeras. Vidare stadgas direkt förbud mot överlåtelse av acquits-à-caution, varjämte den tullfritt införda spannmålen skall försändas direkt från importhamnen till kvarnen och det utförda mjölet direkt från kvarnen till exporthamnen. Genom dessa bestämmelser, vilka alltjämt äro i gällande kraft, har sålunda uppställts krav på *personlig* identitet. Däremot bortses fortfarande från *materiell* identitet, i det att endast ekvivalens fordras mellan de in- och utförda varorna.

Även beträffande andra varuslag än spannmål och metaller bortses inom den franska tullagstiftningen i det hela taget från den materiella identiteten. Vid införandet av en dylik anordning har man uppenbarligen utgått från det resonemanget, att tullen på de utländska råvarorna medförde en fördyring av motsvarande inhemska materialier med tullens hela belopp och att det därför vore tillräckligt att uppställa krav på ekvivalens. Såsom

av ovanstående redogörelse för frågans utveckling framgår, har dock denna uppfattning, åtminstone vad beträffar artiklarna järn och spannmål, jävats av verkligheten. Det må emellertid framhållas att, enligt vad från olika håll vitsordats, friheten från identitetstvång aldrig givit upphov till några allvarliga missbruk annat än i fråga om nämnda artiklar.

Vad därefter beträffar de särskilda bestämmelser, som för närvarande gälla i fråga om den temporära tullfriheten, må endast framhållas följande.

Enligt bestämmelserna i förenämnda lag av år 1892, vilka bestämmelser ännu alltjämt äro i tillämpning, skall parlamentet, efter att i ärendet hava inhämtat yttrande av »Comité consultatif des arts et manufactures», ensamt besluta om rätt till temporär tullfrihet utom då det gäller:

a. artiklar, avsedda för reparation eller anställande av prov eller försök;

b. införsel i individuella eller säregna fall, beträffande vilka någon generalisering icke kan väntas bliva ifrågasatt; samt

c. säckar och annat emballage för påfyllnad.

I nu nämnda fall skall rätten till tullfrihet fortfarande beviljas av regeringen, varjämte sådana medgivanden, som av regeringen gjorts före lagens ikraftträdande, i regel skola äga fortsatt tillämpning.

Återutförsel eller uppläggning å tullager av varor, för vilka rätt till temporär tullfrihet medgivits, skall i allmänhet hava skett inom 6 månader, räknat från dagen för införtullningen. De närmare villkoren, under vilka tullfrihet må åtnjutas, fastställas för varje särskilt varuslag. Tullformaliteterna äro i det hela taget ganska komplicerade, och i många fall är in- eller utförseln till underlättande av tullkontrollen begränsad till ett fåtal tullplatser.

Efter denna redogörelse för den franska lagstiftningen rörande temporär tullfrihet må slutligen med några ord beröras en i Frankrike införd form av *partiell* tullgottgörelse (remboursement à forfait), som ur vissa synpunkter erbjuder intresse.

Genom ett dekret av år 1883 hade temporär tullfrihet medgivits för bomullsgarn till vissa slags vävnader. Tullfriheten begränsades till garn från nummer 50 och däröver, emedan särskilt beträffande sådant garn skillnaden mellan priserna på den utländska och den inhemska marknaden var alltför stor, för att de franska textilfabrikerna skulle kunna upptaga konkurrensen på den utländska marknaden. Det visade sig emellertid, att på grund av nämnda inskränkning i tullfriheten möjligheterna för en dylik konkurrens icke hade nämnvärt förbättrats. Då det med hänsyn till de inhemska spinneriernas intresse icke ansågs lämpligt att ytterligare utsträcka den temporära tullfriheten eller att nedsätta tullen å garnet, blev år 1892 den temporära tullfriheten ersatt med ovanberörda anordning.

Densamma innebär, att 60 procent av den tullavgift, vilken belöper å det i exportvaran ingående garnet, skall, oavsett garnets nummer, gottgöras. För vissa vävnader samt för spetsar kan tullgottgörelsen ökas med upptill 40 procent i syfte att utjämna förlust och avfall vid fabrikationen. Särskilt

anmärkningsvärt är emellertid att gottgörelse beviljas, oavsett om garnet är av inhemsk eller utländsk tillverkning och oberoende av huruvida ekvivalens föreligger eller icke.

Det torde böra anmärkas, att denna form av gottgörelse är att betrakta såsom partiell drawback endast så länge kvantiteten av det i exportvaran ingående garnet är mindre än kvantiteten av det från utlandet införda garnet. I motsatt fall innebär den ett slags exportpremie, alldenstund tullavgift gottgöres å en vara, för vilken eller för vars motsvarighet någon tull aldrig erlagts.

Norge. De av stortinget fastställda bestämmelserna rörande tullgottgörelse inrymmas i § 13 av gällande tulltariff och inskränka sig till vissa allmänna stadganden. Enligt desamma kan tulldepartementet eller den som av departementet därtill bemyndigas medgiva återbetalning av erlagd tull för råmaterialier och andra ämnen, som i förarbetat skick utföras eller äro avsedda till skeppsbehov, samt för hjälpmaterialier vid tillverkning av varor, som utföras eller äro avsedda till skeppsbehov. Tulldepartementet kan även medgiva återbetalning av erlagd tull eller befrielse från tull för varor, som äro avsedda för utrustning eller reparation av norska fartyg i utländsk fart eller såsom inventarier ombord å dylika fartyg.

Ansökning om rätt till drawback skall i regel ingivas till tulldepartementet, som fastställer de närmare villkor, på vilka rätten må åtnjutas. Villkoren gå i allmänhet ut på att de varor, för vilka drawback sökes, skola införas över en bestämd tullplats, att utförseln skall ske över samma plats och enligt de för transiterade varor gällande föreskrifter, att den som erhållit drawbacksrätten skall avgiva försäkran på tro och heder rörande mängden av de vederbörligen förtullade varor, som åtgått till framställning av exportvaran, samt att vid varje exporttillfälle en viss minimikvantitet skall utföras. Ibland föreskrives även att tullmyndigheterna skola beredas tillfälle att när som helst närvara vid framställningen av varan och uttaga prov å densamma samt att bokföring skall verkställas, utvisande åtgången av de utländska produkter, som använts för exportvarans framställning, varjämte i övrigt kunna föreskrivas de kontrollanordningar, som för varje särskilt varuslag må befinnas erforderliga. Där så anses nödigt, föres av tullmyndigheterna avräkningsdiarium över förtullningarna och exporterna.

Vid utförseltillfället undersökas och vägas drawbacksvarorna, varefter de med hänsyn till försegling och andra kontrollåtgärder behandlas såsom tullpliktiga utländska varor. Återbetalning av tullen sker vid vederbörande tullkammare men äger endast rum vid utgången av varje kvartal. Tullgottgörelsen beräknas på grundval av den vid framställning av exportvaran förbrukade mängden av materialier och efter den tullsats, som tillämpats vid införseltillfället. I vissa fall har departementet medgivit, att gottgörelse må åtnjutas även för under tillverkningen uppkommet avfall. Beträffande

konfektionsvaror kan sålunda till vikten av de ingående vävnaderna läggas 10 procent för avfall vid tillskärningen.

Beträffande vissa särskilda varuslag har tulldepartementet föreskrivit en bestämd gottgörelse för varje kg av den utförda varan. För socker och kryddor, som användas till inläggning av sill och brissling, utbetalas sålunda en fast tullgottgörelse allt efter förpackningens art, och för olja, oleomargarin, ister och isterliknande varor, vilka användas till margarin, som utföres eller är avsett för skeppsbehov, åtnjuta margarinfabrikerna en tullgottgörelse av 2.5 öre för kg.

I fråga om enstaka varuslag kan rätten till drawback genom ett allmänt bemyndigande av tulldepartementet medgivas av tullförvaltningarna. Detta gäller bland annat vissa spannmålsprodukter, som utföras ur landet eller äro avsedda för skeppsbehov. I fråga om dylika produkter är som villkor för gottgörelsen föreskrivet, att minst 2 000 kg (för vetemjöl 500 kg) skola på en gång utföras och att exportören under det näst före utförseln förflutna året från utlandet infört en kvantitet korn, vete eller råg, som motsvarar minst den utförda kvantiteten färdiga produkter. Därvid räknas av sammalet mjöl samma kvantiteter mjöl och spannmål motsvara varandra, under det att av siktat vetemjöl 75 kg och av annat siktat mjöl samt gryn och grynmjöl 66 $^2/_3$ kg räknas motsvara 100 kg spannmål.

Andra varuslag, beträffande vilka tullförvaltningarna äga rätt att medgiva drawback, äro t. ex. segel- och presenningsduk för framställning av färdiga segel och presenningar, arachid- och bomullsfröolja för inläggning av sill och brissling samt socker för tillverkning av kondenserad mjölk. Beträffande dylikt socker skall beloppet av tullgottgörelsen dock fastställas av tulldepartementet efter ansökan för varje särskild exportkvantitet. Prov å den utförda kondenserade mjölken insändes till statens tullaboratorium för utrönande av sockerhalten, varefter tullgottgörelse åtnjutes för den sålunda fastställda kvantiteten socker med tillägg av 1 procent. Dock beräknas gottgörelsen aldrig å större mängd socker än den som enligt vid fabriken verkställd och vederbörligen kontrollerad bokföring åtgått till framställning av exportvaran efter avdrag av $^1/_2$ procent.

Schweiz.

I Schweiz tillämpas för närvarande så gott som uteslutande systemet med temporär tullfrihet. De grundläggande bestämmelserna härom återfinnas i art. 17 av tullagen den 1 oktober 1925 och omfatta endast ett generellt medgivande för förbundsrådet att bevilja tullnedsättning eller tullfrihet för varor, som tillfälligt införas för undergående av förädling eller reparation. I anslutning härtill har förbundsrådet genom verkställighetsförordningen den 10 juli 1926 meddelat vissa allmänna föreskrifter på området. Enligt desamma äger tullstyrelsen att medgiva rätt till tullfrihet eller tullnedsättning för varor, som skola användas i förädlingsverksamhet. I fråga om varor, som endast skola undergå reparation, är något särskilt tillstånd icke erforderligt. I övrigt regleras den temporära tullfriheten genom särskilda,

av förbundsrådet utfärdade tillämpningsföreskrifter. Av desamma framgår bland annat följande.

Temporär tullfrihet må medgivas endast i sådana fall, då den är betingad av särskilda industriella intressen. Sådan tullfrihet får icke beviljas, om det finnes något större intresse i motsatt riktning eller om varan genom förädlingen förlorar sin väsentliga karaktär. Tullfrihet har huvudsakligen medgivits för olika slag av vävnader och band och därvid inskränkts till vissa närmare angivna arbetsprocedurer, såsom brodering, tvättning, kardning, blekning, tryckning o. dyl. I regel medgives icke tullfrihet för längre tid än ett år, men på särskild, motiverad anhållan kan denna tidsfrist utsträckas. Full identitet fordras såväl mellan de in- och utförda varorna som mellan importör och exportör. Till säkerställande av den materiella identiteten skall den importerade varan förses med sigill, plomber eller stämplar, varjämte prov av varan skall uttagas vid såväl in- som utförseln.

Enligt ett stadgande i tullagen får återbetalning av tull för råämnen och halvfabrikat, som användas för framställning av exportvaror, ske endast efter medgivande av förbundsförsamlingen. Sådant medgivande synes för närvarande gälla endast beträffande tobak. Drawbackssatserna för de färdiga tobaksfabrikaten hava fastställts av förbundsrådet, som även utfärdat de erforderliga tillämpningsföreskrifterna. Enligt desamma kräves såväl personlig som materiell identitet, varjämte in- och utförseln får ske endast över vissa bestämda tullplatser. Där bevis om utförseln anses erforderligt, skall såsom sådant tjäna antingen av tullförvaltning eller annan behörig myndighet i den utländska bestämmelseorten utfärdat intyg rörande godsets ankomst dit eller, då fråga är om transatlantisk trafik, av hamnmyndigheterna å utskeppningsplatsen avgivet intyg rörande godsets inlastning.

Tyska riket. Inom den tyska tullagstiftningen har drawbackssystemet aldrig spelat någon större roll, och för närvarande tillämpas detsamma endast beträffande artiklarna kakao och socker. Däremot har systemet med temporär tullfrihet här kommit till stor användning särskilt efter ikraftträdandet av 1902 års tulltaxa, som medförde betydande tullförhöjningar för åtskilliga råvaror och halvfabrikat.

Rätten till temporär tullfrihet är grundad på ett allmänt stadgande i § 108 av den år 1919 av tyska nationalförsamlingen antagna riksskattelagen (Reichsabgabenordnung). De närmare bestämmelserna skola enligt nämnda författningsrum fastställas av riksfinansministeriet. Ännu gälla dock de år 1906 av förbundsrådet fastställda och i en särskild förordning (Veredlungsordnung) utfärdade bestämmelserna. Av desamma framgår bland annat följande.

Tullfri införsel av varor, avsedda att förädlas inom landet, kan medgivas endast under förutsättning, att en sådan väntas medföra väsentliga fördelar för vederbörande industrier och några nackdelar icke äro att befara för andra inhemska näringsgrenar eller att de väntade fördelarna äro så över-

vägande i förhållande till nackdelarna, att medgivandet av tullfrihet är motiverat med hänsyn till de allmänna nationalekonomiska intressena. Då medgivandet avser en »stadigvarande», förut inom riket icke existerande förädlingsrörelse, kräves riksrådets yttrande, huruvida nämnda förutsättningar kunna anses föreligga. I övriga fall är prövningen härav överlämnad till respektive förbundsstaters högsta förvaltningsmyndighet för finansärenden.

I regel skall utförseln hava ägt rum inom 3 månader, men på särskild anhållan kan denna tidsfrist förlängas. Till betryggande av utförseln kan krävas nedsättande av säkerhet för tullen.

Den tyska lagstiftningen om temporär tullfrihet fordrar såväl personlig som materiell identitet. Till säkerställande av den materiella identiteten skola varorna i regel förses med stämplar, sigill eller plomber. Där detta icke låter sig göra, må i stället varorna noggrant beskrivas eller prov å desamma uttagas eller ock andra lämpliga kontrollåtgärder vidtagas. Tullmyndigheterna äga dessutom att utöva kontroll över tillverkningen och att taga del av bokföringen. Nämnda kontroll kan i vissa fall innefatta ett mer eller mindre oavbrutet övervakande av förädlingsrörelsen.

Det må framhållas, att, enligt vad som framgår av vissa under senare åren utfärdade bestämmelser rörande tolkningen och tillämpningen av ovanberörda allmänna stadganden, en tydlig tendens alltsedan världskriget gjort sig gällande till åstadkommande av största möjliga lättnader i stadgandena i fråga. Sedan år 1920 har också i ett stort antal fall lämnats medgivande till temporär tullfrihet för varor, som förut av olika skäl ansetts böra undantagas från nämnda förmån.

Grunddragen av den svenska lagstiftningen rörande tullrestitution och temporär tullfrihet.

Den svenska lagstiftningen rörande tullgottgörelse omfattar såväl drawbacksinstitutet som anordningen med temporär tullfrihet. I likhet med vad fallet är i andra länder, där båda dessa system jämsides praktiseras, hava desamma hos oss erhållit sina särskilda, mer eller mindre tydligt åtskilda tillämpningsområden. Sålunda anlitas drawbacksinstitutet företrädesvis beträffande den egentliga förädlingsverksamheten, under det att systemet med temporär tullfrihet enligt § 8 tulltaxeförordningen huvudsakligen tillämpas i fråga om reparations- och kompletteringsverksamhet samt beträffande återutförsel av varor i oförändrat skick. Någon bestämd gränslinje mellan de båda tillämpningsområdena är dock icke uppdragen. Drawbacksinstitutet kommer sålunda till användning även vid reparations- och kompletteringsverksamhet, varjämte detsamma i form av s. k. handelsrestitution anlitas jämväl med avseende på varor, som återutföras i oförändrat skick. Å andra sidan tillämpas anordningen med temporär tullfrihet även beträffande den egentliga förädlingsverksamheten. Detta gäller i första rummet vissa slag av förädlingsverksamhet i gränstrakterna intill Norge och Finland. Emellertid kan den temporära tullfriheten på visst sätt anses komma i tillämpning även beträffande övriga slag av förädlingsverksamhet, så tillvida att enligt

gällande bestämmelser i stället för tullrestitution befrielse från tullavgift kan vid dylik verksamhet på vissa villkor åtnjutas.

Det må för övrigt i detta sammanhang framhållas, att inom den svenska tullagstiftningen gränsskillnaden mellan begreppen drawback och temporär tullfrihet i och för sig är tämligen svävande. Såsom villkor för åtnjutande av dylik tullfrihet liksom av nyssberörda befrielse från tullavgift gäller nämligen, att belöpande tullavgift skall deponeras eller att säkerhet för dess gäldande skall ställas. Under sådana förhållanden tendera nämnda förmåner uppenbarligen att bliva endast en särskild form av drawback.

De nu gällande bestämmelserna rörande temporär tullfrihet återfinnas i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 (nr 80). Av dessa bestämmelser äro de, som finnas intagna i § 8 av nämnda förordning, av särskild betydelse. I mom. 1 av sagda författningsrum finnas föreskrifter bland annat rörande temporär tullfrihet vid vissa slag av reparations- och kompletteringsverksamhet. Bestämmelser rörande dylik tullfrihet vid återutförsel av varor i oförändrat skick återfinnas såväl i nämnda moment som i mom. 2—4. I mom. 4 förekomma dessutom vissa föreskrifter rörande tullfrihet vid *aktiv* förädlingsverksamhet i gränstrakterna intill Norge och Finland. Bestämmelser rörande tullfrihet vid *passiv* förädlingsverksamhet för gränsbefolkningens behov äro intagna i § 9 mom. 2 tulltaxeförordningen. I mom. 1 av nämnda paragraf finnes därjämte ett stadgande, enligt vilket tullavgift ej beräknas för sådan utomlands verkställd reparation av transportmateriel, som nödvändiggjorts av skada, vilken åkommit efter avgången till utlandet. Även denna bestämmelse är sålunda att hänföra till området för den tullfria passiva förädlingsverksamheten. För övrigt åtnjutes enligt svensk tullagstiftning icke någon tullfrihet vid sistnämnda form av förädlingsverksamhet. (Däremot kan tullindring medgivas enligt § 9 mom. 1 samma förordning.) Slutligen må endast påpekas att inom området för den temporära tullfriheten ligga jämväl vissa andra i tulltaxeförordningen intagna stadganden. Detta är fallet bland annat beträffande den i § 4 r) av nämnda förordning meddelade föreskriften rörande tullfrihet för transportmateriel, som inkommer blott för tillfälligt bruk inom landet.

Ovanberörda bestämmelser rörande temporär tullfrihet hava, i den mån anledning därtill förelegat, blivit föremål för behandling i det avgivna förslaget till tulltaxa, varvid jämväl framlagts förslag till ändringar i vissa av bestämmelserna ifråga. Under sådana förhållanden hava vi saknat anledning att här ånyo ingå på desamma. Ej heller hava vi ansett oss böra upptaga till behandling sådana särskilda, i det föregående berörda anordningar, som visserligen på ett eller annat sätt bereda möjlighet till tullgottgörelse men uppenbarligen ligga utanför den egentliga tullrestitutionens område. Det må kanske också påpekas, att här ifrågavarande utredning givetvis icke avser frågor, vilka beröra restitution av de särskilda skatter, som genom tullverkets försorg uppbäras å vissa från utlandet införda varor, såsom socker, bensin m. fl.

De grundläggande bestämmelserna rörande tullrestitution i egentlig mening återfinnas dels i §§ 11—13 av tulltaxeförordningen, dels i förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara.

Av nämnda bestämmelser innehåller § 11 tulltaxeförordningen medgivande under vissa förutsättningar av undantag från den sedan lång tid tillbaka gällande föreskriften, att rätteligen debiterad och erlagd tullavgift icke må, även om varan återutföres, restitueras.

I §§ 12 och 13 av nämnda förordning förekomma bestämmelser rörande s. k. industrirestitution. Den förra paragrafen avser rätt till restitution av tull eller befrielse från tullavgifts erläggande för från utrikes ort införda fartygsmaterialier och skeppsförnödenheter m. m., som använts vid här i riket verkställd nybyggnad, förbyggnad eller reparation av fartyg av mer än 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vare sig svenskt eller utländskt, eller av järnfartyg av viss mindre dräktighet, vilket är avsett att omedelbart erhålla eller äger utländsk nationalitet. I den senare paragrafen angivas de grunder, efter vilka restitution av tull utgår i vissa fall vid utförsel av här i landet tillverkade varor, vid vilkas framställning använts utländska råämnen. Enligt mom. 1 av ifrågavarande paragraf beviljas för av utländskt råämne tillverkade exportvaror av särskilt angivna slag tullrestitution med visst belopp för varje kg. Mom. 2 avser rätt till tullrestitution för utländsk jutevävnad, vilken användes såsom emballage för exportvaror. Enligt mom. 3 medgives i fråga om vissa kvarnindustriens produkter rätt till restitution av den tull, som erlagts för en exportvaran motsvarande kvantitet direkt från utlandet införd omalen spannmål av samma slag. Rätten till samtliga förenämnda slag av industrirestitution får åtnjutas utan särskilt tillstånd. I mom. 5 medgives rätt till tullrestitution för industriprodukter i allmänhet taget. Sådant medgivande är dock beroende på prövning av Konungen, som jämväl bestämmer villkoren för rättighetens åtnjutande.

Förordningen den 13 december 1912 innehåller bestämmelser rörande s. k. handelsrestitution, innefattande rätt för handelsidkare att återbekomma tullen för inkomna varor, sedan varor av samma slag och kvantitet åter utförts. Konungen äger bestämma, för vilka varor och, där med avseende å särskilt varuslag så erfordras, under vilka förutsättningar rätten till dylik tullrestitution må åtnjutas. Tillstånd för handelsidkare att begagna sig av denna rätt meddelas av generaltullstyrelsen.

Till ovanberörda av Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade bestämmelser kommer ett stort antal av Kungl. Maj:t eller generaltullstyrelsen meddelade tillämpnings- och kontrollföreskrifter. Bland de mera väsentliga av dessa må nämnas kungörelsen den 29 maj 1925 (nr 141) med vissa bestämmelser rörande den enligt § 11 mom. 2 i tulltaxeförordningen medgivna restitutionsrätt, ävensom kungörelsen den 29 juni 1926 (nr 336) med närmare bestämmelser rörande den i förordningen den

13 december 1912 medgivna tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara samt kungörelsen den 17 oktober 1919 (nr 694) med förteckning å de varuslag, för vilka rätt till tullrestitution enligt nämnda förordning må åtnjutas.

Utvecklingen av den svenska lagstiftningen rörande tullrestitution.

Den förut lämnade redogörelsen för den allmänna utvecklingen av den internationella lagstiftningen rörande tullgottgörelse har i stort sett giltighet även beträffande förhållandena i Sverige, ehuru de olika momenten i utvecklingen här inträda på ett senare stadium, närmast beroende på det kända förhållandet att övergången från hantverk till fabriksindustri inom vårt land ägde rum jämförelsevis sent. Belysande härför är, att, medan systemet med tullgottgörelse i flera länder var en välkänd företeelse redan under 1700-talet, detsamma fick plats i vår lagstiftning först från och med år 1830.

Då det för bedömandet av syftet med och innebörden av de nu gällande bestämmelserna torde vara av intresse att känna den grund, ur vilken dessa bestämmelser uppstått, lämnas här nedan en redogörelse för den utveckling, som den svenska lagstiftningen rörande tullrestitution sedan nämnda år undergått. Det må framhållas, att redogörelsen ifråga är avsedd endast såsom en allmän orientering på området och att vissa detaljer i utvecklingen komma att beröras senare i betänkandet i samband med frågan rörande ändringar av de nu gällande bestämmelserna.

Industrirestitution.

Med benämningen drawback har man hos oss ofta avsett endast sådan tullgottgörelse, som beräknas på grundval av den exporterade varumängden med tillhjälp av ett per viktenhet fastställt belopp, under det att de övriga slagen av industriell tullgottgörelse brukat sammanfattas under begreppet industrirestitution. Emellertid finnes uppenbarligen icke något reellt skäl för upprätthållandet av denna distinktion, vilken sannolikt har sin grund däri, att drawback till en början alltid utbetalades med dylika, på förhand fastställda belopp. Vi hava därför ansett lämpligt att för här ifrågavarande slag av tullgottgörelse använda en enhetlig benämning och hava för ändamålet valt beteckningen industrirestitution såsom varande den hos oss allmännast förekommande.

Nu gällande bestämmelser rörande industrirestitution hänföra sig till följande varukategorier, för vilka i vissa avseenden gälla olika föreskrifter.

Skeppsbyggnadsmaterialier (§ 12 tulltaxeförordningen).

Bestämmelser rörande tullrestitution för skeppsbyggnadsmaterialier förekomma första gången i tulltaxeunderrättelserna till 1841 års taxa. Enligt dessa bestämmelser, vilka tillkommo närmast i syfte att befrämja skeppsbyggerinäringen, var ägare av fartyg om minst 40 lästers dräktighet, vilket nybyggdes vid svenskt skeppsvarv, berättigad att, sedan fartyget kommit i fullfärdigt skick, åtnjuta 25 procents restitution å erlagd tull för till fartygets tackling och utredning använda skeppsförnödenheter. År 1849 ökades

restitutionsbeloppet till 50 procent, och år 1854 höjdes det ytterligare till två tredjedelar av tullen. Från och med år 1857 utsträcktes restitutionsmedgivandet till alla för fartygs nybyggnad, tackling och utredning använda materialier och skeppsförnödenheter, samtidigt som ovanberörda inskränkningar med avseende på fartygets dräktighet och beloppet av tullgottgörelsen helt och hållet bortföllo. År 1868 utvidgades restitutionsrätten till att gälla jämväl vid fartygs reparation. Ovanberörda bestämmelser ägde därefter bestånd till år 1872, då de uteslötos ur tulltaxeunderrättelserna såsom en följd av att tullarna på de viktigare skeppsbyggnadsmaterialierna blivit upphävda. I tulltaxan kvarstod därefter endast ett stadgande rörande tullrestitution för segel och segelduk, vilka artiklar fortfarande voro tullbelagda.

Sedan tullar å skeppsbyggnadsmaterialier år 1888 ånyo införts, blev restitutionsfrågan åter aktuell, men då samtidigt även själva fartygen åsattes tull, fick frågan nu mindre betydelse för skeppsbyggeriet än för sjöfartsnäringen. Huvudsakligen i syfte att stödja denna näring beslutade 1889 års riksdag, att nyssberörda stadgande rörande restitution för segel och segelduk skulle ersättas med en bestämmelse, enligt vilken vid reparation och förbyggnad av utländska fartyg av vilken storlek som helst samt av inhemska ångfartyg om minst 500 tons bruttodräktighet eller inhemska segelfartyg om minst 300 tons bruttodräktighet restitution skulle erhållas av erlagd tull å därvid använda materialier och skeppsförnödenheter, vilka icke voro hänförliga till husgerådssaker eller proviant. Från att under tidigare år hava omfattat även nybyggnad hade medgivandet sålunda nu blivit inskränkt till förbyggnad och reparation.

Vid 1891 års riksdag blev sedermera den år 1888 införda tullen å fartyg avskaffad. Därmed fick restitutionsfrågan åter betydelse för skeppsbyggeriet, som också av samma riksdag kompenserades med betydligt utsträckta restitutionsförmåner. Rätt till tullrestitution medgavs sålunda nu återigen för vid fartygsbyggnad använda materialier och skeppsförnödenheter, varjämte restitution även fick åtnjutas för råämnesförlust. Samtidigt nedsattes tontalsgränsen för restitutionsberättigade svenska fartyg till 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vilken gräns för övrigt blev tillämplig även å utländska fartyg. Vidare medgavs anstånd med tullavgiftens erläggande, till dess restitutionsfrågan blivit avgjord, under villkor att för tullavgifternas erläggande ställdes godkänd borgen eller annan säkerhet. Slutligen fastställdes såsom villkor för restitutionen, att avsikten med de införda materialiernas och skeppsförnödenheternas användning till skeppsbyggnadsändamål skriftligen anmäldes vid deras införsel och angivning till tullbehandling samt att det fartyg, till vilket materialierna och skeppsförnödenheterna använts, inom två år efter deras införsel styrkts vara i fullfärdigt skick. Från de föregående bestämmelserna kvarstod alltjämt undantaget för husgerådssaker och proviant.

De av 1891 års riksdag sålunda fastställda bestämmelserna ägde sedermera bestånd intill år 1904, då de av riksdagen underkastades vissa änd-

ringar i huvudsaklig anslutning till ett av den s. k. handels- och sjöfartskommittén år 1900 avgivet förslag. Dessa ändringar inneburo i huvudsak, att restitution skulle medgivas jämväl för vissa i fartyget fast anbragta husgerådssaker, att den avsedda användningen skulle anmälas ej vid varornas införsel utan vid angivningen till förtullning, att tiden, inom vilken arbetet skulle vara färdigt, skulle utsträckas till tre år efter varornas angivning till förtullning samt att enahanda förmån som i fråga om fartyg skulle gälla även vid nybyggnad, förbyggnad eller reparation av skeppsdocka, dockport, ponton eller slip.

Sedermera blev frågan angående skeppsbyggnadsgottgörelse upptagen till behandling även av 1906 års tulltaxekommitté. I motiveringen till sitt betänkande framhöll kommittén, att de ändringar i bestämmelserna härom, som vidtagits av 1904 års riksdag, icke medfört önskat resultat och att överhuvud vår lagstiftning i ämnet icke medfört åsyftat och motsett uppsving inom det svenska skeppsbyggeriet. Kommittén ifrågasatte därför, huruvida icke en helt ny grund för denna lagstiftning vore nödvändig. Denna fråga krävde nämligen övervägande även ur den synpunkten, att den svenska järnhanteringens intresse rätt kännbart berördes av den premiering för användning av utländskt material till skeppsbyggnad, som bestämmelserna innefattade. Sedan kommittén från handelskammaren i Gävle fått mottaga en framställning angående önskvärdheten av en viss gottgörelse av tullmedlen per ton för inom landet nybyggda fartyg, infordrades yttranden över denna framställning från ett antal skeppsvarv. Då emellertid några dylika yttranden icke hunnit inkomma vid den tidpunkt, då kommittén fattade provisoriska beslut rörande lydelsen av dess förslag till tulltaxa med därtill hörande bestämmelser, ansågs det riktigast, att något formligt förslag icke framlades till en så genomgripande förändring i här ifrågavarande lagstiftning, som med berörda framställning avsetts. De då gällande bestämmelserna upptogos också i oförändrat skick i det av kommittén avgivna förslaget. Emellertid framhöll kommittén, att här förelåge en angelägenhet, som ägde stor betydelse både för skeppsbyggeriet och för järnhanteringen och som krävde snar och grundlig utredning.

På grund av därom gjorda framställningar blev sedermera genom beslut av 1911 års riksdag restitutionsrätten utsträckt att gälla även järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vilket är avsett att omedelbart erhålla eller äger utländsk nationalitet. Begränsningen av restitutionsrätten till fartyg av mer än 5 tons nettodräktighet var närmast föranledd därav, att kontrollen rörande mindre fartyg skulle bliva förenad med avsevärda svårigheter.

De ändringar i bestämmelserna rörande skeppsbyggnadsgottgörelse, som därefter hava vidtagits, hänföra sig uteslutande till vissa detaljer. Sålunda har genom beslut av 1917 års riksdag den tid, inom vilken det fartyg, för vars framställning materialierna använts, skall vara i fullfärdigt skick, blivit utsträckt från tre till fem år. Slutligen har år 1926 restitutionsmed-

givandet för vissa i fartyget fast anbragta husgerådssaker utsträckts till att omfatta skeppsinventarier, däribland inbegripna till fartygets inredning hörande, fast anbragta eller särskilt avpassade föremål och sådana för dess utrustning erforderliga artiklar, vilka genom varaktig beteckning tydligen utmärkts såsom uteslutande avsedda för fartyget.

I fråga om bestämmelserna rörande skeppsbyggnadsgottgörelse må slutligen endast nämnas, att desamma ända från början och sedermera under hela den tid, de varit i gällande kraft, haft avseende icke allenast på fartyg, avsedda till export, utan även, med vissa angivna undantag, på fartyg av svensk nationalitet. I den mån bestämmelserna komma i tillämpning beträffande sistnämnda kategori av fartyg, ligga de uppenbarligen utanför området för den egentliga tullrestitutionen.

Socker, kakaopulver, kaffe, vissa vävnader etc. (§ 13 mom. 1 tulltaxeförordningen).

Enligt ett av Kungl. Maj:t utfärdat stadgande, vilket inflöt i tulltaxeunderrättelserna till 1830 års taxa, skulle vid utförsel från vissa stapelstäder av toppsocker och kardus- eller karvad tobak beviljas restitution av tullmedlen med vissa bestämda belopp. Beträffande den utveckling, som detta stadgande från denna tid och sedermera intill år 1909 undergått, hänvisas till den redogörelse härför, som meddelas i en såsom bilaga F till 1906 års tulltaxekommittés betänkande intagen »historik rörande § 9 tulltaxeunderrättelserna» (del. II, sid. 123—129). De ändringar och kompletteringar, som berörda stadgande därefter undergått, inskränka sig till följande.

På förslag av 1906 års tulltaxekommitté blev genom beslut av 1910 års riksdag förteckningen å de varuslag, för vilka fasta drawbackssatser skulle tillämpas, utökad med artiklarna kakaopulver, bränt eller rostat kaffe, risstärkelse samt yllevävnad. Till kommittén hade inkommit framställningar om fasta drawbackssatser även beträffande åtskilliga andra artiklar. Önskemålen härom ansågos dock icke böra tillgodoses, enär för framställning av dessa artiklar användas tull underkastade halvfabrikat, vilka hade stor betydelse ur inhemsk produktionssynpunkt. Samtidigt med förenämnda utökning av förteckningen å de restitutionsberättigade varuslagen vidtogos vissa ändringar av de förut gällande drawbackssatserna. Slutligen blevo de å förteckningen upptagna artiklarna »flamgarn» samt »sydda bomulls- och linneartiklar» uteslutna. Såsom skäl härför angavs, beträffande förstnämnda artikel, att densamma vore så gott som okänd, och, beträffande sistnämnda artikel, att restitutionsmedgivande enligt ifrågavarande bestämmelser icke på lång tid kommit till användning och att ett vida effektivare restitutionsförfarande borde kunna anordnas enligt § 9 mom. 5 tulltaxeunderrättelserna (motsvarande nuvarande § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen.)

Ur nämnda förteckning hava sedermera uteslutits jämväl risstärkelse och arbetad tobak såsom en följd av att tullfrihet medgivits för ris och tobaksvaror enligt riksdagsbeslut åren 1914 respektive 1924. Även vissa av drawbackssatserna hava efter år 1910 underkastats förändringar. Jämlikt beslut av 1912 års riksdag nedsattes sålunda det tullbelopp, som må resti-

tueras vid utförsel av bomullsvävnad, från 15 till 12 öre för kg. Denna ändring vidtogs i överensstämmelse med den även förut tillämpade principen, att en fast drawbackssats för vävnader icke borde överstiga den lägsta tullsatsen å det för framställningen av vävnaderna använda garnet, och var närmast föranledd därav, att 1910 års riksdag beslutat införa en ny tulltaxerubrik för grövre enkelt, oblekt och ofärgat bomullsgarn med en tullsats av 12 öre för kg. På grund av vidtagna sänkningar av tullsatserna för råsocker nedsattes vidare restitutionsbeloppet å topp-, kandi- eller kaksocker år 1912 från 11 till 10 öre samt åren 1913 och 1917 ytterligare till 8.5 respektive 7.5 öre för kg. I samband med en år 1922 vidtagen höjning av kaffetullen höjdes drawbackssatsen för bränt eller rostat kaffe från 14.4 till 60 öre för kg. När sedermera år 1926 nämnda tull undergick en sänkning, nedsattes drawbackssatsen till sitt nuvarande belopp, 48 öre för kg.

I övrigt hava vidtagits vissa lättnader i de med restitutionsrätten förbundna formaliteterna och villkoren. Sålunda blev genom beslut av 1912 års riksdag det för proviantering av fartyg i Öresund på vissa villkor medgivna undantaget från den för utförseln fastställda minimikvantiteten av 25 kg utsträckt till fartyg även inom övriga farvatten. Vidare infördes år 1914 den lättnaden i exportkontrollen, att å anloppsort fartyget icke behöver underkastas tullbevakning, därest exportvaran förvaras i särskilt förseglat lastrum, vars försegling icke rubbas. Samma år medgavs rätt till tullrestitution även vid utförsel med paketpost. Slutligen har genom beslut av 1922 års riksdag prövningen av frågor om tullrestitution enligt här ifrågavarande bestämmelser överflyttats från generaltullstyrelsen till vederbörande tullförvaltningar. Sistnämnda ändring tillkom på förslag av 1914 års tullkommission och var närmast föranledd av en önskan att åstadkomma ett snabbare utbetalande av restitutionsbeloppen.

Jutevävnad (§ 13 mom. 2 tulltaxeförordningen).

I sammanhang med att oblekt jutevävnad belades med tull av 10 öre för kg och med hänsyn till att dylik vävnad på grund av sitt billiga pris begagnades till säckar och omslag för exportvaror, infördes år 1888 särskilda bestämmelser om restitution med 10 öre för kg vid utförsel av som emballage använd, utrikes tillverkad jutevävnad. Såsom villkor för åtnjutande av rätt till sådan restitution föreskrevs, bland annat, att varan skulle utföras sjöledes från stapelstad. Av 1889 års riksdag kompletterades bestämmelserna med ett stadgande, enligt vilket generaltullstyrelsen kunde medgiva lättnader i de för restitutionens erhållande fastställda villkoren.

Sedan bestämmelserna år 1898 underkastats en mindre förändring i anledning av den s. k. mellanrikslagens upphävande, erhöllo de av 1907 års riksdag sådan avfattning, att restitution numera medgives vid export av juteemballage utan hinder därav, att utförseln av de emballerade varorna icke äger rum från stapelstad. Sedermera har genom beslut av 1922 års riksdag dels vidtagits den ändringen, att prövningen av restitutionsansök-

ningarna, vilken dittills handhafts av generaltullstyrelsen, överflyttats till vederbörande tullförvaltning, dels meddelats vissa föreskrifter rörande verificeringen av utförseln. Dessa föreskrifter innebära, bland annat, att utförsel av juteemballage för trämassa må anses behörigen styrkt, då densamma verificeras genom anteckning å tullpasset för det fartyg, varmed jutevävnaden uppgives hava utförts, samt genom vederbörande tullbevakningstjänstemans i inlastningsorten intyg, att exportvaran blivit under hans tillsyn i fartyget inlastad.

Kvarnprodukter (§ 13 mom. 3 tulltaxeförordningen).

I den svenska tullagstiftningen infördes restitutionsbestämmelser för kvarnprodukter först från och med år 1852. Dessa bestämmelser avsågo endast av paddy tillverkade risgryn, för vilka vid utförsel sjöledes från stapelstad utbetalades en viss bestämd tullgottgörelse per skålpund. När sedermera år 1857 paddy befriades från tullavgift, bortföll rätten till restitution för risgryn.

Frågan angående tullrestitution för kvarnprodukter blev därefter på nytt aktuell genom de av 1888 års riksdag beslutade spannmålstullarna. På förslag av bevillningsutskottet medgav nämnda riksdag rätt till tullrestitution vid utförsel sjöledes från tullplats för finsiktat mjöl av vete, råg eller korn samt gryn av vete eller korn. Restitution skulle därvid åtnjutas av den tull, som blivit erlagd för en motsvarande kvantitet från utlandet införd omalen spannmål av samma slag, med iakttagande att 100 kg vete skulle anses lämna 75 kg mjöl, 100 kg råg eller korn $66^2/_3$ kg mjöl och 100 kg vete eller korn $66^2/_3$ kg gryn. Såsom villkor för restitutionsrätten skulle gälla, bland annat, att in- och utförseln skedde vid en och samma tullplats, att utförseln ägde rum inom sex månader efter införseln, att tillverkaren under edlig förpliktelse avgåve försäkran därom, att utförselvaran vore exportörens egen förmalningsprodukt, samt om varans art och beskaffenhet i övrigt ävensom att avräkning med tullverket för utbekommande av tullrestitution skulle äga rum efter utgången av var fjärde månad. I övrigt voro villkoren i tillämpliga delar i överensstämmelse med dem som för närvarande gälla.

Under tiden intill år 1911 blevo de av 1888 års riksdag fastställda bestämmelserna endast i oväsentliga delar ändrade, nämligen dels år 1889, då det bestämdes, att ovanberörda avräkning med tullverket kunde äga rum efter varje månads utgång, dels år 1907 i sammanhang med den nya lagstiftningen om inrättande av frihamnar. Emellertid hade vid 1903 års riksdag beslutats, att restitutionsrätt skulle åtnjutas även för oskalat ris, använt till framställning av exporterat risgryn. År 1907 blev denna restitutionsförmån utsträckt att gälla även rismjöl, förmalt av risgryn, varjämte samma år vidtogs en mindre, av frihamnsinstitutionens införande föranledd ändring i stadgandet. Genom beslut av 1910 års riksdag hade beretts möjlighet att upplägga exportvaran på s. k. restitutionsupplag i stället för att omedelbart utföra densamma. Härigenom förlängdes — åtminstone no-

minellt — den för utförseln eljest bestämda tiden av sex månader med ett år.

Emellertid hade det visat sig, att nämnda bestämmelser i vissa avseenden vore i behov av en revision i förtydligande syfte. Vid tillämpningen av bestämmelserna hade sålunda uppstått svårigheter bland annat av den anledningen, att beteckningen »finsiktat mjöl» varken vore definierad i lagstiftningen eller användes i den tekniska terminologien för att utmärka någon viss kvalitet av mjöl. Denna oklarhet i formuleringen hade sin praktiska olägenhet däruti, att, även med en fullt oangriplig tolkning av stadgandet, restitution under särskilda omständigheter kunde erhållas till högre belopp, än vad för motsvarande kvantitet spannmål erlagts i tull. I huvudsaklig anslutning till ett av särskilda sakkunniga uppgjort förslag beslutade därför 1911 års riksdag om ändring av bestämmelserna, varigenom restitutionsberättigat mjöl skulle uppdelas i flera kvaliteter, bestämda efter den utbytesprocent, inom vilken varan vore uttagen.

För detta ändamål fastställdes särskilda, med procenttal angivna utbytesklasser, tre för råg- och fyra för vetemjöl, varjämte angåvos de kvantiteter spannmål, som mjöl i de olika utbytesklasserna skulle anses motsvara vid beräkning av restitutionen. I och för kontrollen rörande beskaffenheten av utförselvaran bestämdes, att denna skulle jämföras med mjölprovtyper, fastställda årligen av en särskild kommission. Till kontrollanordningarna hörde vidare att tillverkaren skulle avlämna uppgift i viss ordning om den utbytesklass, inom vilken mjölet uttagits. Samtidigt med vidtagandet av dessa ändringar upphävdes restitutionsbestämmelserna rörande kornmjöl samt vete- och korngryn. Såsom skäl härför angavs dels att något större behov av restitutionsrätt för dessa produkter icke gjort sig gällande, dels att det skulle möta betydande svårigheter att för dem fastställa en under alla förhållanden lämplig utbytesprocent. Med de undantag, som föranleddes av de sålunda vidtagna ändringarna, bibehöllos de förut gällande tillämpnings- och kontrollföreskrifterna i stort sett oförändrade.

Beträffande restitutionsbestämmelserna rörande risgryn och rismjöl vidtogs vid nämnda tillfälle icke någon ändring. Dessa bestämmelser hava emellertid sedermera genom beslut av 1914 års riksdag helt och hållet upphävts, i och med det att tullfrihet infördes för oskalat ris.

Den enda mera betydande ändring, som därefter vidtagits i restitutionsbestämmelserna för kvarnprodukter, är att restitutionsrätten genom beslut av 1923 års riksdag utvidgats till gryn av vete. Denna utvidgning var föranledd av en riksdagsmotion, i vilken framhölls att det numera förelåge möjlighet för landets kvarnindustri att kunna exportera vetegryn och att de av 1911 års riksdag befarade svårigheterna för fastställandet av en lämplig utbytesprocent icke vore av den beskaffenhet, att de borde utgöra hinder för medgivande av restitutionsrätt för denna vara. Tvärtom vore utvinningsprocenten sådan, att de för vetemjöl fastställda beräkningsgrunder vore tillämpliga jämväl för vetegryn. Riksdagens beslut innebar också, att tull-

restitutionen för vetegryn skulle medgivas under samma villkor som i fråga om vetemjöl.

Tullpliktiga varor i allmänhet (§ 13 mom. 5 tulltaxeförordningen).

Genom beslut av år 1871 års riksdag infördes i tulltaxeunderrättelserna ett generellt stadgande rörande tullrestitution, vilket till sin innebörd nära överensstämde med de allmänna bestämmelser härom, som nu återfinnas i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Rörande de ändringar och tillägg, som detta stadgande undergått intill början av år 1909, hänvisas till förenämnda, i bilaga F till 1906 års tulltaxekommittés betänkande intagna »historik rörande § 9 tulltaxeunderrättelserna» (del II, sid. 130—132).

Till nämnda kommitté hade framförts önskemål om att den tid av högst ett år, som enligt då gällande bestämmelser finge förflyta mellan råvarans införsel och den därav framställda förädlade varans utförsel, måtte utsträckas. Det hade i nämnda avseende framlagts olika förslag, åsyftande en förlängning av denna tidsfrist till 1 $^1/_2$, 2 eller t. o. m. 3 år. Med hänsyn till att i utlandet vanligen icke åtnjötes längre tidsfrist än ett år och då enligt ett av kommittén framlagt förslag anstånd med tullavgiftens erläggande skulle kunna medgivas för hela förädlingstiden, ansåg kommittén emellertid, att denna tid icke borde utsträckas. I stället föreslog kommittén, att frågan skulle lösas på det sätt, att ett särskilt, nytt slag av tullupplag — benämnt restitutionsupplag — bleve inrättat, där den färdiga varan kunde, i stället för att genast utföras, lagras under en tid av högst ett år. Härigenom skulle den, som införde utländska råvaror för förädling till export, kunna utan att behöva erlägga tull för de införda materialierna åtnjuta en respittid av två år, innan utförseln behövde vara verkställd.

I enlighet med kommitténs förslag beslutade 1911 års riksdag om inrättandet av dylika restitutionsupplag, i samband varmed förberörda tidsfrist bibehölls oförändrad.

Genom beslut av samma riksdag infördes, ävenledes på förslag av 1906 års tulltaxekommitté, en bestämmelse, enligt vilken anstånd med tullavgiftens erläggande må kunna medgivas under hela förädlings- och lagringstiden. För att medgivandet icke skulle missbrukas till beredande av obehörigt betalningsanstånd för tullen å varor, vilka icke inom stadgad tid blivit föremål för förädling och återutförsel, föreskrevs samtidigt skyldighet att utgöra ränta med 6 procent å tullbeloppet. Beträffande varor, som blivit upplagda å sådant upplag men sedermera uttagits för inhemsk förbrukning, infördes en motsvarande bestämmelse.

Ytterligare en viktig ändring blev på förslag av nämnda kommitté genomförd vid 1911 års riksdag, i det att prövningen av ansökningar rörande rätt till tullrestitution enligt här ifrågavarande bestämmelser överflyttades från generaltullstyrelsen till Kungl. Maj:t. Anledningen härtill var närmast den, att frågorna rörande dylik restitution ansågos böra ägnas en allsidig och tillförlitlig prövning även ur nationalekonomisk synpunkt, vilken prövning måste förutsätta en mera ingående kännedom om den inhemska indu-

strien, än som kunde fordras hos ett ämbetsverk med den uppgift, som tillkomme generaltullstyrelsen.

Genom beslut av 1915 års riksdag infördes en ny bestämmelse, enligt vilken rätt till tullrestitution, som här avses, endast må lämnas åt »näringsidkare, som är känd såsom synnerligen redbar och solid samt i övrigt prövas lämplig», vilken formulering år 1923 ändrades till »näringsidkare, som är känd såsom redbar och i övrigt prövas lämplig». Vid förenämnda riksdag vidtogs dessutom den ändringen av bestämmelserna, att den tid, inom vilken förädling och export skall försiggå, utsträcktes från ett till två år.

Den senaste ändringen av här ifrågavarande bestämmelser vidtogs år 1926, då rätten till restitution utsträcktes att gälla även tullpliktig vara, använd för reparation eller komplettering av exportvara.

I övrigt må endast nämnas att rätt till restitution år 1914 medgavs även vid utförsel med paketpost, varjämte torde erinras därom, att riksdagen vid olika tillfällen medgivit tillfällig utsträckning av tidsfristen för restitutionsvarans utförsel.

Handelsrestitution.

I ett över 1906 års tulltaxekommittés betänkande avgivet yttrande föreslog på sin tid Stockholms handelskammare, att möjlighet skulle beredas svenska handelsidkare att från egna lager återutföra utländska varor i oförändrat skick och därvid åtnjuta restitution av för dessa varor erlagd tull. Syftet med förslaget var att åstadkomma en mera utvecklad transithandel. I motiveringen till detsamma framhölls, att frihamnsinstitutionen ensam icke vore tillräcklig för nämnda ändamål utan krävde en komplettering med dylika »restitutionsupplag», vilka skulle kunna användas även av sådana affärsidkare, som vore i tillfälle att endast i mera begränsad omfattning driva transithandel.

Med anledning av nämnda förslag anbefallde Kungl. Maj:t kommerskollegium och generaltullstyrelsen att verkställa en undersökning av de förhållanden en sådan lagstiftning som den av handelskammaren ifrågasatta kunde anses komma att beröra. Denna undersökning resulterade i ett av ämbetsverken år 1911 gemensamt avgivet förslag till förordning angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara. Det författningsförslag i ämnet, som sedermera av Kungl. Maj:t framlades i proposition till 1912 års riksdag, överensstämde i allt väsentligt med förenämnda förslag. De ändringar, som av nämnda riksdag på förslag av bevillningsutskottet vidtogos i Kungl. Maj:ts förslag, voro icke heller av någon större betydelse.

Enligt de bestämmelser, som sålunda blevo antagna av 1912 års riksdag, skulle Kungl. Maj:t äga bestämma, för vilka varor rätt till tullrestitution må medgivas. I samband med den förordning, genom vilken ifrågavarande bestämmelser meddelades, utfärdades också kungörelse med förteckning över dylika varor.

De ursprungliga bestämmelserna inneburo, bland annat, att rätten till restitution finge åtnjutas endast för varor, som införts från utlandet eller

från frihamn eller frilager, samt för varor, som uttagits från transitupplag eller ankommit såsom omedelbar transitförsändning. Redan av 1913 års riksdag vidtogs däri den ändringen, att restitutionsrätt medgavs även för varor, som uttagits från nederlag. Samtidigt infördes en ny bestämmelse, enligt vilken utförseln kunde ske jämväl med paketpost.

Såsom bestämmelserna ursprungligen voro avfattade, kunde restitution medgivas endast för sådana varor, som förtullades efter vikt, och förenämnda varuförteckning upptog också endast dylika varor. Emellertid gjorde Stockholms handelskammare framställning därom, att förteckningen måtte omarbetas, så att densamma upptoge alla i tulltaxan förekommande varuslag med undantag av spannmål, levande djur, brännvin och sprit eller vin. I anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t åt kommerskollegium att med biträde av erforderliga sakkunniga undersöka, i vad mån förteckningen kunde utökas.

I det förslag till utvidgad varuförteckning, som på grundval av denna undersökning framlades, hade även upptagits vissa stycketull underkastade varor. Genom beslut av 1919 års riksdag blev i anledning härav förordningen underkastad en omformulering, varigenom hinder för medgivande av restitution beträffande dylika varor undanröjdes. Samtidigt kompletterades förordningen med ett stadgande, enligt vilket rätt till tullrestitution ej finge medgivas i fråga om vara, som är avsedd att återsändas till produktions- eller inköpslandet eller till producentens eller den ursprunglige säljarens ombud i annat land. En sådan bestämmelse var visserligen redan införd för vissa i varuförteckningen upptagna varor och återfanns där på förteckningens titelblad i form av fordran på särskilt intyg av varuägaren angående varor, hänförliga till rubriker med viss beteckning. Emellertid ansågs lämpligt att i förordningen infördes en allmän bestämmelse härom. Från industriens sida hade nämligen uttryckts farhågor för att denna restitutionsform eljest kunde utnyttjas på ett sätt, som aldrig varit avsett, i det att varor, vilka under lagringen blivit mindre kuranta, skulle mot åtnjutande av restitution kunna återsändas till den ursprunglige säljaren.

Ovanberörda undersökning hade även omfattat frågan, huruvida rätten till tullrestitution borde utsträckas till att gälla varor, åsatta värdetull. Någon sådan utsträckning av restitutionsrätten ansågs dock icke tillrådlig, och de av 1919 års riksdag beslutade ändringarna av förordningen inneburo icke heller någon rubbning av principen om de värdetull åsatta varornas uteslutande från rätt till handelsrestitution. Det må i detta sammanhang framhållas, att varuförteckningen sedan år 1919 innehållit en bestämmelse, enligt vilken tullrestitution skall beräknas efter nettovikten i fråga om varor, för vilka tullen utgår efter vikt men för vilka jämlikt tulltaxans bestämmelser tullbeloppet icke får understiga viss procent av varans värde.

Emellertid fick frågan angående en utsträckning av tullrestitutionsrätten till värdetull underkastade varor särskild aktualitet genom de ändringar av bestämmelserna rörande tullen å automobiler och automobildelar, som år 1925

vidtogos i syfte att främja utvecklingen inom landet av en industri för sammansättning av automobiler. Dessa ändringar inneburo, förutom viss nedsättning av tullen för i tulltaxan ej särskilt nämnda automobildelar, en övergång beträffande vissa sådana delar från vikttull till värdetull. Härigenom uteslöts möjligheten att för sistnämnda delar åtnjuta tullrestitution, när de i oförändrat skick såsom reservdelar särskilt för sig återutfördes.

Då det för underlättande av en dylik sammansättningsindustris uppkomst ansågs vara av stor vikt, att tullrestitution kunde beredas för reservdelarna, vidtogos genom beslut av 1926 års riksdag sådan ändring i förordningen, att rätt till restitution numera kan medgivas även för varor, underkastade värdetull.

Enligt den ursprungliga lydelsen av handelsrestitutionsbestämmelserna kunde rätt till restitution tillerkännas handelsidkare allenast å plats, där tullkammare finnes. I en under år 1926 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse hemställde emellertid Stockholms handelskammare om vidtagande av åtgärder för sådan ändring av förordningen, att även handelsföretag, som vore etablerade på landsbygden, finge i den utsträckning, som med hänsyn till kravet på kontrollanordningar kunde prövas lämplig, erhålla möjlighet att åtnjuta rätt till tullrestitution. I syfte att tillmötesgå detta önskemål beslutade 1927 års riksdag om en ändring av förordningen, varigenom berörda inskränkning till »plats, där tullkammare finnes» bortfallit.

I övrigt har i handelsrestitutionsförordningen icke vidtagits annan ändring än att det i § 2 ursprungligen förekommande uttrycket »synnerligen redbar och solid» i samband med en motsvarande ändring i industrirestitutionsbestämmelserna genom beslut av 1923 års riksdag ersatts med ordet »redbar».

Tullrestitution enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen.

Genom beslut av 1910 års riksdag infördes i tulltaxeförordningen ett stadgande, enligt vilket rätteligen debiterad och erlagd tull, även om varan återföres, icke må restitueras. Detta stadgande skulle dock icke äga tillämpning i fråga om varor, som vid vederbörlig undersökning befunnits innehålla arsenik eller annat giftigt ämne i sådan myckenhet, att de enligt gällande giftstadga icke finge hållas till salu, eller beträffande vilka förutsättningar för tullfrihet enligt § 8 tulltaxeförordningen varit för handen.

Berörda stadgande tillkom på förslag av 1906 års tulltaxekommitté, som i motiveringen till sitt betänkande framhöll, att, trots saknaden av uttrycklig bestämmelse härom, grundsatsen att rätteligen debiterad och erlagd tull icke återbetalades hos oss städse blivit i tillämpningen hävdad och att den enda inskränkning, nämnda regel dittills lidit, hade avsett varor, vilka på grund av sin arsenikhalt icke finge hållas till salu. Det ytterligare undantag från denna regel, som av kommittén blivit föreslaget, var föranlett därav, att kommittén av Kungl. Maj:t anbefallts att vid fullgörande av sitt uppdrag taga under övervägande, huruvida icke utan åsidosättande av statens intresse åtgärder kunde vidtagas i syfte att under vissa villkor tullrestitu-

tion finge medgivas vid återutförsel av varor, som, omedelbart efter det att de av ägaren fått disponeras, befunnits odugliga för sitt ändamål. Genom det nya undantaget skulle restitution av tullen kunna åtnjutas exempelvis för varor, som efter avprovning visat sig olämpliga och på grund härav återutföras. Att utsträcka undantaget till sådana fall som t. ex. det, att införda födoämnen och dylika, förskämning underkastade artiklar vid mottagandet befunnits skadade, ansåg kommittén icke tillrådligt. Överhuvud taget borde restitutionsmedgivandet icke avse sådana fall, då felet hos varan kunde med iakttagande av noggrann granskning upptäckas vid tullbehandlingen. Skulle i något undantagsfall alldeles särskilda skäl tala för billigheten av tullrestitution även under dylika omständigheter, borde, enligt vad kommittén uttalade, intet hinder möta för att frågan härom underställdes riksdagens prövning.

Emellertid anhöllo Stockholms handelskammare och Skånes handelskammare i en under år 1922 till chefen för finansdepartementet avgiven skrivelse om ytterligare lättnader i förberörda restitutionsförbud. Denna hemställan var föranledd därav, att till handelskamrarna framförts klagomål över att enligt gällande bestämmelser tullen icke kunde återfås i sådana fall, då varan, efter det densamma av varuägaren fått disponeras, funnits behäftad med fel och vore för avsett ändamål oduglig samt i följd därav måst reexporteras. De nya undantag, som handelskamrarna ifrågasatte, avsågo sådana fall, då varan i följd av fel vid införseln ej varit leveransgill eller då den av misstag blivit här i landet förtullad och på grund av nu nämnda omständigheter inom en tid av 3 månader återutfördes.

Med anledning av den sålunda gjorda framställningen blev vid 1925 års riksdag framlagd en proposition med förslag till ändringar av bestämmelserna ifråga. Förslaget innebar ett biträdande i väsentliga delar av de framförda önskemålen. Däremot åsyftade det icke beredande av rätt att mot tullrestitution återutföra vara, på grund av att varan visat sig osäljbar här i riket.

Ifrågavarande förslag blev av nämnda riksdag i oförändrat skick antaget. Några ändringar av här berörda bestämmelser hava därefter icke blivit vidtagna.

Huvudgrunderna för åtnjutande av rätt till tullrestitution.

Prövning av restitutionssökandens kvalifikationer.

Rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen må endast lämnas åt näringsidkare, »som är känd såsom redbar och i övrigt prövas lämplig». Även för rätt till handelsrestitution uppställes dylikt krav på redbarhet och lämplighet i övrigt. Såsom redan förut nämnts har tidigare använts uttrycket »synnerligen redbar och solid», vilket emellertid år 1923 på förslag av Stockholms handelskammare samt efter tillstyrkan av kommerskollegium och generaltullstyrelsen utbyttes mot »redbar». Det ansågs nämligen oegentligt, att särskilja olika grader av redbarhet, och, vad soliditeten beträffade, hade ämbetsverken i förekommande fall icke funnit sig enbart av ordalydelsen i vederbörande författningar vara förhindrade att tillstyrka bifall till ansökning om restitutionsrätt för näringsidkare, vilkas synnerliga soliditet icke kunnat vitsordas, vare sig till följd av mera tillfälliga ekonomiska svårigheter eller på grund av att restitutionsrätt söktes av ett konkursbo. Kungl. Maj:t hade också i dylika fall medgivit, att tullrestitution enligt 13 § 5 mom. tulltaxeförordningen finge åtnjutas.

Under det att medgivandet av de båda slag av tullrestitution, som ovan omförmälas, sålunda är beroende av särskild prövning av den restitutionssökandes kvalifikationer med hänsyn till redbarhet och lämplighet i övrigt, är någon dylik prövning icke föreskriven beträffande de restitutionsmedgivanden, som avses i § 12 samt § 13 mom. 1—3 tulltaxeförordningen. Denna åtskillnad är desto mera anmärkningsvärd som nämnda restitutionsformer i jämförelse med såväl tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen som handelsrestitution ofta innefatta längre gående medgivanden och icke äro kringgärdade med en sådan mångfald kontrollföreskrifter som dessa båda senare slag av restitution. Under sådana förhållanden kan det knappast anses motiverat att fortfarande upprätthålla denna åtskillnad. På grund härav och med hänsyn till att samtliga ovanberörda restitutionsformer måste baseras på förtroende till vederbörande restitutionsrättsinnehavare, hava vi funnit oss böra föreslå, att restitutionsformerna ifråga likställas i det avseendet, att restitutionsrätten medgives endast den, som är känd såsom redbar och i övrigt prövas lämplig för erhållande av ifrågavarande förmån. Bestämmelse härom är intagen i 6 § av förslaget till tullrestitutionsförordning.

Den sålunda föreslagna utvidgningen av kravet på den restitutionssökandes kvalifikationer torde i praktiken knappast komma att medföra någon be-

gränsning av den nuvarande restitutionsrätten. Ej heller kommer prövningen av kvalifikationerna att för den sökande medföra någon nämnvärd omgång eller tidsförlust, därest denna prövning, såsom av oss föreslagits, vidtages av generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium och i omedelbart samband med den allmänna prövningen av frågan rörande restitutionsrätten. Det må även framhållas, att representanter för olika industrier förklarat sig icke hava något att erinra mot en dylik utsträckning av kvalifikationskravet utan tvärtom förordat densamma såsom en lämplig säkerhetsåtgärd mot obehörigt utnyttjande av nämnda rätt.

I fråga om prövningen av den restitutionssökandes kvalifikationer tillåta vi oss för övrigt betona angelägenheten av att densamma sker på ett ur statsverkets synpunkt betryggande sätt. Vikten härav har också framhållits i åtskilliga av de inkomna yttrandena. Vad särskilt beträffar »lämpligheten i övrigt» bör prövningen givetvis även avse att utröna, bland annat, huruvida den restitutionssökande har sin bokföring ordnad på ett ur kontrollsynpunkt tillfredsställande sätt, eller, om så icke skulle vara fallet, huruvida sökanden är villig att omlägga bokföringen, så att den fyller rimliga krav i nu nämnda hänseende. Vidare torde böra undersökas, om verkliga förutsättningar finnas för export av de varor, som ansökningen avser. Det har nämligen uppgivits, att rätt till restitution, utan att dylika förutsättningar varit för handen, stundom blivit sökt endast för att vederbörande skulle bliva i tillfälle att genom åberopande av erhållen restitutionsrätt tillförsäkra sig gynnsammare pris för här i landet tillverkade halvfabrikat, avsedda att ingå i artiklar för inhemsk förbrukning.

Beträffande tullrestitution enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen är för närvarande icke uppställt något särskilt villkor med avseende på den restitutionssökandes kvalifikationer. Någon förhandsprövning av dessa kan ju icke heller ifrågakomma, alldenstund här åsyftas att bereda möjlighet till restitution på grund av omständigheter, som icke kunnat förutses. Visserligen kunde tänkas, att en prövning av kvalifikationerna verkställdes i samband med avgörandet av ansökningen om utbekommande av restitutionsbeloppet. I betraktande av att vid denna restitutionsform identifieringsmöjligheterna i regel äro större och kontrollföreskrifterna i viss mån strängare än vid de övriga slagen av restitution, torde dock en dylik prövning knappast vara av behovet påkallad. I berörda avseende innebär därför förslaget icke någon ändring i de nu gällande bestämmelserna.

Villkorlig eller ovillkorlig restitutionsrätt.

Enligt svensk lagstiftning är restitutionsrätten ovillkorlig, d. v. s. grundad på allmänt medgivande, utom vad beträffar restitution jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Detta författningsrum inledes med en bestämmelse, enligt vilken näringsidkare *må kunna* medgivas rätt att på vissa villkor åtnjuta tullrestitution, varjämte uttryckligen föreskrives, att *medgivandet ankommer på prövning av Konungen.* Sistberörda stadgande föranleddes

av ett av 1906 års tulltaxekommitté avgivet förslag till ändringar i de förut gällande bestämmelserna på området. Ifrågavarande förslag innebar, bl. a., att prövningen av ansökningar om rätt till restitution, vilken dittills handhafts av generaltullstyrelsen, skulle överflyttas till Kungl. Maj:t. Såsom motiv därför anförde kommittén bland annat följande.

Ansökningar om rätt att för tillverkning av visst slag tillgodonjuta sådan restitution prövas för närvarande av generaltullstyrelsen, vars bifall till ansökningen är beroende av huruvida tillförlitlig kontroll anses kunna åstadkommas, och som i händelse av bifall äger meddela de föreskrifter, vilka anses erforderliga till förekommande av missbruk. För att industrien må kunna med fördel begagna sig av ett dylikt medgivande, är det naturligtvis nödigt, att villkoren icke bliva alltför betungande. Ett statens verk, som har till huvuduppgift att bevaka statens fiskaliska intressen, kan ju emellertid lätteligen förutsättas i främsta rummet lägga vikten på åstadkommande av en säker kontroll med underordnande av nyssberörda andra synpunkt. Likaledes kan generaltullstyrelsen icke gärna i varje fall äga tillfälle till en allsidig och tillförlitlig prövning av frågans nationalekonomiska sida, på vilken man, såsom i betänkandets allmänna del omförmälts, lägger så stor vikt i den utländska lagstiftningen. En sådan prövning måste nämligen förutsätta en mera ingående kännedom om den inhemska industrien, än som kan fordras hos ett ämbetsverk med den uppgift, som tillkommer generaltullstyrelsen. Under sådana omständigheter har det synts kommittén, att frågor av detta slag lämpligare borde avgöras av Kungl. Maj:t, där dessa ärenden kunde erhålla en utredning, som omfattade icke blott den tulladministrativa sidan av saken. För landets näringsliv äro dylika frågor väl oftast av den vikt, att deras avgörande på ett ur samtliga ovanberörda synpunkter tillfredsställande sätt är att föredraga, även om därmed måste följa en något långsammare behandling.

Av vad kommittén sålunda anfört framgår tydligt, att avsikten med den föreslagna förändringen var, att hithörande restitutionsfrågor hädanefter skulle prövas även ur nationalekonomisk synpunkt. Så har också skett efter genomförandet av ändringen ifråga, oaktat vederbörande författningsrum icke kan sägas innehålla någon direkt anvisning härom. Sålunda har i vissa fall rätt till tullrestitution förvägrats på den grund, att medgivandet av restitution ansetts komma att medföra ofördelaktiga verkningar för den inhemska tillverkningen av råvaror eller halvfabrikat av de slag, som i ansökningen åsyftats. Rätten till sådan tullrestitution, som här avses, är med andra ord villkorlig, så till vida att den medgives endast efter prövning från fall till fall och med hänsynstagande till andra inhemska intressen än de som företrädas av den restitutionsrättssökande.

Frågan huruvida tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen bör vara villkorlig eller ovillkorlig har berörts i åtskilliga till revisionen avgivna yttranden.

Så anför *Stockholms handelskammare* följande: »För närvarande lämnas medgivande endast åt sökande, som är känd såsom redbar och i övrigt prövas lämplig. Därutöver har man ansett sig böra ingå på en prövning, huru-

vida de varor, för vilka restitution begärts, kunnat erhållas inom landet, och har man, om så visat sig vara förhållandet, vid flera tillfällen avslagit ansökningar med åberopande av detta skäl.

Handelskammaren är för sin del icke övertygad om lämpligheten av ett dylikt förfarande, då nämligen handelskammaren anser, att tullpolitiska synpunkter vid frågor av denna art icke böra få öva ett avgörande inflytande. Ifrågavarande restitutionsrätt har tillkommit som ett naturligt supplement till gällande tullskyddsbestämmelser och åsyftar att bereda exportindustrien möjlighet till fri anskaffning av behövligt råmaterial till priser, som möjliggöra en konkurrens på världsmarknaden. Då tullskyddet närmast är avsett för varor, som konsumeras inom landet, få de firmor, som tillverka för hemmamarknaden, givetvis underkasta sig verkningarna därav och använda den av tullen skyddade svenska råvaran eller halvfabrikatet. Däremot bör tullskyddet icke utnyttjas till hinder för exportindustrien. Erfarenheten har visat, att i flera fall tillverkning för exportmarknaden omöjliggjorts på den grund, att de svenska råvarorna varit alldeles för dyra och tullrestitution vägrats vid användning av utländska råvaror. Handelskammaren finner detta vara en synnerligen dålig hushållning och kan icke anse det lämpligt, att en industrigren på detta sätt gynnas på en annans bekostnad. Härtill kommer, att en på importerad råvara baserad tillverkning, som vid ett tillfälle erhållit restitution, vid ett senare tillfälle, på grund av att råvaran numera tillverkas inom landet, *kan* förvägras restitution och därmed berövas förutsättningen för sitt bedrivande. Det är uppenbart, att ett dylikt osäkerhetstillstånd rent av kan omöjliggöra en eljest önskvärd exportindustri.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, anser handelskammaren övervägande skäl tala för, att de tullskyddsvänliga synpunkterna vid frågan om industrirestitution skjutas åt sidan och att avseende fästes endast vid den sökande firmans allmänna lämplighet.»

Sveriges maskinindustriförening framhåller såsom sin mening, att i de fall, då prövningen även bör omfatta vissa nationalekonomiska hänsyn, endast sådana förhållanden borde prövas, där rent okynne eller rent av missbruk kunde förutsättas. Nationalekonomiska hänsyn borde därför icke få individuell karaktär, ty ovissheten och osäkerheten att kunna kalkylera med tullrestitutionsrätt försvårade de respektive företagens exportverksamhet.

Sveriges kemiska industrikontor har ej helt kunnat ansluta sig till uppfattningen, att restitutionsrätten borde vara ovillkorlig. Fall förekomme, då restitutionsrätt borde vägras, t. ex. då inom landet kunde inköpas svensk råvara, som till kvalitet och pris vore ungefär likvärdig med den utländska.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län gör sig till tolk för enahanda uppfattning och anser därför, att rätten bör föregås av prövning till utrönande av huruvida restitutionsmedgivandet kan komma att utöva ett skadligt inflytande på annan laglig näring.

Mera positivt framträder halvfabrikatsindustriens synpunkt i ett yttrande från *Aktiebolaget svenska metallverken*, i vilket bestämt avrådes »från att de nu gällande bestämmelserna beträffande rätt till tullrestitution ändras i vad rör prövning av såväl den näringsidkares redbarhet och lämplighet i övrigt, vilken begär restitution av erlagd tull, som ock i fråga om tullresttutionens eventuella inflytande å annan lojal näring».

Vid de överläggningar, som i detta ämne förts med representanter för olika industrier, har från den exporterande helfabrikatsindustriens sida tämligen allmänt gjorts gällande, att rätten till tullrestitution ej borde göras beroende av den ställning, tillverkarna av halvfabrikaten med hänsyn till sina speciella intressen av helt naturliga skäl intaga i restitutionsfrågorna, under det att representanter för halvfabrikatsindustrien lika bestämt velat bibehålla sitt inflytande på behandlingen av dessa frågor. För egen del få vi i detta avseende anföra följande.

Till en början torde få anses obestridligt, att en protektionistisk tullagstiftning icke är avsedd att träffa andra varor än sådana, som konsumeras i det land, för vilket lagstiftningen gäller, och att det sålunda är oförenligt med lagstiftningens andemening att låta även råvaror och halvfabrikat för exportartiklar drabbas av införseltullarna. Det är också uppenbarligen i syfte att för exportindustriens vidkommande undanröja olägenheterna av det protektionistiska systemet, i vad det gäller tullbelastningen å de i en exportvara ingående råvarorna och halvfabrikaten, som restitutionsbestämmelserna på detta område tillkommit.

Den större eller mindre betydelsen för exportindustrien att komma i åtnjutande av rätt till tullrestitution är givetvis beroende på olika faktorer. Ofta spela restitutionsmöjligheterna en ganska underordnad roll för exportvarornas prissättning. Sålunda kunna vissa patentskyddade industrier under patentens giltighetstid för sin prispolitik å exportmarknaden vara mindre beroende av det merpris å ett halvfabrikat, som motsvaras av den inhemska tullen å detsamma. Vidare kan ett halvfabrikat ingå till så oväsentlig del i förhållande till priset å den färdiga varan, att tullbelastningen ej nämnvärt inverkar på exportpriset. I vissa fall är skillnaden i priset å utländskt och inhemskt halvfabrikat så obetydlig, att exportören för att undgå de besvärligheter, som alltid måste bliva förbundna med restitutionsförfarandet, avstår från att begagna sin rätt till tullrestitution. Slutligen kan kvalitetsfrågan mången gång fälla utslag till förmån för det inhemska halvfabrikatet och sålunda onödiggöra användandet av utländskt material.

I de flesta fall äro dock restitutionsmöjligheterna av stor betydelse för exportindustriens konkurrenskraft på den utländska marknaden. Under olika konjunkturförhållanden kunna sålunda prisen på världsmarknaden för en exportartikel vara mer eller mindre tryckta och till följd härav förmånen av tullrestitutions åtnjutande mer eller mindre nödvändig för exportens upprätthållande. Såsom regel gäller, att konkurrensen på den utländska marknaden, där vederbörande länder icke minst på senare tid omgärdat sig med höga skyddsmurar i form av tullar, är så stark, att våra exportindustrier, som i många fall hava att vidkännas högre produktionskostnader än deras utländska konkurrenter, även med uppbjudande av de kraftigaste ansträngningar för ernående av bästa möjliga organisation och tillverkningsteknik hava stora svårigheter att göra sig gällande. I det av Sveriges maskinindustriförening avgivna yttrandet framhålles också, att rätten till

tullrestitution varit en faktor av stor betydelse för de svenska företagens konkurrensmöjlighet på exportmarknaden samt att de prisreduceringar, som genom tullrestitution kunnat åstadkommas, ofta varit av avgörande betydelse för förvärvandet av exportbeställningar. Den belastning, som ligger i tullbeskattningen av ett i exportvaran ingående halvfabrikat, kan sålunda bliva ett hinder för en exportindustris fortbestånd och utveckling.

Nu kan den invändningen ligga nära till hands, att det är av lika mycken vikt att bereda den inhemska halvfabrikatsindustrien sysselsättning som att främja den exporterande helfabrikatsindustrien. Ingen lärer heller vilja förringa värdet av att inhemska råvaror och halvfabrikat i största möjliga utsträckning komma till användning inom vår exportindustri. Då emellertid läget kan vara sådant, att ett av tullskyddet föranlett merpris å halvfabrikatet omöjliggör den färdiga varans avsättning å världsmarknaden, skulle uppenbarligen i åtskilliga fall ett avslag på ansökan om rätt till tullrestitution endast avstänga exportmöjligheterna utan att den inhemska halvfabrikatsindustrien därav bereddes någon fördel. Erfarenheten har också visat, att en delvis på grund av möjligheten till tullrestitution livskraftig exportindustri kan bereda den inhemska halvfabrikatsindustrien arbetstillfällen, vilka utan sådan möjlighet aldrig skulle hava uppstått. Vår varvsindustri utgör i detta avseende ett talande exempel. Vid bedömandet av de intressemotsatser, som här till synes kunna förefinnas, må även tagas i betraktande, att den på användning av utländskt material baserade tillverkningen av exportvaror torde giva sysselsättning åt ett större antal arbetare än framställningen av halvfabrikatet. Ej heller må förbises, att vid mindre prisdifferenser å halvfabrikatet åtskilliga omständigheter fälla utslaget till förmån för den inhemska fabrikanten. Sålunda måste det för förbrukaren av halvfabrikatet vara en betydande fördel, att leverantören av detsamma befinner sig i så nära grannskap som möjligt, ty därigenom ökas utsikterna för en snabb leverans, varjämte köpare och säljare lättare kunna komma i kontakt med varandra. Denna fördel torde i själva verket vara så betydelsefull, att köparen härför i regel är villig att betala något merpris för inhemsk vara i förhållande till vad den utländska betingar och endast i de fall, då exportmöjligheterna genom allt för höga materialkostnader skulle äventyras eller eljest särskilda skäl föreligga, begagnar sig av utländskt halvfabrikat. Man torde också kunna säga, att i detta förhållande ligger en viss garanti för användandet av inhemskt halvfabrikat, så långt detta låter sig göra med hänsyn till bibehållandet av exportmöjligheterna för helfabrikatet.

Genom det ovan sagda hava vi velat visa, bland annat, att åtskilliga av de farhågor för en övergång till ovillkorlig restitutionsrätt, som från halvfabrikatsindustriens sida framförts, icke kunna anses berättigade. Å andra sidan är det uppenbarligen för helfabrikatsindustrien av stor vikt, att sådan rätt införes. Det ligger nämligen i sakens natur, att ett hänsynstagande till vad halvfabrikatsindustrien anser bäst överensstämma med dess intressen måste

medföra ett osäkerhetstillstånd, som icke kan undgå att inverka störande på exporthandeln. Därtill kommer att värdesättningen av de olika faktorer, som skola fälla utslaget till förmån för helfabrikats- eller halvfabrikatsindustrien, i allmänhet blir beroende på subjektiv uppfattning och på konjunkturförhållandena, vilkas växlingar icke kunna på förhand bedömas.

På grund av vad ovan anförts synes det från helfabrikatsindustriens sida framförda kravet på ovillkorlig rätt till tullrestitution enligt nuvarande § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen böra tillgodoses under förutsättning av sökandens redbarhet och lämplighet för erhållande av sådan förmån.

Formen för restitutionsrättens medgivande.

Såsom förut nämnts inträdde i och med antagandet av 1911 års tulltaxa den ändring med avseende å behandlingen av frågor rörande tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, att prövningen av dessa frågor överflyttades från generaltullstyrelsen till Kungl. Maj:t. De till Kungl. Maj:t ingivna ansökningarna om rätt till tullrestitution hava sedan dess remitterats till kommerskollegium och generaltullstyrelsen för avgivande av gemensamt utlåtande. Förstnämnda ämbetsverk, som före avgörandet av frågorna bereder vederbörande sammanslutningar inom näringslivet och andra intresserade parter tillfälle att yttra sig, anlägger vid prövningen av ansökningarna företrädesvis industriella och nationalekonomiska synpunkter, under det att generaltullstyrelsen, efter inhämtande av upplysningar från handelskamrarna angående de sökandes personliga kvalifikationer och efter lokaltullförvaltningarnas hörande, prövar frågorna huvudsakligen ur kontrollsynpunkt och uppgör förslag till de närmare villkor, som böra gälla för restitutionsrättens åtnjutande. Efter ärendenas ovan angivna förberedande behandling inom ämbetsverken fattar Kungl. Maj:t slutligt avgörande.

Då det synts vara av intresse att erhålla en föreställning om utgången av behandlingen inom olika instanser av de under de senare åren inkomna ansökningarna om restitutionsrätt enligt förenämnda författningsrum i de fall, då frågan om sådan rätt varit mer eller mindre omtvistad, har en undersökning verkställts beträffande under åren 1923—1927 avgjorda restitutionsärenden av här ifrågavarande slag. Såvitt man kan döma av de inom generaltullstyrelsen häröver förvarade anteckningarna uppgår antalet dylika ärenden till något över 500 stycken. De sista två åren hava utvisat en ganska stark stegring, vilken varit särskilt påfallande under år 1927, då i jämförelse med år 1926 antalet ökades från 116 till 175. I sjutton olika fall hava ansökningarna av de hörda sammanslutningarna helt avstyrkts med hänsyn till den inhemska halvfabrikatsindustriens intressen. I sex av dessa fall hava även ämbetsverken avstyrkt bifall till framställningarna, vilka också av Kungl. Maj:t lämnats utan avseende. I sju fall hava ämbetsverken helt och hållet samt i tre fall för kortare tid tillstyrkt framställningarna och Kungl. Maj:t fattat beslut i enlighet med ämbetsverkens förslag. Endast i ett fall har Kungl. Maj:t mot ämbetsverkens tillstyrkan

avslagit framställningen. I sistnämnda fall var det emellertid endast med tvekan, som ämbetsverken tillstyrkt framställningen.

I sju fall hava sammanslutningarna till viss del tillstyrkt framställningarna, vilket i tre fall föranlett ämbetsverken att förena sig i dylik hemställan. Däremot hava ämbetsverken i de fyra övriga fallen helt tillstyrkt framställningarna. I sju fall hava såväl industrisammanslutningarna som ämbetsverken tillstyrkt framställningarna för viss kortare tid. I samtliga dessa sistnämnda fjorton fall har Kungl. Maj:t följt ämbetsverkens förslag.

Beträffande fyra av de inkomna ansökningarna finnes antecknat, att de avslagits på grund av bristande kvalifikationer hos de sökande. I ett av dessa fall har emellertid Kungl. Maj:t efter inhämtande av ytterligare upplysningar icke funnit anledning vägra restitutionsrätt. Sannolikt hava emellertid flera fall förekommit, då bifall avstyrkts på den grund, att prövningen av vederbörandes redbarhet och lämplighet i övrigt icke utfallit på tillfredsställande sätt, vilket emellertid av de förda anteckningarna icke framgår med tydlighet, då ansökningarna sedermera återkallats.

Understundom hava de ingivna framställningarna avstyrkts och lämnats utan avseende, på grund av att ett bifall ej vore förenligt med gällande bestämmelser.

Av denna redogörelse framgår, att det under nämnda femårsperiod endast två gånger förekommit, att Kungl. Maj:t fattat beslut i dylika frågor i strid mot ämbetsverkens förslag. Enär i ett av dessa fall tillstyrkandet ägt rum endast med tvekan, är det icke uteslutet, att ämbetsverken i likhet med Kungl. Maj:t skulle hava avslagit framställningen, därest de haft att fatta slutligt avgörande i frågan. Då sålunda ämbetsverkens förslag nästan undantagslöst blivit utslagsgivande, synes kunna ifrågasättas, huruvida det kan anses nödigt att betunga Kungl. Maj:t med behandlingen av dessa frågor. Ehuruväl denna behandling i de flesta fall är av mera formell natur, förorsakar den likväl åtskilligt arbete, som knappast kan anses förenat med någon däremot svarande fördel. Såsom en med den nuvarande ordningen förenad olägenhet har i åtskilliga av de inkomna framställningarna framhållits, att avgörandet av restitutionsärendena därigenom fördröjdes. Så hava av denna anledning svenska bomullsfabrikantföreningen, Sveriges kemiska industrikontor, Sveriges maskinindustriförening, handelskammaren i Gävle, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, Stockholms handelskammare samt åtskilliga enskilda företag ifrågasatt, huruvida icke prövningen av dylika ärenden kunde utan risk vare sig för näringsidkarnas eller statsverkets intressen överlåtas på administrativ myndighet, varvid närmast åsyftats antingen generaltullstyrelsen eller kommerskollegium. Det förefaller också, som om en dylik åtgärd skulle stå i god överensstämmelse med de strävanden till förenkling i arbetssättet genom undvikandet av dubbelarbete, som under senare tid gjort sig gällande.

Beträffande valet av ämbetsverk, som skulle äga att medge rätt till industrirestitution, har från de flesta håll generaltullstyrelsen förordats. Då det

får förutsättas, att detta ämbetsverk genom sina lokala organ — tullkamrarna — fortfarande skulle hava sig anförtrodd kontrollen över restitutionsvarornas användning och utförsel, synes det även naturligt, att åt sagda myndighet — såsom också tidigare varit fallet — anförtros prövningen av ansökningarna rörande restitutionsrätten. Emellertid har kommerskollegii deltagande i behandlingen av restitutionsärendena med den sakkunskap nämnda ämbetsverk representerar varit av stor betydelse. Särskilda förutsättningar äger givetvis kommerskollegium för den prövning av ansökningarna, som hittills ägnats desamma ur halvfabrikatsindustriens intressesynpunkt. Även om denna prövning skulle, såsom av oss föreslagits, bortfalla och restitutionsrättens beviljande endast göras beroende av näringsidkarens kvalifikationer i fråga om redbarhet och lämplighet i övrigt, lär kommerskollegii deltagande i behandlingen av restitutionsärendena vara av obestridligt värde. Det har därför synts lämpligt, att prövningen av ansökningarna rörande rätten till restitution ankomme på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium i likhet med vad numera är fallet beträffande frågor angående tullfrihet under viss tid för maskiner m. m., vilka införas för användning vid allmännyttiga företag och som därefter skola ur riket utföras (§ 8 mom. 2 tulltaxeförordningen).

Vad ovan anförts åsyftar närmast tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Beträffande de restitutionsformer, som innefattas i mom. 1—3 av samma paragraf, liksom i fråga om restitution enligt § 12 tulltaxeförordningen, är restitutionsrätten för närvarande icke beroende av någon förhandsprövning, utan restitution beviljas efter prövning av varje särskild ansökan om utbekommande av restitutionsbeloppet. Av skäl som förut anförts vid behandlingen av frågan rörande restitutionssökandes kvalifikationer har föreslagits, att jämväl i fråga om dessa senare restitutionsformer rätten till restitution skulle bliva beroende av en förhandsprövning. Även denna prövning synes lämpligen böra verkställas av generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium.

I fråga om handelsrestitution gäller redan nu att medgivandet av restitutionsrätt skall föregås av en prövning av näringsidkarens kvalifikationer. Denna prövning handhaves för närvarande av generaltullstyrelsen men synes, i likhet med vad ovan föreslagits beträffande industrirestitution, böra verkställas av nämnda ämbetsverk efter samråd med kommerskollegium.

På grund av vad ovan anförts har i 6 § av förslaget till tullrestitutionsförordning intagits en bestämmelse, enligt vilken prövning av fråga angående rätt till såväl industri- som handelsrestitution ävensom fastställandet av de närmare villkor för rättighetens åtnjutande, som i särskilda fall må finnas erforderliga, skall ankomma på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium.

Från några håll har framförts en önskan, att, därest prövningen av restitutionsfrågor enligt nuvarande § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen anför-

troddes åt generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium, bestämmelse måtte meddelas därom, att dylika frågor skola hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande i sådana fall, då ämbetsverken äro av delade meningar angående huruvida rätt till tullrestitution bör medgivas. Därvid har man uppenbarligen utgått från den förutsättningen, att frågorna fortfarande skulle prövas ur nationalekonomisk synpunkt, d. v. s. med hänsyn tagen även till halvfabrikatsindustriens intressen. Såsom förut nämnts skulle emellertid enligt förslaget prövningen endast avse den restitutionssökandes kvalifikationer med avseende på redbarhet och lämplighet i övrigt. Under sådana förhållanden torde man knappast behöva räkna med några meningsskiljaktigheter mellan ämbetsverken vid prövningen av restitutionsfrågorna, varför någon bestämmelse i ovan angivna syfte icke heller torde vara av behovet påkallad. I detta sammanhang må för övrigt erinras därom, att den som icke åtnöjer sig med generaltullstyrelsens efter samråd med kommerskollegium fattade beslut i frågan i vanlig ordning äger att genom besvär hos Kungl. Maj:t söka ändring i beslutet.

Tiden för restitutionsrättens giltighet.

Under den tid, då ansökningarna om rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen prövades av generaltullstyrelsen, vid vilken prövning hänsyn i regel icke togs till halvfabrikatsindustriens intressen, meddelades i allmänhet restitutionsrätten »tills vidare»; endast i enstaka fall begränsades giltighetstiden till ett år. I och med den år 1911 vidtagna överflyttningen av prövningen av ansökningarna från generaltullstyrelsen till Kungl. Maj:t har giltighetstiden för rätt till tullrestitution enligt nämnda författningsrum inskränkts till i regel ett à två år. En sådan begränsning torde, med hänsyn till att frågorna sedan dess bedömts jämväl ur nationalekonomiska och andra allmänna synpunkter, vara fullt motiverad. Sålunda har exempelvis den omständigheten, att man vid prövningen av restitutionsfrågorna även haft att taga i betraktande förhållandet mellan den inhemska och den utländska råvarans marknadspris, vilket ju på kort tid kan undergå avsevärda växlingar, utgjort ett skäl för att icke alltför mycket utsträcka giltighetstiden. Ävenledes torde till tendensen att begränsa giltighetstiden hava bidragit den omständigheten, att den restitutionssökandes personliga kvalifikationer, som göra honom mer eller mindre lämplig för innehavande av rätt till tullrestitution, med tiden kunna undergå förändring. Visserligen finnes möjlighet att avstänga en restitutionsrättshavare från fortsatt tillgodonjutande av denna rätt, men en dylik åtgärd kan endast vidtagas i sådana fall, då vederbörande för erhållande av tullrestitution lämnat uppgift, som icke överensstämmer med verkliga förhållandet. Man torde även hava räknat med att en begränsning av giltighetstiden icke skulle för den lojale företagaren innebära någon olägenhet, då han i god tid kunde söka och — om mot ett fortsatt medgivande icke vore något att anmärka ur allmänekonomisk synpunkt — erhålla förlängning av restitutionsrätten, åt vilken regelbundet plägat givas retroaktiv verkan.

Emellertid har från åtskilliga håll framhållits, att den nuvarande principen med begränsad giltighetstid för restitutionsrätten är förenad med vissa olägenheter. Så har Sveriges maskinindustriförening anfört, att ansökningar om förlängning av meddelade tillstånd till tullrestitution vållade såväl besvär som kostnader samt att näringsidkaren under tiden för behandlingen av dylika ärenden alltid svävade i ovisshet, huruvida restitutionsrätt komme att erhållas eller icke. Föreningen har därför ifrågasatt, huruvida icke rätten till restitution skulle kunna medgivas »tills vidare». Skulle emellertid fortfarande en begränsning av restitutionsrättens giltighetstid anses erforderlig, borde denna tid enligt föreningens mening dock icke tillmätas så knappt som för närvarande utan fastställas för en något längre period, förslagsvis intill fem år. Liknande uttalanden hava gjorts av Göteborgs industrikammare, Stockholms handelskammare och Sveriges kemiska industrikontor ävensom av flera industriföretag, vilka för närvarande åtnjuta rätt till restitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. I vissa yttranden hava även påtalats de jämförelsevis höga kostnaderna för lösen av resolutionerna, vilka kostnader vid ett årligen återkommande förnyande av restitutionsrätten ansetts betungande särskilt för dem, som endast i mindre utsträckning kunnat begagna sig av denna rätt.

Restitutionsrättens begränsning till tiden har för närvarande, såsom redan antytts, sitt förnämsta berättigande med hänsyn till att ändrade förhållanden tid efter annan kunna inträda med avseende å råvarupriserna, varigenom restitutionsfrågan ur halvfabrikatsindustriens synpunkt kan komma i annat läge än vad fallet var vid tidpunkten för restitutionsrättens medgivande. Skulle emellertid den princip vinna erkännande, som ovan angivits vid behandlingen av frågan rörande villkorlig eller ovillkorlig rätt till tullrestitution, nämligen att restitutionsrätt bör tillkomma varje redbar och eljest lämplig industriidkare, oavsett den ståndpunkt halvfabrikatsindustrien anlägger på restitutionsfrågan, lär den egentliga anledningen att i fortsättningen fasthålla vid en dylik allmän begränsning av tiden för medgivandena hava förfallit.

Under sådana förhållanden synes det också lämpligt, att rätten till restitution i regel meddelas »tills vidare». Från denna regel torde dock undantag böra göras exempelvis i sådana fall, då det uppenbarligen endast är fråga om ett mera tillfälligt behov av restitutionsrätt eller då eljest sökanden själv icke ifrågasätter dylik rätt längre än under viss begränsad tid. Under sådana omständigheter finnes givetvis icke någon anledning att medgiva rätten »tills vidare», utan torde i dylika fall giltighetstiden böra allt efter omständigheterna begränsas.

I anslutning till vad ovan anförts har i 6 § av förslaget till tullrestitutionsförordning infogats en bestämmelse, enligt vilken rätt till industri- eller handelsrestitution kan beviljas för särskilt fall, för viss tid eller tills vidare. Emellertid bör restitutionsrätten givetvis kunna återkallas, då de förutsättningar, som legat till grund för densamma, visat sig icke längre

vara för handen. Ett stadgande i sådant syfte har efter mönster från en motsvarande bestämmelse i gällande handelsrestitutionsförordning intagits i senare delen av samma paragraf. Enligt detta stadgande skulle restitutionsrätten anses förfallen även vid inträffad affärsöverlåtelse eller konkurs. Med hänsyn till att restitutionsrätten till väsentlig del måste byggas på förtroende till näringsidkarna personligen, torde nämligen i dylika fall restitutionsfrågan böra bliva beroende av förnyad prövning.

Tiden för restitutionsgodsets utförsel eller arbetets slutförande.

Beträffande rätt till restitution enligt § 12 tulltaxeförordningen — varvsindustrirestitution — gäller såsom villkor, att det fartyg, för vilket de införda materialierna använts, skall inom fem år från dagen för deras anmälning till förtullning styrkas vara i fullfärdigt skick. I fråga om restitution enligt § 13 mom. 1—2 uppställes icke någon fordran på att den färdiga varan skall vara utförd inom viss tid efter införseln av råmaterialierna. Däremot har sådant krav uppställts beträffande restitution enligt § 13 mom. 3 — kvarnindustrirestitution — för vilken gäller en tidsfrist för utförseln av sex månader efter införseln, ävensom i fråga om restitution enligt § 13 mom. 5, vilket författningsrum fastställer tidsfristen för utförseln till två år efter införselvarornas anmälning till förtullning. Sistnämnda respittid gäller även i fråga om handelsrestitution. Vad slutligen beträffar restitution enligt § 11 mom. 2 b) tulltaxeförordningen gäller, att varan skall hava återutförts inom tre månader efter införseln.

Såväl i fråga om varvsindustrirestitution som med avseende på restitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen hava klagomål anförts över att de fastställda tidsfristerna i vissa fall varit för korta. De såsom stöd för dessa klagomål anförda exemplen tyda på att detta inträffat antingen under perioder av minskad omsättning, då en industri för att bereda sin arbetarstam sysselsättning tillverkat varor för lagring, eller — i fråga om varvsindustrien — då fullbordandet av en större fartygsbeställning tagit så lång tid i anspråk, att respittiden, ehuru i och för sig jämförelsevis betydande, dock ej varit tillräcklig. Vid åtskilliga tillfällen har också genom beslut av riksdagen medgivits förlängning av de för dessa båda slag av restitution fastställda tidsfristerna. I dessa fall synes dock behovet av en dylik förlängning till väsentlig del haft sin grund i de under efterkrigsåren rådande abnorma förhållandena på världsmarknaden.

De anförda klagomålen över tidsfristernas otillräcklighet torde, vad beträffar restitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, till stor del bero därpå, att industriidkarna, såsom redan anförts vid behandlingen av frågan rörande den materiella identiteten, i allmänhet synas hava utgått från den uppfattningen, att tiden för införseln skall räknas från den dag, då just de varor, som ingå i exportvaran, blivit införda. Därest bestämmelsen ifråga, såsom av oss föreslagits, förtydligas på sådant sätt, att av densamma uttryckligen framgår, att tidsfristen skall räknas från den dag, då en motsvarande kvantitet varor av samma slag införts, torde beträffande allmän

industrirestitution den förnämsta anledningen till de framförda klagomålen över tidsbegränsningen vara avlägsnad. Vad varvsindustrien angår, lär det endast vara vid någon särskilt omfattande beställning som den nuvarande tidsfristen kan väntas bliva otillräcklig.

Med hänsyn till berörda omständigheter synes någon allmän utsträckning av tidsfristerna ifråga icke erforderlig. Då emellertid i enstaka fall en förlängning av respittiderna kan vara av behovet påkallad och eljest av omständigheterna motiverad, hava vi föreslagit en bestämmelse, enligt vilken det skall ankomma på prövning av Konungen, huruvida i särskilda fall utsträckning av de tidsfrister, som gälla med avseende på allmän industrirestitution och varvsindustrirestitution, må medgivas. Bestämmelsen ifråga återfinnes i 8 § av förslaget till tullrestitutionsförordning. Vid bedömandet av behovet av en dylik bestämmelse torde viss hänsyn även böra tagas till det förhållandet, att rätten till tullrestitution vid exportvaras uppläggning å restitutionsupplag — vilken rätt synes hava utövat visst inflytande vid fastställandet av tidsfristen för tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen men i praktiken varit värdelös — vid ett genomförande av förslaget skulle komma att upphöra.

Även beträffande tullrestitution enligt § 11 mom. 2 b) hava framförts önskemål om en utsträckning av den för dylik restitution fastställda respittiden. Sålunda har från vissa håll föreslagits att den nuvarande tiden av tre månader utsträckes till sex månader, under det att i andra framställningar icke ifrågasatts annan ändring än att utgångspunkten för respittidens beräknande framflyttas från tiden för införseln till tiden för anmälningen till förtullning. Såsom skäl för sistberörda ändring har anförts, att tidsfristen blir fullständigt illusorisk, då det gäller varor, som legat mer än tre månader på tullager.

Vad då först beträffar förslaget om en utsträckning av tidsfristen till sex månader, synes detta till stor del hava sin grund i det förhållandet, att industrirestitution förut icke fått åtnjutas för varor, vilka införts i syfte att användas för framställning av exportvaror men som visat sig oanvändbara för dylikt ändamål och på grund härav återutföras. För dylika varor har hittills kunnat medgivas restitution endast enligt bestämmelserna i § 11 mom. 2 b) tulltaxeförordningen, varvid den därstädes fastställda tidsfristen ofta visat sig vara otillräcklig. Emellertid må erinras därom, att genom beslut av innevarande års riksdag restitution av erlagd tull må kunna i särskilt fall eller för viss tid under villkor, som av Konungen bestämmas, medgivas i fråga om vara, som efter ingången av år 1928 införts för att här i riket användas till framställning av exportvara men i oförändrat skick återutföres på grund av att hinder uppstått för dess användning för avsett ändamål, samt att vad sålunda beslutats skall lända till efterrättelse till och med den 30 juni 1930. Vid ett genomförande av vårt förslag skulle ifrågavarande, provisoriska medgivande erhålla permanent karaktär. Under sådana omständigheter skulle ovanberörda anledning till förlängning av

tidsfristen komma att förfalla, varför någon generell utsträckning av densamma icke heller föreslagits.

Däremot synes förslaget rörande tidsfristens beräkning från dagen för varans anmälning till förtullning böra tillgodoses. Såsom skäl mot en dylik ändring skulle visserligen kunna anföras, att vid varans uppläggning å tullnederlag så lång tid kunde komma att förflyta mellan undersökningen vid införseltillfället och kontrollundersökningen vid återutförseln, att det skulle uppstå svårigheter för varans identifiering. Emellertid torde denna omständighet i och för sig icke böra utgöra något hinder för genomförande av ändringen ifråga, alldenstund identitetsbevisningen ändock i de flesta fall måste grundas uteslutande på varuägarens på tro och heder avgivna försäkran, att utförselvaran är identisk med införselvaran.

I anslutning till vad ovan anförts har föreslagits att tullrestitution enligt nuvarande § 11 mom. 2 b) tulltaxeförordningen — motsvarande 5 § b) i förslaget till tullrestitutionsförordning — må åtnjutas, allenast för så vitt varan återutförts inom tre månader efter anmälningen till förtullning. Härigenom skulle i fråga om gods, som förtullats från tullager, uppnås överensstämmelse med eljest gällande föreskrifter rörande utgångspunkt för beräknande av tid för åtnjutande av rätt till förmån i tullhänseende beträffande dylikt gods. Jämlikt 168 § av gällande tullstadga skall nämligen sagda tid räknas från den dag, då godset anmälts eller senast bort anmälas till uttagning från tullager.

Materiell identitet.

I fråga om samtliga slag av industrirestitution med undantag av kvarnindustrirestitution gäller för närvarande, att restitution beviljas endast under villkor att full identitet råder mellan de införda materialierna och de i exportvaran ingående materialierna. Beträffande kvarnindustriens produkter gäller däremot, att rätt till tullrestitution medgives för den tull, som av kvarnidkaren erlagts för en exportvaran motsvarande kvantitet direkt från utlandet införd omalen spannmål av samma slag. Med användande av den inom restitutionslagstiftningen tillämpade terminologien kan nämnda förhållande även uttryckas så, att i förra fallet kräves materiell identitet, under det att i senare fallet endast fordras ekvivalens, varvid må bemärkas, att det här gäller den särskilda form av ekvivalens, enligt vilken de utländska råvarorna må ersättas med en motsvarande kvantitet *inhemska* varor av samma slag.

I de till revisionen ingivna framställningarna kommer den uppfattningen ganska allmänt till uttryck, att, särskilt vad beträffar restitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, kravet på materiell identitet måste modereras, därest industrien skall kunna draga den fördel av restitutionsinstitutet, som lagstiftaren avsett att därmed bereda. Från åtskilliga håll framhålles, att enahanda förmån, som kvarnindustrien i här berörda avseende åtnjuter, borde tillerkännas även annan exporterande förädlingsindustri. Ett par bland de exempel, som åberopats still stöd för dylika yrkanden, torde

förtjäna här andragas. Så anför representanten för en kemisk fabrik härom följande.

Det s. k. 'identitetskravet' har ofta varit ytterst och, enligt vår mening, onödigt betungande. Vi taga ett exempel: Ren metanol, $99^1/_2$ max. 0.1 procent aceton, en standardvara, som vi dels själva tillverka av svensk råvara, dels importera, och använda för formalintillverkning. På grund av den höga tullen på metanol måste den av importvaran framställda formalinen exporteras och hava vi därvid alltid åtnjutit restitution.

Formalintillverkningen är emellertid kontinuerlig och sluten från och med metanolbehållaren och tills formalinen som färdig handelsvara rinner ut i uppsamlingscisternerna.

För att kunna uppfylla identitetskravet måste — innan den importerade metanolen tages i bruk — hela systemet fullständigt tömmas, och samma är förhållandet, när man slutar använda importvaran. Detta är ej blott ett drygt och tidsödande arbete utan vållar dessutom avsevärda förluster, då hela den kontinuerliga fabrikationen måste för rätt avsevärd tid stå stilla.

När man besinnar, att den svenska metanolen, som tappas av, och den importerade, som tappas på systemet, äro fullständigt likvärdiga och varandra så lika, att de ej genom analys kunna åtskiljas, förefaller hela denna procedur onödigt betungande. Därtill kommer, att formalin är en vara, som vid längre tids lagring lätt fördärvas, och tvingas man härav avsälja och åter utföra vid en kanske olämplig tidpunkt.

Ett önskemål från vår sida är således, att identitetskravet för vissa särskilt uppräknade varor av utpräglad standardtyp måste uppgivas. Som vi själva äro råvaruproducenter, vilja vi emellertid starkt framhålla, att som princip bör identitetsbestämmelsen bibehållas, och endast efter prövning från fall till fall undantag medgivas för sådana varor, varom ej tvekan kan råda beträffande kvalitet.

En fabrikant, som tillverkar emaljerade kärl av järnplåt, har i samma fråga uttalat sig på följande sätt.

Sedan år 1903 åtnjuta vi vid exporten av våra emaljerade kärl restitution av den tullavgift, vi erlagt för den vid tillverkningen av dessa exportvaror använda utländska järnplåten. Vid detta restitutionsmedgivande är fästat villkoret, att för tillverkningen av exportkärlen »med undantag av möjligen befintliga tillsatser såsom öron, grepar, skaft och dylikt, uteslutande använts utländsk järnplåt». Detta villkor, som vi antaga har sitt ursprung i ett principiellt bedömande från generaltullstyrelsens sida av dylika spörsmål, har emellertid gjort det nödvändigt för oss att med undantag för en del förutnämnda beslag etc. i vår fabrikation endast använda oss av utländsk plåt, detta på den grund att det i våra lager och för övrigt i tillverkningen skulle vara praktiskt taget omöjligt och i varje fall verka utomordentligt störande och försvårande att hålla det svenska och utländska materialet så strängt skilt, att ett samvetsgrant uppfyllande av restitutionsföreskrifterna kunde iakttagas. Vår genomsnittliga årliga förbrukning av importerad järnplåt uppgår till c:a 1 800 tons. Den del därav, som motsvarar vår svenska försäljning, skulle, då priset så tillåter, kunna täckas inom landet, förutsatt att de ovannämnda restitutionsbestämmelserna ej lade hinder i vägen, och det kan alltså med fog påstås, att den med vår restitution förbundna föreskriften, att i exportvaran endast utländsk plåt får användas, kan beröva vår egen järnindustri en ej obetydlig avsättningsmöjlighet. Vi kunna, i vad det rör våra tillverkningar, ej förstå, att något hinder för ett undanröjande

av den ifrågavarande bestämmelsen skulle kunna tänkas förefinnas. Utgångspunkten för restitutionsmedgivandet bilda de vid tullens erläggande, vid införseln av järnplåten från tullkammaren erhållna kvitterade tullräkningarna, utvisande såväl den importerade kvantiteten, uttryckt i kilogram, som det erlagda tullbeloppet. Dessa tullräkningar i tillräckligt antal att täcka den i våra restitutionsansökningar efter föreskrivna avdrag, i detta fall för emaljbetäckningen etc., uppgivna exporterade viktkvantiteten färdigvara bifogas varje restitutionsansökning, och redan detta utgör ju fullgod garanti, för att restitution ej begäres eller erhålles för större kvantitet exporterat färdigfabrikat än som motsvaras av den införtullade kvantiteten råmaterial. Huruvida i de exporterade plåtkärlen sedan ingå identiskt samma plåtstycken, som en gång importerats och tullbehandlats, eller svensk plåt, borde enligt vår mening ej tillmätas någon avgörande betydelse. Denna borde uteslutande läggas vid avräkningen och avvägningen importkvantiteterna råvara och exportkvantiteterna färdigfabrikat emellan.

Vi våga på grund av det ovan anförda hemställa, att vid den förestående revisionen av gällande bestämmelser angående tullrestitution, dessa ändras därhän, att i de fall, då med säkerhet kan fastställas huru stor del av den exporterade färdigvaran utgöres av enligt bestämmelserna för tullrestitutions erhållande importerad råvara, tullrestitution må lämnas å däremot svarande kvantitet importerad sådan råvara, även om i det exporterade partiet färdigvara ingår större eller mindre kvantitet svensk plåt. Som vi framhållit, skulle därigenom vid många tillfällen betydande beställningar tillföras vår inhemska järnindustri, utan att, så långt vi kunna bedöma, några som helst olägenheter, ett eftersättande av statens intresse eller kontrollen över restitutionens beviljande och utanordnande skulle ifrågakomma.

Åtskilliga andra exportindustrier ävensom vissa sammanslutningar inom näringslivet uttala sig likaledes mer eller mindre positivt för sådan ändring, att möjlighet till industrirestitution icke uteslutes på den grund, att varans utländska ursprung icke kan ledas i bevis. Bland dessa sammanslutningar må nämnas Skånes handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare, Stockholms handelskammare, svenska bomullsfabrikantföreningen, svenska yllefabrikantföreningen, Sveriges elektroindustriförening, Sveriges kemiska industrikontor och Sveriges maskinindustriförening.

Det ifrågasatta utsträckandet av restitutionsrätten till vissa fall, då full garanti icke föreligger för att de i exportvaran ingående materialierna äro av utländskt ursprung, måste givetvis vid ett första påseende ingiva betänkligheter. Den samstämmighet, med vilken detta krav från exportindustriens och dess företrädares sida framförts, har emellertid föranlett oss att upptaga spörsmålet till ingående prövning såväl ur industriens som ur statsverkets synpunkt. En omständighet, som från olika håll andragits såsom stöd för ifrågavarande krav och vilken låter de ofördelaktiga konsekvenserna av de nuvarande bestämmelsernas bibehållande i oförändrat skick framträda i stark belysning, är, att ett stort antal industriidkare, därest de över huvud taget skola kunna begagna sig av möjligheten till industrirestitution, nödgas avstå från att använda svenskt halvfabrikat, även där sådant eljest skulle hava kunnat komma i bruk, och detta framför allt i de fall, då ingen som helst skillnad i kvalitetsavseende eller eljest mellan det ut-

ländska och det inhemska halvfabrikatet föreligger. I ett av de anförda exemplen har framhållits, att icke ens vid kemisk analys någon skillnad kunnat påvisas. I dylika fall synes det i sakligt hänseende fullkomligt meningslöst, att industriidkaren skall vara tvingad att utbyta svenskt halvfabrikat mot utländskt sådant, allrahelst som därigenom ofta föranledes ett dyrbart uppehåll i driften. Enligt vad som vid besök hos ett av våra större exportindustriföretag inom metallbranschen påvisats, ligger för övrigt kvalitetsfrågan ofta så till, att bibehållandet av exakt samma kvalitet hos halvfabrikatet oftast är ett oeftergivligt villkor för fabrikationens ostörda fortgång. I dylika fall är det ur tullrestitutionssynpunkt påtagligen betydelselöst, att det svenska halvfabrikatet ingår i exportvaran under det att motsvarande utländska halvfabrikat i stället ingår i en för den inhemska marknaden avsedd vara.

Såväl för den exporterande helfabrikatsindustrien som för den inhemska tillverkningen av inom nämnda industri använda halvfabrikat synes det vara till fördel, om viss lättnad kunde beredas i ovan berörda avseende. Från olika håll har emellertid framhållits angelägenheten av att härvid iakttaga nödig försiktighet. Ett generellt medgivande av samma innebörd som det, vilket gäller i fråga om kvarnindustrirestitutions, torde också få anses uteslutet. Förutsättningen för ett tillmötesgående av de framställda kraven synes vara, att restitutionsmedgivandet göres beroende på prövning från fall till fall och med vederbörlig hänsyn tagen till de faktorer, som böra utöva inflytande vid frågans bedömande, såsom likställigheten i kvalitetsavseende mellan svenskt och utländskt halvfabrikat, den större eller mindre svårigheten att under tillverkningens gång upprätthålla kontroll över halvfabrikatens ursprung o. s. v. Prövningen av frågor angående rätt till tullrestitution i dylika fall synes lämpligen böra förbehållas Kungl. Maj:t.

En på ovan angivet sätt utvidgad möjlighet till tullrestitution synes ur statsverkets synpunkt icke kunna ingiva några betänkligheter. Det förhållandet, att kontroll icke kunnat utövas över halvfabrikatets ursprung, innebär ju icke att exportvaran, för vilken tullrestitution ifrågasättes, *är* framställd av inhemskt material utan endast att så *kan* vara förhållandet. Där detta är fallet, föreligger under ovan angivna förutsättningar endast hopblandning av fullt likartade materialier, vilkas särskiljande med hänsyn till användningen för framställning av exportvara eller vara, avsedd för hemmamarknaden, ur statsfinansiell synpunkt saknar praktisk betydelse, alldenstund en motsvarande import av en vara, likställd med den i exportvaran ingående, alltid utgör en given förutsättning för tullrestitution. Under nu angivna förhållanden kan tullrestitutionen uppenbarligen icke heller få karaktär av exportpremie. Visserligen kan förutsättas, att en ändring av de nuvarande bestämmelserna i här förevarande avseende kommer att medföra något större anspråk på industrirestitution, men då man torde kunna räkna med att de sålunda stegrade anspråken på statskassan komma att

motsvaras av ökade arbetstillfällen och skatteobjekt, synes detta förhållande icke böra utgöra hinder för åvägabringandet av den ifrågasatta lättnaden.

På grund av vad sålunda anförts synes en ändring av de nuvarande bestämmelserna böra genomföras, varigenom den omständigheten, att kontroll över en varas utländska ursprung ej kan utan synnerliga kostnader och andra olägenheter för tillverkningens fortgång upprätthållas, icke i och för sig kommer att utgöra hinder för restitutionens medgivande. En bestämmelse i sådant syfte har intagits i 8 § av förslaget till tullrestitutionsförordning, varvid jämväl föreskrivits att medgivande, som här nämnts, skall bero på prövning av Konungen.

Den sålunda föreslagna ändringen är vidtagen närmast med tanke på tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen — motsvarande 1 § i förslaget till tullrestitutionsförordning — och kommer också att få sin egentliga betydelse för denna restitutionsform. Emellertid har det synts lämpligt, att ändringen ifråga finge avse jämväl varvsindustrirestitution enligt § 12 tulltaxeförordningen, vilket författningsrum motsvaras av 2 § i nämnda förslag. Dessa båda restitutionsformer äro nämligen med hänsyn till sin allmänna karaktär så närstående, att det icke finnes någon anledning att beträffande identitetskravet göra en åtskillnad mellan desamma.

Enligt bestämmelserna rörande handelsrestitution må rätt till sådan restitution åtnjutas för inkomna varor, sedan en motsvarande kvantitet utländska varor av samma slag åter utförts. Sålunda kräves här icke materiell identitet i egentlig mening utan endast ekvivalens. I motsats till vad fallet är beträffande kvarnindustrirestitution, är dock ekvivalensen här uttryckligen begränsad till utländska varor och erbjuder sålunda icke möjlighet till dessa varors ersättande med inhemska varor av samma slag. Av motiveringen till bestämmelserna framgår, att ekvivalensmedgivandet vid handelsrestitution infördes med tanke på de stora svårigheter, som skulle uppstå för vederbörande näringsidkare, därest de vore skyldiga att uppgiva dagen för införseln av varje särskild varupost, som under restitutionsanspråk utfördes.

De skäl, som sålunda föranledde att för handelsrestitutionens vidkommande kravet på materiell identitet ersattes med fordran på ekvivalens mellan de utländska varorna, hava visat sig gälla även i fråga om industrirestitution. På grund härav hava vi föreslagit, att denna form av ekvivalens skall tillämpas jämväl beträffande restitution enligt § 12 och § 13 mom. 1—2 och 5 tulltaxeförordningen. I fråga om de närmare motiven härför må framhållas följande.

Om man bortser från de slag av restitution, som avses i § 13 mom. 1—2 tulltaxeförordningen, gäller beträffande industrirestitution den allmänna regeln, att den färdiga varan skall vara utförd eller, där fråga är om varvsindustrirestitution, arbetet verkställt inom viss bestämd tid efter införseln av de för tillverkningen använda varorna. Emellertid har en anmärknings-

värd olikhet gjort sig gällande beträffande å ena sidan industriidkarnas uppfattning, angående huru långt deras skyldighet med avseende å identitetsbevisningen sträcker sig till förekommande av att nämnda tid överskrides, och å andra sidan kommerskollegii och generaltullstyrelsens härom officiellt uttalade mening. Genom att författningen uttryckligen föreskriver, att varan skall vara utförd inom viss bestämd tid efter införseln, har bland industriens representanter den uppfattningen varit ganska allmän, att fabriksbokföringen bör utvisa tiden för införseln av just de halvfabrikat, vilka ingå i exportvaran. Däremot hava nämnda myndigheter, såsom framgår av vad nedan anföres, icke ansett sig kunna uppställa så långt gående krav, som författningens ordalydelse givit näringsidkarna anledning antaga.

I ett den 6 mars 1917 dagtecknat yttrande hava ämbetsverken ifråga gjort underdånig framställning om förtydligande i berörda avseende av § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, vilken framställning emellertid hittills ej föranlett någon åtgärd. Då nämnda framställning är av särskilt intresse för frågans belysande, återgives här nedan det huvudsakliga innehållet i densamma. Under hänvisning till en i ämnet förut avlåten skrivelse av den 28 september 1916 åberopade ämbetsverken inledningsvis såsom skäl för förslaget till ändring av preskriptionsbestämmelserna de yttranden, som avgivits vid ett sammanträde i kommerskollegium, i vilket jämte representanter för ämbetsverken deltogo åtta representanter för olika grenar av den exporterande förädlingsindustrien. Från dessa industrirepresentanters sida hade allmänt framhållits, att ett inrättande av bokföringen på sådant sätt, att man skulle bestämt uppgiva dag och lägenhet för införseln av varje särskild del av de i de speciella exportvarorna ingående utländska materialierna, vore omöjligt eller åtminstone endast för vissa undantagsfall möjligt, ehuru då i regel under stora svårigheter. Då dessa uttalanden vore av synnerlig betydelse beträffande frågan om tillämpning av bestämmelserna angående preskription av rätten till tullrestitution samt gåve stöd åt den uppfattning, som grundat generaltullstyrelsens praxis härutinnan, hade ämbetsverken ansett sig böra särskilt till undersökning upptaga denna fråga.

I fortsättningen yttrade ämbetsverken följande.

Frågan om möjlighet för näringsidkare att bestämt kunna specificera införseltillfället för varje särskild råvarupost blev utförligt behandlad i ämbetsverkens förenämnda skrivelse den 28 september 1916, vari angående denna fråga anfördes följande.

»I de från restitutionsrättsinnehavare till kommerskollegium inkomna yttrandena har i ett par fall anmärkts, att skyldigheten att i restitutionsansökningarna lämna uppgift om förtullningstillfället vore för näringsidkaren särdeles betungande, på samma gång som det för tullmyndigheten vore omöjligt att kontrollera riktigheten av denna uppgift.

Enär frågan om befrielse från denna skyldighet även förut vid olika tillfällen framkommit, torde densamma böra här något närmare beröras. Kravet på uppgift i berörda hänseende har i hittills lämnade restitutionsmedgivanden formulerats såsom föreskrift, att varje restitutionsansökning

skall innehålla uppgift om tiden, då råvaran blivit införd, och lägenheten, med vilken införseln skett. Denna föreskrift är avsedd att bereda tullverket möjlighet till kontroll över iakttagandet av författningens bestämmelse, att restitutionsrätten skall anses förfallen med avseende å utländsk råvara, som ingår i exportvara, vilken icke inom viss tid — för närvarande ett år men från och med den 1 december 1916 två år — efter råvarans angivning till förtullning utförts eller intagits å restitutionsupplag.

I de preliminära förslag till villkor för restitutionsrätt, som i dylika ärenden inkommit till generaltullstyrelsen, har en och annan gång föreslagits, att specifik uppgift om importtillfället skulle lämnas i exportörens under edlig förpliktelse avgivna och av två trovärdiga män bestyrkta försäkran angående varans införtullning m. m. Häremot har emellertid vid upprepade tillfällen med skärpa framhållits, att, då det icke vore fråga om sådana varor av styckegods natur, som genom stämpling, plombering eller redan befintliga märken kunde bestämt identifieras, det vore så gott som uteslutet att kunna hålla så noggrann ordning på de efter hand införtullade olika sändningarna av ett visst varuslag, att beträffande de i exportvaran ingående delar därav införtullningstillfällena kunde med sådan bestämdhet uppgivas, att riktigheten av dylik uppgift kunde bestyrkas under edlig förpliktelse. Generaltullstyrelsen har också funnit uppenbart, att man ej rimligen kunde fordra, att dylik specifik uppgift om importtillfället skulle under sådan högtidlig form till riktigheten bestyrkas till exempel i fråga om garn, infört för tillverkning av vävnader, och i liknande fall. En sådan fordran kunde nämligen väntas antingen förringa värdet såsom bevismedel av den under edlig förpliktelse avgivna försäkran eller ock för den samvetsgranne näringsidkaren verka inskränkande på möjligheten att fullt tillgodogöra sig ett restitutionsmedgivande. På denna grund och då i fråga om restitution av tull för skeppsbyggnadsmaterialier enligt § 12 tulltaxeförordningen, som även bestämmer viss tid, efter vilken restitutionsrätt förfaller, motsvarande uppgift icke skall avgivas under edlig förpliktelse, vilket däremot fordras beträffande övriga enligt samma författningsrum påbjudna uppgifter, har generaltullstyrelsen ansett tillfyllest, att uppgiften om förtullningstillfälle lämnas på ovan angivet sätt, så mycket hellre, som detta överensstämmer med avfattningen av motsvarande bestämmelse i stycket g) av den före tulltaxeförordningens ikraftträdande beträffande ifrågavarande restitutionsrätt gällande § 9 mom. 5 i underrättelserna till 1906 års tulltaxa. Även om det skulle inträffa, att i något fall sådan till exportvaras framställning använd råvara, som icke kan bestämt identifieras, i verkligheten icke införtullats på den uppgivna tiden, vinnes ju genom kontrollen i tullverkets journaler och avskrivning därstädes garanti, att tullrestitution icke beviljas för sådana varupartier, vilka av exportören angivits till förtullning längre tillbaka i tiden än ett år — respektive två år — från utförseln av den vara, till vars framställning de uppgivits hava blivit använda. Genom detta förfaringssätt, som icke lärer i sig innebära någon oriktighet, torde författningens fordran på viss preskriptionstid för rätten till tullrestitution vara uppfylld.

Föreskriften angående uppgift i restitutionsansökning om förtullningstillfälle — vilken föranledes därav, att restitutionsanspråk måste grundas på erläggandet vid visst eller vissa tillfällen av tull — kan således, likasom motsvarande föreskrift beträffande restitution för skeppsbyggnadsmaterialier, icke innebära större fordringar på sökanden, än att han så noggrant, som det är honom möjligt, lämnar sådan uppgift.

Ämbetsverken hava sålunda funnit sig böra i de särskilda förslagen till villkor för restitutionsrättsmedgivandena avfatta föreskriften om hänvisning till förtullningstillfällena på i huvudsak liknande sätt, som förut skett, endast med de jämkningar, som betingats av ovan omförmälda förändringar beträffande sättet för råvarornas införtullning.»

Av det ovan anförda framgår, att generaltullstyrelsen funnit sig icke kunna vare sig före eller efter tulltaxeförordningens ikraftträdande giva preskriptionsbestämmelserna en så sträng formell tillämpning, som med avseende å identiteten mellan den införda och den till framställning av viss exportvara använda råvaran författningens ordalag synes betinga, enär detta säkerligen i de flesta fall skulle hava emot författningens andemening uteslutit möjligheten att bevilja restitution. Något sakligt skäl emot ett sådant förfaringssätt som det tillämpade har generaltullstyrelsen så mycket mindre ansett föreligga, som i de nya bestämmelser om tullrestitution i vissa fall enligt nådiga förordningen den 13 december 1912 — den s. k. handelsrestitutionen — preskriptionsbestämmelserna erhållit en form, som kan sägas vara en utveckling av den praxis, som blivit följd i fråga om industrirestitutionen.

Med den uppfattning i föreliggande fråga, som ovan blivit angiven, har generaltullstyrelsen hittills icke funnit sig föranlåten vidtaga någon åtgärd i syfte att åvägabringa en ändring av författningens preskriptionsbestämmelser, särskilt som de antydda olägenheter, vilka desamma skulle kunna medföra för förädlingsindustrien, ansåges vara undanröjda genom den praxis, som blivit tillämpad.

Nu har emellertid blivit påvisat, att preskriptionsbestämmelsernas ordalydelse för näringsidkare, som icke ägt kännedom om denna praxis, i särskilda fall kunnat utgöra hinder för restitutionsrättens utnyttjande. Vid ovan omförmälda sammanträde den 24 sistlidne januari anfördes nämligen från industrirepresentanternas sida, att fall förekommit, då exportör av förädlad utländsk vara funnit sig av ovan refererade ordalag i andra stycket av mom. 5 i § 13 tulltaxeförordningen förhindrad söka tullrestitution, på den grund att han icke ägde bestämd kännedom om dagen för införseln av varje till exportvaras framställning använd råvara och således icke kunde under edlig förpliktelse försäkra, att införseln skett inom den föreskrivna preskriptionstiden.

Detta torde kunna anses utgöra särskilt skäl att giva författningsbestämmelsen sådan avfattning, som närmare överensstämmer med det förfaringssätt, vilket i fråga om preskriptionsföreskrifterna visat sig vara det enda möjliga att tillämpa. Det väsentliga i den erforderliga förändringen är, att författningen formuleras på sådant sätt, att den icke innehåller fordran därpå, att näringsidkaren skall för erhållande av restitution uppgiva, att till exportvarans framställning verkligen använts just de vid ett eller flera bestämda tillfällen införda råvaror. I ovan åberopade bestämmelser angående handelsrestitutionen, vilka visat sig fungera tillfredsställande, avser den för erhållande av restitution uppställda fordran på införtullning inom två år näst före exporten icke *samma* vara som den exporterade utan vara av *samma slag och kvantitet* som denna.

Med stöd av det anförda framlade ämbetsverken förslag till ändrad lydelse av § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Enligt detta förslag skulle näringsidkare, som för framställning av exportvara använt utländskt tullpliktigt råämne, kunna medgivas rätt att vid utförsel av sålunda framställd vara

åtnjuta tullrestitution för utländsk tullpliktig vara av samma slag till en kvantitet motsvarande den, vilken använts till framställning av exportvaran.

Såsom ovan nämnts, har det sålunda framlagda förslaget ännu icke föranlett någon åtgärd. De nu inkomna yttrandena från representanter för den exporterande förädlingsindustrien giva också vid handen, att den uppfattningen fortfarande gör sig gällande, att uppgiften angående införseln av råvaran skall avse just den råvara, som ingår i exportvaran, och att det sålunda icke är tillfyllest att uppgiva tiden för införseln av en motsvarande kvantitet vara av samma slag. Detta torde också vara fullt förklarligt, då bland villkoren för tullrestitutionsrättens åtnjutande föreskrives, att tiden för råvarans införsel skall uppgivas. Möjligheterna härför äro givetvis mycket olika inom olika industrier. Inom ett eller annat företag överensstämmer det med de tekniska fordringarna, att de för visst ändamål avsedda materialierna redan vid införseln skola vara märkta på särskilt sätt. Så lär det exempelvis vara vanligt, att all för viss fartygsbyggnad avsedd plåt är försedd med sin särskilda beteckning. Inom andra industriföretag, där sådan märkning av materialierna icke kan förekomma, ligger det visserligen inom möjligheternas område att vid materialiernas lagring och deras användning under fabrikationens gång hålla desamma så åtskilda, att man beträffande den färdiga exportvaran kan fastställa, vilket införselparti de ingående råvarorna tillhöra. En sådan kontroll är emellertid ofta förenad med avsevärda kostnader. Det har exempelvis uppgivits, att vid en fabrik, för vilken restitutionsbeloppen per år i genomsnitt uppgå till omkring 10 000 kronor, en tjänstemans tid huvudsakligen upptagits av bokföring och kontroll för tullrestitutionens åtnjutande. I betydande omfattning har det emellertid, av de inkomna yttrandena att döma, icke varit möjligt för industriidkarna att lägga fabrikationen så, att de ansett sig kunna uppfylla kravet på uppgift angående tiden för råvarans införsel, såsom innebörden härav i allmänhet fattats. En närmare undersökning av förhållandena giver också otvetydigt vid handen, att inom många grenar av exportindustrien en rationellt driven tillverkning icke kan förenas med en så minutiös kontroll över de olika materialierna, som en deklaration i ovan berörda avseende förutsätter. Det synes sålunda vara av behovet påkallat, att en författningsändring kommer till stånd, därest exportindustrien skall kunna draga den fördel av restitutionsbestämmelserna, som därmed avses.

En sådan författningsändring torde lämpligen kunna ske i huvudsaklig överensstämmelse med ovanberörda, av kommerskollegium och generaltullstyrelsen framlagda förslag till ändrad lydelse av § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, innebärande bland annat, att vid denna restitutionsform skulle, i likhet med vad fallet är beträffande handelsrestitution, endast uppställas krav på ekvivalens mellan de in- och utförda varorna. Ehuruväl inom varvsindustrien behovet av en dylik ändring icke gjort sig mera kännbart, synes dock icke föreligga någon anledning att låta denna industri intaga någon särställning i här berörda avseende.

I anslutning till vad ovan anförts hava 1 och 2 §§ av förslaget till tullrestitutionsförordning, vilka paragrafer avse allmän industrirestitution respektive varvsindustrirestitution, formulerats på sådant sätt, att något krav på materiell identitet icke uppställes men däremot fordran på ekvivalens. Det må uttryckligen betonas, att det här gäller endast den form av ekvivalens, enligt vilken en utländsk vara av visst slag kan utbytas mot en annan utländsk vara av samma slag och kvantitet, och att det sålunda icke är fråga om utbyte av utländsk vara mot svensk.

Ämbetsverkens förslag innefattade emellertid även vissa bestämmelser till förekommande av att näringsidkare skulle kunna »missbruka» ekvivalensmedgivandet vid inträffad tulländring. Med avseende härå anfördes följande.

Då ämbetsverken nu funnit erforderligt, att motsvarande bestämmelse [1] införes i fråga om industrirestitutionen, betingas av en sådan ändring jämväl införande av bestämmelser rörande de fall, då tullsats undergår förändring, motsvarande dem, som äro meddelade i § 9 av nådiga förordningen den 13 december 1912 angående handelsrestitutionen. Den motivering, som på sin tid av ämbetsverken åberopades för bestämmelserna i sistnämnda författningsrum, äger i huvudsak giltighet även beträffande industrirestitutionen — med bortseende därifrån, att då avsågs köpman samt vara, som icke undergått bearbetning — vadan ämbetsverken tillåta sig här åberopa denna motivering, vilken med de förändringar, som betingas av de principiella skillnaderna mellan handelsrestitutionen och industrirestitutionen, erhåller följande lydelse:

Bevarandet av statens intresse i sådana fall, då ändring göres i den för en råvara bestämda tullsats, synes nödvändiggöra så stränga föreskrifter, att näringsidkaren under vissa förhållanden kunde förefalla vara ställd i ett jämförelsevis ogynnsamt läge. Svårigheten att lösa denna fråga på ett för näringsidkaren mera gynnsamt sätt är särskilt beroende därpå, att något specifikt angivande av införseldagen för just den råvara, som verkligen använts för framställningen av viss exportvara, icke skulle ifrågakomma. På denna grund skulle näringsidkaren, vare sig det gäller höjning eller sänkning av tullsatsen, kunna bereda sig vinst på statsverkets bekostnad. Anteckningarna i bokföringen äro icke enbart tillräckliga för kontroll. Efter en tullförhöjning skulle t. ex. näringsidkaren, även om i debet av hans bokföring icke funnes upptaget någon enda varupost, som vid förtullning efter den lägre tullsatsen anmälts vara avsedd till förädling och återutförsel, kunna vid export av sådana varor, till vilkas framställning använts före tullförhöjningen införda varupartier, vilka icke vederbörligen angivits vara avsedda till återutförsel, för vinnande av restitution enligt den högre tullsatsen åberopa efter tullförhöjningen införda och till export anmälda varor. Därest dessa senare i verkligheten såldes inom landet med den högre tullavgiften inberäknad i priset, hade näringsidkaren en vinst på skillnaden mellan den lägre och den högre tullavgiften. På snarlikt sätt skulle han kunna bereda sig vinst efter sänkning av en tullsats eller efter en förut tullpliktig varas förklarande för tullfri. Ämbetsverken anse därför, att föreskrift bör meddelas, att beträffande råvara av det slag, som använts till framställning av vara, som utförts, sedan beslut om ändring av för råvaran

[1] Åsyftar den för rätt till handelsrestitution gällande bestämmelsen, enligt vilken restitution medgives för en motsvarande myckenhet varor av samma slag.

gällande tullsats trätt i kraft, endast den lägre tullsatsen skulle få beräknas för restitution, vare sig beslutet innefattade sänkning eller höjning. I sistnämnda fall synes dock detta förfarande icke behöva tillämpas längre tid än två år efter det höjningen trätt i kraft, enär avräkning icke skulle få ske för råvara, som införts längre tid tillbaka än två år. Därest råvara, som förut varit belagd med tull, skulle förklaras tullfri, lärer restitutionsrätten böra helt och hållet förfalla, om exportvaran utföres, sedan tullfriheten inträtt. Visserligen kunna sådana bestämmelser i och för sig synas stränga, men någon större praktisk olägenhet torde de icke medföra, då beslut om förändringar av tullsats i allmänhet äro sällsynt förekommande.

Emellertid torde vad angår restitutionsrätt enligt nu ifrågavarande § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen i dessa bestämmelser kunna medgivas den lättnad, att, då tillförlitlig bevisning kan åvägabringas angående det tullbelopp, som erlagts för viss till exportvaras framställning använd vara, restitutionen må i den ordning Konungen bestämmer utgå efter detta belopp. Ämbetsverken avse härmed närmast sådana fall, då en i exportvara ingående utländsk vara — t. ex. en motor — kan vid utförseln identifieras genom fabrikationsmärken och nummer, vilka vid införseln antecknats i tulljournal eller denna tillhörande handlingar.

Såsom av motiveringen framgår är förslaget grundat på den uppfattningen, att näringsidkaren skulle kunna göra sig en otillbörlig vinst på statsverkets bekostnad, därest exempelvis efter en tullförhöjning på råvaran eller halvfabrikatet restitution finge utbetalas efter den högre tullsatsen, oaktat tull för materialierna ifråga erlagts endast efter den förut tillämpade lägre tullsatsen. Denna uppfattning har också uppenbarligen legat till grund för vissa av chefen för finansdepartementet i en till generaltullstyrelsen avlåten ämbetsskrivelse av den 23 januari 1922 meddelade bestämmelser rörande åtnjutande av rätt till tullrestitution jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen (Tv. ffs. 61: 1922). Det synes emellertid kunna ifrågasättas, huruvida nämnda uppfattning är riktig. Följande exempel jämte därtill fogade kommentarer torde vara ägnade att närmare klargöra denna fråga.

Antag att tullen å ett varuslag *höjes* från 1 kr. till 2 kr. för kg. Före tullförhöjningens ikraftträdande har av varan införts ett parti om 1 000 kg, för vilket tullen alltså uppgår till 1 000 kr., och efter höjningen har införts en lika stor varukvantitet, för vilken sålunda betalats tull med 2 000 kr. Utföras *båda* dessa varuposter, skulle enligt ämbetsverkens förslag restitution utbetalas med sammanlagt endast 2 000 kr., vilket ju måste anses oegentligt i betraktande av att tull för desamma i själva verket erlagts med 3 000 kr. Utföres endast den *andra* varuposten skulle restitution utgå med 1 000 kr., ehuru tull för densamma i själva verket betalats med 2 000 kr. Därest slutligen endast den *första* varuposten utföres, synes det vid ett första påseende ganska naturligt, att restitution bör utbetalas med allenast 1 000 kr., d. v. s. med det belopp, som verkligen erlagts i tull. Vid en närmare granskning av fallet i fråga befinnes dock, att, under förutsättning av att en motsvarande varupost införts efter tullförhöjningens ikraftträdande, näringsidkaren bör kunna göra anspråk på att få restitution utbetald efter det tullbelopp, som

erlagts för denna senare varupost — i detta fall 2 000 kr. — och att för statsverkets vidkommande någon förlust därigenom icke kan anses uppkomma. Fallet blir nämligen alldeles detsamma som om den högst tullbeskattade varan verkligen utföres och den lägst tullbeskattade stannar kvar inom landet. För varuägaren liksom för statsverket är det i själva verket alldeles likgiltigt, om den ena eller den andra varuposten exporteras. Nu kan visserligen invändas, att varuägaren bereder sig en vinst, om restitutionen beräknas efter den högre tullsatsen, ehuru den lägst tullbeskattade varan exporteras. Emellertid må framhållas, att denna vinst är att betrakta såsom en ren *handelsvinst*, vilken i lika mån tillkommer varje näringsidkare, som vid tiden före tullförhöjningens ikraftträdande låg inne med ett lager av den vara, som tullförhöjningen drabbat. Att undandraga restitutionsrättsinnehavaren denna vinst skulle vara liktydigt med att det före tullförhöjningens ikraftträdande införda varupartiet underkastades en *efterbeskattning*, vilken icke kommer att drabba andra innehavare av motsvarande varuslag. Exportören av varorna ifråga skulle, med andra ord, komma i sämre ställning än den, som hade sin försäljning på den inhemska marknaden, vilket uppenbarligen står i direkt strid med restitutionslagstiftningens andemening.

Vad ovan nämnts hänför sig till det fallet, att en tullförhöjning inträtt. Antag åter att tullen å ett varuslag *sänkes* från 2 kr. till 1 kr. för kg. Före tullsänkningens ikraftträdande har av varan importerats ett parti om 1 000 kg, för vilket tullen alltså uppgår till 2 000 kr., och efter sänkningen har införts en lika stor varukvantitet, för vilken tull sålunda erlagts med 1 000 kr. Förhållandena ställa sig därvid på samma sätt som vid en tullförhöjning. Om restitutionsrättsinnehavaren vid export av den senast införda varuposten erhåller restitution endast efter den tull, som erlagts för densamma, d. v. s. 1 000 kr., innebär detta i sak, att han i olikhet med andra näringsidkare icke skulle komma i åtnjutande av den beslutade tullsänkningen.

Av de ovan anförda exemplen torde framgå, att det av ämbetsverken ifrågasatta förfarandet, enligt vilket restitution vid inträffad tulländring alltid skulle räknas efter den lägre tullsatsen, skulle kunna komma att medföra kännbara olägenheter för exportindustrien och detta särskilt vid en mera genomgripande omläggning av tullsystemet. Visserligen ifrågasatte ämbetsverken den lättnaden i bestämmelserna, att, då tillförlitlig bevisning kan åvägabringas angående det tullbelopp, som verkligen erlagts för varan, restitution skulle i den ordning Konungen bestämde utgå efter detta belopp. Då emellertid denna lättnad, enligt vad som framgår av motiveringen, närmast avsåg sådana relativt sällan förekommande fall, då en i exportvaran ingående utländsk vara — t. ex. en motor — kunde vid utförseln identifieras genom fabrikationsmärken och nummer, vilka antecknats vid införseln, skulle lättnaden ifråga i praktiken få mycket ringa betydelse.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter synes det rättvist, att restitution alltid utbetalas efter den tullsats, som tillämpats för den införselpost, å vilken restitutionsbeloppet skall avföras. Detta innebär, att vid en inträffad tulländring restitution skulle komma att utgå efter den högre tullsatsen, så snart det kan visas att för ändamålet erforderliga varukvantiteter verkligen införts till denna tullsats, men att i annat fall den lägre tullsatsen skulle läggas till grund för restitutionen. Något särskilt stadgande i nu angivet syfte torde icke kunna anses erforderligt. Det må framhållas, att någon motsvarighet till ovan berörda, av ämbetsverken föreslagna bestämmelser icke finnes inom lagstiftningen i de länder, där man frånträtt kravet på materiell identitet.

Personlig identitet.

Om man bortser från de båda slag av tullrestitution, som avses i § 13 mom. 1—2 tulltaxeförordningen — två restitutionsformer vilka hava jämförelsevis ringa betydelse — är beträffande tullrestitution enligt sagda paragraf uppställt krav på personlig identitet mellan importören av råvaran samt tillverkaren respektive exportören av den färdiga varan. I fråga om tullrestitution enligt mom. 5 av samma paragraf har härvid möjlighet till tullrestitution icke ansetts utesluten i sådana fall, då exempelvis en fabrik överlåtit försäljningen av sina produkter till annan firma eller då en handelsidkare låtit ett industriföretag verkställa en bearbetning av importvaran. Identitetsfrågan har under dylika omständigheter ordnats så, att importrespektive exportvaran anmälts till förtullning i fabrikantens namn eller för hans räkning eller att denne vid sin ansökan om rätt till industrirestitution anmält, att in- eller utförseln komme att verkställas genom viss annan firma. Dylika lättnader i identitetskravet synas sakligt berättigade och torde även framgent böra medgivas.

I en till revisionen ingiven skrivelse ifrågasätter nu en fabrik, som mot viss avgift verkställer förmalning av kryddor, importerade av grossister, huruvida det icke vore berättigat, att en handelsidkare under berörda förhållande komme i åtnjutande av restitutionsrätt enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, under förutsättning att industriidkaren tillstyrkte dylik ansökan. Då emellertid medgivandet av rätt till industrirestitution i stor utsträckning måste byggas på förtroende för näringsidkarens uppgifter, synes det för säkerställande av statsverkets rätt vara angeläget, att ansvaret för riktigheten av de uppgifter, på vilka restitutionsanspråken grunda sig, åvilar vederbörande industriidkare och icke den, på vilkens uppdrag förädlingen av importvaran verkställes. Därav följer också att rätten till restitution icke bör tillerkännas någon annan än industriidkaren själv. Med hänsyn härtill och då någon nämnvärd olägenhet icke påvisats vara förenad med det förfarande, som i förekommande fall nu tillämpas, hava vi icke ansett oss böra föreslå någon ändring i ovan berörda avseende.

I fråga om tullrestitution enligt § 12 tulltaxeförordningen — varvsindu-

strirestitution — lämnar författningsrummets nuvarande ordalydelse icke stöd för den tolkningen, att införseln av materialierna med nödvändighet måste ske genom den, som kommer att utföra arbetet. Då det gäller ifrågavarande slag av restitution, brukar dock i regel personlig identitet vara för handen. Inträffar någon avvikelse från denna regel, plägar restitutionsfrågan ordnas genom ett fullmaktsförfarande, vilket i realiteten innebär krav på personlig identitet. Under sådana omständigheter synes det lämpligt, att även formellt krav på dylik identitet uppställes, allrahelst som det icke torde föreligga någon anledning att härutinnan göra åtskillnad mellan nämnda slag av tullrestitution och restitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen.

Vad därefter beträffar handelsrestitution har ända sedan nämnda restitutionsinstituts införande uppställts krav på personlig identitet mellan importör och exportör. Då även här restitutionsmedgivandet i väsentlig mån måste byggas på förtroende till varuägarens uppgifter rörande utförselvarans överensstämmelse med den införda varan i avseende på mängd och beskaffenhet, finnes uppenbarligen icke någon anledning att frångå kravet på identitet mellan exportör och importör. Detta gäller även i fråga om tullrestitution enligt § 11 tulltaxeförordningen. I detta sammanhang må dock påpekas, att varken i fråga om denna restitutionsform eller beträffande övriga slag av restitution kravet på personlig identitet får anses innebära, att den restitutionssökande icke skulle äga att begagna sig av speditör eller annat ombud i och för ombesörjandet av varornas in- eller utförsel.

Tullrestitution för emballage.

Enligt § 8 mom. 1 c) tulltaxeförordningen — motsvarande 7 § 1 d) mom. i det avgivna förslaget till ny tulltaxa — åtnjutes tullfrihet för viss kortare tid (högst 6 månader) för tullpliktigt emballage av spånadsvara eller halm, avsett att återutföras med exportgods, ävensom för i dylikt syfte inkommande tullpliktigt emballage av sådant slag, som icke tillverkas inom landet. Medgivandet av sådan tullfrihet ankommer numera på vederbörande tullförvaltning. Decentraliseringen av behandlingen av dylika ärenden, vilka förr ankommo på generaltullstyrelsens prövning, har icke varit enbart fördelaktig. Det har nämligen visat sig svårt att, även med stöd av från handelskamrarna inhämtade upplysningar angående huruvida emballaget i fråga vore föremål för tillverkning inom landet, genomföra fullt enhetliga och lämpliga principer för bedömandet av dessa frågor. Så har inträffat, att en tullförvaltning vägrat temporär tullfrihet för samma slags emballage, för vilket en annan tullförvaltning medgivit dylik rätt, ävensom att samma tullförvaltning vid olika tidpunkter på grund av divergenser i de inhämtade upplysningarna fattat skiljaktiga beslut, oaktat de faktiska förhållandena beträffande tillverkningen varit enahanda. Särskilt beträffande innebörden av uttrycket »som icke tillverkas inom landet» synas olika tolkningar hava gjort sig gällande. Understundom har exempelvis en upplys-

ning, att emballage av förekommande slag »kan tillverkas» inom landet, föranlett avslag på ansökan om medgivande av tullfrihet. Det torde emellertid vara uppenbart, att vid bedömandet av huruvida tillverkning inom landet förekommer, hänsyn bör tagas icke blott till möjligheten av att få en beställning av emballage utförd utan även till huruvida detta kan ske för ett antagligt pris.

Särskilt för exportindustriens vidkommande hava nu berörda förhållanden medfört ett osäkerhetstillstånd, vilket påtalats i flera av de till oss inkomna framställningarna och föranlett krav på införande av rätt till tullrestitution för utländska varor, som använts till emballering av här i landet framställd exportvara. Då det icke finnes någon anledning, varför emballage i fråga om tullgottgörelse skulle intaga en särställning i förhållande till de för exportvarans framställning erforderliga artiklarna, synes detta krav böra tillgodoses. Härigenom skulle först och främst vinnas den fördelen, att dessa frågor erhölle en central behandling och sålunda komme att avgöras efter mera enhetliga grunder än vad för närvarande är fallet. Vidare skulle undvikas de praktiska olägenheter, som äro förbundna därmed, att en näringsidkare, som erhållit rätt till industrirestitution, skall behöva ingiva särskild framställning om tullfrihet för emballaget enligt § 8 mom. 1 c) tulltaxeförordningen. — I detta sammanhang må nämnas, att viss industri, som för sin export använder emballage (träfat) av egen tillverkning, redan med de nuvarande bestämmelserna ansetts kunna medgivas rätt till restitution för bandjärn, som använts för emballagets framställning.

Med avseende å förutsättningarna för medgivande av rätt till industrirestitution i fråga om emballage synas motsvarande skäl, som i det föregående anförts för rätt till dylik restitution för de i själva exportvaran ingående beståndsdelarna oavsett halvfabrikatsindustriens uppfattning i dylika frågor, tala för att ovillkorlig rätt till tullrestitution medgives även för det till exportvaran erforderliga emballaget.

På grund av vad ovan anförts har föreslagits, att rätt till tullrestitution må åtnjutas jämväl för utländska materialier, som använts till emballering av här i landet tillverkad exportvara. En bestämmelse i sådant syfte har intagits i 1 § av förslaget till tullrestitutionsförordning.

Därest rätt till industrirestitution för emballage skulle, i enlighet med vad sålunda föreslagits, komma att införas, kunde ifrågasättas, huruvida det vore nödvändigt att i § 8 mom. 1 tulltaxeförordningen bibehålla bestämmelsen om tullfrihet under viss tid för emballage. Då det emellertid blivit upplyst, att temporär tullfrihet någon gång beviljats även för emballage, avsett för andra exportvaror än inhemska industriartiklar, synes bestämmelsen ifråga böra kvarstå. Ävenledes kan ifrågasättas, huruvida icke bestämmelsen borde bringas till större överensstämmelse med motsvarande restitutionsbestämmelser genom utsträckning av tullfrihetsmedgivandet till alla slags emballage, förlängning av tidsfristen för medgivandet o. s. v. Någon anledning att nu ingå på en prövning av behovet och lämpligheten av en dylik utsträckning av rätten till temporär tullfrihet för emballage

synes dock knappast föreligga, utan torde detta spörsmål utan olägenhet kunna tills vidare anstå.

Tullrestitution för materialier, som icke kommit till avsedd användning.

Genom remiss den 4 maj 1928 har Kungl. Maj:t anbefallt oss att avgiva och till riksdagens bevillningsutskott överlämna av utskottet begärt yttrande angående en framställning från General motors nordiska aktiebolag, att utskottet ville, med begagnande av sin motionsrätt, till årets riksdag framlägga ett förslag till författningsändring, avsett att bereda möjlighet till restitution av erlagd tull för delar och tillbehör till automobiler, ämnade att här sammansättas, men beträffande vilka hinder för sådan sammansättning uppstått.

I ett den 14 maj 1928 häröver avgivet yttrande hava vi anfört, bland annat, följande.

Med den begränsning bestämmelserna angående tullrestitution erhållit, kan en industriidkare, åt vilken medgivits rätt till s. k. industrirestitution och som under åberopande av dylikt medgivande infört råvaror eller halvfabrikat för att därav framställa exportvara, icke komma i åtnjutande av restitution av den tull, som erlagts för dessa råvaror och halvfabrikat, därest de utföras i oarbetat skick.

I de skrivelser, som undertecknade fått emottaga i anledning av vårt uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om revision av bestämmelserna angående tullrestitution, har framhållits, att denna begränsning av möjligheterna till restitution av erlagd tull för införda halvfabrikat varit ogynnsam för industrien. Så har av representanter för den industri, som sysslat med tillverkning av flygmaskiner, påvisats, hurusom med hänsyn till flygteknikens snabba utveckling det ofta inträffar, att till instrumentutrustningen eller flygmaskinen i övrigt hörande artiklar bliva omoderna och måste utbytas mot andra, som tillfredsställa tidens anspråk. Vid utförsel av dylik materiel borde tullrestitution medgivas. En representant för den mekaniska verkstadsindustrien har anfört, att felaktigheter i metallgods ofta upptäckts först då man börjat bearbeta godset, varför detsamma måst återutföras. Hava tre månader förflutit från införseln, är i dylika fall möjlighet till tullrestitution med nu gällande bestämmelser utesluten.

Särskild anledning att ägna denna fråga uppmärksamhet föreligger i det förhållandet, att, sedan riksdagen beslutat införa 12 procents värdetull för delar och tillbehör, avsedda för tillverkning av automobiler (rubrik 1098 $^1/_2$), under det att ej särskilt nämnda delar till automobiler i rubrik 1098 äro upptagna med tull av 15 procent av värdet, för automobiltillverkning avsedda delar och tillbehör, vilka av en eller annan anledning icke komma att användas för det ursprungliga ändamålet, icke utan erläggande av tilläggstull kunna försäljas å den inhemska marknaden. I kungörelse den 27 juni 1927 (nr 227) med vissa föreskrifter angående tillämpningen av tulltaxerubriken 1098 $^1/_2$ å delar och tillbehör för tillverkning av automobiler föreskrives, att, då hinder uppstår för varans användning vid tillverkning, för vilken varan förklarats skola användas, tillverkaren skall anmäla förhållandet för generaltullstyrelsen, »såvida icke varan under tullkontroll utföres ur riket». Såsom framhålles i den av generaltullstyrelsen till Konungen ingivna skrivelsen med förslag till ändrad lydelse av § 11 tulltaxeförordningen, har det citerade tillägget icke varit avsett att bereda rätt till tullrestitution, något som, vid det förhållande att hithörande ämnen äro be-

handlade i författningar, som beslutats av Kungl. Maj:t med riksdagen, icke kunnat ifrågakomma i en av Kungl. Maj:t i administrativ ordning utfärdad författning. Att Kungl. Maj:t icke redan avgivit proposition med förslag till sådan ändring av tulltaxeförordningen, att möjlighet till tullrestitution kunde beredas vid utförsel i ovannämnda fall, torde bero därpå, att utredning angående revision av tullrestitutionsbestämmelserna pågår. Frågan har emellertid genom de omständigheter, som beröras i den skrivelse, General motors nordiska aktiebolag ingivit till riksdagens bevillningsutskott, blivit aktuell förr än man haft anledning förmoda.

Vid utarbetandet av förslag till de nya restitutionsbestämmelser, som äro avsedda att ersätta nu gällande bestämmelser på området, vilket förslag inom den närmaste tiden kommer att avgivas, har hänsyn tagits till de från olika industrirepresentanter framställda önskemålen angående lättnad i här berörda avseende. Enligt detta förslag skulle sålunda möjlighet kunna beredas till restitution av erlagd tull för artiklar, vilka införts i syfte att användas vid framställning här i landet av exportvara, men beträffande vilka hinder uppstått för artiklarnas användning för nämnda ändamål. Då emellertid medgivandet av en dylik lättnad synes böra föregås av en noggrann undersökning av föreliggande omständigheter, skulle enligt förslaget medgivandet bliva beroende på prövning av Konungen.

Det förslag angående visst tillägg till § 11 tulltaxeförordningen, som av generaltullstyrelsen den 20 februari 1928 avläts till Kungl. Maj:t i anledning av en av ovannämnda bolag till styrelsen ingiven framställning, skiljer sig från det förslag, undertecknade komma att avgiva, så tillvida att det förstnämnda i här förevarande fall skulle bereda möjlighet till tullrestitution endast för den industri, som idkar sammansättning av automobiler, under det att enligt vårt förslag denna möjlighet skulle komma all industri till godo. Generaltullstyrelsen har vid avgivandet av sitt förslag anfört, att det kunde diskuteras om ej jämväl annan förädlingsindustri borde i vidare mån, än de starkt restriktiva föreskrifterna i § 11 tulltaxeförordningen medgåve, komma i åtnjutande av förmånen av restitutionsrätt. Sålunda kunde sådan rätt ifrågasättas för materialier, som ej kunnat användas för förädling på grund av felaktigheter, vilka först längre tid efter införseln kunnat upptäckas. Styrelsen, som hade sig bekant, att till de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga för överarbetning av gällande bestämmelser rörande tullrestitution framställningar inkommit i sådant syfte, ansåg emellertid den sålunda framförda frågan vara av sådan art, att densamma ej borde i nu förevarande sammanhang upptagas till behandling.

Sedermera har riksdagen efter hemställan av bevillningsutskottet beslutat, att, utan hinder av vad i § 11 mom. 1 tulltaxeförordningen stadgas, restitution av erlagd tull må kunna i särskilt fall eller för viss tid under villkor, som av Konungen bestämmas, medgivas i fråga om vara, som efter ingången av år 1928 införts för att här i riket användas vid framställning av exportvara men i oförändrat skick återutföres på grund av att hinder uppstått för dess användning för avsett ändamål, samt att vad sålunda beslutats skall lända till efterrättelse från den dag, som Konungen bestämmer, till och med den 30 juni 1930.

Såsom av ovan återgivna yttrande framgår hade vi redan före avgivandet av detsamma utarbetat förslag till ändring av de nuvarande restitutionsbestämmelserna i syfte att alla olika slag av exportindustrier skulle, efter

särskild prövning av Konungen, kunna beredas tillfälle att komma i åtnjutande av tullrestitution för materialier, som införts under restitutionsanspråk men på grund av uppkommet hinder för den avsedda användningen återutförts. Bestämmelsen härom är intagen i 8 § av förslaget till tullrestitutionsförordningen och vore sålunda avsedd att i motsats till ovanberörda, av riksdagen antagna bestämmelser erhålla permanent karaktär. I övrigt skiljer sig förslaget från sistnämnda bestämmelser endast i följande avseenden.

Jämlikt 6 § av nyssberörda förslag till tullrestitutionsförordning kan rätt till industrirestitution beviljas för särskilt fall, för viss tid eller tills vidare. Enligt 12 § av samma förslag skola dessutom de närmare bestämmelser, som erfordras för tillämpning av vad i förordningen stadgas, meddelas av Konungen. Därjämte är i 8 § stadgat att restitutionsmedgivande, som här avses, skall bero på prövning av Konungen. Under sådana förhållanden kan det i ovannämnda, av riksdagen antagna bestämmelser förekommande stadgandet, enligt vilket restitution må kunna medgivas »i särskilt fall eller för viss tid under villkor, som av Konungen bestämmas», helt och hållet utgå.

Enligt nyssberörda bestämmelser avser restitutionsmedgivandet endast varor, som införts för att här i riket användas vid framställning av »exportvara». Att medgivandet inskränkts på dylikt sätt sammanhänger uppenbarligen därmed, att detsamma närmast föranleddes av ett fall, i vilket det endast var fråga om artiklar, vilka vore avsedda att användas för tillverkning av varor, ämnade att exporteras. Emellertid är det icke uteslutet, att för varvsindustriens vidkommande behov av ett dylikt medgivande kan komma att göra sig gällande även beträffande artiklar, vilka införts för att användas till byggnad av sådana restitutionsberättigade fartyg o. dyl., som icke äro avsedda att utföras ur riket. Det må i detta sammanhang erinras därom, att ett mera tillfälligt dylikt behov på sin tid blivit tillgodosett genom riksdagens medverkan, i det att varvsindustrien meddelats temporär rätt till tullrestitution vid utförsel av materialier, vilka icke använts för det avsedda ändamålet (se Sv. ffs. nr 504 år 1921 och nr 157 år 1922). Detta medgivande tillkom på grund av de genom världskriget inträdda förhållandena och torde väl knappast för nämnda industris vidkommande kräva permanent tillämpning. Emellertid synes, särskilt med hänsyn till den omfattning begreppet varvsindustrirestitution givits i vårt förslag, anledning ej föreligga att göra undantag för denna industri från medgivande i särskilda fall av rätt till tullrestitution vid utförsel av materialier, av vilken rätt industrien i allmänhet, enligt vad ovan anförts, är i behov. På grund av nu anförda omständigheter har stadgandet i fråga i förslaget avfattats på sådant sätt, att även varvsindustrien må kunna komma i åtnjutande av ovanberörda förmån.

Jämlikt de av riksdagen antagna bestämmelserna skall såsom villkor för restitutionsmedgivandet gälla, att varorna återutföras »i oförändrat skick». Det ligger också i sakens natur, att den förmån, som här avses, icke under några omständigheter bör medgivas i fråga om varor, som efter införseln

undergått någon form av förädling. Såsom framgår av vårt ovan återgivna yttrande kan det emellertid inträffa, att felaktigheter i de införda varorna upptäckas först sedan de undergått en viss grad av bearbetning. Då varorna efter densamma åtminstone vid en strängt formell tolkning av bestämmelserna icke kunna i egentlig mening anses vara »i oförändrat skick», hava dessa ord icke intagits i förslaget.

Tullrestitution enligt § 13 mom. 1—2 tulltaxeförordningen.

Enligt § 13 mom. 1 tulltaxeförordningen beviljas vid utförsel sjöledes från stapelstad av följande, utav utländskt råämne inrikes tillverkade varor efter vederbörande tullförvaltnings prövning restitution av tullmedlen:

för	1 kg	raffinerat socker, topp-, kandi- eller kak-	7.5	öre
»	1 »	kakaopulver	5	»
»	1 »	kaffe, bränt eller rostat, icke malet	48	»
»	1 »	bröd	6	»
»	1 »	makaroner eller vermiceller av malet eller krossat vete	6.5	»
»	1 »	arbeten av papper, under villkor att varan icke huvudsakligen består av papper, belagt med lägre tullavgift än 10 öre per kg	10	»
»	1 »	yllevävnad	20	»
»	1 »	linnevävnad	20	»
»	1 »	bomullsvävnad	12	»

De för åtnjutande av restitution enligt detta moment fastställda villkoren skilja sig i vissa avseenden från motsvarande villkor för andra slag av industrirestitution, till följd varav ovannämnda artiklar i tullrestitutionshänseende komma att intaga en särställning. Detta har i viss mån sin förklaring i den historiska utvecklingen av restitutionslagstiftningen. Vid tiden för restitutionsbestämmelsernas tillkomst åtnöjde man sig med industrirestitution (enligt drawbackssystemet) för vissa stapelartiklar, beträffande vilka beräkningsgrunden för tullrestitutionen ansågs kunna en gång för alla fastställas. I fråga om sådana exportartiklar, i vilka olika tullbeskattade råvaror ingå, bestämdes restitutionsbeloppet till samma belopp som tullen för den lägst tullbeskattade av dessa varor, på det att tullrestitutionen under inga förhållanden skulle komma att innebära en exportpremie. Bestämmelserna bibehöllos därefter i det hela taget oförändrade även sedan exportindustrien för sin utveckling krävt mera allmän rätt till tullrestitution, även innefattande befrielse under viss tid från tullavgiftens erläggande, och restitutionsinstitutet med anledning härav utvidgats med de bestämmelser, som för närvarande återfinnas i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Emellertid har i sistnämnda författningsrum meddelats en bestämmelse, enligt vilken där avsett medgivande kan lämnas även för exportvara, som i mom. 1 sägs, i händelse den därstädes bestämda restitutionen anses icke bereda nöjaktig gottgörelse för den erlagda tullavgiften. Industriidkaren äger sålunda möjlighet att välja mellan dessa båda restitutionsformer.

Sedermera har 1906 års tulltaxekommitté i sitt betänkande behandlat frågan angående lämpligheten av en utsträckning av drawbacksförfarandet (enligt mom. 1) med fastslagna restitutionsbelopp. Kommittén anför härom bl. a. följande.

Om, såsom i § 9 mom. 1 och 2 skett, lagstiftaren med avseende å särskilda industrialster, under beaktande av både den nationalekonomiska och den fiskaliska synpunkten, själv avgör frågan om restitution, i detalj reglerar villkoren därför och jämväl fastslår restitutionsbeloppet, per kvantitetsenhet räknat, torde detta förfaringssätt bereda exportören största lättnad, förutsatt att villkoren för restitutionen göras så lindriga som möjligt. Givet är emellertid, att bestämmelser av nu antydd art icke kunna meddelas för något större antal artiklar, och vid sådant förhållande måste frågans tyngdpunkt komma att ligga i vilka bestämmelser, som meddelas rörande den allmänna restitutionsrätten. Till en början kan dock, såsom av det anförda framgår, något vara att vinna om antalet varuslag, för vilket fix drawback enligt mom. 1 är bestämd, kan ökas.

Kommittén upptog efter prövning av denna fråga följande varuslag, vilka förut icke funnits upptagna i mom. 1, nämligen kakaopulver, bränt eller rostat kaffe, risstärkelse samt yllevävnad. Med avseende å de tre förstnämnda varuslagen framhöll kommittén, att de omedelbart framställdes av råämnen, vilka, såsom icke utgörande föremål för inhemsk produktion, måste importeras från utlandet. (Såsom i det föregående nämnts, har risstärkelse i anledning av genomförd tullfrihet å ris sedermera åter uteslutits ur förteckningen på de restitutionsberättigade varuslagen.)

Även efter denna utvidgning av förteckningen över artiklar, för vilka drawback med visst angivet belopp är fastställd, uppgår den enligt sagda moment restituerade tullen till jämförelsevis små belopp. Det hade varit av intresse att exakt känna storleken av det sammanlagda restitutionsbeloppet samt huru detsamma fördelar sig på de olika artiklarna. Detta framgår emellertid icke direkt av tullverkets nuvarande bokföring. Då en på förefintligt siffermaterial grundad undersökning skulle draga rätt avsevärda kostnader, hava vi av tjänstemän, som inom generaltullstyrelsens revisionsbyrå handlägga dylika restitutionsärenden, under hand inhämtat upplysningar angående ifrågavarande tullrestitutioners omfattning. Därvid har framgått, att av de i mom. 1 angivna artiklarna endast bröd samt ylle- och bomullsvävnader i större omfattning utförts med anspråk på tullrestitution. Vad de sistnämnda artiklarna beträffar, kan man med visshet antaga, att det endast varit de mindre stränga bestämmelserna beträffande bl. a. tidsbegränsningen för utförseln och vad därmed sammanhänger som föranlett, att vederbörande åtnöjt sig med tullrestitution enligt detta moment.

Vid ett genomförande av vårt förslag beträffande allmän industrirestitution lärer med hänsyn till de lättnader, som skulle beredas industrien i allmänhet taget, något behov av att särskilt för textilindustrien bibehålla bestämmelserna i nuvarande mom. 1 icke förefinnas. Även beträffande övriga industrier, som kunde tänkas draga nytta av dessa bestämmelser, torde —

i anslutning till 1906 års tulltaxekommittés uttalande, att tyngdpunkten komme att ligga i de bestämmelser, som meddelas rörande den allmänna restitutionsrätten — kunna sägas, att det allmänna medgivandet av rätt till tullrestitution, såsom detsamma är avfattat i vårt förslag, täcker även dessa industriers behov av tullrestitution.

Medan sålunda några starkare skäl icke torde kunna anföras för bibehållandet av mom. 1 såsom en särskild bestämmelse, synes ur åtskilliga synpunkter momentets inordnande under de allmänna bestämmelserna vara väl motiverat. Sålunda bör samma fordran på redbarhet och lämplighet, som uppställts såsom villkor för tullrestitution enligt mom. 5, utgöra en naturlig förutsättning för restitutionsrätt jämväl beträffande de i mom. 1 angivna artiklarna. Även övriga i mom. 5 uppställda villkor synas med fördel kunna tillämpas med avseende på nämnda artiklar.

Därest enhetliga bestämmelser sålunda genomföras i fråga om villkoren för rätt till industrirestitution enligt mom. 1 och 5, skulle fördelen med bibehållandet av förstnämnda moment endast ligga däri, att restitutionsbeloppet för där upptagna artiklar en gång för alla fastställts, givetvis dock med de jämkningar, som kunde bliva påkallade av inträffad ändring i tullsatserna för råvarorna. Denna fördel behöver dock icke gå förlorad genom momentets inordnande under de allmänna restitutionsbestämmelserna, alldenstund även med tillämpning av dessa bestämmelser fasta restitutionssatser kunna införas för standardartiklar av de slag, som angivas i momentet. Ur synpunkten av statsverkets intresse synes en tid efter annan upprepad prövning av beloppens lämpliga avvägning för vissa artiklar hava berättigande, vilken omprövning torde befordras genom ovannämnda åtgärd.

Av sålunda anförda skäl hava några särskilda bestämmelser för reglerandet av tullrestitution beträffande de i mom. 1 angivna artiklarna icke upptagits i förslaget.

Såsom i det föregående redan anförts, innehåller § 13 mom. 2 tulltaxeförordningen bestämmelser angående rätt till tullrestitution för utländsk jutevävnad, som använts till emballage vid utförsel sjöledes till utrikes ort. Restitutionsbeloppet är, oberoende av vävnadens beskaffenhet, fastställt till 10 öre för kg, motsvarande den lägsta för jutevävnad stadgade tullsatsen. I regel lärer också emballagevävnad av jute vara av det grövre slag, som drager nämnda tull. Kontrollföreskrifterna äro, i jämförelse med vad som gäller för vanlig industrirestitution, synnerligen enkla. Man torde också kunna säga, att rätten till tullrestitution för emballageväv icke skulle hava kunnat i nämnvärd grad komma till användning, därest kontrollen skulle hava ordnats i enlighet med de för vanlig industrirestitution gällande bestämmelserna.

Den egentliga betydelsen hava ifrågavarande bestämmelser haft beträffande emballage för pappersmassa. Användningen av jutevävnad för detta ändamål har emellertid starkt minskats. Under det att restitutionsbeloppet för exporterat juteemballage under åren 1903—1905 enligt 1906 års tulltaxekommittés utredning i medeltal utgjorde mer än 19 000 kr. per år, har det-

samma under de senare åren nedgått till rent obetydliga belopp. Anledningen till den starka tillbakagången beror i huvudsak därpå, att man vid emballering av pappersmassa i allmänhet frångått användningen av juteväv. Det har nämligen visat sig, att skyddandet av pappersmassan mot föroreningar, för vilket ändamål juteemballaget var avsett, icke är av en betydelse, som motsvarar kostnaderna. I stället för juteväv användes också numera i de fall, då emballage anses erforderligt, i rätt stor utsträckning kraftmassa.

Frågan om behovet av särskilda bestämmelser för tullrestitution av juteväv, använd såsom emballage, skulle komma i ett nytt läge genom vidtagande av den ändring, som föreslagits i 1 § av förslaget till tullrestitutionsförordning, nämligen att den allmänna industrirestitutionen skulle omfatta även emballage. Vinner förslaget i denna del beaktande, torde, särskilt med hänsyn till ovan berörda minskning i användningen av juteväv för export av pappersmassa, bestämmelserna ifråga kunna utgå. Det enda, som kunde motivera deras bibehållande, vore att tillämpningen av de nuvarande enkla kontrollföreskrifterna skulle säkerställas även för framtiden. Emellertid torde icke föreligga någon anledning för industrien att befara skärpt kontroll, allrahelst som de föreslagna, nya kontrollbestämmelserna särskilt äro inriktade på att bereda alla slag av exportindustri de lättnader, som utan äventyrande av statsverkets rätt kunna medgivas. Det må i sådant hänseende erinras därom, att jämlikt 6 § av förslaget till kontrollföreskrifter tullanstalt skulle äga att medgiva befrielse från kontrollundersökning vid exporten. Vidare skulle enligt 7 § av samma förslag exportvaran icke vara underkastad tullkontroll i vidare mån än som är föreskrivet för inrikes gods. Under sådana omständigheter kan förutsättas, att efter genomförandet av de föreslagna bestämmelserna kontrollen vid utförsel av juteemballage under restitutionsanspråk icke kommer att bliva strängare än vad nu är fallet. Skulle mot förmodan någon tendens i motsatt riktning göra sig gällande, kommer generaltullstyrelsen säkerligen att tillse, att den nuvarande kontrollordningen icke skärpes.

Restitutionsupplag.

I § 13 mom. 7 tulltaxeförordningen är stadgat, att tullrestitution eller befrielse från tullavgift, efter vad i denna paragraf sägs, jämväl må medgivas, därest exportvaran i stället för att genast utföras upplägges i stapelstad under kronans lås å särskilt, för sådant ändamål inrättat upplag (restitutionsupplag) inom lägenhet, som av staden eller vederbörande exportör tillhandahålles och av tullverket godkänts. I fortsättningen av momentet meddelas vissa föreskrifter för det fall, att ägaren av gods, som finnes upplagt å restitutionsupplag, vill åter inom riket förfoga däröver eller att godset icke inom ett år efter uppläggningen å restitutionsupplag utförts.

Nämnda bestämmelse tillkom på förslag av 1906 års tulltaxekommitté, till vilken framställts olika önskemål angående förlängning av den tid av ett år, som enligt då gällande bestämmelser fick förflyta mellan råvarans införsel och den därmed framställda förädlade varans utförsel. Dessa önske-

mål voro föranledda därav, att den då medgivna fristen i vissa fall visat sig otillräcklig. Med hänsyn till ett annat önskemål, som kommittén velat tillgodose, nämligen beredandet av räntebesparing å tullbeloppet under tiden för förädlingen, ansåg kommittén betänkligt att utsträcka denna tid. En lämplig lösning av frågan kunde emellertid enligt kommitténs mening åvägabringas genom inrättandet av ett nytt slag av tullupplag, där varan kunde lagras under erforderlig tid och där gynnsam konjunktur för försäljningen kunde avvaktas.

Det har emellertid visat sig, att denna institution erhållit mycket ringa praktisk betydelse. Såvitt man vid en undersökning kunnat finna, är det endast å en tullplats, som restitutionsupplag vid ett tillfälle inrättats, och anledningen härtill var de under världskriget rådande, exceptionella förhållandena. I den utformning, bestämmelserna angående restitutionsupplag erhållit, synas de också sakna motsvarighet inom främmande länders tullagstiftning. På grund av nu anförda omständigheter och då vid eventuellt inträdande behov av tullrestitution vid lagring av exportvara bestämmelserna innefatta rätt till tullrestitution vid utförsel till våra frihamnar, vilka hava att erbjuda goda lagringsmöjligheter, har vad som i § 13 mom. 7 tulltaxeförordningen finnes stadgat angående restitutionsupplag i förslaget utelämnats.

Fastställandet av restitutionsbeloppet.

I § 13 mom. 1 tulltaxeförordningen äro, såsom förut nämnts, angivna vissa särskilda slag av gods, för vilka tullrestitutionen utgår med visst, för varje varuslag angivet belopp, räknat för kilogram av exportvaran. I mom. 2 av samma paragraf är likaledes angivet ett bestämt belopp, efter vilket tullrestitution skall utgå för emballagevävnad av jute. Slutligen är i och för beräkningen av tullrestitution för kvarnprodukter vikten av den spannmål, som skall anses hava åtgått för framställning av viss kvantitet mjöl eller gryn, fastslagen i mom. 3 av nämnda paragraf.

Beträffande materialier, som använts inom skeppsbyggnadsindustrien, gäller att den som verkställt nybyggnaden, förbyggnaden eller reparationen skall, när fartyget är fullt färdigt, till generaltullstyrelsen avlämna en av honom under edlig förpliktelse avgiven och på visst sätt bestyrkt, noggrann förteckning över myckenheten och beskaffenheten av alla till fartyget använda olika artiklar, materialförlusten vid arbetet däri inberäknad.

I fråga om industrirestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen hava principerna för tullrestitutionens beräkning varit svävande. En granskning av resolutioner av äldre datum rörande rätt till sådan restitution giver vid handen, att restitutionen förr beräknades uteslutande med hänsyn till det statsfinansiella intresset. Ett typiskt exempel härpå utgjorde bestämmelserna om restitutionens beräkning, då ett flertal varuslag med olika tullsatser ingingo i exportvaran, i vilka fall restitutionen utgick med ett för kilogram av exportvaran fastställt belopp, motsvarande den *lägsta* tullsatsen för någon av de ingående beståndsdelarna. Med tillämpning av en dylik

summarisk beräkningsgrund kunde industriidkarens krav på tullrestition givetvis tillgodoses endast i begränsad omfattning.

I senare resolutioner har man i allmänhet frångått angivandet av det belopp per viktenhet av exportvaran, med vilket restitutionen skall utgå, och i stället överlåtit beräknandet av restitutionsbeloppet till tullförvaltningarna, vilka haft att utröna detsamma med stöd av förda anteckningar samt fabrikantens bokföring och eljest tillgängliga uppgifter rörande råvarornas användning i fabrikationen. Sistnämnda förfaringssätt synes hava lett till ett ur industriens synpunkt mera tillfredsställande resultat. (Det förhållandet att exempelvis textilindustrien på senare tiden i rätt stor utsträckning åtnöjt sig med tullrestitution enligt i § 13 mom. 1 angivna restitutionssatser, vilka äro baserade på lägsta tullen för de i respektive vävnader ingående garner, har, såsom i annat sammanhang anförts, sin orsak i svårigheten att angiva tiden för införseln av det i exportvaran ingående garnet.)

Emellertid har i ett särskilt avseende missnöje anförts med sättet för tullrestitutionens beräkning, nämligen i fråga om den del av restitutionen, som är avsedd att motsvara den med exportvarans framställning förenade råämnesförlusten. Så klagar en av våra större exportfirmor inom järnmanufakturbranschen över att firman måste avstå från sin rätt till tullrestitution för råämnesförlusten, emedan denna icke kunnat utan allt för omständlig apparat exakt styrkas för varje särskild artikel. Firman skulle vara tillfredsställd med en tullrestitution för råämnesförlusten, beräknad efter så låg genomsnittlig procentsiffra, att statsverket alltid vore på den säkra sidan. Även Sveriges maskinindustriförening ger uttryck åt enahanda uppfattning.

Med anledning av de sålunda framförda önskemålen vilja vi såsom vår uppfattning uttala, att icke alltför snäva synpunkter böra anläggas vid tillämpningen av de i 1 och 2 §§ av förslaget till tullrestitutionsförordning intagna bestämmelserna angående tullrestitution för råämnesförlust. Om i särskilda fall avfallsprocenten icke kan exakt angivas för de olika artiklarna men av bokföringen eller verkställda undersökningar framgår, att vid viss tillverkning av exportvaran uppstår ett avfall, som för de olika halvfabrikaten — plåt, tråd, stänger o. s. v. — kan fastställas med tämligen noggrann säkerhet inom viss marginal, synes det stå i full överensstämmelse med restitutionslagstiftningens syfte, att tullrestitution medgives för den genomsnittliga råämnesförlusten, beräknad på sådant sätt, att kronans rätt icke trädes för nära.

Vad i övrigt beträffar principerna för restitutionsbeloppens fastställande hava vi saknat anledning att närmare ingå på desamma, alldenstund frågorna härom äro av den natur, att de måste bliva beroende av särskild prövning från fall till fall. Rörande vissa detaljer av mera formell karaktär hänvisas till vad i specialmotiveringen anföres.

I § 13 mom. 1 a) tulltaxeförordningen stadgas, att, med visst angivet undantag, »av de här uppräknade varor minst 25 kg av vardera skola till export angivas och på en gång avsändas». Syftet med detta stadgande rörande viss minimikvantitet har givetvis varit att förekomma, att tullverket betungades med den särskilda bokföringen och kontrollen över så små partier, att fördelen av tullrestitutionen icke kunde anses motsvara det härav förorsakade arbetet. Med hänsyn till det sätt, på vilket bokföringen och kontrollen hittills varit ordnade, torde ifrågavarande bestämmelser också kunna anses befogade. Då tullen å de i nämnda författningsrum uppräknade varuslagen är till storleken avsevärt växlande, synes dock kunna ifrågasättas, huruvida det icke varit lämpligare att låta restitutionsbeloppets storlek i stället för kvantiteten av godset vara avgörande i berörda avseende.

Minimikvantitet vid tullrestitution.

Även i § 13 mom. 3 d) finnes ett stadgande rörande viss minimikvantitet vid utförsel av restitutionsgods. Enligt detsamma skall nämligen såsom villkor för restitution av tull för kvarnindustriens produkter gälla, »att minst 2 000 kg mjöl eller gryn av en och samma utbytesklass på en gång utföras».

I fråga om tullrestitution enligt § 13 mom. 5 finnes intet allmänt stadgande av ovan angiven art. I de särskilda villkor, som i resolutionerna uppställts för tullrestitutionens åtnjutande, plägade förr förekomma en bestämmelse angående viss minimikvantitet av utförselvaran. På senare tiden har man emellertid frångått dylika inskränkningar utan att detta visat sig medföra någon olägenhet. Restitutionsförfarandet enligt nu tillämpad praxis och med nuvarande bestämmelser är också så omständligt, att industriidkaren vanligen icke är benägen att underkasta sig de därmed förenade besvären, då frågan gäller endast smärre tullbelopp.

Därest bokföringen ordnas på det sätt, som här nedan ifrågasättes, skulle densamma i avsevärt mindre grad än förr komma att betunga tullförvaltningarna. Så skulle dessa exempelvis icke längre behöva föra avräkningsdiarium, vilket i stället skulle ankomma på industriidkaren. Även kontrollen i övrigt skulle avsevärt förenklas och tyngdpunkten av densamma förläggas till industriidkarens bokföring. Vid sådant förhållande synas de skäl, som föranlett ovanberörda bestämmelser angående minimikvantitet såsom villkor för tullrestitutionens åtnjutande, i väsentlig mån hava förlorat sin giltighet, På grund härav hava vi föreslagit, att bestämmelserna ifråga må utgå. Skulle mot förmodan erfarenheten visa, att fastställandet av visst minimibelopp av tullrestitution i särskilda fall skulle vara önskligt, kan detta ske i samband med beviljandet av restitutionsrätten.

Tullkontrollen och bokföringen.

Vid fastställandet i de särskilda fallen av villkoren och bestämmelserna i övrigt rörande industrirestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen hava under tidernas lopp olika principer tillämpats även med avseende å tullkontrollen å exportvarorna och vad med denna sammanhänger.

Äldre praxis vid tullkontrollen.

Ett i resolutioner av äldre datum ofta förekommande villkor var, att importvaran skulle förses med märken, vilka antingen, om varans beskaffenhet så medgåve, skulle inhuggas eller instämplas eller ock på annat varaktigt sätt anbringas. Därest vid fabrikationen märket komme att övertäckas, finge sådan övertäckning ej ske, förrän vederbörande tullmyndighet därom underrättats och tulltjänsteman beordrats att övervara proceduren. Stundom måste märkning ske under tillverkningens gång, sedan den ursprungliga råvaran, som redan vid införtullningen märkts, undergått en första bearbetning. I många fall skulle tillverkningen i sin helhet stå under kontinuerlig uppsikt av tullverket. Stundom förordnades en särskild kontrollant, som hade att övervaka tillverkningen och närvara vid exportvarans emballering. I vissa fall föreskrevs till och med att kontrollanten skulle biträdas av annan tulltjänsteman. Undantagsvis kunde kontrollanten tagas utanför tullverket. (Systemet med särskild kontrollant vid fabrikationen tillämpas ännu vid visst företag.) Vid utförseln skulle en ganska minutiös granskning av exportvaran äga rum. Det förutsattes, att råvaran, med ledning av prov, anteckningar och beskrivningar i en av vederbörande tullförvaltning förd förteckning samt med tillhjälp av fabrikskontrollen och restitutionsrättshavarens uppgifter, skulle med bestämdhet kunna identifieras i den färdiga exportvaran. Ej sällan föreskrevs uttryckligen, att åsatta igenkänningsmärken skulle vara »fullt synliga» å exportvaran. Kontrollkravet medförde stundom den rigorösa föreskriften, att importvarorna efter förtullningen skulle under tullbevakning uppläggas i särskilda magasin, som i flera avseenden fingo karaktär av nederlagsmagasin och från vilka transport av godset fick ske endast under tullbevakning.

Då kontrollföreskrifter av ovan angivna beskaffenhet uppenbarligen måste inverka synnerligen störande på fabrikationens behöriga fortgång och då därtill kom, att en ganska väsentlig del av restitutionsbeloppen åtgick för bestridandet av kostnaderna för kontrollens utövande, är lätt förklarligt att den förmån, restitutionsbestämmelserna avsett att bereda exportindustrien, under den tid, ovan berörda föreskrifter tillämpades, icke i större omfattning kom att utnyttjas.

Nu tillämpad praxis vid tullkontrollen.

En anmärkningsvärd omläggning av tullkontrollen genomfördes emellertid under år 1917, vid vilken tid i fråga om ett större antal exportindustrier, vilka åtnjutit rätt till tullrestitution jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, giltighetstiden för nämnda rätt hade utlupit. Innebörden av denna omläggning framgår av Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen den 25 juni 1917 med följande lydelse:

Vid meddelande denna dag av beslut i enlighet med av Eder och kommerskollegium gemensamt i utlåtande den 23 mars 1917 avgivna förslag om förlängd restitutionsrätt jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen för åtskilliga näringsidkare hava Vi vidtagit den förändring av hittills tillämpade principiella villkor för sådan rätt, att till grund för beräkning av

tullrestitutionen förklarats skola i betydligt större omfattning än hittills varit fallet läggas näringsidkarens under edlig förpliktelse avgivna, vederbörligen styrkta viktuppgifter, och detta förfaringssätt har utsträckts att även gälla *dels* då restitutionen hittills utgått efter vissa andra av Oss på olika sätt i vederbörande beslut fixerade grunder, såsom t. ex. med visst belopp per stycke av exportvara, överensstämmande med fastställt prov, eller med belöpande tull för råvarorna enligt bestämda procenttal i förhållande till exportvarans vikt, vilka grunder fastställts efter verkställd undersökning i de speciella fallen, *dels ock* för åtnjutande av restitutionsrätt för råämnesförlust, som funnits oundviklig för exportvaras framställning.

I sammanhang med denna förändring hava Vi föreskrivit, att vederbörande tullförvaltning vid kontroll och attestering av exportvarans beskaffenhet skall meddela yttrande, huruvida på grund av den kännedom tullförvaltningen förvärvat angående näringsidkarens ifrågavarande fabriksverksamhet i allmänhet eller genom kontroll i förekommande fall tullförvaltningen funnit näringsidkarens uppgifter om beskaffenheten och myckenheten, jämväl vad angår uppgiven råämnesförlust, av de utländska materialier, för vilka tullrestitution eller befrielse från tullavgift ifrågasättes, kunna anses tillförlitliga.

Denna föreskrift innebär, att tullförvaltningen skall grunda detta sitt omdöme i första hand och så långt ske kan på en granskning å obestämda tider av näringsidkarens bokföring, vartill här även hänföres fabriksstatistik samt i förväg uppgjorda beräkningar över mängden i exportvaran ingående råvara eller storleken av råvaruförlusten vid densammas framställning (fabrikationskalkyler). I den mån näringsidkarens för egen driftkontroll förda bokföring av nu angivna slag icke är ägnad att utgöra grund för sådant omdöme, åligger det tullförvaltningen att i samråd med näringsidkaren söka ernå sådan omläggning eller komplettering av bokföringen, som för ändamålet kan anses erforderlig, eller, därest så icke lämpligen kan ske, föranleda näringsidkaren att hålla en särskild i samråd med denne planlagd, för tullkontrollen avpassad bokföring. Tullförvaltningen, som det åligger att i mån av behov skaffa sig allmän inblick i näringsidkarens i restitutionsmedgivandet avsedda fabrikation, må därvid även tillgodogöra sig andra möjligheter att, t. ex. medelst provtagning, där så kan anses lämpligt, vägningar eller beräkningar, underlätta bedömandet av näringsidkarens uppgifter angående råvaruåtgång vid exportvaras framställning.

Innehållet i detta brev blev genom generaltullstyrelsens cirkulär den 11 juli 1917 meddelat tullförvaltningarna till kännedom och efterrättelse. Såsom en komplettering till dessa allmänna direktiv översände styrelsen — som med avseende å de mångahanda slagen av förädlingsindustri, för vilka restitutionsrätt medgivits, och de stora olikheterna dem emellan funnit gemensamt formulär för tullförvaltningarnas och näringsidkarnas bokföring icke kunna fastställas — till vederbörande tullförvaltningar avskrift av en promemoria, vilken upprättats av en av kommerskollegium utsedd bokföringsexpert, som tillsammans med ombud för generaltullstyrelsen företagit en tjänsteresa för konferens med vissa tullförvaltningar och restitutionsrättshavare angående lämpligaste sättet för tullkontrollens och bokföringens ordnande. Till nämnda promemoria voro fogade dels formulär till avräkningsdiarier för tullförvaltningarna och restitutionsrättshavarna dels vissa utkast till fabriksbokföring i de särskilda fallen.

Emellertid har påtagligen ovannämnda omläggning icke medfört den lättnad med avseende å restitutionsrättens tillgodonjutande, som åsyftats. Såsom i annat sammanhang närmare utvecklats, beror detta huvudsakligen därpå, att föreskriften beträffande begränsningen av tiden, inom vilken utförseln skall vara verkställd, förklarligt nog av såväl tullförvaltningarna som vederbörande restitutionsrättshavare fattats på ett sätt, som i praktiken medfört en fortlöpande kontroll å varan från industriidkarens sida allt ifrån införseltillfället och tills varan efter olika tillverkningsprocedurer föreligger färdig för export. De i och för sig beaktansvärda försöken att få bokföring och kontroll anordnade efter så enhetliga linjer som möjligt torde även i vissa fall hava inverkat störande på den rörelsefrihet i berörda avseende, som är betingad av de inom olika industriföretag rådande särskilda förhållandena. Den bokföring, som lämpar sig för ett industriföretag, passar nämligen icke alltid för ett annat, även om tillverkningen i båda fallen är tämligen likartad. Slutligen hava understundom de av tullförvaltningarna vid exporttillfällena vidtagna undersökningarna, enligt vad från flera håll gjorts gällande, medfört vissa olägenheter.

Erfarenheterna rörande tullkontrollen.

Möjligheterna att upprätthålla en sådan tullkontroll, som enligt vad ovan anförts ansetts nödvändig, ställa sig helt olika inom olika industrier. I enstaka fall har kontrollen ej förorsakat nämnvärda svårigheter, i andra åter har den visserligen varit genomförbar men dragit avsevärda kostnader. Understundom — och detta av de inkomna yttrandena att döma i stor omfattning — skulle kontrollens utövande medföra så svåra rubbningar i den rationella driften, att industriidkaren funnit sig böra avstå från att göra ansökan om rätt till restitution eller att utnyttja redan medgiven restitutionsrätt. En fabrikant, som driver en betydande tillverkning för export av vissa apparater, bestående av en mängd olika delar, och som erhållit restitutionsrätt men icke begagnat sig av densamma, har i en till oss ingiven promemoria betonat de svårigheter, som för nämnda industris vidkommande skulle vid nu tillämpad praxis göra sig gällande i kontrollhänseende, och sammanfattat sitt omdöme i berörda avseenden på följande sätt.

Saken kompliceras än mera därigenom, att vår tillverkning omfattar c:a 200 olika apparattyper, vartill komma c:a 50 olika tillbehör och en avsevärd mängd reservdelar. Att i en sändning, omfattande ett flertal olika typer av såväl apparater som tillbehör och reservdelar, noga identifiera olika slag av råvara, dess myckenhet samt till och med dess införseldatum — allt detta skulle kräva ett vidlyftigt och dyrbart arbete inom fabriken och på exportkontoret. Att i praktiken tillämpa de föreskrifter, som kungl. generaltullstyrelsen enligt nu gällande lagbestämmelser plägar utfärda för restitution av erlagd tull för råvaror av här ifrågavarande slag, är således enligt vårt förmenande ogörligt. Den skarpa konkurrens, som råder inom vår bransch, förestavar synnerligen effektiva metoder ifråga om massfabrikationens organisation. Frågan ligger icke så enkelt till att det endast gäller att för varje gång av viss mängd råvara tillverka en viss mängd färdigfabrikat samt att exportera denna bestämt begränsade mängd. Det förhåller

sig däremot så, att i en industri, som på grund av moderna organisationsformer företer en jämnt flytande ström av ingående råvaror, som under sin passage genom fabrikens olika avdelningar förvandlas till färdigfabrikat, ett ingripande med övervakningsåtgärder av relaterat omfång, som nödvändigtvis måste ingå i detalj, innebär avsevärda och allvarliga störningar för en friktionsfritt löpande fabrikation. Det må dock ihågkommas, att man med tullrestitutionen önskar uppnå ökade möjligheter för exportindustrien att med lägsta möjliga priser på råvaran åstadkomma sådana försäljningspriser, som lämna möjlighet att framgångsrikt bevara de exportmarknader, den skapat, och att ytterligare utbygga desamma.

Vi önska dessutom anföra, att huvudkonkurrensen inom vårt speciella område kommer just från det land, där här omtalade råvaror på fördelaktigt sätt och till acceptabla priser tillverkas. Det förefaller sålunda logiskt att möta denna konkurrens med samma medel, varmed den år från år söker utränga den svenska exportindustrien från sina bästa marknader.

Flera representanter för såväl den mekaniska verkstadsindustrien som andra grenar av vår exportindustri hava, enligt vad som framgår av de inkomna yttrandena, gjort liknande erfarenheter. Särskilt inom ylle- och bomullsväverierna synes det hava varit en tämligen allmän företeelse, att vederbörande exportör på grund av kontrollsvårigheterna måst antingen avstå från restitutionsrätt eller åtnöja sig med de möjligheter till tullrestitution, som innefattas i § 13 mom. 1 tulltaxeförordningen, vilket, enligt vad förut nämnts, innebär den begränsningen av rätten till tullrestitution, att densamma endast medgives för det fall, att vävnaderna äro tillverkade uteslutande av utländskt råämne, samt att restitution endast utgår med belopp, som motsvarar den lägsta för ull- respektive bomullsgarn stadgade tullsatsen. Enligt vad handelskammaren i Göteborg meddelar har det inträffat, att en producent funnit det vara med sin fördel förenligt att flytta sin tillverkning till utlandet i stället för att använda sig av den honom medgivna rätten till tullrestitution, enär de för rättens åtnjutande uppställda villkoren inneburit ett sådant hinder i tillverkningen, att detta jämte de dryga kostnaderna, tullkontrollen förorsakat, omöjliggjort bedrivandet av tillverkning för export.

Den uppmärksamhet, som i flertalet av de till revisionen ingivna framställningarna ägnats åt kontrollfrågan, är betecknande för det allmänna önskemålet att få densamma löst på ett tillfredsställande sätt. Ett trettiotal av de intresserade företagen eller näringssammanslutningarna hava mer eller mindre ingående behandlat detta spörsmål. Så klagas allmänt över att kontrollen under nuvarande former ställde sig allt för besvärlig och kostsam. Då rätten till industrirestitution företrädesvis vore baserad på förtroende för näringsidkaren, borde man tillmäta den av honom avlämnade och av vittnen bestyrkta försäkran angående myckenheten av de i exportvaran ingående materialierna större betydelse, helst som tullförvaltningen kunde genom kontroll över bokföringen förvissa sig om uppgifternas riktighet. Understundom hade, enligt vad som uppgives, uppackningen av exportgodset för tullkontrollen verkat mycket ofördelaktigt, därigenom att

varan icke kunnat nedpackas med tillräcklig noggrannhet. Till och med rena förväxlingar av kollinas innehåll hade någon gång förekommit. I vissa inlagor framhålles såsom ett misstroende mot näringsidkaren, att vittnesbekräftelse fordras på riktigheten av dennes på tro och heder eller under edlig förpliktelse avgivna försäkran. Vad särskilt beträffade kontrollen över utförseln från platser inne i landet samt från platser, som sakna tullkammare, erbjöde densamma särskilda svårigheter och vore förenad med ganska avsevärda omkostnader, vilka borde nedbringas. En olägenhet vore även, att näringsidkaren i regel icke kunde dirigera införseln av råvarorna och utförseln av exportvarorna så som med hänsyn till fraktkostnaderna och ur trafiksynpunkt eljest vore fördelaktigast. Bevakning vid inlastningen av exportvaran i fartyg eller järnvägsvagn eller till dess fartyget passerat utloppsstationen eller ankommit till öppen sjö vore ej nödvändig. Vederbörligen tecknade frakthandlingar borde i detta fall innebära för statsverket betryggande säkerhet för att utförseln ägt rum. Slutligen framhålles att kontrollen över utförselvaran borde kunna försiggå även genom frihamnstullförvaltningarnas försorg.

Åtgärder för kontrollens underlättande.

Vad som enligt förslaget skulle väsentligt bidraga till undanröjandet av de överklagade hindren för tullrestitutions tillgodonjutande är dels klarläggandet av innebörden av bestämmelsen angående den tid, inom vilken utförseln skall vara verkställd, dels beredandet av möjlighet till tullrestitution i särskilda fall (enligt bestämmelsen i 8 § av förslaget till tullrestitutionsförordning), då kontrollen över artiklarnas utländska ursprung icke utan synnerliga kostnader och andra olägenheter kan upprätthållas. Emellertid skulle ytterligare lättnader i tullkontrollen kunna vinnas, därest den princip, som angivits i ovannämnda Kungl. Maj:ts brev till generaltullstyrelsen, nämligen att tullförvaltningen skall grunda sitt omdöme i första hand på en granskning av näringsidkarens bokföring, genomfördes i större utsträckning än hittills ägt rum. I sådant avseende må följande anföras.

Med de fordringar, som numera ställas på en modern bokföring, måste av densamma framgå kvantiteten och beskaffenheten av de beståndsdelar, vilka ingå i de olika fabrikaten, storleken av den vid fabrikationen uppkomna råämnesförlusten, namnen å leverantören av materialierna och å köparen av den färdiga varan samt över huvud taget allt, som kan vara av intresse för bedömandet av rättmätigheten i framställda krav på tullrestitution. En av de industrier, inom vilka de största svårigheterna under nuvarande förhållanden varit rådande med avseende å tillämpningen av restitutionsbestämmelserna, synes hava varit textilindustrien. Under ett besök vid en fabrik, som driver tillverkning av bomullsvävnader samt trikåvaror, har konstaterats, att — ehuru nämnda fabrik haft försäljningen av sina tillverkningar begränsad till hemmamarknaden och sålunda icke varit intresserad av att inrikta sin bokföring så, att den passade för utövandet av den tullkontroll, som ett tullrestitutionsmedgivande förutsätter — av

fabrikens tillverkningskalkyler över de olika fabrikaten noggrant framgår, huru mycket garn och eventuellt andra artiklar av skilda slag, som ingår i de olika, med specialbeteckningar försedda fabrikaten. Enahanda måste av helt naturliga skäl förhållandet vara inom varje annan industri, som med någon utsikt till framgång skall kunna upptaga konkurrensen på världsmarknaden. Såsom i det föregående anförts vid behandlingen av frågan om prövningen av restitutionssökandens kvalifikationer skall denna prövning även avse, huruvida bokföringen är anordnad på ett ur tullkontrollsynpunkt tillfredsställande sätt. Är så icke förhållandet och vill vederbörande icke vidtaga erforderlig omläggning av bokföringen, så att densamma fyller de fordringar, man kan ställa på densamma i berörda avseende, bör ansökan icke bifallas. Iakttages detta och sker prövningen av de restitutionssökandes kvalifikationer i övrigt efter rationella grunder, bör kontrollen i avsevärt större utsträckning än hittills kunna äga rum med ledning av bokföringen.

Jämlikt 12 § av den nya tullstadgan skall gods, för vilket ifrågasättes restitution av eller befrielse från tull eller annan allmän avgift *(restitutionsgods)*, då det utföres från tullområdet, vara underkastat enahanda tullkontroll, som är föreskriven för utrikes gods, i den mån ej annorlunda är särskilt bestämt i författning, vari rätt till restitution finnes fastställd, eller i särskilt medgivande, som med stöd därav blivit lämnat. Här har sålunda förutsetts möjligheten av en lättnad i tullkontrollen över restitutionsgods. Enligt bestämmelse i 13 § av samma stadga åligger tullverket att svara för tullkontrollen å såväl utrikes som inrikes gods och i 195 § stadgas, att för tullbevakning av gods under dess förvaring å allmänt upplagsställe förrättningskostnad icke må påföras, ändå att förrättningen skett å övertid. Under den tid, restitutionsgodset förvaras å allmänt upplagsställe i avvaktan på lägenhet för utförseln, skulle näringsidkaren sålunda icke längre behöva vidkännas några kostnader för tullkontrollen. Däremot skulle han fortfarande, under förutsättning att restitutionsgodset betraktades såsom utrikes gods, hava att bestrida dylika kostnader dels under godsets lagring å annat ställe dels ock, i förekommande fall, under godsets transport exempelvis från den ort, där det underkastats exportkontroll, till den slutliga utförselorten.

Med hänsyn till att vederbörande näringsidkares kvalifikationer skulle undergå noggrann prövning, innan ansökan om rätt till tullrestitution beviljades, och i betraktande av den kontroll, som vore avsedd att utövas över vederbörandes bokföring, synes man icke hava anledning befara några manipulationer med godset, vilka skulle påkalla dess ställande under tullkontroll från undersökningen till utförseltillfället eller till dess fartyget kommit till öppen sjö. Sådana manipulationer skulle förutsätta ett rent bedrägligt förfarande, utfört på restitutionsrättsinnehavarens tillskyndan. I huvudsakligt syfte att godset må befrias från bevakningskostnader, hava vi

därför ansett oss kunna föreslå en bestämmelse, enligt vilken gods, som utföres under anspråk på industri- eller handelsrestitution, icke skall vara underkastat tullkontroll i vidare mån än som är föreskrivet för inrikes gods. Till denna bestämmelse har dock fogats ett tillägg, enligt vilket tullanstalt skall äga att, när helst omständigheterna därtill föranleda, anordna den ytterligare kontroll å godset, som i särskilda fall må finnas erforderlig. Stadgandena ifråga äro intagna i 8 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter.

Vad därefter beträffar verificeringen av utförseln har före den nya tullstadgans ikraftträdande i regel fordrats intyg av vederbörande tulltjänsteman angående godsets inlastning i fartyg eller järnvägsvagn samt attest av tull- eller lotstjänsteman angående godsets orubbade försegling vid fartygets ankomst till öppen sjö. Emellertid har Kungl. Maj:t för visst fall medgivit, att verificering av utförsel av restitutionsgods sjöledes till utrikes ort finge ske genom företeende av konossement i styrkt avskrift och med iakttagande av de särskilda föreskrifter i övrigt, som generaltullstyrelsen för dylikt fall ägde bestämma. Då av vederbörandes bokföring framgår, i vilken omfattning de olika artiklarna blivit försålda, och med vilken lägenhet de blivit avsända, har det synts som om ovannämnda enstaka medgivande utan risk skulle kunna generaliseras. Bestämmelser i sådant syfte äro intagna i 8 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter.

Rörande de närmare motiven till de sålunda föreslagna lättnaderna med avseende på tullkontrollen och verificeringen av utförseln hänvisas till vad härom anföres i specialmotiveringen till 7 och 8 §§ i nyssnämnda förslag till kungörelse.

Tullundersökningen av restitutionsgodset.

Oaktat tullförvaltningarna i enlighet med Kungl. Maj:ts ovannämnda brev till generaltullstyrelsen skola grunda sitt omdöme i första hand och så långt ske kan på en granskning av näringsidkarens bokföring, har man dock icke ansett sig böra underlåta att underkasta varje exportsändning viss kontroll vid utförseltillfället. Denna undersökning har allt efter omständigheterna varit mer eller mindre ingående. Då uppvägning av godset utan olägenhet kunnat ske, har sådan vägning företagits. Ofta har man dock inskränkt sig till att kontrollera den uppgivna vikten genom prov- eller kontrollvägning. Än har restitutionsgodset transporterats till tullanstalten för undersökning, än har tjänsteman rekvirerats till fabriken eller lagret för kontrollens utförande därstädes. Klagomål hava anförts över att i förra fallet expeditionerna ofta blivit avsevärt försenade särskilt vid sådana tillfällen, då expedieringen av det vanliga importgodset givit tjänstemännen full sysselsättning, och att i senare fallet dryga kostnader för undersökningen ofta uppstått, särskilt om fabriken eller lagret varit beläget utanför tullplatsen.

Då den undersökning av exportgodset, som under normala förhållanden

kan vidtagas, ofta är tämligen värdelös ur kontrollsynpunkt och då vederbörandes bokföring jämte den undersökning, som tullförvaltningen tid efter annan bör hava att vidtaga med avseende å kalkylerna över materialåtgången m. m., lämnar ett långt tillförlitligare stöd för bedömandet av uppgifternas riktighet, synas de från flera håll uttalade önskemålen därom, att tullundersökningarna av godset i vissa fall inhiberas, böra i möjligaste mån tillgodoses. Att i en lagtext angiva, när restitutionsgodset bör undersökas till utrönande av dess mängd och beskaffenhet och när en dylik undersökning må kunna eftergivas, låter sig dock knappast göra, utan torde frågan härom böra bliva beroende på varornas beskaffenhet och den kännedom vederbörande tullförvaltning äger beträffande näringsidkarens bokföring, sättet för varornas användning i fabrikationen o. dyl. Utgöres exportgodset exempelvis av en standardartikel, beträffande vilken utbytesprocenten av råvaran i förhållande till den färdiga produkten är fastslagen, kan en undersökning av exportgodset med åtföljande vägning, utförd vare sig inom tullförvaltningens eller fabriksidkarens lokaler, vara tillfyllest för fastställandet av restitutionsbeloppet och har sålunda sitt berättigande. I andra fall blir undersökningen, även om kontroll kan erhållas på riktigheten av de lämnade uppgifterna beträffande restitutionsgodsets yttre mängd och beskaffenhet, av tämligen ringa värde för belysandet av de i detsamma ingående kvantiteterna råvaror och halvfabrikat, vilket ju är det grundläggande momentet för bedömandet av restitutionskraven. Att under sistnämnda förhållanden förorsaka exportören tidsutdräkt och kostnader i och för tullundersökningen synes meningslöst, varför kontrollen i dylika fall uteslutande torde böra bestå i en granskning av bokföringen. Prövningen av frågan, huruvida exportgodset bör underkastas kontrollundersökning vid utförseltillfället eller om kontrollen kan inskränkas till en granskning av bokföringen eller om möjligen båda dessa slag av kontrollåtgärder böra vidtagas, måste ankomma på den tullförvaltning, som har tullkontrollen sig anförtrodd. För att denna viktiga fråga må bedömas efter enhetliga principer, synes det angeläget, att generaltullstyrelsen genom något av sina organ med uppmärksamhet följer den praktiska tillämpningen av bestämmelserna ifråga och vid behov utfärdar direktiv för densamma.

En fråga, som under revisionsarbetet varit föremål för ingående diskussion, är den, huruvida innehavare av rätt till industrirestitution bör åläggas att vid utförseltillfället deklarera kvantiteterna av de i exportvaran ingående olika råvarorna och halvfabrikaten. Där en sådan deklaration utan olägenhet kan ske, bör den genomföras, ty härigenom underlättas kontrollen, varjämte vinnes ordning och reda i restitutionsförfarandet. Emellertid skulle skyldigheten att vid utförseltillfället avgiva en dylik deklaration i många fall bliva mycket betungande för restitutionsrättsinnehavaren. Detta gäller i synnerhet, där exportsändningarna äro mycket talrika eller specifikationerna över innehållet särskilt omfattande. Vid en fabrik, som bedriver en

omfattande export och ådagalagt stort intresse för restitutionsfrågans ordnande på ett på samma gång praktiskt och effektivt sätt, har gjorts en beräkning, huru stor arbetskraft fullgörandet av en dylik, för varje särskilt fall åliggande deklarationsplikt skulle taga i anspråk, och har man därvid kommit till det resultatet, att tre personer skulle få full sysselsättning härmed. Ledningen för denna fabrik har i stället anvisat följande, betydligt arbetsbesparande utväg.

Vid fabriken föres en liggare, i vilken samtliga i tillverkningen förekommande artiklar upptagas med angivande av materialåtgång och råämnesförlust. Riktigheten av dessa uppgifter kontrolleras av vederbörande tullförvaltning. Vidare föres en försäljningsjournal, uppställd i anslutning till förteckningen över de olika exportartiklarna. Denna journal, i vilken försäljningen på hemmamarknaden förutsättes vara avskild från exporten, avslutas för varje månad. Med ledning av den härvid erhållna slutsumman för de olika artiklarna och de i ovannämnda liggare antecknade kvantiteterna ingående materialier kan materialåtgången för samtliga exporterade artiklar utan allt för stort arbete beräknas. Genom jämförelse med bokföringen i övrigt samt ordernotor, fakturor, frakthandlingar, korrespondens o. s. v. kan tullförvaltningen kontrollera riktigheten av slutresultatet för månadens export.

En på dylikt sätt anordnad kontroll synes otvivelaktigt leda till lika riktigt resultat som en deklaration över varje särskild exportsändning. Under sådana förhållanden synes det knappast lämpligt, att obligatorisk deklarationsplikt för varje utförseltillfälle införes, utan torde frågan huruvida de i exportvaran ingående kvantiteterna utländska materialier skola uppgivas vid exporttillfället böra bliva beroende av omständigheterna i de särskilda fallen.

Vad här ovan anförts gäller industrirestitution. Beträffande handelsrestitution äro delvis andra förhållanden rådande. Här skall sålunda vid utförseltillfället konstateras, till vilken rubrik i tulltaxan varan vid införseln hänförts, varav följer, att varan under alla omständigheter måste underkastas kontrollundersökning vid utförseln.

Tullrestitution enligt § 11 tulltaxeförordningen kräver ävenledes av tulltekniska skäl vid utförseltillfället en undersökning av varan, desto mera nödvändig som medgivandet av tullrestitution icke föregås av någon prövning av vederbörandes kvalifikationer.

Bokföringen. I de resolutioner, i vilka rätt till industrirestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen meddelas, plägar bland villkoren för tullrestitutionens åtnjutande föreskrivas, att de utländska materialierna vid förtullningen skola upptagas i ett av vederbörande tullförvaltning fört avräkningsdiarium, i vilket vid den färdiga exportvarans utförsel vederbörlig avskrivning jämväl skall verkställas. Något direkt åläggande för restitutionsrättshavaren att föra ett liknande diarium förekommer ej. Emellertid ingår det i hans skyldighet att hålla bokföring, varav skall framgå, till vilken myckenhet de utländska varorna kommit till användning för tillverkning av varje

särskilt utförselparti av exportvaran. I praktiken har sålunda avräkningsdiarium i regel förts såväl av tullförvaltningen som av industriidkaren.

Jämlikt bestämmelsen i § 13 mom. 3 k) av nämnda förordning åligger vederbörande tullkammare att för var och en, som till införsel angivit spannmål för förmalning till export, föra ett avräkningsdiarium för in- och utförseln. Formulär till sådant diarium skall fastställas av generaltullstyrelsen.

I § 11 av förordningen den 13 december 1912 angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara föreskrives, att handelsidkare skall över förtullningarna och exporterna enligt formulär, som av generaltullstyrelsen fastställes, föra ett för debet och kredit inrättat avräkningsdiarium med särskilda upplägg för varje varuslag. Av detta avräkningsdiarium, vilket när helst så påfordras skall för vederbörande tullmyndighet hållas tillgängligt, skall handelsidkaren för varje kvartal ingiva fullständigt utdrag till generaltullstyrelsen.

I fråga om andra former av tullrestitution finnes icke något stadgande angående skyldighet att föra avräkningsdiarium och detta av helt naturliga skäl, då diarieföringen här icke har någon uppgift att fylla.

Av vad ovan anförts framgår, att bestämmelserna på detta område lida av en viss oenhetlighet, i det att skyldigheten att föra avräkningsdiarium åligger än tullförvaltningen, än varuägaren. Såsom redan förut nämnts, hava i fråga om allmän industrirestitution båda parterna praktiskt taget haft att föra avräkningsdiarium, ett dubbelarbete som synes böra undvikas.

Beträffande frågan, vem som bör hava att föra avräkningsdiarium, synas övervägande skäl tala för att, såsom nu i allmänhet är förhållandet, den restitutionsberättigade, i vars intresse arbetet påkallas och i vars bokföring diarieföringen måste ingå såsom ett naturligt led, får detta åliggande. För tullverkets vidkommande bör det vara tillfyllest, att näringsidkaren avlämnar ett utdrag ur diariet för att läggas till grund för avförandet ur räkenskaperna av de utförda kvantiteterna eller de utbetalda restitutionsbeloppen.

Hittills har avräkningsdiariet förts specifikt så till vida, att i debet antecknats samtliga förtullningar och i kredit de i varje särskild exportsändning ingående kvantiteterna utländska materialier. Emellertid synes det i regel vara tillfyllest, att, där fråga är om allmän industrirestitution och varvsindustrirestitution, i kredit endast avföres sammanlagda kvantiteten av varje särskilt varuslag, som restitutionsansökan avser. Härigenom kommer arbetet med såväl diarieföringen som avförandet å generaltullstyrelsens revisionsbyrå ur räkenskaperna av de restituerade beloppen att förenklas. Beträffande avräkningsdiarierna och deras förande hänvisas i övrigt till vad därom anföres i specialmotiveringen till 10 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter.

Med hänsyn till angelägenheten av att kontrollarbetet inom generaltullstyrelsen underlättas, synes böra tagas under övervägande, huruvida icke

detta skulle kunna ske, därigenom att för varor, som införas under restitutionsanspråk, införselbevis utfärdas i två exemplar, av vilka det ena behålles av varuägaren och det andra genom tullanstaltens försorg insändes till generaltullstyrelsen. Vid ansökan om tullrestitution skulle den sökande hava att bifoga det eller de införselbevis, på vilka avskrivning av restitutionsbeloppet borde ske. Härigenom skulle generaltullstyrelsens revisionsbyrå undgå den omgång och tidsförlust, som för närvarande är förenad med framletandet ur redogörelsehandlingarna av verifikationerna å de införselposter, restitutionsansökningarna avse.

Om det nuvarande systemet bibehålles, synes kunna ifrågasättas, huruvida icke, till underlättande av nyssberörda arbete, i särskilda verifikationshäften borde bindas de handlingar, vilka avse sådana varor, som införts under restitutionsanspråk. Det må framhållas, att bestämmelserna i § 1 av generaltullstyrelsens cirkulär den 12 december 1922 (Tv. ffs. nr 433) angående vissa tullförvaltningars journalisering av trafiken från utrikes ort i viss mån giva stöd för vidtagandet av en sådan anordning.

Tullrestitutionsbeloppens utbetalande.

I fråga om industrirestitution gäller för närvarande, att restitutionsbeloppen utbetalas av generaltullstyrelsen utom vad beträffar restitution enligt § 13 mom. 1—2 tulltaxeförordningen, vars utbetalande ankommer på vederbörande tullförvaltning. Frågor rörande utbetalande av tullrestitution jämlikt bestämmelserna i handelsrestitutionsförordningen bero däremot undantagslöst på generaltullstyrelsens prövning. Vad slutligen beträffar restitution enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen är för närvarande stadgat, att prövningen av restitutionsfrågorna skall ankomma på generaltullstyrelsen, i den mån styrelsen icke finner sådan prövning lämpligen kunna överlåtas på lokal tullmyndighet. I anslutning härtill har generaltullstyrelsen i utfärdat cirkulär den 23 februari 1927 (Tv. ffs. nr 44) föreskrivit, att prövningen av fråga om restitution enligt berörda författningsrum skall i sådant fall, då det belopp, varå restitution sökes, icke överstiger 300 kronor, med vissa inskränkningar ankomma på lokal tullmyndighet å den ort, där tullbeloppet debiterats.

De sålunda fastställda reglerna för utbetalandet av restitutionsbeloppen torde böra i stort sett bibehållas oförändrade. Emellertid synes det lämpligt, att bestämmelserna härom erhålla en avfattning, som medgiver en smidigare anpassning efter olika förhållanden än vad för närvarande är fallet. För ändamålet hava vi föreslagit, att ovanberörda, för restitution enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen gällande föreskrift, enligt vilken restitution kan allt efter omständigheterna utbetalas antingen av generaltullstyrelsen eller efter dess uppdrag av underordnad lokal myndighet, skulle komma att gälla beträffande samtliga slag av tullrestitution. Ett stadgande i sådant syfte är intaget i 10 § av förslaget till tullrestitutionsförordning.

Genom den sålunda föreslagna bestämmelsen skulle fortfarande beredas möjlighet för tullförvaltningarna att utbetala restitution i sådana fall, som

avses i § 13 mom. 1—2 tulltaxeförordningen, och även eljest, då restitutionen fastställts till visst belopp per viktenhet av den färdiga varan. Likaledes skulle, om så anses lämpligt, prövning av frågor rörande utbetalandet av handelsrestitution i vissa fall kunna anförtros åt den tullanstalt, som har att granska handelsidkarens bokföring och i övrigt utöva kontroll över restitutionsvarornas användning. Slutligen skulle även, såsom för närvarande är fallet, frågor rörande restitution enligt nuvarande § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen kunna i den omfattning, generaltullstyrelsen finner lämpligt, överlämnas till tullförvaltningarnas prövning. Vad beträffar andra restitutionsfrågor än som ovan avses, torde det anses lämpligt, att generaltullstyrelsen i regel förbehåller sig prövningen av desamma. Överhuvud taget torde till tullförvaltningarnas prövning icke böra överlämnas restitutionsfrågor av mera komplicerad art, liksom ej heller sådana frågor, beträffande vilka det rör sig om utbetalande av större restitutionsbelopp. Denna vår uppfattning dikteras mindre av farhågor för att tullförvaltningarna icke skulle ägna frågorna en tillräckligt noggrann prövning än av angelägenheten därav, att prövningen sker efter enhetliga riktlinjer. Vad särskilt de mindre tullförvaltningarna beträffar, tillkommer den omständigheten, att de ofta sakna tillräckliga medel för restitutionsbeloppens utbetalande, varigenom överlämnandet av frågornas prövning till sådana tullförvaltningar i många fall endast skulle medföra omgång och tidsförlust för den restitutionssökande.

Beträffande handelsrestitution gäller för närvarande den bestämmelsen, att vederbörande handelsidkare under januari, april, juli och oktober månader skall hos generaltullstyrelsen göra ansökning om den restitution, som belöper på de under senast förflutna kvartal exporterade varor. Om man bortser från de allmänna bestämmelserna rörande tioårig preskriptionstid, saknas i övrigt helt och hållet föreskrifter rörande tiden för utbetalande av restitution av rätteligen debiterad och erlagd tull. Vad beträffar industrirestitution kan sålunda ansökning om utbekommande av restitutionsbeloppet ingivas vid den tidpunkt efter restitutionsgodsets utförsel eller, där fråga är om varvsindustrirestitution, efter arbetets slutförande, som näringsidkaren själv finner lämplig, varvid det icke möter något hinder att i ansökningen sammanföra vid olika tillfällen utförda respektive färdigarbetade varupartier. Samma praxis torde utan olägenhet vare sig för statsverket eller för näringsidkaren kunna tillämpas jämväl i fråga om handelsrestitution, varför ovanberörda särbestämmelse angående tiden för utbetalande av restitution föreslagits skola utgå. Med hänsyn till budgetregleringen är det dock uppenbarligen av vikt, att den tid, inom vilken restitutionsanspråken skola framföras, på lämpligt sätt begränsas. I sådant syfte hava vi föreslagit en bestämmelse, enligt vilken ansökning om utbekommande av tullrestitution skall hava inkommit inom ett år, räknat från den dag, då utförseln ägt rum, eller, där ansökningen avser varvsindustrirestitution,

från den dag, då arbetet slutförts. Bestämmelsen ifråga är intagen i 9 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter.

Formen för restitutionsbestämmelsernas utfärdande.

Enligt oss tillställt utdrag av statsrådsprotokollet i ärendet rörande revision av gällande tullrestitutionsbestämmelser yttrade statsrådet och chefen för finansdepartementet, efter att först hava lämnat en kortfattad redogörelse för de författningar, i vilka bestämmelserna i fråga äro inrymda, bl. a. följande.

Det är alltså en mångfald olika, på skilda tider tillkomna bestämmelser, som reglera restitutionsrätten. Då därtill kommer, att ifrågavarande bestämmelser vid flera tillfällen underkastats mer eller mindre omfattande ändringar och kompletteringar, föreligger här en komplex av författningar, som särskilt för en på området mindre väl initierad person erbjuder betydande svårigheter i fråga om snabb och säker orientering. Det synes för den skull böra tagas under övervägande, huruvida icke till vinnande av större klarhet och överskådlighet bestämmelserna kunde på ett mera systematiskt sätt sammanföras och ordnas. En särskild anledning att nu igångsätta en dylik granskning ligger däri, att, enligt vad jag erfarit, det förslag till revision av gällande tulltaxa, som inom kort är att förvänta från de med detta revisionsarbete sysselsatta sakkunniga, lärer utgå ifrån, att de i tulltaxeförordningen intagna restitutionsbestämmelserna skola utbrytas ur sagda förordning. I samband med att restitutionsföreskrifterna sammanföras och systematiseras, torde de jämväl böra i formellt hänseende underkastas en överarbetning för åstadkommande av större enhetlighet på sådana punkter, där bestämmelserna nu utan tillräckliga skäl äga en olikartad avfattning.

Det av statsrådet i berörda yttrande omnämnda förslaget till revision av gällande tulltaxa har sedermera framlagts, och i detsamma hava de i tulltaxeförordningen intagna restitutionsbestämmelserna, i överensstämmelse med vad statsrådet härom anförde, blivit utbrutna ur nämnda förordning. Beträffande anledningen härtill yttra de sakkunniga följande.

Under framhållande att särskilt de i §§ 12 och 13 meddelade restitutionsbestämmelserna, vilka upptoge inemot hälften av tulltaxeförordningen, vore av intresse endast för en jämförelsevis ringa del av den trafikerande allmänheten, har från olika håll föreslagits, att restitutionsbestämmelserna måtte utgå ur tulltaxeförordningen, varigenom denna skulle vinna i klarhet och överskådlighet. De i nämnda förordning ingående restitutionsbestämmelserna borde i stället intagas i en särskild författning i likhet med som vad skett beträffande handelsrestitutionsbestämmelserna.

Det lärer icke kunna bestridas, att vissa skäl tala för den sålunda ifrågasatta anordningen. De i tulltaxeförordningen meddelade restitutionsbestämmelserna hava egentligen ganska litet samband med övriga i förordningen intagna bestämmelser. En granskning av ett antal utländska tulltaxor har också givit vid handen, att restitutionsbestämmelser endast undantagsvis förekomma i taxorna. Under alla förhållanden synes intet skäl föreligga att tillämpa en annan ordning beträffande bestämmelserna för industrirestitution än den som kommit till användning i fråga om handelsrestitutionsbestämmelserna. Därest jämväl förenämnda bestämmelser intoges i särskild författning, skulle även beredas större möjlighet att få samtliga slag av restitutionbestämmelser jämte tillhörande av Kungl. Maj:t utfärdade tillämp-

nings- och kontrollföreskrifter samlade och ordnade på ett sätt, som gjorde denna komplex av författningar mera lättillgänglig och överskådlig än vad nu är fallet.

Efter att hava redogjort för vissa framförda klagomål över bristande smidighet särskilt i tulltaxeförordningens restitutionsbestämmelser yttrade de sakkunniga i fortsättningen följande.

Den sålunda påtalade stelheten och bristande smidigheten i här ifrågavarande restitutionsbestämmelsers tillämpning skulle till väsentlig del kunna undanröjas, därest endast de mera konstitutiva bestämmelserna fastställdes av riksdagen, under det att tillämpningsföreskrifterna och andra bestämmelser av sekundär art finge meddelas av Kungl. Maj:t. Det må erinras därom, att så är förhållandet såväl i fråga om restitution, som beviljas enligt § 11 tulltaxeförordningen, som beträffande handelsrestitution. Vad särskilt angår denna senare restitutionsform, innehåller sålunda § 4 av kungl. förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara ett stadgande, enligt vilket Konungen på förslag av generaltullstyrelsen meddelar de närmare bestämmelser, som äro erforderliga för bevarande av kronans rätt och för vinnande av ordning och säkerhet vid åtnjutande av ifrågavarande restitution.

I anslutning till de synpunkter, som sålunda blivit vid olika tillfällen och från skilda håll framförda, hava vi föreslagit, att samtliga sådana tullrestitutionsbestämmelser, som äro av konstitutiv art och följaktligen böra fastställas av riksdagen, sammanföras i en och samma författning och att övriga bestämmelser, vilka enligt förslaget skulle meddelas av Konungen, likaledes upptagas i en gemensam författning. Båda författningarna böra givetvis intagas i samma häfte av Svensk författningssamling. Genom vidtagandet av de sålunda föreslagna åtgärderna torde rimliga krav på en klarare och överskådligare anordning av restitutionsbestämmelserna komma att bliva tillgodosedda.

Enligt gällande lagstiftning må restitution vid återutförsel av varor åtnjutas icke endast för erlagd tull utan även, beträffande vissa särskilt bestämda varor, för erlagd skatt. De grundläggande bestämmelserna härom återfinnas i, bl. a., följande författningar:

kungl. förordningen den 2 juni 1922 (nr 260) om automobilskatt;

kungl. förordningen den 2 juni 1922 (nr 261) om särskild skatt å automobilgummiringar;

kungl. förordningen den 26 januari 1923 (nr 11) om skatt å automobil, som för tillfälligt brukande i riket från utlandet införts;

kungl. kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 344) angående restitution av erlagd skatt för malt vid utförsel ur riket av maltdrycker;

kungl. förordningen den 23 maj 1924 (nr 126) om särskild skatt å bensin och motorsprit;

kungl. förordningen den 15 maj 1925 (nr 117) angående restitution av sockerskatt eller befrielse från sådan skatt för socker, som använts vid tillverkning av exportvaror; samt

kungl. kungörelsen den 29 juni 1926 (nr 319) angående restitution av

tillverkningsskatt för brännvin, som av partihandlare med rusdrycker utföres ur riket eller försäljes till partihandlare med skattefri sprit.

Särskilt för den händelse, att de varor, som avses i ovan uppräknade författningar, utföras under samtidigt anspråk på tullrestitution, synes det nödvändigt, att bestämmelserna rörande restitution av erlagd skatt för desamma stå i överensstämmelse med bestämmelserna rörande tullrestitution. Då åtminstone i vissa fall bestämmelserna angående skatterestitution avfattats efter mönster av gällande tullrestitutionsbestämmelser, till vilka även hänvisningar stundom lämnas, torde vid genomförande av vårt förslag till ändringar i sistnämnda bestämmelser jämväl skatterestitutionsbestämmelserna i erforderliga delar böra undergå däremot svarande ändringar.

Det oss meddelade uppdraget omfattar endast revision av gällande bebestämmelser rörande tullrestitution. Under sådana omständigheter hava vi icke haft anledning närmare ingå på ovanberörda bestämmelser rörande restitution av viss erlagd skatt. Redan vid en flyktig granskning av dessa bestämmelser synes dock framgå, att det ur statsverkets synpunkt icke torde böra möta något hinder att särskilt med avseende på tullkontrollen införa enahanda lättnader i ifrågavarande skatterestitutionsbestämmelser som i tullrestitutionsbestämmelserna. Därest detta skulle befinnas lämpligt, synas förstnämnda bestämmelser i åtskilliga fall kunna inskränkas till ett stadgande därom, att i fråga om restitution av skatt skall i tillämpliga delar gälla vad i fråga om restitution av tull är föreskrivet.

I detta sammanhang må erinras därom, att huvudförfattningarna rörande restitution av skatt äro fastställda av Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut och att för ändringar av desamma sålunda kräves riksdagens medverkan. Där detta är fallet, bör givetvis förslag till erforderliga ändringar i desamma framläggas för riksdagen samtidigt med förslaget till ändringar i tullrestitutionsbestämmelserna.

Slutligen må framhållas, att vid genomförande av de av oss framlagda författningsförslagen följande författningar och författningsrum i övrigt skulle komma att upphävas:

§§ 11—13 i kungl. förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor;

kungl. förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara; samt

kungl. kungörelsen den 17 oktober 1919 (nr 694) angående fastställelse av förteckning å de varuslag, för vilka rätt till restitution av erlagd tull enligt förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara må åtnjutas m. m.

Ävenledes böra upphävas alla de särskilda stadganden, vilka avse tillämpning, ändring eller förklaring av vad de sålunda upphävda bestämmelserna innehålla eller tillägg därtill, liksom även vad eljest finnes stridande mot de nya bestämmelserna.

Speciell motivering.

I närmast föregående del av betänkandet hava behandlats huvudgrunderna för åtnjutande av rätt till tullrestitution. Där hava sålunda berörts frågor rörande villkorlig och ovillkorlig restitutionsrätt, materiell identitet, tullkontrollen o. s. v.

Här nedan hava till behandling upptagits endast vissa detaljfrågor, vilka antingen hänföra sig uteslutande till något särskilt slag av tullrestitution eller ur principiell synpunkt ansetts vara av mindre vikt.

Förslaget till förordning angående tullrestitution.

Återbetalning av erlagd tull förekommer icke endast under de förhållanden, som beröras i föreliggande betänkande, utan även vid fall av oriktig avgiftsberäkning. Då emellertid sistnämnda form av tullgottgörelse i de av innevarande års riksdag antagna bestämmelserna angående förfarandet i vissa fall vid oriktig avgiftsberäkning hos tullverket icke benämnes tullrestitution, har det icke ansetts möta något hinder att utan inskränkning använda denna benämning vid angivandet av rubriken å förordningen.

Från olika håll har framhållits önskvärdheten av att de särskilda restitutionsformerna erhölle bestämda, officiellt vedertagna beteckningar. I syfte att tillgodose detta önskemål hava i förslaget införts benämningar på varje särskilt slag av restitution. Dessa benämningar äro *allmän industrirestitution, varvsindustrirestitution, kvarnindustrirestitution, handelsrestitution* och *särskild restitution.* De tre förstnämnda slagen av restitution hava i förslaget sammanfattats under den gemensamma beteckningen *industrirestitution.* Innebörden av benämningarna framgår av vad här nedan sägs rörande omfattningen av de särskilda restitutionsformerna.

Beträffande de särskilda paragraferna i förslaget till tullrestitutionsförordning må framhållas följande.

1 §.

Denna paragraf, i vilken fastställas grunderna för allmän industrirestitution, motsvarar i första rummet § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen men innefattar, av skäl som förut anförts, jämväl de restitutionsformer, som avses i mom. 1—2 av sistberörda paragraf.

För närvarande inledes § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen med ett stadgande, enligt vilket näringsidkare »må kunna medgivas rätt» till sådan tullrestitution, som där avses. Dessutom föreskrives att restitutionsmedgivandet ankommer på prövning av Konungen, som jämväl bestämmer de

närmare villkoren för rättighetens tillgodonjutande. Då, såsom av den allmänna motiveringen framgår, rätten till tullrestitution enligt förslaget skulle bliva ovillkorlig så till vida, att vid restitutionsfrågans prövning hänsyn icke skulle tagas till halvfabrikatsindustriens intressen utan rätt till tullrestitution skulle generellt medgivas, därest den sökande fyllde kravet på redbarhet och lämplighet i övrigt, har det ovan citerade uttrycket »må kunna medgivas rätt» ersatts med den mera positiva formuleringen »må medgivas rätt». I förslaget har denna formulering konsekvent genomförts beträffande samtliga slag av restitution utom med avseende på »särskild restitution» — nuvarande § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen — där det överhuvud taget icke är fråga om någon allmän rätt till tullrestitution utan endast om ett särskilt medgivande, som lämnas efter prövning från fall till fall.

Samtidigt med införandet av ovillkorlig restitutionsrätt enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen — beträffande övriga slag av industrirestitution liksom i fråga om handelsrestitution föreligger redan nu praktiskt taget sådan rätt — skulle enligt förslaget prövningen av frågor rörande rätt till tullrestitution enligt sagda författningsrum icke ankomma på Konungen utan verkställas av generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium. Ovanberörda föreskrift angående restitutionsmedgivandenas prövning av Konungen har i förslaget ändrats i överensstämmelse härmed.

Enligt berörda författningsrum medgives restitution för vara, som »använts» till framställning, reparation eller komplettering av exportvara. Denna formulering har i förslaget bibehållits. Dock vilja vi framhålla, att densamma icke får giva anledning till en sådan tolkning, att även maskiner, redskap, verktyg etc., vilka kommit till användning vid själva framställningsproceduren, skulle bliva restitutionsberättigade. Däremot synes intet hinder böra möta för medgivande av tullrestitution för vid varans framställning använda och förbrukade materialier, även om de icke ingå såsom delar i exportvaran. Det må framhållas, att en dylik tillämpning av bestämmelserna helt och hållet överensstämmer med hittills tillämpade principer för tullrestitutionens beviljande. Så har exempelvis tullrestitution medgivits för kolelektroder, som använts vid framställning av exportvara.

Tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen medgives för närvarande endast beträffande varor, som använts till framställning, reparation eller komplettering av exportvara. Av skäl som förut anförts vid behandlingen av frågan rörande tullrestitution för emballage har nu föreslagits, att restitutionsrätten skulle utsträckas till varor, som använts jämväl till emballering av utförselvaran, varför i 1 § av förslaget till tullrestitutionsförordning gjorts härav betingat tillägg. Av formuleringen framgår att restitutionsmedgivandet endast avser emballage för här i landet tillverkade varor. Det må emellertid erinras därom, att beträffande annat emballage temporär tullfrihet må på vissa villkor åtnjutas jämlikt bestämmelserna i § 8 mom. 1 c) tulltaxeförordningen.

Enligt den nuvarande lydelsen av § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen må

där avsedd tullrestitution åtnjutas för »den utländska tullpliktiga vara, som använts till exportvarans framställning» etc. Av skäl som anförts i samband med frågan rörande materiell identitet har denna formulering ändrats i syfte att det må tydligt framgå, att endast krav på ekvivalens mellan de utländska varorna uppställes. För ändamålet har uttryckligen angivits, att tullrestitution må åtnjutas för »en motsvarande myckenhet materialier eller andra artiklar av samma slag».

Vid beräknandet av tullrestitution jämlikt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen kan enligt en i nämnda författningsrum intagen bestämmelse hänsyn jämväl tagas till »råämnesförlust, som finnes oundviklig vid exportvaras framställning». Denna formulering har i förslaget ändrats till »materialförlust, som uppkommit vid arbetets utförande». Nämnda förmån bör givetvis icke begränsas till råämnen i egentlig mening utan torde böra omfatta materialier i allmänhet, och då materialförlust jämväl kan uppstå vid reparation och komplettering av en exportvara, bör förmånen icke heller inskränkas till själva framställningen av exportvaran utan torde även böra gälla reparationer o. dyl., vilket i praktiken också har skett. Någon anledning att fastslå, att materialförlusten skall hava varit oundviklig, torde icke föreligga, alldenstund det lärer kunna förutsättas, att näringsidkaren i eget intresse söker i möjligaste mån undvika dylik förlust.

I § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen finnas slutligen vissa bestämmelser, som i förslaget äro upptagna i annat sammanhang. Sålunda har föreskriften rörande tullrestitutionens medgivande »för särskilt fall eller för viss tid» intagits i 6 § av förslaget till tullrestitutionsförordning. Därvid hava dock tillfogats orden »tills vidare» i anslutning till vad härom anförts vid behandlingen av frågan rörande restitutionsrättens giltighet. Vidare återfinnas bestämmelserna rörande befrielse i vissa fall från erläggande av tullen samt angående näringsidkares kvalifikationer i 7 respektive 6 § av samma förslag. Däremot hava de i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen intagna bestämmelser, som hava avseende på exportvarans uppläggning å restitutionsupplag, helt och hållet uteslutits, sedan nämnda form av upplag, av skäl som förut anförts, föreslagits skola bortfalla.

De övriga förändringar, som föreslagits i fråga om bestämmelserna i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen, äro av mera formell karaktär och torde icke kräva någon särskild motivering.

2 §.

Denna paragraf, som innehåller de grundläggande bestämmelserna för varvsindustrirestitution, motsvarar § 12 tulltaxeförordningen.

Den i sistnämnda författningsrum medgivna restitutionsrätten tillkommer för närvarande »den, som här i riket verkställt nybyggnad, förbyggnad eller reparation» av vissa fartyg m. m. I en till oss ingiven skrivelse har Sveriges varvsindustriförening framhållit, att berörda formulering icke täcker de olika förhållandena och de skilda slagen av verksamhet inom

den svenska varvsrörelsen. Såsom stöd för denna uppfattning anför föreningen bland annat följande.

Det svenska skeppsbyggeriet har alltmera måst omläggas att konkurrera på den utländska marknaden, och de utländska beställningarna utgöra nu en integrerande del, för att icke säga huvudparten av arbetena på de svenska varven. Dessa leveranser av fartyg till utländska rederier hava medfört nya uppgifter för den svenska varvsrörelsen i så måtto, att varven fått möjlighet till en relativt regelbunden och, allt eftersom nybyggnadsleveranserna av utländska fartyg fortgå, ständigt ökad leverans av ersättnings- och reservdelar till såväl utländska fartyg, byggda i Sverige, som även till andra dylika fartyg, med vilkas redare de genom nybyggnader eller på annat sätt kommit i affärsförbindelse. Dessa å svenska varv utförda leveransers slutliga verkställande sker enligt sakens natur i allmänhet icke inom riket utan på utländsk botten. Samma är givetvis förhållandet med ersättnings- och reservdelar, som måste sändas till svenska fartyg i utländsk fart. Mången gång sändes i dylika fall den från utlandet levererade varan direkt till fartyget för insättning därstädes, utan att varan förut undergått någon som helst bearbetning i Sverige.

Det förekommer vidare, att svenska varv gå tillsammans med andra varv för utförande av vissa större byggen. Så är fallet beträffande Svenska Amerikalinjens nya passagerarefartyg »Kungsholm», vars skrov bygges i Hamburg men vars huvudmaskineri bygges i Köpenhamn och vars hjälpmaskiner och delvisa inredning utföres av svenska varv och verkstäder för att insättas i Hamburg.

Hela maskinerier, huvud- och hjälpmaskiner liksom andra fartygsdetaljer och anordningar beställas numera ofta av utländska rederier vid svenska varv för att under ledning av svenska varvsarbetare insättas i fartyget på den plats i utlandet, där fartyget för tillfället lastar eller lossar.

På andra förekommande fall utgör följande belysande exempel:

När »Drottningholm» på sin tid fick nytt turbinmaskineri insatt och oljeinstallation verkställd, hunno ej alla arbetena utföras, innan fartyget måste lämna varvet för att insättas på redan annonserad tur med passagerare till Amerika. Ett antal svenska arbetare fingo medfölja för att under överresan och uppehållet i Amerika fullborda dessa arbeten med materialier, som medsänts från varvet. På samma sätt har fallet varit med flera större reparenter vid de svenska varven, liksom det ofta förekommer, att svenska varvsarbetare få utsändas till olika platser i utlandet för att utföra arbeten ombord å fartyg, vilka redarna ej önska anförtro åt utländska verkstäder.

I en senare ingiven skrivelse har varvsindustriföreningen åberopat ytterligare följande fall.

Ansökan har av ett skeppsvarv ingivits till Kungl. Maj:t att för material tillhörande hjälpmaskinerna till motorfartyget »Kungsholm» — vilka maskiner i sin helhet tillverkas i Sverige men under svensk montörs ledning insättas i fartyget i Hamburg — få tullrestitutionsrätt enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Denna väg har anlitats på de lokala tullmyndigheternas inrådan, vilka förmena, att, då insättningen, vilken dock utgör en absolut mindre del av arbetet, sker i utlandet, användandet av § 12 på grund av dess nuvarande ordalydelse är omöjliggjort.

Nu meddela emellertid de lokala myndigheterna, att man enligt gällande

bestämmelser måste, för att få använda sig av § 13 mom. 5, redan vid importen anmäla, att restitution på materialet kommer att sökas enligt *just denna paragraf*. Detta är emellertid en i praktiken i de flesta fall ogenomförbar sak. Största delen av den materiel, som här ifrågakommer, är lagermateriel och man vet vid importen icke, till vilket fartyg den skall användas; kan sålunda icke angiva, huruvida dess användning blir sådan, att § 12 kan ifrågakomma eller § 13 mom. 5.

Ett annat aktuellt fall är följande:

Ett norskt rederi har i dagarna för ett av sina fartyg beställt diverse olika maskindetaljer att insättas så många som medhinnas, medan fartyget lossar i Göteborg, och resterande under slutlossningen i Aarhus. Man vet sålunda ej ens, när maskindelarna äro färdigarbetade i verkstaden, beträffande vilka av dem § 12 är tillämplig och beträffande vilka man måste anlita § 13 mom. 5.

Det anförda bör vara tillräckligt att visa, att förhållandena beträffande restitution för materiel, använd för skeppsbyggnad, äro så vitt skilda från förhållandena vid vanlig exportrestitution (§ 13 mom. 5 tulltaxeförordningen), att de absolut betinga speciella, enbart för skeppsbyggeriet i vårt land avsedda stadganden och bestämmelser.

Då någon anledning icke torde föreligga att för arbete, som utförts av svenskt varv och svenska arbetare, vägra varvsindustirestitution på grund av att detsamma helt eller delvis verkställts på utländsk botten eller att i verkställandet av detsamma deltagit mekanisk verkstad genom leverans av maskiner o. dyl. eller idkare av rederirörelse genom fartygets förseende med utrustningspersedlar, hava orden »här i riket» uteslutits ur bestämmelserna, varjämte uttryckligen angivits, att restitutionsrätten tillkommer »idkare av varvs- eller verkstadsrörelse ävensom fartygsägare». (Att sistnämnda ord i författningstexten använts i stället för »idkare av rederirörelse» har sin grund däri, att man velat lämna möjlighet öppen till restitution för fartygsägare, som icke i egentlig mening idka rederirörelse, såsom fallet är exempelvis beträffande lots- och sjökarteverken.) Visserligen föreligger möjlighet att i en del av de i ovanberörda skrivelser åberopade fallen erhålla restitution med stöd av bestämmelserna i § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen. Emellertid synes det lämpligt, att, då särskilda restitutionsbestämmelser finnas för varvsindustrien, dessa bestämmelser avfattas på sådant sätt, att de täcka samtliga slag av skeppsbyggnadsverksamhet.

Enligt den nuvarande lydelsen av § 12 mom. 1 tulltaxeförordningen avser den i nämnda författningsrum meddelade restitutionsrätten icke endast skeppsbyggnadsmaterialier i egentlig mening utan även »skeppsförnödenheter och skeppsinventarier, däribland inbegripna till fartygets inredning hörande, fast anbragta eller särskilt avpassade föremål och sådana för dess utrustning erforderliga artiklar, vilka genom varaktig beteckning tydligen utmärkts såsom för fartyget uteslutande avsedda».

Då den sålunda använda formuleringen lämnat rum för olika tolkningar och även i andra avseenden visat sig mindre tillfredsställande, hava vi föreslagit, att specificeringen av de restitutionsberättigade materialierna må utgå och att i stället endast uppräknas de särskilda slag av arbeten, som restitu-

tionsmedgivandet bör omfatta. Därvid hava i första rummet upptagits »byggnad» och »reparation». (Däremot har det i nuvarande bestämmelser förekommande uttrycket »förbyggnad» uteslutits, enär detsamma täckes av begreppet »reparation».) Vidare hava i författningstexten särskilt angivits arbetsprocedurerna »inredning» och »utrustning». Beträffande innebörden av de sålunda föreslagna uttrycken må framhållas följande.

I förordningen den 20 maj 1927 (nr 184) angående fartygs byggnad och utrustning hava meddelats vissa byggnads-, material- och utrustningsbestämmelser för fartyg. Samtliga de materialier och andra artiklar, som i nämnda förordning avses, synas utan vidare böra inrangeras bland de varor, för vilka varvsindustrirestitution må åtnjutas. Sålunda bör dylik restitution medgivas bl. a. för säkerhetsanordningar, inbegripet anordningar för eldsläckning, ävensom för elektriska kraft-, värme- och belysningsinstallationer. Vidare böra alla i förordningen omnämnda slag av utrustningsartiklar anses restitutionsberättigade. Samma förmån torde dessutom böra åtnjutas i fråga om erforderliga apparater och instrument, reservdelar till maskiner o. dyl. Vad ovan nämnts synes böra gälla även för det fall, att de för fartygets utrustning avsedda föremålen i viss mån hava karaktären av förbruknings-artiklar. Sålunda synes hinder icke böra möta för medgivande av restitution för exempelvis eldsläckningsapparaters laddningar, förtätade gaserna i kylanläggningar o. dyl. Däremot bör restitution självfallet icke medgivas för sådana rena förbrukningsartiklar, såsom bränsle, oljor, proviant o. s. v., vilka icke äro i nämnda förordning upptagna som utrustningsföremål. Vid bedömandet av restitutionsanspråkens berättigande bör den specifikation över de kontraktsenligt levererade föremålen, som alltid plägar upprättas, tjäna till god ledning. — Det må framhållas, att de sålunda angivna principerna för beviljande av varvsindustrirestitution icke nämnvärt skilja sig från dem, som för närvarande tillämpas.

Samtidigt med att formuleringen av de grundläggande bestämmelserna rörande varvsindustrirestitution på föreslaget sätt förenklas och förtydligas, synes det nu förekommande stadgandet kunna uteslutas, enligt vilket de till fartygets inredning hörande föremålen skola vara fast anbragta eller särskilt avpassade, ävensom föreskriften, att utrustningsartiklarna skola vara tydligt utmärkta såsom för fartyget uteslutande avsedda. Nämnda bestämmelser hava uppenbarligen tillkommit i syfte att i möjligaste mån förebygga missbruk av restitutionsrätten särskilt i det avseendet, att artiklarna, efter ombordtagandet och sedan restitution för desamma erhållits, utan att tull på nytt erlägges, avlägsnas från fartyget antingen för att begagnas å annat, icke restitutionsberättigat fartyg eller för att användas i land. Emellertid hava dessa bestämmelser i den praktiska tillämpningen ofta medfört svårigheter och kostnader för restitutionsrättsinnehavaren. Då därtill kommer, att de i och för sig icke erbjuda någon absolut garanti mot dylika missbruk, hava vi — särskilt med hänsyn till att i detta fall liksom överhuvud taget då det gäller tullrestitution, restitutionsrätten ändock måste väsentligen

byggas på förtroende för vederbörande näringsidkare — föreslagit, att bestämmelserna ifråga må utgå.

Gällande bestämmelser rörande varvsindustrirestitution avse i första rummet vissa fartyg, nämligen fartyg av mer än 40 tons avgiftspliktig dräktighet, såväl svenska som utländska, samt järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vilka äro avsedda att omedelbart erhålla eller äga utländsk nationalitet. Av en representant för varvsindustrien har framhållits, att de sålunda fastställda tontalsgränserna vore otillfredsställande först och främst ur den synpunkten, att vissa jämförelsevis stora fartyg på grund av gällande bestämmelser rörande nettodräktighetens beräknande ofta uppvisa så låg avgiftspliktig dräktighet, att de uteslutas från förmånen av tullrestitution. Detta gällde bl. a. bärgningsfartyg, isbrytare och större bogserångfartyg, vilka med anledning av det ringa lastutrymmet i regel komme i en betydligt lägre tontalsklass än vanliga lastfartyg av motsvarande storlek. Vidare vore de nuvarande bestämmelserna olämpliga med hänsyn därtill, att örlogs- och andra kronofartyg överhuvud taget icke kunde anses äga någon »avgiftspliktig» dräktighet i egentlig mening.

De sålunda anförda synpunkterna förtjäna utan tvivel beaktande. Emellertid sammanhänger den nuvarande fyrtiotonsgränsen med gällande tullbeskattning av fartyg, i det att tulltaxan skiljer mellan fartyg av järn med nettodräktighet av 40 registerton eller därunder, vilka draga tull av 10 procent av värdet, och andra fartyg, som äro tullfria. Under sådana förhållanden torde frågan om en lämpligare avvägning av de för tullrestitution gällande tontalsgränserna kunna upptagas först i samband med en revision av tulltaxebestämmelserna på området. Med anledning härav hava vi inskränkt oss till att föreslå, att det nuvarande uttrycket »avgiftspliktig dräktighet» ersättes med ordet »nettodräktighet» såsom bättre motsvarande de faktiska förhållandena. Det må framhållas, att någon ändring i sak icke föranledes härigenom, alldenstund den avgiftspliktiga dräktigheten beräknas lika med nettodräktigheten.

Såsom redan förut nämnts gäller beträffande järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 ton som villkor för restitutionen, att fartyget »är avsett att erhålla eller äger utländsk nationalitet», vilket förhållande skall behörigen styrkas. Då enligt förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter detta styrkande icke skulle såsom nu behöva ske vid den tidpunkt, då fartyget är färdigt utan först i samband med ingivande av ansökning om restitutionsbeloppets utbekommande, vid vilket tillfälle frågan om fartygets nationalitet kan förutsättas hava blivit definitivt ordnad, har i stället endast använts uttrycket »utländskt» järnfartyg.

Förutom beträffande vissa fartyg äga här ifrågavarande restitutionsbestämmelser tillämpning jämväl med avseende på skeppsdockor, dockportar, pontoner och slipar. I ovanberörda, av Sveriges varvsindustriförening till oss ingivna skrivelse hemställes, att stapelbädd i restitutionsavseende måtte

jämställas med slip, vilket hittills icke ansetts kunna författningsenligt medgivas. Såsom stöd för denna hemställan anföres bland annat följande.

Inom skeppsbyggeriet avses med slip ej blott den bädd med upphalningssläde och maskineri, som användes för fartygs torrsättning, för reparationer o. dyl., utan även den bädd med tillhörande anordningar, på vilken nya fartyg uppbyggas (stapelståendet), inklusive den avlöpningssläde, med vilken sjösättningen äger rum, samt de för avlöpningen nödvändiga maskinella anordningarna (hydraulisk igångsättningsanordning etc.). Ordet slip är ursprungligen engelskt och har där i alla tider använts som beteckning för såväl reparationsbädd (slipway, patentslip) som för nybyggnadsbädd (buildingslip). Dockor och upphalningsslipar användas nämligen för fartygs nybyggnad, lika väl som nybyggnadsslipar användas vid reparation eller nybyggnadsarbeten, såsom nedanstående torde närmare klarlägga.

Fartygsskrov, speciellt för tankfartyg, kunna, då de byggas under den kalla årstiden, mången gång ej helt fullbordas före sjösättningen på grund av omöjligheten att utföra den behövliga vattenprovningen av tankarna. De måste därför sjösättas, så snart arbetet fortskridit så långt, att fartyget flyter, varefter detta vid lämplig tidpunkt intages i docka för resterande skrovarbetes fullbordande. Vid ett svenskt varv finnas vattenportar utanför nybyggnadssliparna. Här har vid flera tillfällen förekommit, att fartyg, som skolat ombyggas, intagits på nybyggnadsslipen, där ombyggnadsarbetena utförts. Reparationsarbetenas utförande på nybyggnadssliparna förekommer självfallet även, då fartyg under byggandet eller vid sjösättningen kommit till skada (eldsvåda, slädens urspårning eller dyl.).

De sålunda lämnade sakuppgifterna hava bestyrkts av professorn i skeppsbyggeri vid Chalmers Tekniska Institut, Joh. Rosengren.

I skrivelsen framhålles vidare, att de nuvarande bestämmelserna medföra det säkerligen aldrig avsedda förhållandet, att förmånen av tullrestitution blir mindre för fartygsnybyggnad och fartygsreparationer, som ske på nybyggnadsslip, än för dem, vilka äga rum i docka eller på upphalningsslip, varjämte förmånen skiftar under samma fartygs byggnadstid beroende på huruvida skrovbygget helt fullföljes på nybyggnadsslipen eller av orsaker, sammanhängande med klimatet etc., anses böra överflyttas från nybyggnadsslip till docka.

Vad sålunda anförts synes utgöra tillräckliga motiv för att i här förevarande avseende jämställa stapelbäddar med slipar. I anledning härav har i förslaget — jämte skeppsdocka, dockport, ponton och slip — upptagits jämväl stapelbädd. Det må i detta sammanhang framhållas, att för nämnda anordningar och hjälpmedel erforderliga och till desamma hörande utrustningsartiklar, såsom kranar, kättingar o. dyl., självfallet böra innefattas i restitutionsrätten.

Såsom förut nämnts är rätt till tullrestitution medgiven för bl. a. sådana anordningar, som närmast hava till syfte att möjliggöra sjösättningen av fartyg o. dyl., såsom skeppsdockor och slipar. En naturlig konsekvens härav synes böra vara, att restitutionsrätt beviljas även för andra, i och för sjösättningen ovillkorligen erforderliga hjälpmedel. Sålunda torde restitution även böra åtnjutas för vid sjösättningstillfället använda kättingar, i den mån de

sedermera äro oanvändbara för andra ändamål, vilket ofta lärer vara fallet. Likaledes synes restitution böra medgivas för vid stapelavlöpningen förbrukade smörjmedel (»launching-grease» o. dyl.). I anledning härav hava bestämmelserna i förslaget givits en avfattning, varigenom rätt till tullrestitution även skulle komma att åtnjutas för materialier och andra artiklar, som använts för sjösättning av sådana fartyg etc., som i författningsrummet avses.

Beträffande övriga förslag till ändringar av bestämmelserna rörande varvsindustrirestitution tillåta vi oss hänvisa till vad som förut anförts rörande motsvarande ändringar beträffande allmän industrirestitution. Slutligen må nämnas, att vissa av de bestämmelser, som för närvarande äro intagna i § 12 tulltaxeförordningen, i förslaget äro i mer eller mindre ändrat skick upptagna i annat sammanhang. Sålunda återfinnas vissa i mom. a av sagda paragraf meddelade föreskrifter i 2 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter, varjämte bestämmelserna i mom. c—d i viss mån motsvaras av föreskrifterna i 10 § av samma förslag.

3 §.

Denna paragraf motsvarar § 13 mom. 3 tulltaxeförordningen.

Genom remiss den 21 februari 1928 har chefen för jordbruksdepartementet till oss överlämnat handlingarna i ett ärende rörande tillämpningen av förordningen angående utförselbevis för råg och vete m. m. för att tagas under övervägande, i vad angår en i ärendet väckt fråga rörande utsträckt rätt till tullrestitution beträffande förmalningsprodukter av vissa slag av spannmål. Av nämnda handlingar framgår bl. a. följande.

I en den 1 december 1926 till chefen för jordbruksdepartementet ingiven skrivelse hemställde en representant för kvarnindustrien om åtgärders vidtagande för att möjliggöra utlämnandet av utförselbevis jämväl vid utförsel av malen råg och malet vete. Såsom motiv för det gjorda yrkandet anfördes i huvudsak, att, sedan till följd av utförselbevisen för råg och vete de med svenska kvarnar konkurrerande fabrikanterna i grannländerna kunde köpa sin råvara till ett pris, som understege det normala med ett belopp, som motsvarade den svenska tullen, exporten av mjöl omöjliggjorts för det fall att vederbörande exportör icke på grund av tidigare import vore berättigad till tullrestitution, samt att det givetvis ej kunde vara av intresse för landet att, till förfång för mjölexporten, understödja en export av råg och vete såsom råvara.

I ett den 20 januari 1927 avgivet, gemensamt utlåtande över berörda framställning anförde kommerskollegium och lantbruksstyrelsen bl. a. följande.

Möjligt är att, som sökanden gör gällande, utförselbevisen i någon mån försvårat avsättningsmöjligheterna för svenskt mjöl i grannländerna även på sådant sätt, att, tack vare dem, den utländska kvarnindustrien kunnat bliva i tillfälle att inköpa svensk spannmål billigare än de svenska kvar-

narna, om det än måste ligga en stark överdrift i sökandens påstående, att svensk spannmål i ifrågavarande länder kunnat köpas så mycket billigare som motsvarar tullbeloppet. Anmärkningsvärt är likväl, att, som framgår av den av Sveriges allmänna lantbrukssällskap anförda statistiken, mjölexporten icke synes ha avtagit i omfattning under den tid, utförselbevisen för råg och vete varit i tillämpning.

Otvivelaktigt ligger det en viss konsekvens i fordran på att minst samma tullförmåner skola åtnjutas vid utförsel av förädlad vara som vid utförsel av den därvid använda råvaran. Enligt det tyska systemet för utförselbevis, vilket legat till grund för konstruktionen av gällande svenska förordning i ämnet, medgives ock utförselbevis vid export av såväl malen som omalen brödspannmål och därjämte vid export av malt. Emellertid besitter kvarnindustrien redan i det nu stadgade restitutionsförfarandet en förmån, som åtminstone beträffande det praktiskt viktigare vetemjölet gör densamma väsentligen jämställd med spannmålsproducenterna. Parallellbestämmelser, om än på olika sätt konstruerade, rörande tullrestitution och till tullfri export berättigande eller inlösningsbara utförselbevis för kvarnprodukter kunna icke gärna existera. I varje fall torde antagligen nu gällande bestämmelser i tulltaxeförordningen i hithörande ämne få underkastas revision, i händelse den av sökanden påkallade ändringen i förordningen om utförselbevis genomföres. Då sistnämnda förordning endast är av provisorisk natur, synas likväl några därav föranledda ändringar i tulltaxeförordningen icke böra vidtagas.

I anslutning till vad sålunda anförts avstyrkte ämbetsverken bifall till framställningen, i vad den avsåge vidtagande av omedelbara åtgärder för en utvidgning av utförselbevissystemet, men hemställde, att det i framställningen berörda spörsmålet måtte upptagas till en allsidig undersökning, vars resultat borde föreligga, då frågan uppkomme om ett eventuellt förnyande av gällande provisoriska förordning angående utförselbevis för råg och vete.

Under erinran att sagda förordning upphör att gälla med utgången av juli 1928 anbefallde Kungl. Maj:t den 27 juni 1927 kommerskollegium, generaltullstyrelsen och lantbruksstyrelsen att gemensamt avgiva yttrande bl. a. angående de erfarenheter, som vunnits vid tillämpningen av bestämmelserna rörande utförselbevis för råg och vete. Sedermera överlämnades till ämbetsverken, för att tagas i övervägande vid avgivande av nämnda yttrande, ovanberörda framställning rörande åtgärders vidtagande för att möjliggöra utlämnandet av utförselbevis jämväl vid utförsel av malen råg och malet vete. Beträffande sistnämnda fråga anförde ämbetsverken i sitt den 30 september 1927 avgivna utlåtande bl. a. följande.

En utsträckning av utförselbevissystemet till att omfatta även malen spannmål skulle för kvarnidkarna tydligen innefatta den fördelen, att de bleve i stånd att exportera förmalningsprodukter på grundval av tullfri eller därmed i prishänseende jämställd inhemsk råvara utan föregående import av omalen spannmål, under det att de enligt det gällande restitutionssystemet först måste importera spannmålen till kvantitet, som motsvarar den i förmalningsprodukten ingående råvaran, och därför erlägga tull och samtidigt tillkännagiva sin avsikt att av den införda spannmålen

förmala mjöl eller gryn för export för att erhålla möjlighet till restitution av den erlagda tullen. Visserligen fordras ej, att den utförda förmalningsprodukten skall hava framställts av just den importerade spannmål, för vilken restitution av erlagd tull ifrågasättes, icke ens att den över huvud taget framställts av utländsk spannmål. Men vid utförsel av rågmjöl kan restitution erhållas endast av tull för införd råg och vid utförsel av vetemjöl eller vetegryn endast av tull för infört vete. Importen måste vidare hava företagits av kvarnidkaren själv och som regel hava skett vid samma tullplats som den, vid vilken utförsel äger rum. Dessa bestämmelser begränsa tydligen i viktiga hänseenden kvarnindustriens möjligheter att begagna sig av restitutionsförfarandet, dels på sådant sätt, att kvarnar, som icke själva importera spannmål, vilket huvudsakligen torde vara de smärre företagen, äro avskurna därifrån, dels så att restitution vid export av rågmjöl i allmänhet endast i jämförelsevis ringa omfattning kan ifrågakomma, då som regel importbehovet av råg är ganska litet.

Efter att hava anfört en del siffror till belysande av utförseln av råg- och vetemjöl under tiden 1 augusti 1924—31 juli 1927 yttrade ämbetsverken i fortsättningen följande.

Av anförda siffror att döma kan knappast någon sådan tendens till nedgång i mjölexporten skönjas, som kunde ge stöd för påståendet, att utförselbevisen skulle inverka avsevärt försvårande på denna export. Siffrorna rörande vetemjölsexporten äro för tiden augusti 1926—juli 1927 visserligen för de flesta månader lägre än för motsvarande månader 1925/26 men däremot nästan genomgående betydligt högre än för 1924/25.

Emellertid finna ämbetsverken det obetingat vara förenat med rättvisa och billighet, att vid utförseln av förädlad spannmål medgivas minst samma tullförmåner som vid utförseln av den härför använda råvaran. En sålunda utvidgad förmån för kvarnindustrien vid exporten av dess produkter kan icke heller lända jordbruket till men. Särskilt bör en ökad möjlighet till export av rågmjöl kunna medföra en för jordbruket gynnsam verkan, då härigenom avsättningsmöjligheterna för inhemsk råg förbättras.

Full jämställdhet i förevarande hänseende skulle tydligen vinnas, därest bestämmelserna om utförselbevis utsträcktes att gälla även den i förmalningsprodukter av råg och vete ingående råvaran. Något principiellt hinder för en sådan anordning anse ämbetsverken icke föreligga. Anmärkas bör, att i gällande tyska förordning angående utförselbevis för spannmål (Einfuhrscheine) stadgas rätt att erhålla sådana bevis jämväl vid utförsel av kvarnprodukter och malt. Såsom kommerskollegium och lantbruksstyrelsen framhållit i sitt utlåtande i förevarande ämne den 20 januari 1927, komme det dock att medföra praktiska olägenheter, om två till ändamålet så likartade institut som införselbevis och tullrestitution i avseende på utförsel av förmalningsprodukter av spannmål samtidigt förekomme i tillämpning. En utväg vore då att upphäva bestämmelserna angående tullrestitution i tulltaxeförordningen § 13 mom. 3 och i förordningen om utförselbevis införa bestämmelser angående utförselbevis för mjöl och gryn samt angående de grunder, som därvid borde tillämpas för beräkning av utbytesförhållandena jämte nödiga kontrollföreskrifter. En sådan lösning av frågan kunna ämbetsverken dock icke förorda med hänsyn till att, enligt deras åsikt, förordningen om utförselbevis fortfarande bör givas allenast provisorisk giltighet, under det att tulltaxeförordningens bestämmelser om tullrestitution äro och böra vara beräknade för större varaktighet.

Det återstår då att pröva, huruvida, med bibehållande av nuvarande system för tullrestitution, bestämmelserna i tulltaxeförordningen § 13 mom. 3 lämpligen kunna ändras så att de framställda önskemålen kunna bliva tillgodosedda. Vad först beträffar frågan om den som villkor för restitutionsrätten stadgade identiteten mellan importör och exportör, följer av själva naturen hos ett system, som innefattar restitution av redan erlagd tull, att fordran å sådan identitet icke kan eftergivas. Däremot synes det ämbetsverken icke finnas någon egentlig betänklighet mot att vidtaga den förändring, vilken, såsom ovan anförts, förordats av flera bland de sammanslutningar, som yttrat sig i ärendet, nämligen att restitution må medgivas av erlagd tull för vare sig råg eller vete, likgiltigt vilket slag, vid export av i tulltaxeförordningen § 13 mom. 3 nämnda förmalningsprodukter. Väl skulle härav otvivelaktigt bliva följden, att tullrestitution ofta komme att medgivas vid export av produkter, som kanske uteslutande tillverkats av inhemsk råvara. Något sådant torde knappast ha åsyftats, då bestämmelser om ifrågavarande slag av restitution först intogos i svensk lagstiftning, vilket skedde samtidigt med spannmålstullarnas införande år 1888. Icke desto mindre torde i praktiken fall av denna beskaffenhet ofta förekommit, och i och för sig synes ett dylikt förfaringssätt icke böra giva anledning till anmärkning. Under vissa år har en trafik av angivet slag erhållit en extra premie till följd av de abnormt låga priser, som understundom förekommit på svensk spannmål, särskilt vete, i jämförelse med motsvarande utländsk vara. Det härigenom möjliggjorda utbytet av svenskt mjöl i utlandet till mycket reducerade priser har ock, enligt vad känt är, framkallat ett visst missnöje, särskilt i Danmark. Då emellertid nu tack vare utförselbevisen ett medel skapats att i viss mån utjämna prisskillnaden mellan inhemsk och importerad brödsäd, torde grunden för berörda klagomål kunna anses väsentligen undanröjd.

Bestämmelsen, att den införda spannmålen, för att berättiga till tullrestitution, skall ha införts *direkt* från utlandet, infördes först i 1910 års och sedan i 1911 års tulltaxeförordning på förslag av tulltaxekommittén, vilken dock för denna författningsändring icke anfört någon motivering. Såsom framgår av ett utlåtande av generaltullstyrelsen den 2 februari 1907 hade emellertid redan dessförinnan det då i tulltaxeunderrättelserna § 9 mom. 3 A — vilket författningsrum i gällande tulltaxeförordning motsvarar § 13 mom. 3 — förekommande uttrycket »från utlandet införd» ansetts innebära, att den införda omalna spannmålen för att berättiga till tullrestitution skulle hava *direkt* förtullats och således icke hava varit upplagd å nederlag, en tolkning som ansetts bekräftad genom jämförelse med i stycket B av samma moment i tulltaxeunderrättelserna använt uttryck. Något vägande sakligt skäl för bibehållande av denna inskränkning i rätten till tullrestitution för mjöl och gryn synes ämbetsverken dock icke förefinnas, varför ett tillmötesgående i denna punkt av det av Skånes handelskammare och Svenska kvarnföreningen gjorda yrkandet icke bör kunna giva anledning till betänkligheter.

Ehuru ämbetsverken för sin del vore benägna att förorda de ändringar i tulltaxeförordningen § 13 mom. 3, som här ifrågasatts, hava de dock ansett sig icke nu böra tillstyrka omedelbara åtgärder i sådant avseende med hänsyn till den för närvarande genom särskilda sakkunniga pågående utredningen angående omarbetning av samtliga tullrestitutionsbestämmelser. Ämbetsverken, som icke finna nu berörda spörsmål äga det nödvändiga samband med frågan om eventuell förlängd giltighet av förordningen om

utförselbevis för råg och vete, att beslut i bägge dessa ämnen måste fattas samtidigt, hemställa fördenskull, att föreliggande ärende måtte överlämnas till vidare behandling av de inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga för revision av gällande tulltaxa.

För egen del få vi i ärendet anföra följande.

Såsom av den ovan lämnade redogörelsen för avgivna yttranden i ärendet framgår, har denna fråga uppstått först i och med införandet av bestämmelserna rörande utförselbevis för råg och vete. Då emellertid dessa bestämmelser äro av provisorisk natur, synes knappast någon anledning föreligga att på grund av desamma vidtaga ändringar i gällande restitutionsbestämmelser, en uppfattning åt vilken även kommerskollegium och generaltullstyrelsen givit uttryck i det första av de ovan refererade yttrandena. Vidare bör tagas i betraktande, att de i § 13 mom. 3 tulltaxeförordningen intagna bestämmelserna rörande tullrestitution för vissa kvarnprodukter redan nu innebära avsevärt större förmåner än övriga restitutionsbestämmelser, i det att restitution generellt är medgiven jämväl för förmalningsprodukter av inhemsk spannmål, under villkor att en motsvarande kvantitet utländsk spannmål blivit till riket införd. Med hänsyn till svårigheten att överblicka konsekvenserna av ett dylikt allmänt eftergivande av kravet på materiell identitet måste en ytterligare utvidgning av berörda medgivande, på sätt som av ämbetsverken i det senare yttrandet ifrågasatts, enligt vår uppfattning ingiva starka betänkligheter. Av den av ämbetsverken förebragta utredningen rörande omfattningen av mjölexporten under de senare åren synes icke heller framgå, att för kvarnindustriens del något större behov av en dylik utvidgning skulle föreligga. Då slutligen utförselbevisen tillkommit för att bereda det svenska lantbruket ett stöd gent emot kvarnindustriens prispolitik, synes det knappast riktigt att taga utförselbevisen såsom utgångspunkt för en utvidgning av kvarnindustriens rätt till tullrestitution.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter hava vi icke ansett oss böra föreslå någon sådan ändring av bestämmelserna rörande kvarnindustrirestitution, varigenom rätten till tullrestitution skulle utvidgas därhän, att införsel av råg eller vete finge berättiga till tullrestitution vid utförsel av mjöl, oavsett om råvaran därvid utgjordes av råg eller vete. Däremot hava vi, av skäl som av ämbetsverken anförts, funnit oss böra föreslå, att bestämmelserna ändras i syfte att restitution må kunna medgivas även för det fall, att varan förut varit upplagd å nederlag. För ändamålet har i det nu förekommande uttrycket »direkt från utlandet» ordet »direkt» uteslutits. Härigenom tillgodoses även ett från frihamnshåll framfört önskemål, att bestämmelsen formuleras på sådant sätt, att den icke må föranleda vägran av tullrestitution, på grund av att spannmålen lossats i frihamn. I förslaget komma de sålunda vidtagna ändringarna att framstå så mycket tydligare, därigenom att i 9 § av tullrestitutionsförordningen lämnas uttrycklig föreskrift därom, att tullrestitution enligt bestämmelserna i förordningen må

åtnjutas icke blott för varor, som införts direkt från utlandet, utan även för varor, som uttagits från tullnederlag eller inkommit från frihamn.

I samband med den sålunda föreslagna ändringen har den i § 13 mom. 3 e) förekommande bestämmelsen, enligt vilken den omalna spannmålen, för vilken restitution av tullmedlen beviljas, skall vara inom de näst före utförseln förflutna sex månaderna till riket införd, ersatts med en föreskrift, enligt vilken nämnda tidsfrist i stället skall räknas från dagen för spannmålens anmälning till förtullning.

I ovanberörda av kommerskollegium, generaltullstyrelsen och lantbruksstyrelsen gemensamt avgivna utlåtande påpekades, att kvarnindustriens möjligheter att begagna sig av restitutionsförfarandet begränsades bland annat därav, att enligt gällande bestämmelser importen av spannmålen i regel skall hava skett vid samma tullplats som den, vid vilken utförseln äger rum. Uttalandet ifråga hänför sig till ett i § 13 mom. 3 c) intaget stadgande, enligt vilket införseln av den omalna och utförseln av den förmalna spannmålen, såvida icke generaltullstyrelsen i särskilt fall annorlunda medgivit, skall äga rum vid en och samma tullplats. Detta stadgande jämte en därtill hörande föreskrift angående platsen för ingivande av angivningsinlagor m. m. hava i förslaget uteslutits, enär det varken ur kontrollsynpunkt eller av andra skäl synes erforderligt att på dylikt sätt binda in- och utförseln vid bestämda tullplatser. Skulle i enstaka fall behov därav föreligga, torde föreskrift härom kunna lämnas i samband med meddelandet av restitutionsrätten.

I anslutning till vår ovan uttalade uppfattning, att in- och utförseln icke behöver äga rum vid bestämda tullplatser, har i förslaget även uteslutits den i början av § 13 mom. 3 intagna bestämmelsen, enligt vilken utförseln skall ske sjöledes, d. v. s. från en sjötullplats.

Beträffande punkt a) i här berörda moment har icke vidtagits någon annan ändring, än att föreskrifterna rörande provtypernas fastställande, i syfte att erhålla en överskådligare uppställning av de för restitutionsrätten grundläggande villkoren, i förslaget utbrutits ur motsvarande punkt och i stället placerats i slutet av paragrafen.

De viktiga bestämmelserna i punkt b) hava upptagits särskilt för sig, varvid dock de i första hälften av punkten intagna kalkylerna, vilka icke äro nödvändiga för den praktiska tillämpningen av bestämmelserna, ansetts kunna uteslutas.

Den i punkt d) intagna bestämmelsen rörande minimikvantitet för utförseln har av skäl som i allmänna motiveringen anförts vid behandlingen av frågan rörande dylika minimikvantiteter uteslutits. I samma punkt äro intagna föreskrifter angående avgivandet av vissa uppgifter rörande förmalningsproduktens beskaffenhet med hänsyn till utbytesklass m. m. Dessa bestämmelser hava med vissa redaktionella ändringar upptagits i 10 § c) av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter, varför desamma här uteslutits.

En i punkt f) intagen bestämmelse, enligt vilken tullförvaltning skall meddela attest rörande den utbytesklass, till vilken utförselvaran är hänförlig, har såsom endast utgörande en tjänsteföreskrift uteslutits. Genom att kvarnidkaren är skyldig att lämna uppgift om utbytesklassen, synes även kunna uteslutas det i början av samma punkt intagna stadgandet, enligt vilket förmalningsprodukten icke får vara underlägsen gällande provtyp för den uppgivna utbytesklassen. Likaledes torde kunna utgå den i senare delen av samma punkt intagna bestämmelsen, enligt vilken restitution må, i fråga om utförselvara, som befunnits vara underlägsen motsvarande provtyp men däremot attesterats vara hänförlig till annan utbytesklass, kunna medgivas enligt bestämmelserna för sådan klass utan hinder av anförda besvär över denna varas attestering. Denna bestämmelse torde mycket sällan om ens någonsin hava kommit i praktisk tillämpning. Skulle i något enstaka fall en kvarnidkare göra anspråk på utbetalande av tullrestitution efter den attesterade utbytesklassen, oaktat han anfört besvär över attesteringen, synes sådan utbetalning kunna ske utan att särskild bestämmelse därom förefinnes.

Nuvarande punkt g) har kunnat utgå, sedan i de inledande bestämmelserna uttryckligen angivits, att vederbörande förmalningsprodukter skola vara av *enbart* råg eller vete, varjämte punkt h) har uteslutits såsom endast innehållande tjänsteföreskrifter. Sedan andra grunder föreslagits för verificeringen av utförseln av restitutionsgods — de föreslagna nya bestämmelserna återfinnas i 8 § av kungörelsen med tillämpningsföreskrifter — har även punkt i) uteslutits. Av skäl som anförts vid behandlingen av frågan rörande tullkontrollen och bokföringen har föreslagits, att förandet av avräkningsdiarium skulle helt och hållet ankomma på vederbörande näringsidkare. I anslutning härtill har ur bestämmelserna uteslutits jämväl punkt k).

Sedan i 9 och 10 §§ av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter intagits för de olika restitutionsformerna i viss mån gemensamma bestämmelser rörande platsen och tiden för ingivande av ansökning om utbekommande av restitution samt om ansöknings innehåll och de handlingar, som skola åtfölja ansökningen, vilka bestämmelser i åtskilliga avseenden skilja sig från de nu gällande, har slutligen även punkt l) i mom. 3 ansetts kunna utgå.

4 §.

I denna paragraf meddelas de grundläggande bestämmelserna för åtnjutande av rätt till handelsrestitution. Paragrafen motsvarar närmast §§ 1 och 3 samt första stycket av § 8 mom. 2 av förordningen den 13 december 1912 (nr 355) angående tullrestitution i vissa fall vid återutförsel av utländsk vara.

Enligt § 3 av nämnda förordning äger Konungen bestämma, för vilka varor och, där med avseende å särskilt varuslag så erfordras, under vilka förutsättningar rätten till tullrestitution må åtnjutas. Från restitutionsrätt

äro emellertid jämlikt ett stadgande i samma paragraf helt och hållet undantagna spannmål, omalen eller malen, levande djur, brännvin och sprit, alla slag, och vin samt sådan vara, som är avsedd att återsändas till produktions- eller inköpslandet eller till producentens eller den ursprunglige säljarens ombud i annat land.

I samband med utfärdandet av nämnda förordning meddelade Kungl. Maj:t på administrativ väg en förteckning å varuslag, för vilka handelsrestitution finge åtnjutas. Vid upprättandet av den ursprungliga förteckningen hade av olika skäl undantagits åtskilliga varuslag. Sålunda hade först och främst uteslutits alla värdetull underkastade varor, vilka för övrigt redan på grund av förordningens lydelse voro undantagna från restitutionsrätt. Ävenledes hade uteslutits varor, vilka voro underkastade stycketull. Vidare hade av tulltekniska skäl vissa varor ansetts icke kunna upptagas i förteckningen. Slutligen hade vissa större eller mindre varugrupper uteslutits på grund av från industriens sida framhållna betänkligheter mot en alltför vidsträckt tillämpning av här ifrågavarande restitutionsinstitut.

Med anledning av en framställning från Stockholms handelskammare, i syfte att ovanberörda varuförteckning måtte omarbetas, så att i densamma upptoges alla i tulltaxan förekommande varuslag med undantag av de varor, för vilka enligt § 3 av förordningen restitutionsrätt i intet fall finge medgivas, uppdrog Kungl. Maj:t på sin tid åt kommerskollegium att med biträde av erforderliga sakkunniga undersöka, i vad mån varuförteckningen kunde utvidgas. Resultatet av denna undersökning blev, att förteckningen kompletterades med åtskilliga nya varuslag. Sålunda upptogos i densamma vissa varor, som äro underkastade stycketull, varjämte ett stort antal artiklar, som förut varit undantagna på grund av tulltekniska skäl eller till följd av från industriens sida framförda betänkligheter, nu infördes i förteckningen. Däremot gjordes icke då någon ändring beträffande varor, som draga värdetull. Emellertid har sedermera genom beslut av 1926 års riksdag restitutionsrätten utvidgats även till dylika varor utan att dock förteckningen ännu undergått någon därav betingad komplettering.

Efter den sålunda vidtagna, mera omfattande utvidgningen av förteckningen har densamma gång efter annan ytterligare kompletterats med nya varuslag.

I åtskilliga till oss inkomna framställningar hava nu framställts förnyade krav på att rätt till handelsrestitution må medgivas för alla varor utom dem, som äro i själva förordningen särskilt undantagna. Såsom skäl härför har anförts, bl. a., att de farhågor, som från industriens sida framförts mot en utvidgning av denna rätt, icke besannats. Därjämte framhålles att den nuvarande anordningen, genom vilken upptagandet i förteckningen av nya varuslag är beroende på särskild ansökning, medför onödig omgång och tidsförlust.

En granskning av den nu gällande förteckningen över varor, för vilka rätt till handelsrestitution är medgiven, ger vid handen, att i densamma

redan är upptaget flertalet av de varuslag, som överhuvud taget kunna ifrågakomma, då det gäller handelsrestitution. De industrivaror, som fortfarande saknas i förteckningen, äro huvudsakligen vissa grövre järn- och metallvaror ävensom, enligt vad förut nämnts, värdetull underkastade varor, såsom vissa maskiner och maskindelar. I förteckningen äro ej heller upptagna automobildelar, som i detta sammanhang hava särskilt intresse, enär förslag om deras upptagande i förteckningen ingivits till Kungl. Maj:t. För övrigt utgöras de icke restitutionsberättigade artiklarna till väsentlig del av vissa födoämnen, av vilka dock flertalet äro av den karaktär, att något behov av handelsrestitution för desamma knappast torde komma att göra sig gällande. Under sådana förhållanden torde med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke rätten till handelsrestitution skulle kunna utsträckas till samtliga varuslag, som icke äro i förordningen särskilt undantagna från sådan rätt, i vilket fall den nuvarande förteckningen å restitutionsberättigade varor helt och hållet komme att bortfalla.

En sådan anordning synes knappast böra giva anledning till några farhågor från industriens sida. Enligt vad erfarenheten visat, har rätten till handelsrestitution hittills blivit utnyttjad i jämförelsevis ringa utsträckning. Detta förklaras bl. a. därav, att de för transithandeln avsedda större stapelartiklarna och finansvarorna i allmänhet gå till frihamnarna, som för ändamålet äga goda lagringsmöjligheter och även erbjuda enklare former för tullkontrollen än restitutionsförfarandet. Ur industriens synpunkt torde därför föga vara vunnet med att från rätten till handelsrestitution undantagas vissa särskilda varor, ty i den mån dessa bliva föremål för någon mera betydande transithandel, lärer denna handel med hänsyn till ovan anförda omständigheter ändock förr eller senare komma att koncentreras till frihamnarna, vilka kunna utnyttjas för alla slag av varor.

Vad beträffar de ur tullteknisk synpunkt anförda betänkligheterna mot en utvidgning av restitutionsrätten må anföras följande.

Vid uppgörandet av förteckningen å restitutionsberättigade varor hade ursprungligen den omständigheten, att en vara genom en mer eller mindre väsentlig förändring eller bearbetning kunde bliva hänförlig till rubrik med högre tullsats, ofta tillmätts avgörande betydelse och föranlett, att åtskilliga varuslag uteslutits från restitutionsrätt. Emellertid bör beaktas, att restitutionsrätten icke skulle oinskränkt tillkomma vilken köpman som helst utan bliva beroende på prövning av vederbörandes redbarhet och lämplighet i övrigt för erhållande av restitutionsrätten, vilken prövning skulle verkställas av generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium och efter auktoriserad handelskammares hörande. Man torde hava anledning förvänta, att vid denna prövning nödig försiktighet iakttages, så att fordringarna på restitutionsrättsinnehavarens kvalifikationer icke eftersättas. I betraktande härav och då rätten till övriga slag av restitution är baserad på förtroende till restitutionsrättsinnehavaren, synes det knappast nödvändigt att av nu berörda anledning undantaga vissa varor från restitutionsrätten, allrahelst

som utbetalandet av restitutionsbeloppen skulle framdeles såsom hittills göras beroende av näringsidkarens på tro och heder avgivna försäkran därom, att varan icke efter införseln undergått någon bearbetning eller förändring. Det må också framhållas, att vid de kompletteringar, som förteckningen över restitutionsberättigade varor under de senare åren undergått, ofta bortsetts från det förhållandet, att varan genom en enklare bearbetning skulle bliva hänförlig till högre tullbeskattad rubrik.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter hava vi föreslagit en sådan formulering av här ifrågavarande paragraf, varigenom rätt till handelsrestitution skulle få åtnjutas för samtliga varuslag med undantag av de artiklar, som redan nu äro i själva förordningen uttryckligen undantagna från restitutionsrätt, allt givetvis dock endast under den förutsättningen, att varorna icke äro underkastade exportförbud eller att mellanfolkliga överenskommelser icke lägga hinder i vägen för varornas transitförsändning. I samband härmed hava dock ansetts böra särskilt undantagas jämväl sådana varor, som vid utförseln icke äro marknadsgilla. Det ligger nämligen i sakens natur, att rätt till tullrestitution icke bör åtnjutas för sådana från tullverket redan utlämnade varor, vilka sedermera blivit förskämda eller förstörda exempelvis på grund av bristande vård, alltför långvarig lagring o. dyl. Detta kan särskilt tänkas inträffa i fråga om konserver, frukter och andra födoämnen, vissa textilvaror m. m. Självfallet bör det förhållandet, att dylika varor återutföras — kanske endast för att omedelbart efter fartygets avgång kastas över bord — icke medföra rätt till handelsrestitution. Det må i detta sammanhang erinras därom, att skadade och förskämda varor, som ännu icke utlämnats från tullverket, enligt gällande tullstadga må åtnjuta befrielse från tull, därest de förstöras under tullkontroll. Att utsträcka detta medgivande till varor, som redan ställts till varuhavarens disposition, torde av flera skäl få anses uteslutet. Under sådana förhållanden fordrar också konsekvensen, att icke heller tullrestitution medgives för dylika varor.

Här ifrågavarande paragraf företer i övrigt icke några sakliga ändringar i jämförelse med de författningsrum i handelsrestitutionsförordningen, som den närmast motsvarar. Åtskilliga av de i sagda förordning intagna bestämmelserna återfinnas i förslagen i annat sammanhang. Sålunda motsvaras §§ 4, 7 och 13 av förordningen i stort sett av respektive 12, 9 och 11 §§ i förslaget till tullrestitutionsförordning, under det att §§ 2 och 6 av förstnämnda förordning hava sin motsvarighet i 6 § av berörda förslag. Vissa av de bestämmelser, som äro intagna i §§ 5 och 8 samt 10—12 i handelsrestitutionsförordningen, återfinnas i mer eller mindre ändrat skick på olika ställen i förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter. Slutligen hava de i § 9 av nyssnämnda förordning intagna bestämmelserna rörande restitutionens beräknande vid inträffad tullförändring av skäl, som anförts vid behandlingen av frågan rörande materiell identitet, helt och hållet uteslutits.

5 §.

Denna paragraf motsvarar § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen.

Jämlikt punkt b) av nämnda författningsrum må tullrestitution åtnjutas vid återutförsel av från tullverket utlämnad vara bland annat i det fall, att varan befunnits icke överensstämma med gällande leveransavtal och det tillika visas, att varan ej blivit här i riket nyttjad, till annan överlåten eller till försäljning utbjuden. Avsikten med denna bestämmelse har uppenbarligen varit, att restitution skulle kunna medgivas, då varan återutföres på grund av att den befunnits vara behäftad med fel, som visats hava förelegat, innan varan utlämnats från tullverket. Emellertid har det i bestämmelsen förekommande uttrycket »gällande leveransavtal» givit anledning till den tolkningen, att restitution icke må beviljas, därest felet uppkommit under transporten, såvida det icke visats, att säljaren ansvarat för dylik skada. Därtill kommer, att »leveransavtal» i lagen den 20 juni 1905 (nr 38) om köp och byte av lös egendom definieras såsom »köp, som ej avser bestämt gods utan allenast viss myckenhet av angivet slag». Självfallet bör dock restitutionsmedgivandet även avse köp av *bestämt* gods. Med hänsyn till nu anförda omständigheter har uttrycket »gällande leveransavtal» i förslaget ersatts med orden »ingånget köpeavtal».

I flera av de till oss inkomna skrivelserna har gjorts hemställan om borttagande av det nu gällande villkoret, att varan ej blivit till försäljning utbjuden. Såsom skäl härför har anförts, att detta villkor ofta medför obilliga verkningar. Stundom märkes ett fel i en vara först vid det tillfälle, då den vid utbudet till försäljning underkastas närmare granskning. Sålunda upptäckas felaktigheter i vävnadsstycken och mattor ofta, då de första gången upprullas för att visas för en kund.

Ifrågavarande villkor har uppenbarligen tillkommit i syfte att förhindra tullrestitutionsbestämmelsernas utnyttjande för varor, vilka införts i syfte att utbjudas inom landet men som sedermera återutförts, på grund av att de här icke vunnit avsättning. Då emellertid restitutionsmedgivandet uttryckligen avser endast varor, som icke överensstämma med ingånget köpeavtal, d. v. s. felaktigt levererade varor eller eljest varor, med vilka mottagaren icke åtnöjes, synes villkoret ifråga kunna bortfalla. Detta torde så mycket hellre kunna ske som handelskamrarna, vilka få förutsättas hava intresse av att denna restitutionsförmån icke obehörigen utnyttjas, skulle hava att yttra sig rörande ansökningar om restitution. På grund härav hava vi föreslagit, att det hinder för tullrestitution, som nu föreligger, om varan utbjudits till försäljning, må bortfalla.

Enligt en i 10 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter intagen allmän föreskrift skall ansökning om utbekommande av tullrestitution, därest varans in- eller utförsel på sökandens uppdrag ombesörjts av annan person, åtföljas av en av sökanden på tro och heder avgiven försäkran, att sagda person varit sökandens befullmäktigade ombud för ända-

målet. Genom denna bestämmelse har fastslagits kravet på personlig identitet mellan importör och exportör, även då det gäller här ifrågavarande restitutionsform. Detta medför givetvis, att varan icke får överlåtas från en till annan person. Under sådana förhållanden kan ur § 11 mom. 2 b) tulltaxeförordningen jämväl utgå villkoret, att varan icke blivit till annan överlåten.

Efter tillkomsten av här ifrågavarande restitutionsbestämmelser hava inträffat åtskilliga fall, beträffande vilka de fastställda förutsättningarna för medgivande av restitution i ett eller annat avseende icke varit för handen men starka skäl eljest tala för ett dylikt medgivande. I syfte att tullrestitution må kunna åtnjutas även i dylika fall, har under punkt b) föreslagits en mot det nuvarande stadgandet i punkt a) svarande bestämmelse, enligt vilken restitution må beviljas, då »eljest synnerliga skäl föreligga». Vi vilja dock framhålla nödvändigheten av att tillämpningen av detta stadgande sker med all återhållsamhet och huvudsakligen inskränkes till fall, då verkligt ömmande omständigheter tala för ett bifall till restitutionsyrkandet. Under alla förhållanden får stadgandet givetvis icke utnyttjas till att bereda tullrestitution för varor, som visat sig mindre kuranta.

Beträffande slutligen den föreslagna ändringen av tidsfristen för restitutionsvarans återutförsel hänvisas till vad därom anföres i den allmänna motiveringen vid behandlingen av frågan rörande tiden för restitutionsgodsets utförsel.

6 §.

Beträffande innehållet i denna paragraf hänvisas till vad i den allmänna motiveringen anföres vid behandlingen av frågorna rörande prövning av restitutionssökandens kvalifikationer, formen för restitutionsrättens medgivande samt tiden för restitutionsrättens giltighet.

Efter mönster av liknande bestämmelser i §§ 1 och 6 av handelsrestitutionsförordningen har i denna paragraf intagits ett stadgande, enligt vilket rätten till restitution skall anses förfallen, därest de förutsättningar, som legat till grund för meddelandet av denna rätt, sedermera upphöra, vilket stadgande uttryckligen angivits skola gälla även för det fall, att näringsidkare till annan överlåter sin rörelse eller varder försatt i konkurs. I anledning av sistberörda föreskrift må framhållas, att meddelad restitutionsrätt icke bör anses förfallen endast på grund av den omständigheten, att firmanamnet ändrats. Under förutsättning att rörelsen fortfarande bedrives av den, som erhållit restitutionsrätten, varom bevis torde böra ingivas till generaltullstyrelsen eller den tullanstalt, som utövar kontrollen över bokföringen, synes i dylika fall rätten böra kvarstå. Däremot bör densamma givetvis alltid anses förfallen, så snart rörelsen övergår till annan person (fysisk eller juridisk). Vid prövningen av ingivna ansökningar om utbekommande av tullrestitutionsbelopp bör därför i förekommande fall

även undersökas, huruvida någon ändring i nu berörda avseende inträffat, sedan restitutionsrätten meddelades.

7 §.

I denna paragraf äro med vissa ändringar intagna de bestämmelser rörande befrielse från tullavgift, som för närvarande återfinnas i § 12 mom. 1 och § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen.

Enligt förstnämnda författningsrum kan innehavare av skeppsvarv eller mekanisk verkstad, efter därom hos generaltullstyrelsen gjord anhållan, erhålla anstånd med erläggande av tullavgiften, därest han ställer säkerhet, som styrelsen finner betryggande för det belopp, som kan åligga honom att inbetala. Under det att säkerhet sålunda skall godkännas av styrelsen, kan själva säkerhetshandlingen förvaras hos vederbörande tullmyndighet. I det senare författningsrummet är däremot föreskrivet, att säkerheten skall avlämnas till generaltullstyrelsen. Då det knappast finnes någon anledning att göra en dylik åtskillnad med avseende på sättet för säkerhetshandlingens förvarande, hava vi föreslagit, att säkerheten alltid skall avlämnas hos generaltullstyrelsen. Eftersom säkerheten redan enligt nuvarande bestämmelser ändock skall godkännas av styrelsen, kommer en sådan ändring knappast att medföra några ökade besvär för restitutionsrättsinnehavaren.

Såsom bestämmelserna rörande varvsindustrirestitution för närvarande äro avfattade, är restitutionsrätten icke begränsad till vissa bestämda kategorier av näringsidkare (jfr de inledande orden i § 12 mom. 1 tulltaxeförordningen: »den, som här i riket verkställt nybyggnad,» etc.). Under sådana förhållanden måste det anses motiverat, att den särskilda förmånen av befrielse från tullavgift uttryckligen inskränkts till »innehavare av skeppsvarv eller mekanisk verkstad». Sedan i 2 § av här ifrågavarande författningsförslag närmare angivits de särskilda slag av näringsidkare, som skulle komma i åtnjutande av rätt till varvsindustrirestitution — nämligen »idkare av varvs- eller verkstadsrörelse ävensom fartygsägare» — synes nämnda inskränkning böra bortfalla, enär det icke torde finnas någon anledning, varför fartygsägare i här berörda avseende skulle komma i sämre ställning än idkare av varvs- eller verkstadsrörelse.

De övriga ändringar, som föreslagits med avseende på här ifrågavarande bestämmelser, äro av mera redaktionell karaktär, varför någon motivering av desamma icke synes erforderlig.

8 §.

I fråga om bestämmelserna i denna paragraf hänvisas till vad i den allmänna motiveringen anförts vid behandlingen av frågorna rörande tiden för restitutionsgodsets utförsel eller arbetets slutförande samt angående tullrestitution för materialier, som icke kommit till avsedd användning, ävensom angående materiell identitet.

9 §.

I första stycket av denna paragraf äro med vissa redaktionella ändringar intagna de bestämmelser, som för närvarande återfinnas i § 7 av förordningen rörande handelsrestitution. Utan att någon särskild föreskrift funnits därom, har den i nämnda bestämmelser fastslagna normen för restitutionsrättens omfattning med hänsyn till sättet för införseln tillämpats jämväl i fråga om övriga slag av restitution, såvida icke annorlunda blivit särskilt stadgat. Dylika särskilda stadganden finnas för närvarande dels beträffande restitution enligt § 11 mom. 2 b) tulltaxeförordningen, vilket författningsrum på grund av sin formulering icke bereder möjlighet till restitution för varor, som förtullas från tullager, dels beträffande restitution enligt § 13 mom. 3 samma förordning — kvarnindustrirestitution — vilken restitutionsform är begränsad till varor, som införas direkt från utlandet. Av skäl, som i annat sammanhang anförts, har föreslagits, att de för utförsel av berörda slag av restitutionsgods fastställda tidsfristerna skola, i likhet med vad redan är fallet beträffande övriga restitutionsformer, räknas från tiden för varans anmälning till förtullning. Under sådana förhållanden skulle alltså ovanberörda bestämmelser i handelsrestitutionsförordningen komma att erhålla giltighet för alla slag av tullrestitution.

Den i andra stycket av förevarande paragraf intagna bestämmelsen motsvaras av ett stadgande i § 13 mom. 6 tulltaxeförordningen. Detta stadgande, som avser endast de i nämnda paragraf avhandlade slagen av restitution, synes böra tillämpas även i fråga om övriga restitutionsformer, såsom också i praktiken redan skett.

10 §.

Beträffande innehållet i denna paragraf hänvisas till vad i allmänna motiveringen anförts vid behandlingen av frågan rörande tullrestitutionsbeloppens utbetalande.

11 §.

Första stycket av denna paragraf motsvarar § 13 mom. 8 tulltaxeförordningen samt § 13 handelsrestitutionsförordningen.

I andra stycket lämnas en hänvisning till de på området gällande straffbestämmelserna. Dylika bestämmelser äro intagna i 4 § 2 mom. av lagen den 8 juni 1923 (nr 147) om straff för olovlig varuinförsel, vilket författningsrum även innehåller ett stadgande, enligt vilket straff skall ådömas enligt allmänna strafflagen, därest någon obehörigen tillgodogjort sig restitution av eller befrielse från tullavgift. Avfattningen av berörda hänvisning ansluter sig så nära som möjligt till den i nämnda författningsrum använda formuleringen. Dock har det därstädes förekommande uttrycket »an-

givningsinlaga» ansetts böra ersättas med »varuanmälan» för uppnående av överensstämmelse med den i gällande tullstadga använda beteckningen för ifrågavarande handling.

12 §.

I fråga om det i denna paragraf intagna stadgandet hänvisas till vad som förut anförts beträffande formen för tullrestitutionsbestämmelsernas utfärdande.

Förslaget till kungörelse med närmare bestämmelser angående tillämpningen av tullrestitutionsförordningen.

I anslutning till stadgandet i 12 § av förslaget till tullrestitutionsförordning äro i förslaget till kungörelse intagna sådana närmare bestämmelser, som ansetts erforderliga för säkerställande av statsverkets rätt eller eljest för tillämpning av vad i nämnda förordning stadgas. De olika paragraferna i kungörelsen hava ordnats efter den tidsföljd, i vilken bestämmelserna vanligen skulle komma att tillämpas.

Förutom här ifrågavarande bestämmelser komma att erfordras vissa tjänsteföreskrifter rörande sättet för tullkontrollens utövande och exportundersökningens verkställande samt angående varuanmälans innehåll, restitutionsbeloppens avförande o. s. v. Då emellertid generaltullstyrelsen jämlikt den för styrelsen gällande instruktionen äger att utfärda dylika reglementariska föreskrifter, hava vi inskränkt oss till att i samband med motiveringen till de i förslaget till kungörelse intagna bestämmelserna angiva de fall, där särskilda tjänsteföreskrifter synas erforderliga, varjämte framlagts vissa förslag till riktlinjer för föreskrifterna ifråga.

1 §.

Jämlikt 6 § av förslaget till tullrestitutionsförordning skall prövning av fråga angående rätt till industri- eller handelsrestitution ankomma på generaltullstyrelsen efter samråd med kommerskollegium. I anslutning till detta stadgande har i 1 § av kungörelsen med tillämpningsföreskrifter intagits en bestämmelse, enligt vilken näringsidkare, som önskar erhålla sådan rätt, har att därom göra ansökning hos generaltullstyrelsen. Här har sålunda fastslagits, att ansökningen skall göras av näringsidkaren själv och icke exempelvis av person, som endast importerat de av näringsidkaren använda materialierna eller exporterat den färdiga varan. Föreskriften är, med andra ord, ägnad att ytterligare framhäva kravet på personlig identitet mellan importör, tillverkare och exportör. Såsom redan förut i annat sammanhang framhållits medför detta krav dock icke hinder för importör eller exportör, som visar sig hava infört respektive utfört varan för näringsidkarens räkning,

att utfå själva restitutionsbeloppet (jfr bestämmelsen i början av andra stycket i 10 § av förslaget till kungörelse).

Vad beträffar föreskriften att ansökningen om restitutionsrätt skall göras hos generaltullstyrelsen, bör densamma självfallet icke anses innebära, att ansökningen ovillkorligen skall direkt inlämnas till styrelsen. Hinder bör sålunda icke möta att genom vederbörande tullanstalt ingiva ansökningen. Emellertid torde i dylika fall ansökningen böra omedelbart och utan att yttrande över densamma först avgives vidareförsändas till generaltullstyrelsen, i syfte att styrelsen skall bliva i tillfälle att utan dröjsmål inhämta de upplysningar rörande sökanden, som i andra stycket av här ifrågavarande paragraf omförmälas. Där så anses erforderligt, bör samtidigt med inhämtandet av dylika upplysningar infordras yttrande över ansökningen från vederbörande tullanstalt, varvid i förekommande fall även kan lämnas anvisning rörande de frågor, som yttrandet företrädesvis bör avse. (I många fall torde det vara obehövligt att infordra dylika yttranden. Detta gäller särskilt, då ansökningen avser endast förnyande eller förlängning av förut meddelad restitutionsrätt.) Genom en dylik handläggning av ansökningarna rörande restitutionsrätt undvikes den omgång och tidsförlust, som säkerligen mången gång komme att uppstå, därest det bleve obligatoriskt, att ansökningen skulle ingivas till tullanstalten och först efter avgivandet av dess yttrande vidarebefordras till generaltullstyrelsen.

Den senast berörda föreskriften, enligt vilken ansökningen om restitutionsrätt skall göras hos generaltullstyrelsen, motsvarar en bestämmelse i första stycket av § 5 handelsrestitutionsförordningen. Till sagda bestämmelse är fogad den föreskriften, att ansökningen skall vara åtföljd av erforderliga intyg till styrkande av sökandens rätt att driva handel samt de handlingar, han i övrigt vill åberopa till stöd för ansökningen. Denna föreskrift, som saknar motsvarighet i bestämmelserna rörande industrirestitution, har ansetts kunna utgå. Vad särskilt beträffar intygen rörande sökandens rätt att driva handel, måste det anses onödigt att kräva dylika intyg, då det gäller allmänt känt förhållande. Skulle tvekan råda, huruvida sökanden äger sådan rätt, synes det böra ingå i prövningen av ansökningen att genom förfrågan hos vederbörande myndighet skaffa visshet härom.

Den senare delen av här ifrågavarande paragraf innehåller en bestämmelse rörande prövning av ansökning om rätt till industri- och handelsrestitution. (I anslutning till de i 9 § intagna bestämmelserna angående ansökning om utbekommande av själva restitutionsbeloppet äro i 10 § meddelade föreskrifter beträffande prövningen av visst slag av sådan ansökning.) Denna bestämmelse motsvarar i viss mån en i andra stycket av § 5 handelsrestitutionsförordningen intagen föreskrift, enligt vilken generaltullstyrelsen före ärendets avgörande skall infordra yttrande över ansökningen från vederbörande tullmyndighet ävensom handelskammare eller, efter omständigheterna, annan sammanslutning av representanter för handeln eller ock från vederbörande kommunala myndighet. Då det, såsom

ovan nämnts, ofta torde vara onödigt att infordra tullanstaltens yttrande, har stadgandet rörande dylikt yttrande helt och hållet uteslutits. I samband därmed har bestämmelsen omformulerats, i syfte att yttrande från näringssammanslutning icke skulle behöva infordras i självklara fall utan endast då påtagligt behov härav förelåge. I övrigt har föreslagits den ändringen, att generaltullstyrelsen i och för inhämtandet av yttrandet endast skulle hava att hänvända sig till vederbörande auktoriserade handelskammare. Av skäl, som anförts vid behandlingen av frågan rörande villkorlig eller ovillkorlig restitutionsrätt, skulle yttrandena endast avse den sökandes redbarhet och lämplighet i övrigt för erhållande av rätten till restitution och sålunda icke ingå på något bedömande av restitutionsfrågan med hänsyn till halvfabrikatsindustriens intressen. Under sådana förhållanden synes det tillräckligt, att yttranden inhämtas från handelskamrarna, allrahelst som det torde kunna förutsättas, att dessa i tveksamma fall skola i sin ordning inhämta upplysningar rörande den sökande hos någon för ändamålet lämplig specialsammanslutning av näringsidkare eller hos vederbörande kommunala myndigheter. I detta sammanhang må framhållas, att den föreslagna bestämmelsen givetvis icke bör anses innebära hinder för generaltullstyrelsen att, där så anses erforderligt, i och för komplettering av från handelskammare inhämtade upplysningar direkt hänvända sig till specialsammanslutning eller kommunal myndighet.

2 §.

Denna paragraf motsvarar § 12 mom. 1 a) samt första stycket av § 13 mom. 3 c) tulltaxeförordningen ävensom första stycket av § 8 mom. 1 handelsrestitutionsförordningen. Enligt nämnda författningsrum är näringsidkaren skyldig att samtidigt med artiklarnas angivning till förtullning anmäla, att de införas under anspråk på tullrestitution. En liknande bestämmelse plägar intagas i de resolutioner, enligt vilka rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen medgives. Däremot saknas motsvarande föreskrift beträffande tullrestitution enligt § 13 mom. 1 och 2 av samma förordning.

I vissa till oss inkomna skrivelser har gjorts framställning om upphävande av nämnda anmälningsskyldighet. Såsom skäl härför har anförts, att restitutionsansökningar i flera fall blivit avslagna endast på den grund, att avsikten med de införda artiklarnas användning icke blivit vid angivningen anmäld. Ofta vore uraktlåtenheten härutinnan beroende på rent förbiseende eller okunnighet om gällande föreskrifter. Under sådana förhållanden kunde det icke anses med rätt och billighet överensstämmande, att näringsidkaren skulle gå miste om en i övrigt fullt klar rättighet.

Med anledning av vad sålunda anförts må till en början erinras att, beträffande varvs- och kvarnindustrirestitution, nämnda villkor är intaget i den av riksdagen antagna tulltaxeförordningen och följaktligen är av den natur, att undantag därifrån endast under medverkan av riksdagen kan av

Kungl. Maj:t beviljas. Vad däremot beträffar allmän industrirestitution föreligger möjlighet att på administrativ väg erhålla dispens från villkoret ifråga, och vid olika tillfällen har också sådan dispens blivit av Kungl. Maj:t medgiven. Ett dylikt dispensförfarande synes utan olägenhet kunna tillämpas jämväl beträffande varvs- och kvarnindustrirestitution. I syfte att möjliggöra detsamma har villkoret ifråga icke upptagits i förordningen angående tullrestitution utan endast i kungörelsen med tillämpningsföreskrifter. Därjämte har i ändamål att ytterligare underlätta dispensförfarandet föreslagits en bestämmelse, enligt vilken medgivandet av dispens skulle ankomma på prövning av generaltullstyrelsen. Härigenom torde rimliga anspråk på lättnader i berörda avseende hava tillgodosetts. Det må framhållas, att någon generell befrielse från anmälningskravet av olika skäl icke kan ifrågakomma. En sådan är utesluten bland annat på grund av att i tullklareringsattesten skola, enligt vad av 3 § i förslaget till kungörelse närmare framgår, i identifieringssyfte göras vissa anteckningar rörande varor, för vilka tullrestitution kommer att sökas. Emellertid hava bestämmelserna med avsikt formulerats på sådant sätt, att, därest föreskriven anmälan gjorts, rätt till restitution må utan anlitande av berörda dispensförfarande kunna åtnjutas jämväl för varor, som införts innan rätten till tullrestitution beviljats.

3 §.

I denna paragraf meddelas vissa föreskrifter rörande tulltaxeringen av gods, som införes under restitutionsanspråk. Liknande bestämmelser återfinnas för närvarande i andra stycket av § 8 mom. 1 handelsrestitutionsförordningen samt i § 1 av kungörelsen den 29 juni 1926 (nr 366) med närmare bestämmelser rörande handelsrestitution. I fråga om industrirestitution saknas särskilda författningsbestämmelser på området. Vid förefallande behov bruka dock föreskrifter av här berörda slag intagas i de resolutioner, i vilka medgives rätt till industrirestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen.

Här ifrågavarande bestämmelser inledas med ett allmänt stadgande, enligt vilket vid tulltaxering av vara, som införes under anspråk på industri- eller handelsrestitution, skola i tullklareringsattesten antecknas de uppgifter rörande varan, som kunna tjäna till ledning för dess identifiering. Dylika uppgifter torde företrädesvis böra avse exempelvis å varorna befintliga fabrikationsnummer och andra dylika igenkänningsmärken, beträffande vilka kan förutsättas, att de icke behöva rubbas eller utplånas före varornas återutförsel. Därav följer att detta stadgande kan väntas komma i tillämpning huvudsakligen i fråga om varor, som skola återutföras i oförändrat eller obetydligt bearbetat skick. I övrigt torde det böra bliva beroende på vederbörande förrättningsmans bedömande, vilka uppgifter som i de särskilda fallen böra antecknas. Ävenledes bör det stå förrättningsmannen fritt, att ur tullklareringsattesten utelämna dylika uppgifter, därest han anser dem vara av mindre värde ur identifieringssynpunkt. Särskilt gäller detta, då anteck-

nandet av uppgifterna icke kan ske i omedelbart sammanhang med själva tulltaxeringen eller utan att denna avsevärt kompliceras och fördröjes.

I fortsättningen av bestämmelserna angivas vissa särskilda slag av uppgifter, som böra vid tulltaxeringen antecknas. Föreskrifterna härom äro avfattade efter mönster av motsvarande bestämmelser i förenämnda § 1 av kungörelsen med närmare bestämmelser rörande handelsrestitution. Dock har uteslutits uppgiften rörande varans handelsbenämning såsom varande av ringa betydelse ur identifieringssynpunkt. För övrigt hava de föreslagna bestämmelserna med avsikt givits en mindre positiv formulering än de nu gällande. Anledningen härtill är den, att det icke under alla förhållanden torde vara nödvändigt att vid tulltaxeringstillfället specifikt anteckna de uppgifter, som här avses. Särskilt i de fall, då näringsidkaren ordnat sin bokföring på sådant sätt, att enbart med ledning av densamma varans identitet kan nöjaktigt styrkas, torde ur kontrollsynpunkt ofta inga andra uppgifter erfordras än de, som ändock måste i och för tulltaxeringen antecknas i vederbörande tullattest. Det må framhållas att, särskilt i fråga om massimport av vissa varor under restitutionsanspråk, ett starkt behov av de sålunda föreslagna lättnaderna i tullformaliteterna gjort sig gällande.

4 §.

Denna paragraf innehåller vissa bestämmelser rörande tullkontrollen å de under restitutionsanspråk införda varorna. Beträffande de allmänna principerna för ordnandet av denna kontroll hänvisas till vad därom anföres i den allmänna motiveringen vid behandlingen av frågan rörande tullkontrollen och bokföringen. Med avseende på vissa av de i paragrafen intagna detaljföreskrifterna må framhållas följande.

I de resolutioner, i vilka rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen medgives, plägar såsom villkor för restitutionsrätten föreskrivas, att näringsidkaren skall tillhandahålla vederbörande tullförvaltning ritningar, beskrivningar och materialprov å restitutionsvarorna. Det har ansetts lämpligt, att detta villkor bibehålles, varvid detsamma synts böra utsträckas såväl till övriga slag av industrirestitution som till handelsrestitution. Dock må framhållas, att villkoret torde äga praktisk betydelse huvudsakligen beträffande allmän industrirestitution.

Enligt de föreslagna bestämmelserna skulle tullanstalt äga rätt att granska näringsidkarens bokföring över restitutionsvarorna samt att genom tulltjänstemans besök i fabriksanläggning eller å varulager göra sig underrättad om användningen av de under restitutionsanspråk införda varorna. I anslutning härtill har föreslagits ett stadgande, enligt vilket kostnaden för nämnda kontroll skulle bestridas av näringsidkaren efter de grunder, som gälla för tullklarering av gods. Detta innebär, att ersättningen skulle komma att utgå med 2 kr. 50 öre för timme, vartill skulle komma rese- och traktamentsersättning, därest förrättningen äger rum utom tullplats.

Beträffande anledningen till nämnda förslag må framhållas följande.

I förberörda resolutioner rörande rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen föreskrives alltid såsom villkor för restitutionsrätten, att näringsidkaren skall vidkännas alla av medgivandet uppkommande kostnader. De kostnader, som därvid bruka ifrågakomma, äro i första rummet ersättning för bevakning av restitutionsgodset samt för verkställandet av exportkontrollen, i den mån ersättning för dessa förrättningar jämlikt gällande förrättningstaxa skall utgå. Utan att föreskrift finnes därom i själva restitutionsbestämmelserna, har på grund av föreskrifterna i nämnda taxa näringsidkaren fått vidkännas sagda kostnader även i fråga om övriga slag av restitution. På sista tiden lärer också, enligt vad som uppgivits, vid en eller annan tullförvaltning hava uppdebiterats ersättning för sådana förrättningar, som avsett kontroll i fabrik eller lagerlokal över näringsidkarens bokföring och restitutionsvarornas användning. Såsom skäl härför har kunnat åberopas, att denna kontroll kan anses i viss mån likställd med tullklarering, för vilken förrättning ersättning skall enligt berörda taxa utgå, då den äger rum i enskild persons lokal.

Vid ett genomförande av här föreliggande förslag till tullrestitutionsbestämmelser skulle, såsom redan i annat sammanhang framhållits, avsevärda lättnader inträda med avseende på restitutionsrättsinnehavarens skyldighet att bestrida kostnaderna för restitutionsmedgivandet. Först och främst komme alla bevakningskostnader för restitutionsgodset praktiskt taget att bortfalla, därigenom att godset ifråga skulle betraktas såsom inrikes gods. Då jämlikt de föreslagna bestämmelserna tullanstalt skulle äga att medgiva befrielse från restitutionsgodsets undersökning vid exporttillfället bl. a. i det fall, att sådan undersökning skulle medföra avsevärd kostnad, kan förutsättas, att jämväl kostnaderna för exportkontrollen komma att undergå en betydande minskning. Överhuvud taget torde här berörda kostnadsminskningar vara ägnade att i hög grad underlätta och befordra möjligheterna till restitutionsinstitutets utnyttjande.

I betraktande av nu anförda omständigheter lärer med skäl kunna uppställas den fordran, att näringsidkaren åtminstone ersätter de direkta omkostnader, som åsamkas statsverket genom den erforderliga kontrollen över restitutionsbokföringen. Härigenom skulle endast fastslås ovanberörda i vissa fall tillämpade praxis, enligt vilken dylik ersättning redan nu debiteras. I allmänhet torde berörda kontroll kunna inskränkas till de tillfällen, då tullanstalten har att avgiva yttrande över inkomna ansökningar om utbekommande av restitution. Särskilt med hänsyn till att dessa ansökningar enligt förslaget skulle kunna innefatta ett flertal exportsändningar, finnes ingen anledning befara, att kostnaden för kontrollen skall bliva på något sätt betungande för näringsidkaren.

Jämlikt § 10 handelsrestitutionsförordningen skall handelsidkare i sammanhang med erläggande av tullavgift för vara, som införes under restitutionsanspråk, betala en allmän bokförings- och kontrollavgift (restitutionsavgift) till belopp, beräknat efter viss av Konungen bestämd procent av tull-

avgiften, varjämte han skall vidkännas kostnaden för den särskilda kontroll, som må hava från tullverkets sida anordnats. I anslutning till förstberörda stadgande har i § 5 av kungörelsen med närmare bestämmelser rörande handelsrestitution föreskrivits, att nämnda restitutionsavgift skall utgå med två procent av tullavgiften, då denna erlagts efter värde, samt i övriga fall med en procent av tullavgiften.

I flera av de till oss inkomna skrivelserna har gjorts framställning om att berörda restitutionsavgift må bortfalla. Såsom motiv härför har anförts bl. a., att någon dylik avgift icke vore berättigad, alldenstund bokföringsskyldigheten enligt gällande bestämmelser icke ålåge tullverket utan vederbörande handelsidkare och kontrollen över restitutionsvarorna i allmänhet inskränkte sig till den mestadels mycket enkla exportundersökningen. Ävenledes har framhållits, att, då vid varans införsel skall erläggas tull, statsverket finge åtnjuta ränteinkomst av tullbeloppet, ända till dess restitution av detsamma beviljades, varigenom gottgörelse för restitutionsrätten redan kunde anses beredd.

Vissa av de sålunda anförda skälen för borttagande av restitutionsavgiften kunna icke frånkännas berättigande. Då denna avgift ursprungligen infördes, skedde detta efter mönster av den s. k. nederlagsavgiften. Emellertid må framhållas, att handelsrestitutionssystemet förorsakar tullverket avsevärt mindre arbete än nederlagsrörelsen. Vid ett genomförande av de föreslagna lättnaderna i restitutionsbestämmelserna skulle detta arbete ytterligare minskas. Sålunda vore avsikten, att den i § 3 av nyssberörda kungörelse föreskrivna, av vederbörande tullförvaltning förda importförteckningen över sådana under restitutionsanspråk införda varor, som äro underkastade värdetull, skulle bortfalla och bokföringen ifråga i stället handhavas av näringsidkaren. Överhuvud taget skulle enligt förslaget tullverket icke bokföra restitutionsvarorna på annat sätt än vanliga importvaror. I den mån restitutionsavgiften är avsedd att utgöra ersättning för tullverkets bokföring, skulle denna avgift sålunda efter förslagets genomförande icke hava något egentligt berättigande. Däremot synes det befogat, att en viss avgift uttages för kontrollen över näringsidkarens bokföring och restitutionsvarornas användning, i den mån sådan kontroll anses böra anordnas. (I fråga om handelsrestitution torde behov härav jämförelsevis sällan föreligga.) Emellertid synes det riktigast, att denna avgift beräknas efter samma grunder, som, enligt vad ovan nämnts, skulle gälla i fråga om industrirestitution. Med anledning härav hava vi föreslagit, att den nuvarande restitutionsavgiften skall bortfalla och att ersättning för ovanberörda kontroll i stället skall utgå för varje särskild förrättning efter vad för tullklarering av gods är stadgat.

Med hänsyn till att restitutionsavgiften skulle i viss mån kompenseras av den föreslagna särskilda ersättningen för tullkontrollen och då det givetvis möter svårigheter att på förhand beräkna denna ersättning, kan något bestämt omdöme icke avgivas rörande de ekonomiska konsekvenser, som ett

slopande av sagda avgift kan medföra för statsverket. Att dessa dock icke kunna bliva av någon större praktisk betydelse framgår därav, att hela uppbörden av restitutionsavgifter under budgetåret 1926—1927 icke uppgick till mer än 2 058 kr.

5 §.

Enligt en bestämmelse i 119 § av gällande tullstadga är den som till ort utom tullområdet avsänder *tullgods* pliktig att till tullanstalt för tullklarering avgiva skriftlig anmälan rörande godset. Även beträffande annat gods än tullgods skall dylik anmälan avlämnas, varvid dock gäller, att anmälan skall ingivas till järnvägsstation eller postanstalt i det fall, att utförseln sker med bantåg eller post.

Jämlikt en i 8 § av tullstadgan intagen definition på tullgods, avses därmed bl. a. *utrikes gods*. På grund av ett stadgande i 12 § tullstadgan skall restitutionsgods, då det utföres från tullområdet, vara underkastat enahanda tullkontroll, som i tullstadgan är föreskriven för utrikes gods, i den mån ej annorlunda är särskilt bestämt i författning, vari rätt till tullrestitution finnes fastställd, eller i särskilt medgivande, som med stöd därav blivit lämnad. I anslutning till sistberörda undantagsbestämmelse har av skäl, som anföras vid behandlingen av frågan om tullkontrollen, föreslagits, att restitutionsgods vid utförsel från tullområdet icke skall vara underkastat tullkontroll i vidare mån än som i gällande tullstadga är föreskrivet för *inrikes gods* (jfr bestämmelsen i 7 § av kungörelsen med tillämpningsföreskrifter). Följaktligen skulle enligt förslaget restitutionsgods icke komma att anses såsom tullgods i tullstadgans mening, varigenom icke heller varuanmälan enligt vad för sådant gods är stadgat skulle behöva avgivas. Detta innebär i sin ordning, att varuanmälan å restitutionsgods, som utföres med post eller järnväg, skulle avlämnas hos postanstalt eller järnvägsstation i stället för hos vederbörande tullanstalt. Då en dylik anordning synes förutsätta, att även godset direkt avlämnas till postanstalten eller järnvägsstationen, skulle tullmyndigheterna härigenom icke få tillfälle, att, där så erfordrades, underkasta godset vederbörlig exportundersökning. Därtill kommer att dylikt restitutionsgods icke skulle bliva upptaget i de utgående tulljournalerna, varigenom kontrollen över att varorna verkligen exporterats skulle avsevärt försvåras. Under sådana omständigheter lärer det bliva nödvändigt, att restitutionsgodset med hänsyn till avsändarens skyldighet att avgiva varuanmälan betraktas såsom tullgods, oaktat det eljest med avseende på tullkontrollen jämställes med inrikes gods.

I anslutning till vad ovan anförts har i här förevarande paragraf intagits en bestämmelse, enligt vilken vid utförsel av restitutionsgods skall avlämnas varuanmälan, enligt vad för tullgods, som avsändes till ort utom tullområdet, är i gällande tullstadga föreskrivet. Bestämmelser rörande det antal exemplar, i vilket sådan anmälan skall avgivas, samt beträffande det närmare innehållet i anmälan och sättet för dess avgivande äro meddelade

i 50—51 och 54—55 §§ av tullordningen. I fråga om restitutionsgods torde dock i viss mån olikartade bestämmelser böra gälla. Sålunda kan den i 50 § intagna föreskriften därom, att utgående varuanmälan för utrikes gods skall innehålla uppgift om lägenhet, med vilken godset inkommit, icke tillämpas beträffande gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution. Ej heller kan beträffande dylikt gods tillämpas det i samma paragraf förekommande stadgandet, enligt vilket en och samma anmälan icke må avse gods, som inkommit med skilda lägenheter. Slutligen torde beträffande här ifrågavarande restitutionsgods vissa modifikationer böra företagas i bestämmelsen, att avgivandet av anmälan skall ske i samband med godsets inlastning. Beträffande anledningen härtill må framhållas följande.

Såsom framgår av föreskrifterna i 6 § av förslaget till kungörelse med tillämpningsföreskrifter vore avsikten, att den erforderliga exportundersökningen av godset skulle företagas på basis av den till tullanstalten avlämnade varuanmälan. Emellertid synes det ur såväl statsverkets som näringsidkarens synpunkt lämpligt, att denna undersökning så vitt möjligt sker vid den tullanstalt, som utövar kontrollen över näringsidkarens restitutionsbokföring och därför kan anses äga de bästa förutsättningarna att även handhava exportkontrollen. I fråga om gods, som i och för den slutliga utförseln försändes vidare till annan tullplats, bör varuanmälan, såvida godset icke befriats från exportundersökning, därför avlämnas redan vid sagda tullanstalt. Sedan godset, där så anses erforderligt, av denna underkastats vederbörlig exportundersökning, bör anmälan, försedd med attest över undersökningen, omedelbart insändas till tullanstalten i exportorten. Det bör i detta sammanhang framhållas, att försändningen av restitutionsgodset till sistnämnda ort må med tillämpning av bestämmelserna i 7 § kunna ske utan att godset åtföljes av tullanstalts förpassning å detsamma.

Ovan berörda avvikelser från tullordningens bestämmelser torde, såsom avseende en mera speciell form av varuförsändelser, icke behöva föranleda ändring i sagda författning utan synas desamma i stället böra göras till föremål för behandling i de särskilda tjänsteföreskrifter rörande restitutionsformaliteterna, som enligt vad förut nämnts torde böra av generaltullstyrelsen utfärdas.

I fråga om sådant gods, som utföres över frihamn, kan det i vissa fall vara fördelaktigt, att godset till undvikande av onödig omgång och tidsförlust må kunna underkastas vederbörlig exportundersökning först efter dess ankomst till frihamnsområdet. I anledning härav har från frihamnshåll framhållits angelägenheten därav, att restitutionsgods må kunna underkastas vederbörlig exportundersökning jämväl av tullanstalt i frihamn. Med anledning härav må framhållas, att de föreslagna bestämmelserna äro avfattade på sådant sätt, att något hinder för en dylik anordning icke kan anses föreligga. Emellertid förutsätter densamma, att vederbörlig varuanmälan å godset i dylika fall avgives till tullanstalten i frihamnen. Då detta innebär ett avsteg från nu gällande bestämmelser rörande trafiken i

frihamn, böra bestämmelserna ifråga underkastas härav föranledd komplettering och ändring.

Det har förut framhållits, att den i förevarande paragraf omnämnda utgående varuanmälan bland annat skulle hava till uppgift att tjäna såsom grundval för exportundersökningen av restitutionsgodset. Enär jämlikt bestämmelserna rörande varvsindustrirestitution erlagd tull må restitueras jämväl för gods, som icke är avsett att utföras och för vilket någon dylik varuanmälan alltså icke avlämnas, och då även sådant gods i erforderliga fall bör undergå tullundersökning, synes det nödvändigt, att tullanstalten i stället för varuanmälan erhåller ett meddelande om arbetets slutförande. Ett stadgande i sådant syfte är intaget i senare hälften av paragrafen. Dylikt meddelande synes böra i stort sett hava enahanda innehåll samt avgivas i samma antal exemplar som förberörda varuanmälan.

6 §.

Bestämmelser rörande exportundersökning av restitutionsgods återfinnas för närvarande i § 13 mom. 3 f) tulltaxeförordningen och § 12 c) handelsrestitutionsförordningen ävensom i § 3 av kungörelsen med vissa bestämmelser rörande den enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen medgivna restitutionsrätt. Föreskrift om exportvarans kontrollering och attestering vid utförseln brukar dessutom intagas i resolutionerna angående rätt till tullrestitution enligt § 13 mom. 5 av sistnämnda förordning.

Över tullundersökning, som i här förevarande paragraf avses, bör givetvis upprättas attest, vilken efter omständigheterna kan tecknas antingen å varuanmälan eller meddelande, varom i 5 § omförmäles, eller å särskild därvid fogad handling. I den mån närmare bestämmelser anses erforderliga rörande attestens innehåll, torde dylika bestämmelser lämpligen böra intagas i ovanberörda av generaltullstyrelsen utfärdade tjänsteföreskrifter.

I fråga om innehållet i denna paragraf hänvisas i övrigt till vad i den allmänna motiveringen anföres vid behandlingen av frågan rörande tullkontrollen.

7 §.

Beträffande den i förevarande paragraf intagna bestämmelsen, enligt vilken gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution, icke skall vara underkastat tullkontroll i vidare mån än som i gällande tullstadga är föreskrivet för inrikes gods, hänvisas till vad förut anförts beträffande tullkontrollen å restitutionsgods. Enligt bestämmelserna i följande paragraf (8 §) skulle i och för verificeringen av utförseln i regel endast behöva uppvisas vederbörlig frakthandling eller, i visst fall, intyg om godsets framkomst till lossnings- eller bestämmelseorten. Härav framgår indirekt, att godset vid utförseln icke skulle vara underkastat någon tullkontroll. Emellertid synes det lämpligt, att detta direkt utsäges, allrahelst som befrielsen från tullkontrollen eljest skulle kunna antagas avse endast tid-

punkten för själva utförseln av godset, men däremot icke tiden för dess transport till utförselorten, dess lagring därstädes o. s. v.

Till här ifrågavarande bestämmelse har fogats det stadgandet, att tullanstalten äger, när helst omständigheterna därtill föranleda, anordna den ytterligare kontroll å godset, som i särskilda fall må finnas erforderlig. Dylika fall kunna uppstå exempelvis, då godset består av sådant varuslag, som är underkastat förbud mot eller särskild kontroll vid införsel, eller då godset utföres i fartyg av ringa dräktighet eller eljest under omständigheter, som, enligt vad erfarenheten visat, gynna försök till olovlig varuinförsel.

Berörda stadgande angående lättnader i tullkontrollen synes icke böra tillämpas i fråga om gods, för vilket ifrågasättes särskild restitution, utan torde dylikt gods böra ur kontrollsynpunkt likställas med utrikes gods. Detta motiveras bland annat därav, att här ifrågavarande restitutionsmedgivande icke är beroende på någon föregående prövning av den restitutionssökandes kvalifikationer utan tillkommer envar, som därom gör ansökan och uppfyller de med nämnda restitutionsform förbundna villkoren. Därtill kommer att med avseende å detta slag av tullrestitution något behov av lättnader i berörda avseende icke synes hava gjort sig gällande.

8 §.

I syfte att utförseln av gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution, skulle kunna verificeras på ett enklare sätt än vad för närvarande är fallet, har, såsom redan förut nämnts, efter mönster av liknande bestämmelser i vissa främmande länders restitutionslagstiftning föreslagits, att utförseln skall, där icke på grund av särskilda omständigheter ytterligare bevisning finnes erforderlig, anses behörigen styrkt genom uppvisande av kopia av vederbörlig frakthandling å godset, d. v. s. konossement, fraktsedel eller adresskort. Givetvis förutsättes att sådan kopia skall vara påtecknad eller påstämplad av vederbörande fartygsbefälhavare, rederi, järnvägsstation eller postanstalt. Därest särskild föreskrift härom skulle anses erforderlig, synes det tillräckligt, att denna intages i förberörda, av generaltullstyrelsen meddelade tjänsteföreskrifter. Som bekant utfärdas redan nu kopieexemplar av fartygskonossement och järnvägsfraktsedlar. Vad adresskorten beträffar bruka desamma i regel utskrivas i två exemplar, av vilka det ena, påstämplat av postanstalten, såsom kvitto återställes till avsändaren. Konsekvensen av de föreslagna bestämmelserna blir sålunda närmast den, att ovanberörda frakthandlingar, i den mån de avse gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution, skulle utfärdas i ytterligare ett exemplar.

Särskilt beträffande restitutionsgods, som utföres med fartyg, skulle kunna invändas, att den omständigheten att konossement tecknats å godset icke i och för sig utgör någon garanti för att detsamma utförts, alldenstund det ofta inträffar, att fartyget av olika skäl icke medtager godset eller att eljest

efter konossementets tecknande ändrade dispositioner vidtagas med godset. Emellertid må erinras därom, att fartygsbefälhavare jämlikt 116 § tullstadgan är skyldig att i och för tullklareringen av fartyget avgiva skriftlig anmälan rörande det gods, som medföres. I denna anmälan skall enligt 22 § tullordningen finnas uppgift å det i fartyget för varje varuhavare intagna godset. Under vanliga förhållanden erbjudes sålunda härigenom möjlighet att kontrollera, huruvida det till utförsel angivna restitutionsgodset verkligen blivit i fartyget intaget. Visserligen kan tänkas, att i ovanberörda, av fartygsbefälhavaren avgivna anmälan blivit upptaget gods, som visserligen varit avsett att inlastas men sedermera på grund av särskilda omständigheter kvarlämnats. Emellertid kan förutsättas, att det därvid vanligen endast rör sig om ett uppskov med utförseln. För övrigt torde ett dylikt kvarlämnande av godset kunna betraktas såsom ett specialfall, som i och för sig icke synes böra hindra genomförandet av den föreslagna anordningen.

Vad nu anförts hänför sig till utförsel av gods, för vilket ifrågasättes industri- eller handelsrestitution. Enbart den omständigheten, att medgivandet av rätt till sådan restitution skulle föregås av en prövning av näringsidkarens redbarhet och lämplighet i övrigt, synes ägnad att i väsentlig mån undanröja de betänkligheter, som skulle kunna anföras mot att utförseln i regel verificeras endast genom uppvisande av frakthandling. Annorlunda ställer sig frågan givetvis beträffande utförseln av gods, för vilket ifrågasättes särskild restitution, i det att här någon motsvarande prövning av den restitutionssökandes kvalifikationer icke förekommer. Av denna anledning har också av skäl som förut anförts föreslagits, att dylikt gods skulle vara underkastat enahanda tullkontroll, som är föreskriven för utrikes gods. Härigenom skulle även utförseln komma att verificeras efter de grunder, som gälla för dylikt gods, varför några särskilda bestämmelser icke erfordras beträffande styrkandet av utförseln av här ifrågavarande slag av restitutionsgods.

Beträffande innehållet i denna paragraf må för övrigt anföras följande.

Under punkt a) angivas de handlingar, som erfordras för verificering av utförsel med fartyg eller luftfartyg. Förutom kopia av konossement har här upptagits även tulltjänstemans intyg om godsets ombordtagande. Anledningen härtill är närmast den, att fall kunna inträffa, då restitutionsgods utföres utan att konossement å detsamma tecknats. Detta gäller särskilt beträffande gods, för vilket ifrågasättes varvsindustrirestitution, enär dylikt gods ofta utföres under sådana omständigheter, att frakthandling å detsamma icke upprättas. Där detta är fallet, synes i stället böra såsom bevis för utförseln fordras sådant intyg, som ovan nämnts. När dylikt intyg önskas, synes anmälan härom böra av restitutionsrättsinnehavaren ingivas till vederbörande tullanstalt, för att denna skall bliva i tillfälle att vidtaga de kontrollåtgärder, som erfordras för avgivande av intyget ifråga.

Enligt bestämmelsen i punkt b) skulle vid utförsel med bantåg kopia av fraktsedel tjäna såsom bevis för utförseln. Stadgandet ifråga avser sådana fall, där den slutliga utförseln sker med bantåg. Har godset från ort inne i landet transporterats med bantåg till sjötullplats för utförsel med fartyg, bör verificeringen av utförseln givetvis ske genom vederbörligt konossement å godset och icke genom järnvägsfraktsedel. Såsom bevis för utförseln synes även böra godtagas s. k. genomgående konossement.

Bestämmelsen i punkt c) avser att reglera sådana fall, då godset utföres med fordon. För ändamålet har föreslagits att styrkandet av utförseln skall ske genom intyg av tullmyndighet i lossnings- eller bestämmelseorten om godsets framkomst. Stadgandet ifråga står i nära överensstämmelse med en i 81 § av gällande tullstadga intagen bestämmelse, enligt vilken utförsel med fordon av tullpliktigt utrikes gods skall anses styrkt genom företeende av bevis från tullmyndigheten i bestämmelseorten, att godset behörigen framkommit och blivit hos nämnda tullmyndighet anmält.

I § 3 av förberörda kungörelse med vissa bestämmelser rörande den enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen medgivna restitutionsrätt är intagen en föreskrift, enligt vilken restitution må, utan hinder därav att godset vid utförseln icke blivit underkastat eljest föreskriven tullkontroll, tillgodonjutas under villkor, att utförseln varder bestyrkt genom särskilt, av vederbörande tullmyndighet å den utländska lossningsorten utfärdat och av svensk konsul, därest sådan är för orten anställd, legaliserat intyg därom, att varan, som skall i intyget finnas till benämning och kvantitet närmare antecknad, blivit å nämnda ort vid viss angiven tidpunkt lossad. Enligt vad som uppgivits har denna bestämmelse mycket sällan kommit i tillämpning, varför densamma ansetts kunna utgå. Skulle i enstaka fall restitutionsgods av här ifrågavarande slag av förbiseende hava utförts utan att detsamma underkastats tullkontroll, torde det kunna bliva beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall, huruvida och på vilka villkor restitution ändock må beviljas.

9 §.

Enligt bestämmelserna i denna paragraf skulle ansökning om utbekommande av tullrestitution göras hos generaltullstyrelsen, för så vitt icke prövningen av frågan om utbetalande av tullrestitution överlåtits till lokal tullmyndighet, i vilket fall ansökningen i stället skulle göras hos den tullanstalt, som har att utbetala restitutionsbeloppet. Föreskriften att ansökningen skall göras hos generaltullstyrelsen bör, lika litet som motsvarande föreskrift rörande ansökning om rätt till industri- eller handelsrestitution, anses innebära, att ansökningen icke skulle kunna ingivas direkt till vederbörande tullanstalt. Tvärtom synes det lämpligt, att ansökning om utbekommande av tullrestitution i regel inlämnas till den tullanstalt, som på grund av sin kännedom om näringsidkarens bokföring har att avgiva erforderligt yttrande över ansökningen, varigenom tullanstalten skulle sättas i tillfälle att avgiva dy-

likt yttrande samtidigt med ansökningens insändande till generaltullstyrelsen. I detta avseende skulle alltså dylika ansökningar komma att handläggas på annat sätt än ansökningarna om rätt till industri- eller handelsrestitution, beträffande vilka förutsatts att desamma, av skäl som anförts i motiveringen till 1 §, skola omedelbart och utan att åtföljas av tullanstaltens yttrande vidareförsändas till generaltullstyrelsen.

Beträffande innehållet i här förevarande paragraf hänvisas i övrigt till vad i den allmänna motiveringen anförts vid behandlingen av frågan angående tullrestitutionsbeloppets utbetalande.

10 §.

I denna paragraf äro intagna bestämmelser rörande innehållet i ansökning, som avser utbekommande av restitutionsbelopp, samt angående de handlingar, som skola åtfölja dylik ansökning. Bestämmelserna i fråga torde kräva motivering endast i följande avseenden.

Jämlikt § 12 mom. e) av förordningen rörande handelsrestitution skola vid ansökning om dylik restitution noggrant angivas de förtullningsposter i avräkningsdiariets kredit, å vilka avskrivning bör ske för det belopp, vars restitution begäres. Bestämmelsen i fråga är uppenbarligen betingad därav, att krav på materiell identitet icke är uppställd beträffande nämnda slag av restitution. I och med att berörda krav enligt förslaget skulle bortfalla även med avseende på industrirestitution, har sagda bestämmelse givits generell giltighet.

Andra stycket av här ifrågavarande paragraf inledes med en bestämmelse, enligt vilken ansökningen, därest varans in- eller utförsel på uppdrag av sökanden ombesörjts av annan än denne, skall åtföljas av en av sökanden på tro och heder avgiven försäkran, att den som erhållit uppdraget varit sökandens befullmäktigade ombud för ändamålet. Såsom i annat sammanhang framhållits är en dylik bestämmelse betingad därav, att kravet på personlig identitet icke eftergives men att möjlighet dock beredes för restitutionsrättsinnehavaren att låta annan person ombesörja in- respektive utförseln. Det må erinras, att en liknande bestämmelse för närvarande återfinnes i § 2 a) av förberörda kungörelse med vissa bestämmelser rörande den enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen medgivna restitutionsrätt.

Enligt förslaget skulle till ansökningen även fogas avräkningsdiarium enligt formulär, som av generaltullstyrelsen fastställes. Där ansökningen avser kvarnindustrirestitution eller handelsrestitution, synas dessa formulär kunna upprättas i huvudsaklig överensstämmelse med dem, som för närvarande användas och i vilka förtullningarna och exporterna upptagas specifikt. Vad däremot beträffar diarierna för varvsindustrirestitution och allmän industrirestitution synas desamma, såsom redan vid behandlingen av frågan rörande näringsidkarens bokföring framhållits, kunna uppläggas på sådant sätt, att endast förtullningarna införas specifikt, under det att exporterna sammanslås till en slutsumma för varje särskilt varuslag. För

dessa diarier torde därför komma att fordras ett särskilt formulär. Vad beträffar allmän industrirestitution lärer dock ofta en mera specificerad diarieföring utan olägenhet kunna ske. I sådana fall skulle kunna användas formulär av enahanda typ, som komme att fastställas beträffande diarierna för kvarnindustrirestitution och handelsrestitution. Sammanlagt skulle sålunda erfordras 3 à 4 olika slag av formulär till avräkningsdiarier.

I senare delen av paragrafen meddelas föreskrifter rörande innehållet i den försäkran, som för varje särskilt slag av tullrestitution skall av den restitutionssökande avlämnas. De ändringar i de nuvarande bestämmelserna, som förslaget i denna del innebär, äro huvudsakligen av formell natur. Dock hava även vissa ändringar i sak föreslagits. Då emellertid dessa ändringar endast äro en följd av förut föreslagna och vederbörligen motiverade omläggningar av de allmänna principerna för restitutionsrättens åtnjutande, hava vi icke ansett nödigt att här ingå på desamma.

Redan nu gäller att sådan försäkran, som ovan avses, skall vara högtidligen avgiven och bestyrkt av vittnesintyg. Bestämmelserna härom förete dock vissa skiljaktigheter. Sålunda skall försäkran i några fall avlämnas »under edlig förpliktelse», under det att den i andra fall skall avgivas »på tro och heder». Vittnesintygen skola, då det gäller varvsindustrirestitution, vara bestyrkta av två utav näringsidkarens biträden, som med arbetet tagit befattning, och, där fråga är om kvarnindustrirestitution, av två inom kvarnen anställda personer. Beträffande restitution enligt nuvarande § 13 mom. 5 tulltaxeförordningen brukar i resolutionerna föreskrivas, att näringsidkarens uppgifter skola bestyrkas under edlig förpliktelse av två trovärdiga personer under förklarande, att de äga noggrann kännedom om exportvarans tillverkning. I fråga om handelsrestitution gäller endast att exportörens försäkran skall vara bestyrkt av två vittnen.

Även om berörda skiljaktigheter i viss mån kunna anses motiverade av olikheter mellan de särskilda slagen av tullrestitution, synas de dock till väsentlig del hava sin grund däri, att stadgandena ifråga tillkommit vid olika tider och att därvid någon strävan efter likformighet mellan desamma icke gjort sig gällande. I och med det att restitutionsbestämmelserna enligt förslaget skulle sammanföras och bringas till större överensstämmelse med varandra, synas även ovannämnda skiljaktigheter böra bortfalla. I sådant syfte har beträffande sättet för avgivande och styrkande av försäkran, som ovan sägs, föreslagits en gemensam bestämmelse, enligt vilken försäkran skall avgivas på tro och heder och vara till riktigheten bestyrkt av två personer, vilka äga kännedom om de förhållanden, som i försäkran avses.

11 §.

Jämlikt § 4 av kungörelsen med vissa bestämmelser rörande den enligt § 11 mom. 2 tulltaxeförordningen medgivna restitutionsrätt skall vid pröv-

ning av ansökning om utbekommande av restitution, som i sagda författningsrum avses, generaltullstyrelsen eller, där prövningen tillkommer lokal tullmyndighet, denna myndighet äga att hänvända sig till vederbörande auktoriserade handelskammare eller annan näringssammanslutning eller vederbörande kommunala myndighet för inhämtande av närmare upplysningar till fullständigande av eller kontroll å uppgifter, som till stöd för ansökningen blivit lämnade. Gäller såsom villkor för restitutionen att varan ej blivit här i riket nyttjad, till annan överlåten eller till försäljning utbjuden, må ansökningen ej slutligen prövas utan att sådan hänvändelse skett.

I berörda bestämmelser har till en början föreslagits den ändringen, att yttrande, varom här är fråga, endast skulle infordras från auktoriserad handelskammare. För denna ändring kunna åberopas samma skäl som i motiveringen till 1 § anförts beträffande en motsvarande ändring med avseende på inhämtande av yttrande över ansökning om rätt till industri- eller handelsrestitution. Vidare har föreslagits en sådan formulering av bestämmelserna, varigenom den prövande myndigheten skulle, även i sådana fall då såsom villkor för restitutionen gäller att varan ej blivit här i riket nyttjad, kunna avgöra ansökningen utan att dylik hänvändelse till handelskammare skett. Enligt vad erfarenheten visat föreligga nämligen ofta sådana omständigheter, att någon som helst tvekan icke bör råda om restitutionsanspråkens berättigande. Där så är fallet, medför inhämtandet av yttrande från handelskammare endast onödig omgång och tidsförlust för den restitutionssökande. Det torde även ligga i handelskamrarnas eget intresse att icke belastas med avgivande av yttranden i dylika självklara fall.

12 §.

I § 8 mom. 2 av gällande handelsrestitutionsförordning äro intagna vissa stadganden rörande restitutionsbeloppets bestämmande i fråga om sådana varor, som äro underkastade bruttoförtullning eller för vilka tullen skall utgå efter värde. Dessa bestämmelser äro betingade därav, att jämlikt samma författningsrum restitution vid utförsel av varor må åtnjutas av den tullavgift, som erlagts för en motsvarande myckenhet utländska varor av samma slag. Här är sålunda icke uppställt krav på materiell identitet utan endast på ekvivalens mellan de in- och utförda varorna. I och med det att ekvivalensprincipen enligt förslaget skulle komma i tillämpning jämväl beträffande industrirestitution, synas bestämmelserna ifråga böra erhålla generell giltighet. Emellertid torde de samtidigt böra underkastas vissa, av förslaget i övrigt betingade modifikationer. Vad sålunda beträffar bestämmelsen i punkt a) av här ifrågavarande paragraf torde prövningen av frågor angående inräknande av emballage och inlägg i den vikt, som lägges till grund för restitutionen, böra överflyttas från Kungl. Maj:t till generaltullstyrelsen. Då vidare beräkning av restitution för varor, som tulltaxeras efter kombi-

nerad vikt- och värdetull, torde kunna ske på grundval av värdet, så snart det nöjaktigt kan styrkas, att tull erlagts efter detsamma, har i punkt b) uteslutits det nu förekommande stadgandet, enligt vilket dylik beräkning endast må förekomma efter medgivande av Konungen. Slutligen har i fråga om bestämmelsen i punkt c) föreslagits den ändringen, att medgivande av restitutionens beräknande efter högre värde än det lägsta, varefter tull erlagts för en vara av samma slag, icke skulle bliva beroende av särskilt anordnad kontroll från tullverkets sida utan att sådant medgivande skulle kunna lämnas, så snart det nöjaktigt styrkes, att tullen erlagts efter högre värde.

Statens offentliga utredningar 1928

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättskipning. Fångvård.

Betänkande med förslag till stadsbyggnadslag. [5]
Förberedande utkast till strafflag. Ämbetsbrotten. [7]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1926 års pensionsutredning. Betänkande ang. familjepensionering för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst. [3]
Betänkande med utredning och förslag ang. statstjänstemännens bisysslor. [14]

Kommunalförvaltning.

Yttrande och förslag ang. revision av gällande förordningar om kommunalstyrelse på landet och i stad m. m. [2]

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande tullrestitution. [15]

Politi.

Monopolkontrollutredningens betänkande ang. anordnandet av den statliga kontrollen av Aktiebolaget Vin- & Spritcentralens verksamhet. [4]
Betänkande med förslag ang. omorganisation av överståthållarämbetet samt ändrad fördelning mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för dess verksamhet. [12]

Socialpolitik.

Betänkande med förslag till vissa åtgärder beträffande emigrationen. [8]
1926 års arbetslöshetssakkunniga. Betänkande och förslag ang. arbetslöshetsförsäkring, arbetsförmedling och reservarbeten. [9]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Betänkande med förslag ang. åtgärder till handelsjärnhanteringens stödjande. [6]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Betänkande med förslag till vissa ändringar i bestämmelserna rörande automobilbesiktningsväsendet m. m. [11]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Betänkande ang. ordnandet av viss bostadskredit. [10]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Utredning och förslag ang. en utvidgad folkhögskolutbildning. [13]

Försvarsväsen.

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Utrikesdepartementets organisation. [1]

Isaac Marcus' Boktr.-A.-B., Stockholm 1928